389

(8)

1316

مصنف ہذا

حافظ محمد عبد الحق دہلوی

389

الجزء الاول من کتاب

خزانة اللغات

قد طبع فی المطبع الشاهجهانی
الکائن فی بھوپال
المحمیه

تحت ادارة الحافظ کرامة الله مدیر المطبع عافاه الله تعالی

سنه ١٣٠٤ﻫ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

ستایش و نیایش ہر زمان و ہر مکان کی اوسی ذات وحدت آیات کیطرف
راجع ہے جسکا نام ہر زبان و ہر لغت مین ایک ہی انداز سی پکارا جاتا ہے
گو اصطلاح ہر شیئے کائن کی جدا ہی کیون نہو ؎ مرغانِ چمن بہر صباحے
خوانند ترا باصطلاحے ✢ اور درود بیحد ہر لحظہ و ہر ساعت اوس جناب
رسالت مآب پر جسکا دین متین عرب سی عجم تک ہر مومن و ہر منکر کو ہمیشہ سیدہی
راہ بتاتا ہی ہرچند کوئی اوسکا پابند نہو صلے اللہ علیہ وعلی آلہ وصحبہ اجمعین
اما بعد ایزد پرست پیمبر پذیر شاہجہان بیگم رئیسۂ بھوپال عفا اللہ عنہا ✢

کیطرف سی ہوشمندان جوہر شناس و خردکیشان فطرت اساس کی مخفی نرہی

کہ ہرچند عرب و عجم کی ہرزبان مین مجامیع لغات و دواوین الفاظ بیشتر

از بیشتر موجود ہین لیکن کوئی ایسی کتاب جو لغات متعارفہ السنہ

متعددہ پر حاوی ہو اور بکمال صحت و متانت و حسن ترتیب کی ساتہہ

تالیف کی گئی ہو سوای نفائس اللغات کی معلوم نہین ہوتی مگر

اوس مین بہی صرف اردو فارسی عربی کے لغات پائی جاتی ہین

نہ کسی اور لغت مروجۂ حال کی اسلئی مینی بنظر افادۂ عام و تعلیم

انام و نفع طلبۂ علم اپنی ادراک خداداد کے زور سی اس مجموعہ مین

اردو فارسی عربی سنسکرت انگریزی ترکی چہہ زبان کے

لغات بکمال تحقیق کے ساتہہ کتب لغت السنۂ مختلفہ سی فراہم کرکے

نام اسکا خزانۃ اللغات رکہا تاکہ طالبان زبان دانی کو سر و برگ

کفایت اور نقادان الفاظ و معانی کو سرمایۂ بصیرت حاصل ہو

مستفید و نسی دعای خیر کی آرزوہی اور منصفون سے داد محنت کی چشمداشت

اردو	فارسی	عربی
	الف ممدودہ بابا تازی	
آبخورہ ظرفی کوچک بی دستگی کہ ازان آب خورند ۱۲	آبخور و آبخورد و آبجام	کوب کوز کوزۃ اکواب اکواز کیزان جمع شربۃ و مشربۃ
آبرو لغت فارسی در اردو مستعمل بمعنی شرف و بزرگی کہ از رفتن آن انسان را ننگ آید ۱۲	آبرو	عِرض اعراض جمع
آبنوس	آبنوس	شِیز شِیزی
	الف ممدودہ بابا پارسی	
آپس	خویشی و خویشاوندی	قرابۃ
آپس	یکدیگر از دوستان	فیما بین الاحباب
آپہی ہاری آپہی جلائے	خود زند گرداند و خود میراند	یحیی و یمیت
آپہی ہاری آپہی چلائے	خود زند و خود بنالد	یضرب و یصیح
	الف ممدودہ بابا ی ہندی	

ط۱ تنابی کوزہ کوزہ آبخوری را گویند کہ دستہ داشتہ باشد و اگر دستہ نداشتہ باشد کوب گویند ۱۲

ط۲ ... صاحب ... بیان ... قاموس ... کہ آبنوس ... و دیگر ... بعضی گویند ... بعضی گویند ... اختلاف ۱۲

ع قرب بمعنی ... از اسمای ... حروف ... مستعمل است ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	الف ممدودہ بابا تازی	
بارداق وبروق ودستیے	اکپ فور ڈرنکنگ واٹر A cup for dr[illegible]ing water	اُپ پاترم + لگھو جلپان پاترم उपपात्रम् लघुजलपान पात्रम्
ناموس	[illegible]پیوٹیشن Re[illegible]tion; Honou[illegible]	سوروپہ + پرتِشٹھا स्वरूप: [illegible] तिष्ठा
آبنوس	ابونی [illegible]ny	شیام دارہ + کال سکندہ سار श्यामदारु:+ कालस्कंधसार:
گوزگوی[illegible]	a[illegible]	
	الف ممدودہ بابا پابیلس	
الف محـ[illegible] مناسبہ [illegible]و ارتباط	a[illegible] uoe[illegible] برادرہڈ + ریلیشن شپ [illegible]otherhood; Relation	سنبندھ संबंध:
تفیلیق قرا[illegible] وقسم لیک و[illegible]	a[illegible] ون انادر [illegible]e another	پرسپرم परस्पर
آرادہ	ہمسیلف ڈسٹرائنگ ہمسیلف ریسٹورنگ ٹو Himself destroying himself restoring to life.	سوی مریت [illegible] स्वय[illegible]मेव जीवय-ति
[illegible] عزیور	بیٹنگ اودرس [illegible] اسکریمنگ ہمسیلف Beating others while screaming himself	سو[illegible] स्वय[illegible] जति
برتشی انف[illegible]	[illegible] ممدودہ بابا ہندی	

عربی	فارسی	اردو
[illegible]قیق والطحن	آرد	آٹا
ثمانیہ وثمان	ہشت	آٹھ
[illegible]	زار گریستن	آٹھ آٹھ آنسو رونا
ثامن [illegible]	ہشتمین	آٹھواں
[illegible]	الف ممدودہ باجیم تازی	[illegible]رسی
[illegible]	امروز خویشی وخ[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]گ ممدودہ باواز	[illegible]
[illegible]	نیم ونیمہ	آدھا
[illegible]الرأس	درد نیم سر	آدھی سیسی
[illegible]	الف ممدودہ باراء عربی	[illegible]

ترکی		سنسکرت
		چورنم चूर्णम्
اُدون	اَیٹ	اَشٹَو अष्टौ
وسکز	دُشیداِ فلاز کیر ڈان سکیز Imitation pod of tears carried in a m	اشٹاشٹاشرُوونم ÷ اتِرُودنم अष्टाऽश्रुरोदनम् ÷ अतिरोदनम्
گوزگو وائینہ	اَئیٹھہ A mirr	اشمہ अश्मः
گوزگو یوزک	یوُرڈبالی فیمیلس الف ممدود A ring wit used by fem	
دسترہ و ارّہ	تُوڈی A saw.	اَدَی अद्य
ارّہ چکمق و دسترہ چکمک	تُوساد To saw.	क्रकचप्रे
دسترہ	ادا سمال ساد A small saw.	اُردُہم क्रकची
	الف ممدودہ باراے ہندے	
برشی ارخہ سندہ دشمندن گزلنمگ	ادا سکرین ÷ شیلٹر A screen : Shelter.	پدہانم ÷ ویودہانم पिधानम् ÷ व्यवधानम्

چوبیہ کا ورا پنے

اردو		عربی
		مجن
آرے		روح و راحة
آرام	زار گیستن	
آہوان	برشتمین	مرآة و سجنجل و ماویّة
	رسی	
	امروز	منشار و میشار و مئشار
	یکہ ممدودہ باوا	
آدھا	نیم و نیمہ	ومنسل الید
آدھا سیسی	در و نیم سر	الرأس
	الف ممدودہ بار عربی	

ترکی	انگریزی	سنسکرت
زنجق	اے گوڈ A goad.	ویدہنکا वेधनिका
راحت لک	ریسٹ ؛ ایز Rest; Ease.	سکھم सुखम्
	امیٹیشن پیپر فلاورز کیریڈ ان اے میریج پروسیشن Imitation paper flowers carried in a marriage procession.	کاگد پشپارامہ ؛ کاگد پشپ واٹکا कागदपुष्पारामः ॰ कागदपुष्पवाटिका
گوزگو وآئینہ وگوزگی	اے مرر A mirror.	درپنہ दर्पणः
گوزگولو یوزک	اے رنگ وِد اے مرر یوزڈ بائی فیمیلس A ring with a mirror used by females.	آدرش مدرکا आदर्शमुद्रिका
دسترہ و ارّہ	اے ساء A saw.	کرکچہ क्रकचः
ارّہ چکمق و دسترہ چکمک	ٹو ساء To saw.	کرکچ پریرنم क्रकचप्रेरणम्
دسترہ	اے اسمال ساء A small saw.	کرکچی [illegible]
	الف ممدودہ باراء ہندے	
برشی ارخہ سندہ دشمندن گزلنمک	اے اسکرین ؛ شیلٹر A screen; Shelter.	پدہانم ؛ وِیَودہانم पिधानम् ॰ व्यवधानम्

اردو	فارسی	عربی
آڑ	اُرِیب	مُحَرَّف
آڑو	شفتالو و شفترنگ	خُوخ و زُلِّیق و فِرسِك
آڑے آنا	یاری کردن	إعانه
	الف ممدوده بازای ہوز	
آزمانا	آزمودن	اِمتحان و اِختبار و تجربه
آزمائش	آزمایش و آزمون و آزمود	خِبر و خِبرة و مَخبر و مَخبَرة
	الف ممدوده باسین ساده	
آستین	آستین	کُمّ و اکمام و کِمّة جمع و رُدن و اَردان جمع
آستین چڑھانا	آستین زدن و درزدن و شکستن و برشکستن و پیچیدن و برچیدن و نوردیدن	التشمیر عن الزند
آسرا	امید و چشم	رجاء و امل

سنسکرت	انگریزی	ترکی
تِرنیک तिर्यक्	کروکیڈ Crooked.	اگری وارِلیف
وِیرسینہٗ वीरसेनः	ای پیچ A peach.	شفتالی
رَکچھا کرنم रक्षाकरणम्	ٹو اسِسٹ To assist.	امداد ایتمک وکومک ایتمک
	الف ممدودہ بازای ہوز	
پریکچھنم परीक्षणम्	ٹو ٹرائی + ٹو ٹیسٹ To try; To test.	اِمتحان اِیتمق
پریکچھا परीक्षा	ٹرائل + ٹیسٹ Trial; Test.	تجربہ اِیتمق
	الف ممدودہ باسین باد	
باہو وسترم बाहुवस्त्रम्	ای سلیو A sleeve.	گول وقول
باہو ستراکنچنم बाहुवस्त्राकुञ्चनम्	ٹو ٹک اپ دی سلیوز To tuck up the sleeves	صَغانمق یراق لنمق وگول چورمق
آشریہ आश्रयः	پروٹیکشن + سپورٹ Protection; Support.	امید و امود [illegible]

اردو	فارسی	عربی
آسان	آسان	سَہل وھَیّن وھَین واھون
آسایش لغت فارسی ہے ۱۲	آرام وآرامش	رَوح وراحة
آس پاس	گرداگرد وپیرامن وپیرامون	حَوال وحَوال وحَوالَی و اَحوال در صحاح ہے کہ نقل
آسمان	آسمان وسپہر وچرخ	سماء وفلک وجرباء وخضراء ورَقیع الرقیع کا سیر السماء
آسمانی تیر	تیر ہوائی	سَہمُ عائر
آسیبی	پری گرفتہ وپری زدہ ودیو گرفتہ ودیوزدہ وسایہ زدہ ودیوزد	ذُوجِنَّہ
	الف ممدودہ با فاء	
آفتابہ	آفتابہ وآفتاوہ وآبدستان وآبدست دان	مِطہرہ واِداوۃ وقمقمہ
	الف ممدودہ باکاف فارسی	
آگ	آتش وتش وآیش وآذر وآدر	نار وضرمہ ولظی وحَرِیق وحَارِقہ وسَعِیر

سنسکرت	انگریزی	ترکے
سُگمہ सुगमः	ایزی + کنوینینٹ Easy; Convenient	قولائے
سُکھم सुखम्	ریسٹ + ٹرینکویلیٹی Rest; Tranquillity	آسانلق قولایق وراحت لک
سمنتتہ समततः	ویسینیٹی + نیبرہڈ Vicinity; Neighbour-hood	چورہ وہر یان
آکاشہ आकाशः	اسکائی + فرمیمنٹ Sky; Firmament.	گوگ
آکاش بانہ आकाशबाणः	این ایرو شاٹ اِن دہی ایر An arrow shot in the air	ہوائی اوق
اُنمادی + پرمتی उन्मादी + प्रमत्ती	ہانٹیڈ بائی اے گھوسٹ Haunted by a ghost.	دیو وپریہ دوتلمش واجنیہ اورلمش وجنی اولمش
	الف ممدودہ با فا	
سراوہ + کرکرے सरावः + कर्करी	این یُوار + واٹر پاٹ An ewer; Water pot	ابریق ولولہ ین وقمغہ ولولہ ون
	الف ممدودہ با کاف فارسی	
اگنہ अग्निः	فایر Fire.	اود. آتش

اردو	فارسی	عربی
آگ بجھانا	فرونشانیدن وفرونشاندن وفروکردنِ ومیرانیدنِ وکشتنِ آتش	اِخماد واِطفاء
آگ جلانا وآگ سُلگانا	آتش افروختن	اِیقاد
آگ دبانا	آتش بخاکستر پوشیدن وپنہان کردن ونہفتن ونگاہداشتن	طُمُن دفن النار فی الرماد وسترها ۱۲
آگ گاڑنا	ایضاً	ایضاً
آگ لگانا ۵۱ آتش انداختن در چیزی برای سوختن ۱۲	آتش زدن ودادن	اِحراق وتحریق
آگ لگنا	آتش فتادن وآتش گرفتن	وُقوعُ الحریقِ وصَیرورةُ الحریقِ
آگ لینے آنا	برای آتش بردن آمدن ۵۲ وآمدن برای آتش بردن	
آگہہ	درخت مدار	عُشَر
آگی	پیش	قُدّام وقُبالہ وتُجاہ
آگی	روبرو ودر روی	حُضُور وحضرة ۵۳

۵۱ وزیر نخفی جاگ افروختن میان مردم بحرفی بلقادانند گویند بقال او قتیم نار الحرب وبفارسی آتش افروختن سعدی فرماید ع میان دو کس آتش افروختن نه مردی بود در میان سوختن ۱۲

۵۲ کنایه از آمدن و زود رفتن است تو آمدی ع گویا برای آتش بردن ع آمده ای آمد و آتش گرفت و رفت ۱۲

۵۳ [illegible]

ترکے	انگریزے	سنسکرت
اودسویندرنک	ٹُواِکسٹنگوِش دہی فایَر To extinguish the fire.	وَنہٰ نِرْوَاپَنَمْ वन्हिनिर्वापणम्
اُوڈاَلِنْدِرنکْ	ٹُوکِنْڈَل دہی فایَر To kindle the fire.	اَگْنِ جْوَالَنَمْ अग्निज्वालनम्
اتشی دفن ایتمک اَتشی کُولہ ٹُوتْیلہْ مَقْ	ٹُوکَوَراَپ فایَروِتہ اَیشیز To cover up fire with ashes	اَگْنِ پرچھَادَنَمْ अग्निप्रच्छादनम्
الیف	ٹُوپُٹ فایَر اَنْڈَراَیشیز To put fire under ashes	وَنہٰ گَرْتَ نِوِیشَنَمْ वन्हिगर्तनिवेशणम्
یاندرمَقْ ویاقمقْ واودُاورمَقْ	ٹُوسَیٹ فایَر ٹُو To set fire to.	وَنہٰ سَنْسکَارکَرَنَمْ वन्हिसंस्कारकरणम्
اَتش طُوتُشْمَقْ اُودْ دُوشمکْ دیانمقْ ویااَتِقِنْ اُولمقْ	ٹُوکیچ فایَر + ٹُوٹیک فایَر To catch fire; To take fire.	وَنہٰ سُلگْنَمْ + وَنہٰ پرچَارَہْ वन्हिसुलग्नम् + वन्हिप्रचारः
اَتش ایچون گلمکْ	ٹُوکَم ٹُواَسْک فاَرْ فایَر To come to ask for fire.	اَگْنیارْتھَا گَمَنَمْ अग्न्यार्थागमनम्
"	سْوَالووَرْٹ Swallow wort.	اَرْکہ अर्कः
اُوگ واُونکْ	بِیفورْ + اِنْ فرنْٹ Before; In front.	اَگْرَمْ अग्रम्
یوز یوزہ اُولمقْ تقابلہ گیبی	فیس ٹُوفیس Face to face.	سَنْمُکھم सन्मुखम्

اردو	فارسی	عربی
	الف ممدودہ بالام	
آلو بخارا	آلو بخارا	إجّاص
	الف ممدودہ با نون	
آنا	آمدن	مَجِيء وإتيان وأَتْي وإتيانة
آنا جانا	رفت و آمد آمد و رفت آمد و شد و شد آمد	تَرَدُّد و اِختِلاف
آنب	انبہ و نغزک	أَنْبَج [1]
آندھی	تند باد	رِيح زَعْزَع وهَبْوَة وصَرْصَر
آندھی اوٹھنا	باد تند برخاستن	هَيَجَان الرِّيح وثَوْر وثَوَرَان الرِّيح
آنسو	اشک سرشک آب دیدہ	دَمْع وعَبْرَة
آنسو بہنا [2]	اشک از دیدہ روان شدن	هُمُوع وهَمْع وتَهْمَاع وذَرْف وذَرَفَان وذُرُوف وهَمَعَان وتَذْرَاف وهُمُول وهَمْل وهَمَلَان

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	الف ممدودہ بالام	
سارک بھیدہ + بکھاردیشودبھوآلُہ सारकमेदः + बुखारदेशोद्भवालुः	اپرُون A prune.	گیرباس وآلو
	الف ممدودہ بانون	
آگمنم आगनम्	ٹوکم To come.	گلمک
گماگمم गमागमम्	انٹرکورس Intercourse.	گلمک گتمک گیدوب گلمہ
آمرہ आम्रः	مینگوز Mangoes.	انبہ ہندیمشے
مہاواتہ महावातः	ہریکین + اسٹارم Hurricane; Storm.	گوج لویل
مہاواتوتھاپنم महावातोत्थापनम्	رائزنگ آف اِ اسٹارم Rising of a storm.	گوج لویل اسمک
اشرُ अश्रु	اِٹیر A tear.	گوزیاشی
اشرپرواہہ अश्रुप्रवाहः	فلوانگ آف ٹیرز Flowing of tears.	گوزیاشی آقمق گوزیاشی کیدنگ

اردو	فارسی	عربی
آنسو ٹپکپڑنا	فروچکیدن و فروریختن اشک	اِسبال
آنکڑا	آہن سر کج چنگ و چنگک	عقفاء و کلّوب
آنکس	کجک	مِقمَعَة
آنکھ	چشم و دین	عَینٌ و ناظِرة و طَرف جمع عُیُون نواظِر
آنکھ بند کرنا	چشم بستن و پوشیدن	اِغماض و تغمیض
آنکھ پھڑکنا	چشم پریدن	اِختلاجُ العَین
آنکھ پھوڑنا	چشم کور کردن	فَقأ و سَمل و اِستمال
آنکھ دکھانا عبارت از تہدید و تخویف کردن است	چشم نمودن و چشم نمائی کردن و آتش از چشم برگرفتن و آب از چشم برگرفتن نیز آمده	ذَنهرة و حملقه
آنکھ مارنا	چشمک زدن	غمز و ایماض
آنکھ مچولا	سرمامک و چشم بندک	+

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اَشْرُپاتَ پَتَنَم अश्रुपातपतनम्	ٹرِکْ لِنگْ آفْ اے ٹِیر Trickling of a tear.	گوز یاشی آقمک
اَنْکُشئے अङ्कुशी	اے ہُک A hook.	باش اگری تیمور
اَنکُشَہ अङ्कुशः	اے گوڈ (فار ایلیفنٹس) A goad (for elephants)	باش اگری تیمور چپاق
نیترم + چکچھُہ नेत्रम् + चक्षुः	دی آئی The eye.	گوز
چکچھو نمیشنم चक्षुनिमेशणम्	ٹو شٹ دی آئز To shut the eyes.	گوز باقلمق وگوز اورتمق
نیتر سپھرنم नेत्रस्फुरणम्	ٹو فیل پلسیشن اِن دی آئی To feel pulsation in the eye.	گوز اوچمک
نیتر سپھوٹنم नेत्रस्फोटनम्	ٹو میک بلائنڈ To make blind.	گوز اویمق وگوز کور ایتمک
نیتر ندرشنم + گھورنم नेत्रनिदर्शणम् + घूर्णम्	ٹو رپرو + ٹو اسکولڈ + ٹو بی اینگری To Reprove; To scold; To be angry.	گوز قیقمق وگوز گوسترمک
کٹاکچھیپہ कटाक्षेपः	ٹو ونک + ٹو اوگل To wink; To ogle.	گوز ایله وقاش ایله اشاره ایتمک و اوزمق
نیتر بندھہ नेत्रबन्धः	بلائنڈ مینس بف Blind-man's buff.	اویوبخق وگوز باقلمے اویون

اردو	فارسی	عربی
آنکھہ نیچے کرنا	چشم فرو کردن و انداختن از شرم	غَضُّ الطَّرْف
آنولہ	آملہ	آمْلَج معرب املہ ١٢
	الف ممدودہ با واو	
آواز لغت فارسی ١٢	آواز و آوای و بانگ	صَوت
آواز چڑیونکی	جیک جیک	صَوتُ العُصفُور
آواز بچھو کے	آواز کژدم	نَق
آواز سانپ کی	فشست و فش فش مار	فَحِیح
آواز کوّے کی	کاغ کاغ	نَعِیق و نَعِیب
آواز گدھے کی	بانگ خر و آواز خر و عرعر خر	نُهَاق و نَهِیق
آواز گھوڑیکی	شیہہ اسپ	صَهِیل

شاعری گوید
کاغ کاغ کلاغ و [illegible]
[illegible]

[illegible]

ترکے	انگریزے	سنسکرت
گوزی اشاغہ ایتمک	ٹولُک ڈاؤن (وِتھ شیم) To look down (with shame).	نیترادھہ کرنم नेत्राधःकरणम्
آملہ	ای کائینڈ آف میروبلینس A kind of myrobalans	دھاتری پھلم धात्रीफलम्
	الف ممدودہ باواو	
سس	وائس ÷ ساؤنڈ Voice; Sound.	شبدہ शब्दः
جک جک	چرپنگ آف اسپیروز Chirping of sparrows.	وِہنگم شبدہ विहङ्गमशब्दः
عقرب سسی	ساؤنڈ آف دی اسکارپین Sound of the scorpion.	وِشوشیتِ وِرشچک شبدہ विषविषेतिवृश्चिकशब्दः
ییلان سسی	ہسنگ آف دی سرپنٹ Hissing of the serpent.	پھنکاریت سرپ شبدہ फुंस्कारेतिसर्पशब्दः
قارغہ سسی	کائنگ آف دی کرو Cawing of the crow.	کاکیت وایس شبدہ काकेतिवायसशब्दः
اشک سسی	بریئنگ Braying.	رنگن مت گردبہ شبدہ रिंगणमितिगर्दभशब्दः
آت سسی	نیئنگ Neighing.	ہیشن متیشو شبدہ हेषणमित्यश्वशब्दः

اردو	فارسی	عربی
آواز مرغی کی	آواز ماکیان و قدقد مرغ	نقّ
آواز مینڈک کے	آواز غوک قور قور قورباغه	ایضًا
آواز پڑ جانا	آواز گرفتن	بَحّ و بحاحة و بُحوحة
آواز پڑی ہوئی عورت	زن آواز گرفته	بحّة و بحّاء
آواز پڑا ہوا گویا	مطرب آواز گرفته	مُغَنٍّ اَبَحُّ
آواز پڑا ہوا مرد	مرد آواز گرفته	اَبَحّ
آوه لغت فارسی	داش و خمدان	اَتُون و کُورَة الفخار
	الف ممدوده با ہا	
آہٹ ۱	خشه رفتن	حِسّ حسیس و وقش و وقشه وخشف
آہٹ ۲	شلپوی و شکپوی و شپیو	همس

سنسکرت	انگریزی	ترکی
کُکُرکوتِ کُکُٹی شَبدَہ कुकुर्क्कितिकुक्कुटीशब्दः	گیکلنگ آف دہی ہین Cackling of the hen.	طاوُوخ سسی
ٹَٹَرِیتِ منڈُوک شَبدَہ टट्टरीतिमंडूकशब्दः	کروکنگ آف دہی فَراگ Croaking of the frog.	قورباغہ سسی
سوربہنگ بہونَم ✢ کَنٹھ پَتنَم ✢ شَبد پَتنَم स्वरभङ्गभवनम् ✢ कंठपतनम् ✢ शब्दपतनम्	فالِنگ آف دہی وائیس ✢ ٹُوبی کریکیڈ اِن وَنس وائیس Falling of the voice; To be cracked in one's voice.	آواز طوتلمق
پَتِت شَبد اِسترِی पतितशब्दास्त्री ✢ स्वरभेदा-स्त्री	اےوُمن وِتھ اے فالَن وائیس A woman with a fallen voice	سسی طوتلمش قارے
پَتِت شَبد گایکہ ✢ سوربہنگ گایکہ पतितशब्दगायकः ✢ स्वरभङ्गगायकः	اےسِنگر وِتھ اے فالَن وائیس A singer with a fallen voice.	سسی طوتلمش مطرب
پَتِت شَبد پُرشہ ✢ سوربہنگ پُرشہ पतितशब्दपुरुषः ✢ स्वरभङ्गपुरुषः	اے مَین وِتھ اے فالَن وائیس A man with a fallen voice	سسی طوتلمش کشے
آپاکہ आपाकः	اے برِک کلِن A brick kiln.	گلخان و بارداق یاپان کورہ سے
	الف ممدودہ با تا	
گتِ شَبدہ गतिशब्दः	ساؤنڈ آف فٹ اِسٹیپس Sound of footsteps.	ایاق خشلہ مسی ✢ وایاق سسی دِگِلدِمک سسی
پادشَبدہ पादशब्दः	جینٹل نائز آف فُٹ اِسٹیپس Gentle noise of footsteps.	آیاقِک سسی

اردو	فارسی	عربی
	الف مقصوره با بای موحده	
ابابیل لغت عربی ۱۲	پرستوک و پرستک و فرستوک و فرستو	خُطّاف [1] و عوّار
اُبال	سرجوش	کُثعه [2] و طُفاحه
ابرک	ستارهٔ زمین و زر ورق و تلک	طلق و کوکب الارض معرب تلک ۱۲
ابره	ابره و رو	ظِهارہ
ابسنا	دگرگون شدن بوی طعام و شراب و بدبو شدن طعام و شراب ۱۲	خَلَف و خُلوف و تغیّر
ابسنا گوشت کا	متغیر شدن بوی گوشت و بدمزه شدن آن	خَشم و تخشّم
اُبکائی آنا	دل بهم زدن	تهوّع
اُبلنا	جوشیدن آب دیگ	غلیان و جیش و جیوش و جیشان
	الف مقصوره با بای فارسی	

[1] و نوعی از ین رنده را سُودَنی گویند بضم سین مهمله و بر دو نون چنانکه صاحب حیوة الحیوان نیز ذکر کرده است ۱۲

[2] و اگر کف بر آورد دیگ آنرا کثع گویند و اگر جوش زند و مانند تیر پیدا کند بعربی آنرا نغیت و نشیت و کتیت ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	الف مقصورہ با بائے موحدہ	
وچتر پکھی ÷ ابابیلیت بھاشا विचित्रपक्षी ÷ अबाबीलेति भाषा	سواِلو Swallow.	قرلنغ
اُتسیچیم उत्सिच्यम्	فوم ÷ فراتھ Foam ; Froth.	قیناق
ابھرکم अभ्रकम्	ٹاک ÷ میکا Talc ; Mica.	ابرق یریلدوزی یارلانتی ورق
اُپروسترم उपरिवस्त्रम्	دی آوٹر کلاتھ آف اے ڈبل گارمینٹ The outer cloth of a double garment.	قفتان یوزی ویوز
وواسنم विवासनम्	ٹو پیوٹریفائی ÷ ٹو راٹ To putrify ; To rot.	قوقوش یک
مانس وواسنم मांसविवासनम्	راٹنگ آف میٹ Rotting of meat.	قوقوش ات
ششک ومن پرانیم ÷ اُلکاسکا उल्कासिका ÷ सुष्कवमनप्रापणम्	ٹو فیل اے پروپنسیٹی فار وامیٹنگ To feel a propensity for vomiting.	یورک قارشمق
پرچنم ÷ گالنم गालनम् ÷ पर्चनम्	ٹو بائیل ÷ ٹو فرمنٹ To boil ; To ferment.	قیناتق
	الف مقصورہ با بائے فارسی	

اردو	فارسی	عربی
اُپلا	پاچک و غُوشاک و غوشاے	خِثی جمع اَخْثَاء
اُپلے جلانا	پاچک سوختن	اِخْثَاء
اَپنا ہے	ازماست و از خود است بیگانہ نیست ۱۲	مِنّا
	الف مقصورہ با تاء فوقانی	
اُتار خلاف فراز ۱۲	نشیب و سرازیری ہر دو محاورہ ست ۱۲	صَبَب
اُتار ۱	داشن و بلا گردانی	صَدَقَہ
اُتار ۲	داشن و پاداش دافع ضرر سوگند ۱۲	کَفّارَہ
اُتارا ۳	گزرگاہ	مَعْبَر
اُتارا	فرودگاہ لشکر و گرنگ بکاف فارسی بالف کشیدہ و نون زدہ بفتح اول	مُعَسْکَر
اُتارا	فرودگاہ مسافران	مَنْزِل

ف۱ بسر گردانیدہ صدقہ دادن ۱۲

ف۲ چیزی کہ در خلاف کردن قسم بہ فقرا دہند ۱۲

ف۳ جای عبور از دریا ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
گومی پینڈہ + چھگنہ + کریشم गोमयपिंडः + छगणः + करीषम्	اکیک آف ڈرائیڈ کاوڈنگ A cake of dried cow-dung	ترسی + کرمہ
چھگن جوالنم छगणज्वालनम्	ٹوبرن کاوڈنگ کیکس To burn cow-dung cakes	ترسی یاندرمق وکرمہ یاندرمق
سوکی یتاست स्वकीयतास्ति	بیلانگنگ ٹوونس سیلف Belonging to one's self.	بزدن ور
	الف مقصورہ با فوقانی	
اترنم उत्तरणम्	ڈیسنٹ + ڈکلیویٹی Descent; Declivity.	ینش وانیش وآیچاق لک
نرمنچھنم निर्मन्छनम्	آمس + سیکریفس Alms; Sacrifice.	صدقہ
پرایشچیتم प्रायश्चित्तम्	ان اٹونمینٹ فارسن An atonement for sins.	کفارہ
اترن مارگہ उत्तरणमार्गः	اےلینڈنگ پلیس + اےوہارف A landing place; A wharf.	گدار
نویشہ निवेशः	اےہالٹنگ پلیس فاران آرمی A halting place for an army.	عسکر اتراقی
اوموچن ستھانم श्रवमोचनस्थानम्	اےہالٹنگ پلیس فار ٹریولرس A halting place for travellers.	مسافر اتراقی

اردو	فارسی	عربی
اُتَارا	پیادہ شدن سواران برای جنگ	نَزَال و مُنَازَلہ
اُتارنا	فرود آوردن	اِنْزَال
اِترانا ع۱ بکسر اول	فریدن و خود نمائی کردن	مَرَح و بَطَر و اَشَر و تَبَجُّح
اُترانا بضم اول	بر آمدن چیزی بالای آب و تہ نشین نشدن	طَفُو و طُفُوّ
اُتراہی	باد شمال و باد شمالیے و بالا	شَمَال و مِسْع و نِسْع و ہَیْر
اُترائی	مزد عبور از دریا	نَوْل
اَتَرسُون	پستر پریروز	قَبْلَ یَوْمَیْنِ
اترسون	پستر پس فردا	بَعْدَ یَوْمَیْنِ
اُترنا ع۲	فرود آمدن	نُزُول
اُترنا	از دریا گذشتن و از آب گذشتن و از آب و از دریا عبور کردن	عُبُور و قطع

ع۱ بیار نشاط و سرور کردن و در اندک نعمت از خود رفتن ۱۲

ع۲ از بالا بشیب آمدن و فرود آمدن سوار از اسپ ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یمک غوغا ایچون	ڈسماونٹنگ فار فائیٹنگ Dismounting for figh-ting.	پتی یدہارتھہ پتی بہونم पत्तियुद्धार्थपत्तिभवनम्
ینڈرنک	ٹوبرنگ ڈاؤن To bring down.	اُتارنم उत्तारणम्.
سونمکدن کندوسنی کورنگ	ٹوگِو ونس سیلف ایرز + ٹوواؤنٹ To give one's self airs; To vaunt.	آتم ستتہ کرنم आत्मस्तुतिःकरणम्
صواُزرینہ دُشمک	فلوٹنگ آن دہی سرفیس آف واٹر Floating on the sur-face of water.	جلوپرترنم जलोपरितरणम्
شمال یلے	نارذہرن وِنڈ Northern wind.	اتروایُہ उत्तरवायुः
نَولِق	ہایر فار کراسنگ بائی واٹر + فیریج Hire for crossing by water; Ferriage.	تارکم + آترہ तारिकम् + आतरः
دُنی گیچن گون	دہی تھرڈ ڈی پاسٹ The third day past.	گت پرپرسوہ गतप्रपरश्वः
اوبری گون	دہی تھرڈ ڈی ٹوکم The third day to come.	آگت پرپرسوہ आगतप्रपरश्वः
اینمک وِنمک	ٹوکم ڈاؤن To come down.	اَدہوگمنم अधोगमनम्
گچمک گیچمک	ٹوکراس اوور اے ریور To cross over a river.	اُتیرنم उत्तीर्यनम्

اردو	فارسی	عربی
اترنا	سراشیب و سرازیر رفتن	نُزُول
اُترنگ	کرارا و گوارا و کرادا چوبیہ بالائین در کہ در مقابلہ پائین بود ۱۲	سَاکِف
اُتو کرنا ۵۱	اُتوکشیدن و کردن	اُتُو در محاورۂ حال عرب مستعمل است ۱۲
اِتوار	یکشنبہ	یَوْمُ الاَحَد
اُتھلا	پیالۂ بی تہ یعنی پیالہ کہ ہیچ عمق ندارد ۱۲	رَحرَاح و رَہرَہ و رَحاء
	الف مقصورہ باتای ہندی	
اَٹالا	بارخانہ و رخت خانہ	اَثَاث و مَتَاع ۵۲
اَٹکل	اندازہ	قِیَاس و تَخمِین
اُٹھا دینا	برخیزانیدن و ازجا برانگیختن	اِزعَاج
اُٹھانا ۵۳	برداشتن و برگرفتن	رَفع و قَلّ و اِقلَال و شَول

۵۱ اتو را ارتش نیز کہ بر جامہ کنند ۱۲

۵۲ اسباب سفر را العرب ثقل و اسباب مختلف خانہ از انواع متاع گویند ۱۲

۵۳ چیزی را برداشتن

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اِنمک باش اشاغہ کدمک	ٹو کم ڈاؤن (فرام اہائٹ) To come down (from a height)	اُوردہادَدھوگمنم ऊर्द्धादध्योगमनम्
قپونک اُست تختہ سی	دہی لنٹل The lintel.	اُترنگم उत्तरङ्गम्
اُتو چکمک و اِتمک	ٹوپلیٹ To plait.	اُورمِہ کرنم ऊर्म्मिः करणम्
بازار	سنڈے Sunday.	رِووارہ रविवारः
اِینلی پیالہ کہ چقور اولمسون	شیلو Shallow.	اُتانم उत्तानम्
	الف مقصورہ با تائی ہندی	
متاع	ہیپ + فرنیچر Heap; Furniture.	گرہ سنبھارہ गृहसंभारः
اندازہ و تخمین	اےگیس + کنجیکچر A guess; Conjecture.	انمانم अनुमानम्
قالدِرمق	ٹو کاز ٹو گیٹ اپ To cause to get up.	ستھانادُتھاپنم स्थानादुत्थापनम्
قالدِرمق	ٹو ریزاپ + ٹو پک اپ To raise up; To pick up.	اُتھاپنم उत्थापनम्

عربی	فارسی	اردو
قِیام	برخاستن	اُٹھنا از جا برخاستن ۱۲
اَلْقِیامُ لِلتَّعظِیمِ وَالتَّبجِیل	پیش پای کسی برخاستن [۱]	اٹھنا تعظیم کے واسطے
اِسْتِنَاج واِسْتِیج	چنگلوک و کلاف گر محاورۂ حال ۱۲	اَٹیرن [۲]
	الف مقصوره باجیم تازی	
اِیجَار	بمزد دادن خانه وجز آن	اجارہ دینا
اِسْتِیجَار	بمزد خواستن	اجارہ لینا
خَرَاب	ویران	اُجاڑ
تَخرِیب واِخرَاب	ویران کردن	اُجاڑنا
خَرَاب	ویران شدن و در گردیدن و در گشتن	اُجڑ جانا
اَثْقَل	گران تر	اجگر [۳]

[۱] ماثر گوید — سفیده دم همین چون ز خواب برخیزد * به پیش پای خوش آفتاب برخیزد

[۲] چنگلوک چوبکی کج که بران ریسمان رشته را پیچیده وکلاف سازند ۱۲

[۳] بمعنی ثقیل گران ار ... که بار او از ... بیش شود ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
قالقمق	ٹوگیٹ اَپ To get up.	اُتھانم उत्थानम्
تعظیم ایچون قالقمک	ٹوگیٹ اَپ آؤٹ آف رِسپیکٹ To get up out of respect.	اُتھانوتھانم उत्थानोत्थानम्
کلاف یا یان	اےریل (آف تھریڈ) A reel (of thread).	ترسرینترکا त्रसरयन्त्रिका
	الف مقصورہ تا جیم تازی	
کرایہ ورمق	ٹوفارم آؤٹ + ٹولیز آؤٹ To farm out; To lease out	پٹادھکار دانم पट्टाधिकारदानम्
کرایہ یہ استمک	ٹوٹیک اےلیز To take a lease.	پٹادھکار گرہنم पट्टाधिकारग्रहणम्
یقق	ڈیزولیٹ + ویسٹ Desolate. Waste.	چھنّم छन्नम्
یقمک یقمق	ٹولی ویسٹ To lay waste.	چھن کرنم छन्नकरणम्
یقلمق وچورمق	ٹوبیکم ڈیزولیٹ To become desolate.	چھن بھونم छन्नभवनम्
آغراق	ویٹی + ہیوی Weighty; Heavy.	گرشٹ ترہ गरिष्ठतरः

اردو	فارسے	عربے
اَجگر[ف۱]	اژدر و اژدہا و اژدر ہا و بر عمان	ثُعبان و تِنّین
اُجلا	سپید	اَبیَض
اُجلاَئے	سپیدی	بَیاض
اجمود	تخم کرفس	بَزرُ الکَرَفس[ف۲]
اجواین	زنیان و نانخواہ بکسر زای معجمہ و سکون نون ۱۲	بَزرُ البَنج الخُراسانی
اُجیالا	روشنی و فروغ	ضَوء وَضِیا و نُور
اجیرن	ہیضہ شدن و تخمہ کردن	هَیضَة و تُخمَة
	الف مقصورہ با جیم پارسے	
اَچار	آچار و ریچار	مُخَلّل[ف۳]
اَچانک	ناگہان یک بیک و یکایک و ہوازی و بیک ناگاہ و ناگرفت بروزن تازی ۱۲	بَغتَة و مُغاوَصَة و مُفاجاَة و فُجاً و فُجاءَة

ف۱ نوعی از مار بزرگ که از جا نمی جنبد و حیوانات بدم می کشد ۱۲

ف۲ صاحب مخزن العلوم گوید تخم کرفس دخیل است عربی نیست ۱۲

ف۳ چیزیکه در سرکه اندازند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ییلان واژدہا	دہی بوآ کونسٹرکٹر The boa constrictor.	واہسہ वाहसः
آق	وائیٹ White.	اُجولم उज्ज्वलम्
آقلق	وائیٹ نیس Whiteness.	اُجولتا उज्ज्वलता
کرفس تخمی وکندنا تخمی	ارسارٹ آف پارسلی A sort of parsley.	اجمودا ÷ اُگرگندھا अजमोदा ÷ उग्रगंधा
اجواین وزرا لنج	بشپس ویڈ آر دہی سیڈ آف اِٹ Bishop's weed or the seed of it.	یوانکا यवानिका
ایشقلق	لائیٹ Light.	پرکاشہ प्रकाशः
ہیضہ ایتمک	انڈیجیشن Indigestion.	اجیرنم अजीर्णम्
	الف مقصورہ با جیم پارسی	
ترشی	پیکل Pickle.	پہل سندھانم फलसन्धानम्
اگسوزدن بُرداَبرہ و برگرہ	سڈنلی ÷ ان اویرز Suddenly; Unawares.	اکسمات अकस्मात्

اردو	فارسی	عربی
اُچانک پکڑنا	بیک ناگاہ گرفتن	اِعتلاث وتغلّث
اُچٹ جانا	جستن شمشیر از زخم	نَبْو ونَبْوة
اُچکّا	بُردار و بدو	مُختلِس وخبّاس
اُچک لیجانا	در ربودن	خطف واختطاف وتخطّف
اچّھا	خوب وخوش وبہتر ونیکو وبہ	حَسَن وزین
اچھا	آری	بلیٰ واجل ونعم وجیر
اچھا ہونا	بہ شدن از بیمارے	بُرْء
اُچھلنا واچھل جانا	برجستن از جا	وُثوب
"	برجہیدن چیز از زیر سنگ وقت کوفتن	تَنّ
اُچھو ہو جانا	آب در گلو شکستن ووا کفیدن وآب در حلق شکستن وآب در حلق گرہ شدن	غصّ الماء فی الحلق وشرق وجرض وشجی

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اگسزدن طوتمق ۔ بردن برہ طوتمق	ٹو کیچ آف اے سڈن To catch of a sudden	اکسماد گرہنم अकस्माद्ग्रहणम्
قلیچ یارادن صچرہ مق	ٹو ریباؤنڈ To rebound.	ستھانا دچاٹنم स्थानादुच्चाटनम्
آلمق قاچمک ÷ قاپمق قاچمک	اے تھیف ÷ اے پک پاکیٹ A thief; A pickpocket.	پشیتوہرہ ÷ اُتکھیپکہ पश्यतोहरः ÷ उत्क्षेपकः
قاپمق	ٹو ٹیک اوی ÷ ٹو کیری اوی To take away; To carry away.	دہاوتوہرہ धावतोहरः
یخشی گزل و ایو و ایی واپ ایی بسیار خوب و بہتر	گڈ ÷ Good;	سندرم सुन्दरम्
اوت	آی ÷ یس Aye; Yes.	تتھیت तथेति
ایو اولمق صاغ اولمق صاغلمق	ٹو ریکور ÷ ٹو بی کیورڈ To recover; To be cured.	نیروگی بھونم नैरोग्यभवनम्
صچرامق	ٹو لیپ ÷ ٹو باؤنڈ To leap; To bound.	ستھانا دوردہ گمنم स्थानादूर्ध्वगमनम्
طاش دیبندن صچرامق دگک قستنده	ٹو اسپرنگ اپ To spring up.	سنگھا دت پتنم ÷ کٹوچلنم संघादुत्पतनम् ÷ कुट्टोच्छलनम्
صو لغازدہ اوترمق و صچرامک	ٹو بی اسٹک اپ ان دی تھروٹ To be stuck up in the throat.	جل کنٹھاورودہنم जलकंठावरोधनम्

عربی	فارسی	اردو
خُرسه بضم خاء معجمه ۱۲	آشی است که بزچه دهند در عراق عجم (کاچی) گویند[ف۱][ف۲]	اُچھواسنے
	الف مقصوره با خای نقطه دار	
جَوز	گردو و گردگان و چارمغز	اخروٹ
	الف مقصوره با دال ساده	
دَلال و غُنج و شِکل بکسر شین معجمه ۱۲	ادا و آن و ناز	ادا[ف۳]
تادیه و قضا و ایفا و توفیه[ف۴]	ادا کردن و گزاردن و بجا آوردن	ادا کرنا
اِضطِرار و اِضطِراب	دست و پاچه شدن و دسپاچه شدن	اُدبدانا مضطرب شدن در کاری ۱۲
الزنجبیل الرطب	ادرک	اُدرک لغت فارسی ۱۲
قرض	وام	اُدھار
نَسیئه و نسئه و نسیء	پسادست و نسیه[ف۵] مخالف نقد ۱۲	اُدھار

ف۱ آتش بر چیزی قرمز کردن آتشانیدن بهار عجم ۱۲

ف۲ کاچی حلوای روغنی را گویند که از دواها و تخم های گرم پزند برهان و قاطع و این آتش را بزچه خورانند چنانکه در ملک ایران متداول است ۱۲

ف۳ کیفیت حرکات معشوقان که بجنبش راست نیاید و بجز بذوق عشق نتوان دریافت ۱۲

ف۴ ایفا گزاردن پیمان و وعده گزاردن وفا کردن و بجا آوردن تعنی ادا است گزاردن ۱۲

ف۵ بلند و وعده و ادای قیمت بهلت ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پرسوتارہ بھکچہ प्रसूताईभक्षः	کانڈل Candle	جوجوق طوغان قاریہ وران آش ور
	الف مقصورہ باخای نقطہ دار	
اکچھوٹہ अक्षोटः	اے والنٹ A walnut.	قوز (رومی ۱۲) ینغاق (بخاری ۱۲)
	الف مقصورہ بادال سادہ	
بہاوہ भावः	کوکیٹری + بلینڈش مینٹس Coquetry; Blandish-ments.	نازو شیوہ و عشوہ
اُدّہار کرنم + اُرور کرنم उद्धारकरणम् + उर्वरिकरणम्	ٹو کوکیٹ + ٹو فلرٹ To coquet; To flirt.	ویرنک واداتمک ویریہ گتورنگ
وکلونم विक्लवनम्	ابسٹینیٹلی پرسسٹ اِن ڈوانگ این ایکٹ Obstinately persist in doing an act.	دیرنمک مضطرب اولمق
سرنگ بیرم शृंगवेरम्	جنجر Ginger	زنجفل
رنم ऋणम्	ڈیبٹ Debt.	اُدنج و برج
رن وستُ گرہنم ऋणवस्तुग्रहणम्	لون Loan.	اُدنج ونسیہ آلمک

اردو	فارسی	عربی
اُدہار دینا	وام دادن	اِقراض
اُدہار لینا	وام گرفتن و قرض کردن و قرض گرفتن	اِقتراض[۱]
اُدہار مانگنا	وام خواستن	اِستِقراض
اِدہر اُودہر سے جمع کرنا	از ہر سو فراہم آوردن و گرد آوردن	خَبش و تَخَبُّش
اَدہگلا طعام نیم خام ۱۲	نیم خام و زندہ	+
ادہموا	نیم جان و نیم بسمل و نیم کُش	+
اَدہیڑ	میانہ سال	کَہل و عَوان و نَصَف[۲]
اُدہیڑنا	پوست کشیدن و کندن	کَشط و سَلخ و سَمط (پوست کشیدن بزغالہ ۱۲) پوست کشیدن شتر ۱۲ پوست کشیدن گوسفند ۱۲
اُدہڑ جانا	گسستن دوختن	+
	الف مقصورہ بادال ہندی	

۱ گویند اقتراض مزید باب افتعال یعنی قرض گرفتن از روی ۱۲

۲ کہل مرد میانہ سال و عوان میانہ سال از چیزہا و نصف زن میانہ سال ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
رِنْدانَم ऋणदानम्	ٹُو لینڈ To lend.	ادنج ویرمک
رِنادانَم ऋणादानम्	ٹُو بارو To borrow.	ادنج آلمق
رِن یاچنم ऋणयाचनम्	ٹُو آسک اِے لون To ask a loan.	اُدنج استمک
سَمنتات سَنگرَہ کرنَم समंतात्संग्रहकरणम्	ٹُو گیدہر فرام ہیئر اینڈ دیئر To gather from here and there.	ہر یاندن یغیشدرمق ہر یردن طوپلامق
اَردھ گلتَم अर्धगलितम्	ہاف کُکڈ Half cooked	یارم پشمش یاری پشمش
اَردھ مرتکہ अर्धमृतकः	ہاف ڈیڈ Half dead.	یارم جان ویاری جان
اَردھ ویہ अर्धवयः	مِیڈل ایجڈ Middle aged.	ارتہ یاشلو
چرما کرشنم चर्माकर्षणम्	ٹُو اِسکن ؛ ٹُو فلے To skin; To flay.	دری چقارمک و چکمک
چرما کرش بہونم चर्माकर्षभवनम्	اوپننگ اپ آف دی سیم آف اے گارمینٹ Opening up of the seam of a garment.	سوکمک
	الف مقصورہ ماد ال ہندے	

اردو	فارسی	عربی
اَڈّا	آده ف۱ بروزن ساده ۱۲	مَوْقَعَه و مَجْثَمُ الطَّائِرِ
	الف مقصوره با رای مهمله	
آرداوه ف۲	بلغور و کبیده و دلیده بضم کاف و فتح آن ۱۲	جَرِیْش و جَشِیْشَه
ارگجه ف۳	پرگنه بروزن سرغنه	خَلُوق بروزن رسول ۱۲ و غَالِیَه و خَلَاق بروزن کتاب ۱۲
ارگن ف۴	ارغن بروزن ارنی ۱۲ و ارغون بروزن ارزون و ارغنون بروزن افزون ۱۲	
آرنڈ	بید انجیر و کرچک	خِرْوَع بروزن درهم ۱۲
ارمان لغت فارسی است ۱۲	ارمان و آرزو	اُمْنِيَّه و مُنیٰ بروزن هدی ۱۲
آروی	✣	قلقاس
آرئی ف۵ زبان قصبات ۱۲	دروش بروزن ازوش و غنجاره و خنجه بروزن غنچه و زشت و زنجق و سک و سنیخ و گاو شنگ بکاف اول و تشدید نون ۱۲	مِحْجَن
آرہر نام غله ایست ۱۲	دستمر شاخول و شاخل و گشاخل	دُرْجع

ف۱ نشستگاه طیور ۱۲

ف۲ خود گندم درهم شکسته ۱۲

ف۳ نام خوشبوی مرکب ۱۲

ف۴ نوعی از ساز ۱۲

ف۵ چوب چوبی که بدان آهن آتش را بر هم زنند و آن آهن از آتش ۱۲ گاو و جز آن را بدان رانند ۱۲

ف۶ بروزن ابدار بمعنی صاحب بار دشمن است ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پَکچھی ستھانَمْ पक्षी स्थानम्	اِے پلیس آف جینرل ریزارٹ A place of general resort.	قوش اوترک یری
	الف مقصورہ بارای مہملہ	
دَلِت مِشْرانّم दलितमिश्रान्नम्	میشڈ گرین مکسڈ وِتھ آئل اینڈ واٹر گیون ٹو ہارسز Mashed grain mixed with oil & water given to horses.	بولغور و یارمہ
دیوکردمہ + یکچھہ کردمہ देवकर्दमः + यक्षकर्दमः	اِے کائینڈ آف پرفیوم A kind of perfume	غالیہ و قوقولنمہ
منجوش وادیم मंजूषावाद्यम्	دی آرگن (اے میوزیکل انسٹرومینٹ) The organ (a musical instrument).	ارغنون سازی
ای رنڈہ एरण्डः	دی ٹری فرام وچ کیسٹر آئل اِز میڈ The tree from which castor oil is made	کنہ اغاجی و کرچک
ابھلاشہ अभिलाषः	ڈیزائر + لانگنگ Desire; Longing.	تمنا و آرزو
آلکی आलुकी	اے اسپیشیز آف ایرم A species of Arum.	+
ویدھن یشٹکا + توترم वेधनियष्टिका + तोत्रम्	اے گوڈ فار بولکس A goad for bullocks.	زنجق
توری तुवरी	اے اسپیشیز آف پلس A species of pulse.	+

اردو	فارسی	عربی
اَرِی[1]	اَرِی	+
	الف مقصورہ با رای ہندی	
اَراڑنا[2]	پشتیبان	ظِئر
اَڑانا[3]	ستون پازیر بیای مجہول	عَمُود و عِمَاد
اُڑانا[4]	پرانیدن بپرواز آوردن و دادن	اِطَارہ و تَطْیِیر[5]
اُڑانا	پرانیدن	تَطْیِیر
اُڑنا	پریدن پرزدن و پرواز کردن و گرفتن و ہوا گرفتن	طَیَرَان
اَڑنا[6]	گھگیری بہردو کاف عجمی ۱۲	حِرَان
اَرنگا[7]	لنگر و سرندو پای پیچک[8] بکسر سین مہملہ ۱۲	شَغْرَبِیَّة و ظُہَارِیَّة
اَرواڑ[9]	ستون دیوار	ظِئر

[1] بفتح اول و کسر دوم و سکون تحتانیہ مجہول کلمہ ندبت در محل تحقیر استعمال کنند و بفارسی نیز بہمین معنی مستعمل است شفائی گفتہ اری گیدی … کجا خرقہ کجا … [illegible] ۱۲

[2] ستونی کہ در پہلوی دیوار برپا کنند تا دیوار بران اعتماد کند ۱۲

[3] چوبی کہ بران سقف را قائم کنند ۱۲ کنایہ از تعریف بیجا ۱۲

[4] محاورہ حال … [illegible] ۱۲

[5] … [illegible] پریدن ۱۲

[6] … [illegible] ۱۲

[7] … بالفظ … [illegible]

[8] پیچک بالفظ نہادن … [illegible]

[9] ستونی کہ … بران اعتماد کنند … [illegible] ۱۲

ترکے	انگریزی	سنسکرت
+	او + سِیرا Oh; Sirrah.	ریرے + اَرِی रे रे + अरे
	الف مقصورہ با رای ہندے	
دیرک	اے بٹرِیس + اے پراپ A buttress; A prop	بِہت سَہایک ستنبہہ भित्तिसहायकस्तम्भः
دیرک	اے پِلر A pillar.	ستنبہہ स्तंभः
اُوچورنگ اُوچِدرنگ متعدی	ٹو کاز ٹو فلائے To cause to fly.	اُڈی یَنم उड्डीयनम्
اُوچورمق	ٹو اِنفلیٹ To inflate.	اَتِپرشنساکرنم + ویاجستُتِہ अतिप्रशंसाकरणम् + व्याजस्तुतिः
اُوچمک لازم	ٹو فلائی + ٹو سور To fly; To soar.	ڈَیَنم डयनम्
یاوزلق ایتمک	ٹو سٹاپ + ٹو ہیزیٹیٹ To stop; To hesitate.	ستنبھنم स्तम्भनम्
اَیاق بُغدمق ازلغت اختری اخذ شدہ	ٹریپنگ اپ (اِن ریسلنگ) Tripping up (in wrestling)	مل کریا + پاداہت سنگیا मल्लक्रिया + पादाहतसंज्ञा
دیرک	اپراپ A prop.	بِہت ستنبہہ भित्तिस्तंभः

اردو	فارسی	عربی
اَڑِیَل	گہگیر بہر دو کاف پارسی ۱۲	حَرُون
	الف مقصوره با زای معجمه	
اِزار بند لغت فارسی ۱۲	شلواربند و بند تنبان و زیربند[1] و بند زیرجامه	تِکّه جمع تِکَک
ازار بند ڈالنا	زیربند در شلوار کردن	اِسْتِتْکاک[2]
	الف مقصوره با زای پارسی	
اَژدَہا	اژدر واژدرہا[3] واژدہا و دُرغمان	تِنّین
اَژدہات در اصلی ہندی ہشت دہات ۱۲	ہفت جوش و ہفتجوش روی[4]	صُفر
	الف مقصوره با سین ساده	
اُسانا[5] دانہای خرمن از کاه پاک کردن ۱۲	کاه خرمن بباد دادن	تذریه
اَسپغول[6] لغت فارسی است ۱۲	اسپرزه و اسفیوش و سفیوس و اسیوش شکم پاره	بِزرِ قطونا

[1] زیربند در محاوره حال گویند وازار را زیرجامه خوانند ۱۲

[2] استتکاک ادخال التکه ازار به ضرب داخل کردن تکمه را در شلوار ۱۲

[3] [illegible] واژدرواژدرہا مخفف اژدہا است ۱۲

[4] روی کالائیکه ازو ظروف سازند ۱۲

[5] [illegible] در زبان اردو [illegible] ۱۲

[6] اسپغول بمعنی [illegible] ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ہٹہا دورودّہہ हवादवरुद्धः	آبسٹینیٹ Obstinate	یاوز
	الف مقصورہ با زای معجمہ	
نیوی بندہن سوترم * آپرپدیناد کٹیبندہن سوترم नीवीबंधनसूत्रम् * आप्रपदीनादिकटिबंधनसूत्रम्	دی اسٹرنگ وِتہ وِچ ٹراؤزرس آرٹائیڈ The string with which trousers are tied.	اوچقور وطون باغی وتمان باغی قورشاق
آپرپدیناد کٹیبندہن سوتر آدہانم आप्रपदीनादिकटिबन्धनसूत्राधानम्	ٹو پٹ اسٹرنگ اِن دی ٹراؤزرس To put string in the trousers.	طونہ اوچقور قویمق وچکمک
	الف مقصورہ با زای پارسی	
شئیہ शायुः	اےڈریگان A dragon.	اژدہا بیوک ییلان
اشٹ دہاتوہ अस्थ्यातवः	بیل میٹل Bell metal.	باقر توچ
	الف مقصورہ با سین سادہ	
اانان وایونانستی کرنم अन्नानि वायुनानिस्तुषीकरणम्	ٹو وِنو To winnow.	صاورق
دویپانتریوانکا * شویت سچکنکا दीपान्तरयवानिका + श्वेतसचिक्कणिका	سیڈ آف فلیورٹ Seed of fleawort	قارنی یارق

اردو	فارسی	عربی
اُسپند لفظ پارسی است مستعمل در اردو ۱۲	سپند و سپندان و اسپند	حَرمَل
اُستَانی زنی که دختران را تعلیم خواندن و نقش دوختن دہد ۱۲	آتون	مُعلِمَة
اَستَر	آستر	بِطانه
اُسترہ	استرہ تیغ موتراشی و تیغ سرتراسی و پاتر کے	مُوسیٰ
	الف مقصورہ با شین معجمہ	
اِشارہ لفظ عربی ست مستعمل در اردو ۱۲	دَندش بروزن رنجش ۱۲ برہان	اِیماء و غمز و اِشارہ و رَمز و اِیناء [illegible]
اشتیاق	آیاسہ و آرزو	تَشَوُّق و اِشتِیاق
اشراق یعنی علم اشراق ۱۲	گشسپ و گشسپی کنندۂ آنرا گویند ۱۲	اِشراق
اشرفی	دُرست و پول سُرخ	دِینار
اشنان	کَنَستو و چوبک	اُشنان حُرض

سنسکرت	انگریزی	ترکی
دہونکہ + درشٹ دہوپ دویم + اِسپندیت بہاشا धूनकः + दृष्टिधूपद्रव्यम् इस्पन्देतिभाषा	سیڈ آف دہی ہینا پلینٹ Seed of the Henna plant.	یوزرلک
گرپتنی اَدہیاپکا अध्यापिका + गुरुपत्नी	اِے فیمیل ٹیوٹر A female tutor.	اوقودان قاری
انتروسترم + اَدہونشکم अन्तरवस्त्रम् + अधोंशुकम्	لائننگ Lining.	استار وارقہ
کھُرہ क्षुरः	اِے ریزر A razor.	استورہ + اُولگوج
	الف مقصورہ باسین معجمہ	
سوچنم सूचनम्	اِے ہنٹ A hint.	اشارہ ایتمک
ابھلاشہ अभिलाषः	اِسٹرانگ اِنکلی نیشن Strong inclination.	آرزو ایتمک واشتمک
یوگ ودیا योगविद्या	دہی پاور اِنیبلنگ ون ٹو ڈیسرن اکلٹ فینامینا The power enabling one to discern occult phenomena.	اشراق[ف ۱]
دیناره दीनारः	گولڈ موہر Gold Mohur.	فلوری وآلتون[ف ۲]
مول وشیشہ + اشنانیت بہاشا मूलविशेषः + उश्नानेतिभाषा	روٹ آف اِے سرٹن ٹری یوزڈ ٹو واش کلودس وِدہ Root of a certain tree used to wash clothes with.	چوغان

ف ۱ مراد ازین کلمہ درینجا علوم اشراقیت وآن علمی است کہ با کثرت ریاضت قوۃ حاصل شود کہ خود متلذذ در ملکوت وہم باشد کسی را در ملک چین تعلیم علم تواند کرد و عامل این علم را اشراقی گویند ۱۲

ف ۲ ترکان مطلق طلا را التون گویند ولیکن باعتبار رایج اشرفی را نیز از طلا سازند برائے لفظ التون نیز لفظ فلوری مخصوص کنند ۱۲

اردو	فارسی	عربی
	الف مقصوره با فا	
اِفطاری	پیشگهی و روزه کشانه و گشانه و فطار آنه (محاوره ۱۲)	فَطُور و فطوریّ
اِفلاس	درویشی و فلاکت (۱) و تنگدستی و بی برگی و بے نوائی	فَقر و خصاصه و فاقه و خلّه
افیم	مهانون و مهابُل (۲) تریاک افیون خالص ۱۲ (محاوره حال ...)	اَفیُون (۳) و تِریاق معرب تریاک ۱۲
	الف مقصوره با کاف تازی	
اُکتانا	دلگرفتن از چیزی و برخاسته خاطری	ملالة و مَلّه سامه و سآمه
اَکرا	شجیده و درهم کشیده شده	مُتَشَنّج و کَزّ
اَکڑنا	نازیدن و بخود چیدن و برخود چیدن	تبختر و اختیال و زهو و عُجب و نخوه
اکڑکے چلنا	بناز رفتن و خرامیدن	شمر و رمل و رملان و مطیطاء و تکدّس
اَکتر او اترا	روز افگن و یکروزنه یک وز دیک وز درمیان	غِب

(۱) در نفائس گفته این ترکیب فارسی دانان متعرب است ۱۲

(۲) صاحب فرهنگ جهانگیری بر وزن جهل ... گفته است ۱۲ بضم ... و سکون ... و فتح ...

(۳) در ... صاحب شمس العلوم ... و صاحب منتهی الارب ... ضبط او ... کرده ... صاحب قاموس ... بفتح ...

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	الف مقصورہ با فاء	
پارن درویم पारणद्रव्यम्	دہٹ وچ از پراپر فار دہی بریکنگ آف فاسٹ That which is proper for the breaking of fast.	اوروج آچاچق + وفطارلق
دارِدریم + دَرِدریہ दारिद्र्यम् + दरिद्रः	پینیوری + پاورٹے Penury; Poverty.	محتاج لک وفقیرلک ویوقسل لق
اہپھینم अहिफेनम्	اوپیم Opium.	تریاق وافیم
	الف مقصورہ با کاف تازی	
چت وِکلونم चित्तविक्लवनम्	ٹو بی ڈس گسٹیڈ To be disgusted.	ملالت و طارلق
جڑی بہوتہ जड़ीभूतः	اسٹیفنڈ + شریولڈ Stiffened; Shrivelled	بزبزہ چیکلمک
گروکرنم गर्वकरणम्	ٹو اسٹرٹ To strut.	کندولی کوروب نازیلہ یورنگ
وکرگمنم वक्रगमनम्	ٹو واک افیکٹیڈلے - ہاٹی لی To walk affectedly, haughtily.	صالاقصالانیلمک وناز ایلہ یورمک
ایکانترہ एकान्तरः	آلٹرنیٹ لی Alternately.	برگون بخ برگون

عربی	فارسی	اردو
وِحَام و وَحَم عه بفتح و کسرہ واو ۱۲	دوشاب دلی	اُکونی عه بیائی مجہول ۱۲
مَصرَع	جرگ و کشتیگاه و تعلیم گاه و تعلیم گه و میدان کشتی و زور خانه	اَکھاڑا
اَلحَبلُ السَّحِیلُ	رسن یکتاه	اِکہری رَسّی
قَلع و نَزع و اِنتِزاع	برکندن و برکشیدن	اُکھیڑنا چیزی را از بیخ بر آوردن ۱۲
مُنفَرِد	جریده و تنها و تن تنها و تنها	اکیلا
	الف مقصوره با کاف فارسی	
طِوَال و طِیَل	تاتوره و ایل و تشکیل و شکیل و حیدار عه چلوگ رسن گردن اسپ است ۱۲	اَگاڑی رسنی که در دست اسپ بندند ۱۲
حَمأ عه	ته چاه صاف کردن از گل سیاه و مانند آن	اُگارنا
بلاعه	اگال عه و سُلف	اُگال عه
عُود و مَندَل و مَندَلِي و قُطر و یَلَنجُوج و اَلَنجُوج	اگر عه	اَگَر چوبی است خوشبو مانند صندل ۱۲

عه بعنت مردم قصبات خواهش زن حامله بردم بخرند ۱۲ عه وزنی را که دلش بردم بجوره زن چیزها میل کند بفارسی دوشاب دل و بعربی وحمی گویند ۱۲

عه قاآنی در تعریف اسپ گوید [illegible]

عه [illegible] بر آوردم چاهی بعنی گل سیاه [illegible] از چاه ۱۲

عه [illegible]

عه [illegible]

سنسکرت	انگریزی	ترکی
یَدْوَسْتُ دوہدوتیاہ यद्वस्तु दोहदवत्याः	دی انکلینیشن آف فیمیلس ان پرگننسی فار انی تھنگ ایٹیبل The inclination of females in pregnancy for anything eatable.	ویارامک بکروادہ۱۲
مَلّ بھومہ + اکچھواٹہ मल्लभूमिः + अक्षवाटः	اے جمنیسیم A gymnasium.	گورش وگلش طوتاجق یر
ایک ہرتی رجّہ एकहतीरज्जुः	سنگل کائیلڈ اسٹرنگ Single coiled string.	اورغان ایپ برقات الیف دبریان ایپ
اُت پاٹنم उत्पाटनम्	ٹو ایریڈیکیٹ + ٹو روٹ اپ To eradicate; To root up.	قوپرق وقازمق
ایکاکی एकाकी	الون Alone.	یالگز ویالاگز
	الف مقصورہ با کاف فارسی	
اشواگر بندھنی رجّہ अश्वाग्रबन्धनीरज्जुः	دی ہیڈ روپ آف اے ہارس The head rope of a horse.	طوارک ورک اتید گری اوزون ایپ
کوپ مردودگرہنم कूपमृदोद्वहणम्	ٹو کلین اے ویل آف اٹس مڈ To clean a well of its mud.	قویو آرِتمک
اُدگیرن وستُ उद्गीर्णवस्तु	دیٹ وچ از اسپٹ آوٹ آفٹر چیوینگ اے تھنگ That which is spit out after chewing a thing.	سلف وسفل
اگرہ अगुरुः	ایلو ووڈ Aloe wood.	قوقولو بر آغاجدر عود دیگی کہ ہندوستان مملکتندہ چوق اولور

اردو	فارسی	عربی
اگلا بمعنے اولین ۱۲	پیشین و پیشینہ	سَابِق و سَالِف و مُقَدَّم
اُگل پڑنا	برآمدن و برون افتادن شمشیر از نیام بے کشیدن	اِنْدِلاق
اُگلنا	بیرون انداختن چیزی از دہن مثل لقمہ و جز آن	قَذْف
اُگنا برآمدن نباتات از زمین ۱۲	روئیدن و رستن و دمیدن	نَبْت
اگن چڑیا مرغی است کہ در ہند با آتش ہنگون مے شود ۱۲	سمندر و آذر نشین یعنی آتش نشین	سَمَنْدَل
اگوائی	پریزہ شدن	اِسْتِقْبَال
اگھا زبان بہا گہا ۱۲	سیر	شَبْعَان
	الف مقصورہ بالام	
الاو لغت فارسی ...	الاو و دودی	اَطِیمَة و مَوْقِدُ النَّار
الاچی لغت فارسی است ۱۲	ہیل و شوشمیر بروزن موشگیر ۱۲	قَاقُلَۂ صغار و قَاقُلَۂ کِبَار

ترکے	انگریزی	سنسکرت
گجمش	پرایر + فارمر Prior; Former	اگریمہ अग्रिमः
قلیچ قنکدن چیقمق کند وکند وسنہ	اسپرنگنگ اپ آف اے سورڈ فرام دی اسکبرڈ Springing up of a sword from the scabbard.	کوش کہرگ پتنم कोशखड्गपतनम्
آغزدن دشقاری آتمق	ٹو اسپیٹ اوٹ + ٹو تھرو اوٹ To spit out, To throw out.	اُدگی لنم उद्गीलनम्
بتمک گورمق	ٹو گرو + ٹو اسپرنگ اپ To grow; To spring up.	روہنم रोहनम्
سمندر واوت قوشی	سیلیمینڈر Salamander.	ویشوانری + اگن چڑیت بھاشا वैश्वानरी ÷ अगनचिड़ियेति भाषा
قارشولمق وقارشویہ گیدمق	ریسیپشن Reception	پروگمنم + پرتِ گرہہ पुरोगमनम् ÷ प्रतिग्रहः
طوق	ٹو بی سیشیہ ٹیڈ To be satiated.	ترپت بھونم तृप्तभवनम्
	الف مقصورہ بالام	
اوت واودیا قمق والواتمک	اے ہیپ آف برننگ فیول آر اسٹرا فار وارمنگ A heap of burning fuel or straw for warming.	تشاگن کنڈ + اگنیالیہ तुषाग्निकुंडः ÷ अग्न्यालयः
ہیل	کارڈیمم Cardamum.	ترٹہ त्रुटिः

اردو	فارسی	عربی
الٹا ص بازگردانیده ۱۲	بازگون بازگونہ واژون وواژونہ	مقلوب ومعکوس
الٹا ط	سر از زیر گشتہ	منکوس ومعکوس
الٹا جنا زادن کودک خلاف معہود ۱۲	واژون زادن	یتن ع
الٹا جنے والی	واژون زاینده	موتن وموتنہ
الٹا جنا	بازگونہ زاده	میتون ع
الٹا سوار ہونا	از پس دم برنشستن	تشذر
الٹ پلٹ کرنا	زیر وزبر کردن	قلب وتقلیب
الٹ پلٹ ہونا	تہ وبالا شدن و زیر وزبر شدن	تقلب وانقلاب
الٹنا	بازگونہ کردن	قلب واقلاب وتقلیب
الٹی پاوں پھرنا	برقفا برگشتن وپس پس برگشتن وزود برگشتن و بہمان دم برگشتن	رجوع علی العود

ص یعنی اینکہ انسان سر خود را بر زمین کند و پارا بالا ۱۲ ع یقال ایتنت المرأۃ من باب الافعال و یتنت المرأۃ از باب تفعیل فعل ازان ۱۲

ع در نفائس گفتہ قیاس ہمچو است کہ موتن بفتح تای فوقانی گویند در قاموس ہمچنین است ۱۲ ع یعنی زیر و زبر کردن متاع و جز آن را برای

سنسکرت	انگریزے	ترکے
وِپرْیَیَہٗ विपर्ययः	ریورسڈ Reversed.	دوندرمش و چورلمش و ترسہ اورقون
اَدھومُکھم अधोमुखम्	اَپسائیڈ ڈاون ٹاپسی ٹروی Upside down; Topsy turvy	باش آشاغی و ترسہ
وِپریت جننم विपरीतजननम्	ڈیلیوری آف اے چائلڈ ناٹ اِن دی نیچرل آرڈر (فیٹ کمنگ آوٹ فرسٹ) Delivery of a child not in the natural order (feet coming out first).	باش آشاغے طوغمق
وِپریت پرسوا विपरीतप्रसवा	اے فیمیل ڈلیورنگ چلڈرن ناٹ اِن دی نیچرل آرڈر A female delivering children not in the natural order.	باش اشاغی طوغان قاری
وِپریت جنما विपरीतजन्मा	بارن اِن دی آرڈر اپوزڈ ٹو نیچر Born in the order opposed to nature.	باش اشاغی طوغلمش
وِپریتاروہنم विपरीतारोहणम्	ٹو رائیڈ (اے ہارس) فرام دی بیک To ride (a horse) from the back.	ترسہ بنمک
اَستَ وِیستَ کرنم अस्तव्यस्तकरणम्	ٹو ٹرن اوور اینڈ اوور To turn over and over.	اشاغی یوقاری اتمک
وِپریت بھونم + ویپریتیم विपरीतभवनम् + वैपरीत्यम्	ٹو بیکم ٹاپسی ٹروی To become topsy turvy.	اشاغی یوقاری اولمق
وِپریست विपर्यस्त	ٹو ریورس To reverse.	چویرمک دوندرمک
شیگھرمیوپنرآگمنم शीघ्रमेवपुनरागमनम्	ٹو ریٹائر امیجیٹلی To retire immediately.	گیرو یہ وارقیہ دونمک

اردو	فارسی	عربی
اِلزام دینا	الزام دادن	اِلزام
اَلسی تخمی معروف است ۱۲	زغیر ۱۵ و کتان بروزن شعیر ۱۲	کتّان
الغوزہ قسمی از نی است که شبانان نوازند ۱۲	توتک و لنگ چپیشه (بروزن ریشه ۱۲) بروزن موشک ۱۲	شَبّابه و مِزمار الرّاعي
اَلف ہونا برداشتن هر دو پا را ۱۲	چراغ پا شدن و سیخ پا شدن	قَمص و قِماص و اِستِنان و شِباب غراب ۱۲ بروزن کتاب ۱۲
اَلگنی رسنیکه بران جامها اندازند ۱۲	آونگ و آوند و آوشنگ	مِعلاق
اَلکسی	مَنبلی و تَنبلی	کَسَل و تَوصیم و وَصمه
اَلکس	تنبل و منبل و کاهل	کسلان
اُلّو	چغد	بُوم و بُومه و فیاد و صَدی و اُمّ الخراب واُمّ الصِّبیان بُوه و بُوهه و غراب اللیل
اُلّوپ انجن	سرمهٔ خفا و سرمهٔ ازچشمها نهان گشتن ٤٣ و سرمهٔ فسون غیبت ٤٤	کحل الخفا
اُلینڈنا	فروریختن و نگون کردن	کَب و نکب

۱۵ در رسالهٔ فارسی گوید صاحب فرهنگ ترکی گوید که ترکی است و ظاهراً همین صحیح است در برهان قاطع گفته که بمعنی معنی نیست معلوم آمده و ببیان ترک بودن آن را تعرض نکرده پس اگر بمعنی معنی آمده و چار نیز باشد متروک است اهل محاوره آن لفظ را امروز استعمال نکنند و در محاورهٔ خود دنیا و بمعنی کتان بتخفیف تای فوقانی در محاورهٔ متداول است ۱۲

[illegible]

٤٣ [illegible]

٤٤ [illegible]

سنسکرت	انگریزی	ترکی
دُوشدانم + تین مُوک اِتیرتھہ दोषदानम् + तेनमूकइत्यर्थः	ٹُوبلیم + ٹُوسینشر To blame, To censure.	الزام اتمک و ایسپم ایتمک
اَتسی अतसी	لِن سیڈ Linseed.	کتان
وَنشی بھیدہ + الغوزہ اتی بھاشا वंशीभेदः + अलगोजा इति-भाषा	اے فلیجیولیٹ A flageolet.	دودوگ
اَشواگرپادوردھوکرنم अश्वाग्रपादोर्ध्वकरणम्	ٹُو اسٹینڈ اپ آن دی ہائنڈ فیٹ To stand up on the hind feet.	اوگنہ صیچرامق و ایاق اوزرنہ طورمق
وَستردھارنی رجُّہ वस्त्रधारणीरज्जुः	اے اسٹرنگ فار ہینگنگ کلودس آن A string for hanging clothes on.	اَصمہ
آلستا आलसता	لیزینیس + لیتھرجی Laziness; Lethargy	سُستلق
آلسیم आलस्यम्	لیزی + لیتھرجک Lazy; Lethargic	سُست و تنبل
اُلوکہ उलूकः	ان آوُل An owl.	بایقوش
اَدرشیانجنم अदृश्याञ्जनम्	کولیریم وچ میکس دی اپلائر انوزیبل ٹو ادرس Collyrium which makes the applier invisible to others	گزلین سورمہ
اَدھہ پاتنم + اَدھہ کرنم अधःपातनम् + अधःकरणम्	ٹُو اوورٹرن To overturn	توکمق

اردو	فارسی	عربی
	الف مقصورہ با میم	
امام[1]	سرگرہ و امام تسبیح و تقریٔ گل سجہ و گل تسبیح	+
امام	پیشوا و پیش رو و سرخیل	اِمَام[2]
امام باڑہ[1]	حسینیہ و تکیہ و تعزیتخانہ مطابق محاورۂ حال است	+
امانت رکھنا	ودیعت نہادن	اِیداع و اِسْتِیْدَاع[3]
اِمْرِت لغت بھاکا ۱۲	آب زندگانی و آبحیات و آبحیوان و آب خضر و آب جاودان و آب بقا	مَاءُ الحَیوٰة
اُمس[4]	تفت و تفس	عُکّہ و عَکَّ و عَکِیْکُ و عُکَاکٌ[4]
اَمکا ڈھمکا[5]	بہمان و فلان و باستارہ و بیستار	+
اَمَلتاس	خیار چنبر	خِیَارْ شَنْبَر معرب خیار چنبر است ۱۲
اُمید	امید و چشم و بو	رَجَاء و اَمَل

[1] صاحب نفائس کہ فارسی امام بارہ روضہ ماہ محرم نوشتہ خلاف محاورہ اہل زبان است بلکہ در محاورہ حسینیہ و تکیہ و تعزیت خانہ گویند ۱۲

[2] اس کرامی لغت ماخذ ... ۱۲

[3] لفظ امانت رکھنا بطریق کنایہ ... ازدواج ان بطور استعارت وایہام استعمال کنند ۱۲

[4] عکہ ... وقت التیکون ... الفا ... وبالکاف ... الاضداد ۱۲

[5] جو الفاظ کہ ... ۱۲

ترکے	انگریزی	سنسکرت
	الف مقصوره با میم	
تسبیح اماسے	ا لارج بیڈان ا روزری وچ از ناٹ ٹرنڈ اوور ان کاؤنٹنگ A large bead in a rosary which is not turned over in counting.	مالاسُمیرُه मालासुमेरुः
امام	اے لیڈر ان ریلیجس میٹرس A leader in religious matters.	پُرُوگامے ÷ پُوجیه ÷ امامیت بهاشا पुरोगामी ÷ ÷ पूज्यः ÷ इमामेति भाषा
تعزیت یری	اے بلڈنگ اِن وچ دی فسٹیول آف محرم از سیلبریٹیڈ A building in which the festival of Mohurrum is celebrated.	اَگنی شالا ÷ امام باڑیت بهاشا अग्रणीशाला ÷ इमामबाड़ेति भाषा
امانت قومیق	ٹو ڈپازٹ ÷ ٹو گوان ٹرسٹ To deposit; To give in trust.	وانیه سمیپی او یارتهم دروییم ستهاپنم کریتی تت वान्यसमीपेऽव्ययार्थंयद्द्रव्यं स्थापनंक्रियतेतत्
حیوان وحیات دیری لق صوے	اِلکسر ÷ واٹر آف لائف Elixir; Water of life.	اَمرِتَه अमृतः
چوق اِسي وسیجاق هوا	هیٹ Heat.	اَتیوشما अत्यूष्मा
÷	ٹرائفلنگ ÷ مین آف ٹرائفلنگ امپارٹنس Trifling; Man of trifling importance.	یکشچت यः कश्चित्
خیارشنبر	کیسیا فسٹیولا Cassia fistula.	کرت ماله कृतमालः
اُومُودو استِک	هوپ ÷ اکسپکٹیشن Hope; Expectation.	آشا आशा

عربی	فارسی	اردو
رَجُو و تَرَجِّي و تَرَجِّيَه	امید و چشم داشتن	امید رکھنا امید از کسے داشتن ۱۲
	الف مقصوره با نون	
رُمَّان	انار و نار	اَنَار
شُنَّاء و اُمْلِيسِيّ و اِمْلِيس رُمَّانَةٌ شَنْبَاء اَي اُمْلِيسِيَّة ۱۲	انار شیرین	انار بے دانه
صُبَّار و حُمَر و حَوْمَر و تَمر هِنْد بوزن جوہر ۱۲	اَنْبَلَه	اِمْلی
فَوْت	کشادگی میان انگشتان	اَنْٹی
قَفَّاف		اَنْٹی باز
قُفُوف	درمها در میان انگشتان پنهان کرده بدزدی بردن	اَنْٹی کرنا
حَتْنِيَه و ضَبْنَتِه بفتح ضاد معجمه ۱۲		اَنْجَل و انجلیے
كُحُل	سرمه و توتیا	اَنْجَن

کشادگی میان انگشتان را گویند و تفصیل آن در لغت … خواهد آمد ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
آشاستهاپنم आशास्थापनम्	ٹو اکسپیکٹ + ٹو ہوپ To expect; To hope.	اُمُود طوتمک واتمک
	الف مقصورہ بانون	
داڑمہ दाडिमः	پامگرنیٹ Pomegranate	انار
نربیج داڑمہ निर्बीज दाडिमः	پامگرینیٹ وِدہاوٹ سیڈس Pomegranate without seeds.	طاتلی انار
تنتڑی + چنچا तिन्तिडी + चिञ्चा	ٹیمیرنڈ Tamarind.	تمرهندی
انگلیانترستهلم + دویورنگلیومولی تکونستهانم अङ्गुल्यान्तरस्थलम् + द्वयोर् अङ्गुल्योर्मूलीय कोणस्थानम्	دی اسپیس بٹوین ٹو فنگرس The space between two fingers.	ایکی پارمق آراسندہ کی آچقلق
انگلیانترہاری अङ्गुल्यान्तरहारी	وَن ہو اسٹیلز کائنس بائی ہائیڈنگ دہیم بٹوین ٹو فنگرس One who steals coins by hiding them between two fingers.	پارمق آراسندہ گزلیوب اوغرلیان کمسنہ
انگلیانترکرنم अङ्गुल्यान्तरकरणम्	ٹو اسٹیل اے کائن بائی ہائیڈنگ اِٹ بٹوین ٹو فنگرس To steal a coin by hiding it between two fingers.	پارمق آراسندہ پارہ یی گزلتمق واغرلتمق
انجلہ अञ्जलिः	کیوٹی فارمڈ بائی ہالوانگ دہی پامز آف دی ہینڈس Cavity formed by hollowing the palms of the hands.	ایکی آووج ایلہ طوتمک والمق
انجنم अञ्जनम्	کولیریم Collyrium.	سورمہ

اردو	فارسی	عربی
انجیر	انجیر و انجیره	تِین
اِندراین کا پہل	کَبَسْت و خربُزہ تلخ	حَنظَل و عَلقم حناظل جمع آن و باطا بمعنی نیز آمده است ۱۲
اِندرجو	زبان گنجشک	لِسَانُ العَصَافِیر
اَندہا	کور و نابینا و بی دیده و بی بَصَر	اَعمٰی و ضَرِیر و مَکفُوفُ البَصَر
اَندہی	زنِ کور و نابینا	عَمیَاء و عَمِیَه و عَمیّه بروزن حمیه ۱۲
اَندہا پیدایشی	کور مادرزاد	اَکمَه
اَندہی پیدایشی	زنِ نابینا مادرزاد	کَمهَاء
اَندہڑ بادی که سخت و تند وزد و غبار انگیزد ۱۲	جَکَر سلہ بفتح جیم و کاف بروزن شکر ۱۲	عَاصِف و سَیهُوج و هَجهُوم سلہ و هَوجَاء
اَندہیاری ضد روشنی ۱۲	تاریکی و تیرگی	دَیجُور و ظُلمَة و غَیهَب سلہ و دُجنَه
اندہیری رات	شب تار و شب سیاه و تیره شب و سیاه شب و شب دیجور و شب یلدا	لَیلَة ظَلمَاء و لَیل بَهِیم و لَیلٌ اَلیَل و لَیلَة لَیلَاء

سلہ صاحب غیاث این را مرادف هندی [illegible] نوشته است ۱۲

سلہ بهجوم و امواج بادی که آن را گویند که غبار برخیزد ۱۲

سلہ ضد [illegible] بسیار تاریک ۱۲

ترکے	انگریزے	سنسکرت
انجیر	فِگ Fig.	کاکودنبرِکا پھلم काकोदुम्बरिका फलम्
قارغہ دوگلی	کالوسِنتھ Collocynth	اَئینڈری پھلم ऐन्द्री फलम्
قوش دیلے	نیم آف اِ میڈیسینل سیڈ (اِسپیروز ٹنگ) Name of a medicinal seed (sparrow's tongue)	اِندرَیَوَہ इन्द्रयवः
گوز گور مز	بلائینڈ Blind.	اَندھَہ अन्धः
کور قاری	اِ بلائینڈ وُمن A blind woman.	اَندھِکا अन्धिका
انادن طوغلش گوز	اِ میل بارن بلائینڈ A male born blind	جنماندھہ जन्मान्धः
انادن طوغلش کورقاری	اِ فیمیل بارن بلائینڈ A female born blind	جنماندھِکا जन्मान्धिका
یل قاتی ورزگار گوجلو اِتمک	اِسٹارم Storm.	پرکمپنہ प्रकंपनः
قرانلق	ڈارک نیس Darkness.	اَندھکارہ अन्धकारः
قرانلق گیجہ	ڈارک نائٹ Dark night.	تمِسرا तमिस्रा

اردو	فارسی	عربی
اندھیری و اندھیاری	چشم بند اسپ	بُرقعُ الفَرَس
انڈا مُرغی کا	تخمِ مرغ و خایۂ مرغ	بَیضَہ جمع بَیض و بُیُوض و بَیضَات
انڈہ مینڈک کا	تخم غوک	دِعْبِل
انڈہ گوہ اور ٹڈی کا	تخم سوسمار و ملخ	مَکْن بفتح میم و سکون کاف و بکسر آن و نون در آخر ۱۲
انڈہ چیونٹی کا	تخم مورچہ	مَازِن
انڈہ جوں اور پسّو کا	رِشک [۱] در محاورہ حال تخم سپش و کیک را	صُوَابَہ
انڈہ مچھلی اور ٹڈی کا	تخم ماہی و ملخ	سَرْأ بفتح سین و کسر آن ۱۲
انڈواسی	مادہ آمادہ بیضہ دادن	بَائِض
انڈے دینا	تخم نہادن و بیضہ دادن و خایہ نہادن	بَیْض [۲]
انڈے سینا نشستن مرغ بر بیضہ برائی بچہ بر آوردن ۱۲	بال بر بیضہ کشیدن و بیضہ پروردن	حَضْن و حِضَان و حِضَانَہ و حُضُون [۳]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
آتک گوزاوُر توسی	اِ بلائنڈ فار ہارسیز A blind for horses.	اشونیترپدیانارتھم ہیدوسترم کرتیم تت अश्वनेत्रपिधानार्थं हस्तक्रियते तत्
یمورطہ	اِن ایگ An egg.	ککٹانڈم कुक्कुटाण्डम्
قورتبغہ یمورطہ سی	ایگ آف دی فراگ Egg of the frog.	منڈوکانڈم मण्डूकाण्डम्
کلرو چکورک یمورطہ سی	ایگ آف دی اگوینا اینڈ دی گراس ہاپر Egg of the iguana and the grasshopper.	ارنیہ گودھانڈم ٹٹکانڈم چہ अरण्यगोधाण्डम् टिट्टिकाण्डञ्च
قارشقہ یمورطہ سی	ایگ آف دی انٹ Egg of the ant	پپیلکانڈم पिपीलिकाण्डम्
بیرہ + وبیت یمورطہ سی وبیت کہ اسم عام است ۱۲	ایگ آف دی لاوس اینڈ دی فلی Egg of the louse and the flea.	یوکانڈم پشکانڈم چہ यूकाण्डम् पिप्सुकाण्डञ्च
بالق وچکورک یمورطہ سی	ایگ آف دی فش اینڈ دی لوکسٹ Egg of the fish and the locust.	میناندم ٹٹکاندم چہ मीनाण्डम् टिट्टिकाण्डञ्च
یمورطہ یہ گلان	ریڈی ٹو لی ایگس Ready to lay eggs	انڈدانودیتا अण्डदानोद्यता
یمورطلمق	ٹولے ایگس To lay eggs.	انڈدانم अण्डदानम्
یمورطہ اوزرینہ اوتورمق	ٹوہیچ ایگس To hatch eggs.	انڈسیونم अण्डसेवनम्

اردو	فارسی	عربی
انکھوا روئیدگی از زمین برآید ۱۲	ستاک و ترنج بر وزن نارنج بضم وسکون	بارض بضاد معجمہ ۱۲
انگارا آتش پارہ کلان ۱۲	اخگر	جمرہ
انگڑائے	خمیازہ و باسک	مطواء
انگڑائی لینا	خمیازہ کردن و زدن و کشیدن و باسک کردن و آسا کردن	تمطی
انگشتانہ لغت فارسی است ۱۲	انگشتانہ و انگشتیانہ	
انگشتانہ	شست و زہگیر و انگشتوانہ	نجیلعہ
انگلی	انگشت	اصبع و اصابع جمع
انگلی چٹخانہ در ہم جنبانیدن انگشتان ۱۲	بانگ بر آوردن از انگشتان	صرقعہ و فرقعہ
انگلی چوسنا	مکیدن و لیسیدن انگشت	مرث بالمثلثہ ۱۲
انگنائی صحن خانہ ۱۲	پیش طاق و پیش ایوان و پیشگاہ و فراخنائے خانہ	ساحہ و سوح و قاعہ و فناء

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بتیان و جوجو قلمق	اے اسپراوٹ + اے شوٹ A sprout; A shoot.	انکرہ अङ्कुरः
اوددگوری	اے پیس آف برننگ چارکول A piece of burning charcoal.	انگارہ अङ्गारः
چکانک و کرنک و صانتمق	یاننگ + اسٹریچنگ آف دی لمبس Yawning; Stretching of the limbs.	انگاکرشٹہ अङ्गाकृष्टिः
چکانک اتمک گرنمک و صانتمق	ٹو یان + ٹو اسٹریچ دی لمبس To yawn; To stretch the limbs.	پوروانگان پساری پنچادا کرشنم کریتے पूर्वांगानि प्रसार्य पश्चादाकर्षणं क्रियते
تکش و انش یوزو کے	اے تھمبل A thimble.	انگلتر مدرکا अङ्गुलित्रमुद्रिका
اوق بار مقلقی	اے رنگ ورن بای آرچرز A ring worn by archers.	انگلترانہ + انگلترہ अङ्गुलित्राणः + अङ्गुलित्रः
بارمق و بارماق	اے فنگر A finger.	انگلے अङ्गुली
پارمق چاتلتمق و پارمق چالمق	ٹو کریک دی نکلس آف فنگرس To crack the knuckles of fingers.	انگلیں شبد کرنم چٹ چٹیتے अङ्गुलीषु शब्दकरणम् + चट चटेति
بارمق امک و صورمق	ٹو سک دی فنگر To suck the finger.	انگلے پانم अङ्गुलीपानम्
اوی اوت نکے وکلنگی	این انکلوزڈ اسپیس اڈجائننگ ٹو اے ہاوس An enclosed space adjoining to a house.	اجرم आजिरम्

اردو	فارسی	عربی
انگوٹھا	زانگشت	اِبْهام
انگوٹھی	انگشتر و انگشتری	خاتَم بکسر تا و بفتح آن نیز آمده ۱۲
انگوٹھی پہنانا	انگشتر در انگشت کردن و پوشیدن	تَخَتُّم
انگور لغت فارسی است ۱۲	انگور	عِنَب
انگور کا جھاڑ	تاک و رَز بفتح رای مهمله ۱۲	گَرْم
انگور زخم کا له		اَرِيْكَةُ الجُرْح
انگیا	شلما کچہ سا ماخچہ سا ماکچہ شاماخ و شامانچہ شاماکی و بر بند و سینہ بند و بازنگ	
انگیٹھی	آتشدان و منقل و منقلہ بروزن مسبزه ۱۲	کَانُوْن و کَانُوْنَه
انی	نوک نیزه	سِنَان اَسِنَّه جمع
	باالف مقصوره با واو	

له اُرستن گوشت نو در زخم بعد از ریم و خون منتظم می شون بند و ظاهر شود ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
انگشٹھہ अङ्गुष्ठः	تھمب Thumb.	باش برمق
انگلی یکم अङ्गुलीयकम्	رنگ وورن آن دی فنگر Ring worn on the finger	یوزوک
انگلی یک دھارنم अङ्गुलीयकधारणम्	ٹو ویراء رنگ To wear a ring.	یوزوک طاقمق و برمقہ ایتمک گیمک
آردر مدھرسا आर्द्रमधुरसा	اء گریپ A grape.	اوزم
مدھرساورکھہ मधुरसावृक्षः	دی واین The vine.	مو و اوزم چبیقی
کشتانکرہ क्षताङ्कुरः	گرینیولیشن ان اء ہیلنگ سور Granulation in a healing sore.	یارہ نک اوزم باتلاسی یوزدوشمسی
کنچکی कञ्चुकी	باڈس Bodice.	دش بند و اجک لک
ہستنتی हसन्ती	اء فایرپلیس A fire place.	منقال
تیکشناگرم तीक्ष्णाग्रम्	دی پاینٹ آف اء ویپن + اگیڈ The point of a weapon; A gad.	سنکو تیموری
	باب الف مقصورہ باواو	

اردو	فارسی	عربی
اُوبھی غازی کہ برای گرفتن فیل وشیر کنند ۱۲	؛	زُبْیَہ
اُوپر ضد زیر ۱۲	بر و بالا	فَوق و اَعْلیٰ
اُوت[1] بواو معروف ۱۲	مرد بے زن	عَزَب و عَزِیب و مِعْزَابَہ
اُوٹ بواو مجہول ۱۲	پردہ	حَاجِز و حَائِل
اُوٹنا بواو مجہول ۱۲	فلخمیدن و فلخیدن و فلخودن و فلخمودن و فلخیزن و غازہ کردن	حَلْج
اُوٹنی بواو مجہول ۱۲	چوبکین و فلوخیسن بوزن خوشہ چین ۱۲	مِحْلَاج
اُوٹی روئے	فلخمیدہ و فلخیدہ و زدہ شدہ	مَحْلُوج و حَلِیج
اُوٹنی والا	فَلْخُود بوزن فرسود ۱۲	حَلَّاج
اُوجھ[2]	شِکَنبہ	کَرِش و کَرْش جمع کُرُوش
اُوجھری[3]	ہزار خانہ شیردان	قِبَّہ

[1] در بعض لغات اردو این لفظ بر مرد بی زن ہم اطلاق می شود ۱۲

[2] جیفتی بفتح کہ بمعدہ شکم جانوران دروی الحد سبز رسید ۱۲

[3] بواو مجہول چیزی بمعنی آن و اسباب ... ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
+	اے پٹ ڈگ فار کیچنگ ایلی فنٹس A pit dug for catching elephants	ہستی گرہن گرتہ हस्तीग्रहणगर्तः
اُستْ یقارو	ابو + اپورڈ + اپ Above, Upward, Up.	اُوردْہہ + ا + پ + ن + ऊर्द्धः ÷ अ ÷ पु ÷ न ÷
یالکز کشی	اے وڈوار A widower.	انوڑہ + اوواہتہ + ستری رہتہ अनूढः ÷ अविवाहितः ÷ स्त्री- रहितः
پرده	اے اسکرین A screen.	ویودھانم व्यवधानम्
پنبوق آتمق	ٹو سپریٹ دی سیڈ فرام کاٹن To separate the seed from cotton.	تولودلن کرنم + لوی کرنم तूलोद्दलनकरणम् ÷ लिवि- करणम्
پنبوق آتاجق کمان و طقماق	اے کاٹن جن A cotton gin	تول یترکا + ترکٹم तूलयन्त्रिका ÷ तर्कुटम् ÷ अमरटीकायां २२७ पत्रे
اکلمش پنبوق	اسپن کاٹن Spun cotton.	یترودھرت تولکا यन्त्रोद्धृततूलिका
پنبوق اتان + پنبوق آتجی	اے اسپنر A spinner	تولودرن کرتا + تول کارہ तूलोद्दिरनकर्ता ÷ तूलकारः
شکنبه + وقارن	انٹریلس + گٹس Entrails, Guts.	انادیاشیہ + اوودری پکوستھانم अन्नाद्याशयः ÷ उदरेपरिपक्वस्था नम्
قرق بایر	گیزرڈ Gizzard.	انادیاشیادویشٹن چرمنہ अन्नाद्याशयादिवेष्टनचर्मणः

اردو	فارسی	عربی
اُورِیب	اربو واریب	مُحرّف
اَوریب	دغا و گول	خداع
اوڑہنا جامہ را از بالا بر خود انداختن ۱۲	لحاف بر سر افگندن و کشیدن و انداختن	اِلتحاف و تَغطّی
اوڑہنی چادر یکہ زنان بر سر اندازند ۱۲	باشامہ و باشومہ و باشام و دامنی و سر انداز چہار قد و چار قد	مِعجَر و مِقنعہ و خِمار و نَصِیف
اُوکہہ	نیشکر	قصبُ السّکّر
اُوکہلی	جواز و جوازہ و جوغن کوبین و کوبن چوبین ۱۲ سنگین ۱۲	هَاوَن و هَاوُون و مِهرَاس بفتح واو و ضم آن ۱۲
اُولؔ	گرو و شالنگ و نوا	رہن و رَہین و رُہون
اُولا	سنگچہ و تگرگ و یخچہ و ژالہ	بَرَد و غراب و اِبنُ الغمام
اُولاسہٹاسئے کا چیزی مدور کہ از شکر سازند ۱۲	آبلُوج	اُبلُوج معرب آبلوج ۱۲
اولمبہ	رود و رودہ و آبارود محاورۂ ...	مسموط و سمیط

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اگری	اوبلیک Oblique.	اوریوه + یترکا ڈمبم आवरेवः यत्रकादिम्यम्
فرلاق و الداتمق	ڈیسیٹ + فاول پلے Deceit; Foul play.	کُٹلتا कुटिलता
یُرغان اورتمک و اورتمق	ٹو کور اپ ونس باڈی وِتھ اے کوئلٹ To cover up one's body with a quilt.	نیشار دھارنم नीशारधारणम्
باش اورتوسی و معجر و مقنعه و چجه	اے کلاتھ ٹو کور دی ہیڈ اینڈ باڈی آف ویمین A cloth to cover the head and body of women	پراواره प्रावारः
شکرقامیشی	شوگرکین Sugar-cane.	اکشه इक्षुः
دیبک	اے وُڈن مارٹر A wooden mortar.	اوکھلم उलूखलम्
یرغال وطونو	اے پیچ A peach.	پرت ندھ درویم प्रतिनिधिद्रव्यम्
طلو	ہیل اسٹونس Hail stones.	ہموپلم + کرکه हिमोपलम् + करकः
قند	اے کائنڈ آف کنفیکشن A kind of confection.	مدھرہموپلم + شرکرامشرت کرکامودکه मधुरहिमोपलम् + शर्करामिश्रितकरकामोदकः
یولمه	پلکنگ دی فیدرس آف اے فاول آفٹر سوکنگ اٹ ان ہاٹ واٹر Plucking the feathers of a foul after soaking it in hot water.	اشن جل دھوت ہنست پکشی उष्ण जल धौत हिंस्र पक्षी

اردو	فارسی	عربی
اُون موی ستوران۱۲	پشم	صُوف و وَبَر
آنون رطوبتی است که از امعاء بر آید۱۲	رُطوبت شکم	خُراط
اونٹ	شُتر	بَعِیر و جَمَل و بَکر
اونٹ بٹھانا نشانیدن شتر۱۲	شتر خوابانیدن	اِناخه و اِبراك و تَنخیخه بروزن دحرجه۱۲
اُونٹ کٹارا گیاهی است خاردار که شتر او را میخورد۱۲	اشترغار و اشترخار	
اُونٹ گاو	اشتر گاو پلنگ	زَرافه و کنیته ابوعیسی ۵۲ بفتح زای معجمه
اُونٹنی	شتر ماده	ناقه
اونچی نیچی زمین	زمین پست و بلند و نشیب و فراز	اَرض ذات کُسُور ای ذات صعود و هبوط۱۲
اُوندھا	نگون و بازگون و بازگونه و باشگون و باشگونه و واژگون و واژگونه و واژونه و واژون	۵۳ مَعکُوس و مُنکَس و مُکَبّ و مَلفُوف و مَقلُوب
اُوندھانا	نگون کردن	نَکب و نَکس و کَفء

۵۱ اسمای شتر در زبان عربی بسیار است چنانکه ثعلبی در فقه اللغة و جمیع لغویین در کتاب خود و دیگر صاحبان لغت نیز تعرض شده اند و لیکن چون غرض ما در این کتاب بر اختصار بود لهذا از تفصیل آن اجتناب نموده اکتفا بهمین سه اسم کرده شد ۱۲ منه

۵۲ حیوانی است که [illegible] زرافه [illegible] بفتح زای معجمه [illegible]

۵۳ بدانکه نگون از [illegible] منقوص [illegible] ۱۲ منه

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یُونگ	وُول Wool.	اُورنا ऊर्णा
قارِن رُطُوبَتی	اِے گلوٹینس وہائٹش میٹر وائیڈیڈ بائی پیپل افلکٹیڈ وِتھ ڈِسنٹری A glutinous whitish matter voided by people afflicted with dysentery.	آمہ आमः
دَوَہ	اے کیمل A camel.	مہانگہ महाङ्गः
دَوَہ چُوکرتمک و دَوَہ یاترمک	ٹو میک اے کیمل سِٹ To make a camel sit	مہانگوپ ویشنم महाङ्गोपवेशनम्
دَوَہ دیگانے	نیم آف اے تھیسل آف وِچ کیملس آر فونڈ Name of a thistle of which camels are fond.	پاشان ویدھوپ کیتھیتی + اونٹ کٹاریت بھاشا पाषाणवेधोपिकथ्यते:ऊंट कटारेतिभाषा
سَرنایہ	اے کیملوپرڈ + جیراف A camelopard; Giraffe.	گوِیِی गवयी
دِیشی دَوَہ	اے فیمیل کیمل A female camel.	اُشٹرکا उष्ट्रिका
اُوجہ آلچاق یر	اَن ایون گراؤنڈ Uneven ground.	نِمنونّت بھوہ निम्नोन्नतभूः
باش اشاغہ باش اشاغلو دُوتُلمش	اَپسائیڈ ڈاؤن + اوور ٹرنڈ + پرون Upside down, Over-turned; Prone.	اُدھومکھم ویتی کرمم अधोमुखम्+व्यतिक्रमम्
دُوندرمک و باش اشاغہ ایتمک	ٹو اوور ٹرن To overturn.	اُدھومکھہ کرنم अधोमुखकरणम्

اردو	فارسی	عربی
اوندھے منہ گرنا	برروی افتادن	اِنْکِبَاب واِکْبَاب دستاساس است اکب بوجهه وعلی وجهه وانکب
اُونگھ	پینکی بروزن تنیدکی ۱۲	نُعَاس وسِنَه ووَسَن ونعسه
اوه واوئے	وُخ جان ووُخ	وَیْ کلمہ تعجب ۱۲
	باب الف مقصوره با های هوز	
اہار	اہارہ	
اہیر	گاوبان	بَقَّار ولَبَّان
اہل حرفہ	پیشہ ور	اَهْلُ الحِرْفَة
اہل وعیال	زن وفرزند وزیق وزاق	عَیَال
	باب الف مقصوره با یای تحتانی	
اَیال موی گردن اسپ ۱۲	فش ویال بفتح فا وبضم آن ۱۲	عُرف

ترکے	انگریزے	سنسکرت
یوز اوستنه ویوزاوزرینه دوشمک	ٹُو فال پرون To fall prone.	ادهو مکهه سپتنم अधोमुखपतनम्
چرت + اُموزغان	ڈراوزینیس Drowsiness.	نِدراگمنم निद्रागमनम्
اُف اُف	آه + اوه Ah! Oh!	اَیِ اَیِ अयि अयि
	باب الف مقصوره با های هوز	
آهار	اسٹارچ + پیسٹ Starch; Paste.	کاگدلیپه + کاگدکلپه + بهاشایام آهاره कागदलेपः ✣ कागदकल्पः भाषायामहारः
صغرجی	ا کاؤہرڈ A cowherd.	آبهیره आभीरः
حرفه لو	آرٹیفیسرس + آرٹی زنس Artificers; Artisans	کلاجیوے कलाजीवी
جرم جوجوق	فیمیلی Family.	کُٹُمبه कुटुम्बः
	باب الف مقصوره با یای تحتانی	
آت یلیسی و آت یایلے	مَین Mane.	اشوستا अश्वसटा

اردو	فارسی	عربی
اِتیر کہ از کم ظرفی در اندک نازو نعمت اظہار سرور و نشاط	خود نما	مَرِح و اَشِر و بَطِر
ایڑ لگانا اسپ را باشارهٔ پاشنه راندن ۱۲	پاشنه کردن و زدن	رَکَل و رَکض
ایڑی	پاشنه و پشنا و پل	عَقِب
ایک رنگ یعنی جامه و جز آن که یک رنگ داشته باشند	یکرنگ	مُصْمَت
ایک رنگ دوست یعنی خالص و صادق ۱۲	دوست یکرنگ و دورنگ ضد آن یعنی منافق ۱۲	صَمِیم
ایک توتا یعنی فرزندی که مادرش جز او فرزند دیگر نداشته باشد ۱۲	یکی یکتا یکدانه و یکتا فرزند	قَحّاد
ایک منزله دو منزله و سه منزله یعنی خانه ۱۲	خانهٔ یک آشیانه و دو آشیانه و سه آشیانه و یک منزله و دو منزله و سه منزله و یکدرجه و دو درجه و سه درجه	ذُو طَبَقَةٍ و ذُو طَبَقَتَیْنِ و ذُو ثَلَاثِ طَبَقَاتٍ
ایلوا	صبر	صَبِر و بضرورت شعری ب بسکون باء نیز آمده ۱۲
اینٹ	خشت گویند اول کسیکه خشت را در آتش پخت فرعون بود	لَبِنَة لِبْنَة جمع لَبِن و لِبن این همه منزلات هست چنانکه در قاموس گفته ۱۲
اینٹ پکّی	آگور و آگر	آجُر و یاجُور و آجُور و آجِر و آجُر و آجَر و آجِرَة و آجُرَّة و آجُرّ و آجَرُون و آجُرُّون

ترکے	انگریزے	سنسکرت
کندوسنی گوستران	وین + کنسیٹیڈ Vain; Conceited	ابھمانی + اہمیُہ मानी+ अहंयुः
وبان اوزرتق وچکلک وشلاق لق	تو اسپر (اے ہارس) To spur (a horse)	پارشنی پرہارہ पार्ष्णिप्रहारः
اوکچہ ودبان وطپان	دی ہیل The heel.	پارشنہ पार्ष्णिः
بر بویہ لوسنہ	آف ون کلر + آف یونیفارم کلر Of one colour; Of uni-form colour.	ایک ورنہ एकवर्णः
خالص دوستلق وسوگلو کمسنہ	اے سنسیر فرینڈ A sincere friend	سُمترم सुमित्रम्
برتانہ اوغلان	ان اونلی سن آف اے فادر An only son of a father.	ایکاکی پُترہ एकाकीपुत्रः
اوی بر درجہ وایکی درجہ لو	ون اسٹوریڈ - ٹو اسٹوریڈ One storied Two sto-ried	اٹالکہ अट्टालकः
صبر	ایلو Aloe	کسی چت کٹ ورکشسی نریاسہ + ایلو بھاشایام कस्यचित्कटुवृक्षस्यनिर्यासः एलुआभाषायाम्
کرمد وکرپچ اسم مطلق است	برک Brick.	اشٹکا इष्टका
پشمش کرپچ	برنٹ برک Burnt brick	پکوشٹکا पक्वेष्टका

اردو	فارسے	عربی
اینٹ بڑی	تابہ + آگر نظامے از برہان اخذ شدہ ۱۲ محاورۂ حال است	طابَق و طاباق
اینڈہن یعنی چوب سوختنی ۱۲	ہیمہ و ہیزم و افروزینہ و چوب سوزانیدنی	حَطَب
اِیوَاڑا خانہ کہ برای خوابانیدن گوسپندان در صحرا سازند ۱۲	آغُل و شبستان	حَظِیرَہ
	باب بای موحدہ یا الف	
باپ شوہر مادر ۱۲	پدر و باب [۱] و بابا	وَالِد و اَب
بابرنگ نام دوائی ۱۲	برنگ کابلی	+
بابونہ [۲]	بابونہ	بَابُونَج وتُفَّاحُ الاَرضِ وقَحوَان
بات چیزیکہ انسان بآن مافی الضمیر خود را بیان کند ۱۲	سخن و قولہ و گفت	کَلَام و مَنطِق وذَاتُ فَمٍ وذَاتُ شَفَہ وبِنتُ شَفَہ ولَفظ
بات بدلنا	حرف و تا شدن [۳] و سخن گردانیدن و زبان گردانیدن	تَبدِیلُ الکَلَامِ وتَغیِیرُہ
باتین کرنا	حرف زدن و گفتن و سخن کردن و سخن گفتن و سخن زدن و سر دادن و سنجیدن	تَکَلُّم تَفَوُّہ

[۱] سیم گوید ... [illegible]

[۲] گیاہی است بر دو نوع یکی را گلش سفید بود و دیگری را گلش زرد و بعربی بابونج گویند و گیاہیست ... [illegible] ... گویند

[۳] ... [illegible]

[۴] ... [illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بیوک کرپیچ	ا لارج برک A large brick.	برہدشٹکا बृहदिष्टका
اودون	فیوال + وڈ Fuel; Wood.	اندہنم इन्धनम्
آغلی	کاؤشیڈ Cow-shed.	گوشالا गोशाला
	باب بای الموحدہ مع الالف	
آتا + بابا	فاذر Father.	پتا + جنکہ पिता + जनकः
برنگ کابلی	ا کائینڈ آف کلر A kind of colour	برنگہ बिडङ्गः
پاپادیہ + بابونہ	کیمومائل + وائلڈ آئوی Camomile; Wild ivy.	ترن وشیشہ + بابونیت بہاشا तृणविशेषः + वाबूनेतिभाष
لاکردی + سوز + قونشق	اسپیچ + کان ورسیشن Speech; Conversation	سنبہاشنم संभाषणम्
سوز دوندرمک چویرمک	ٹو پریوریکیٹ To prevaricate.	واکی وپریت کرنم वाक्यबिपरीतकरणम्
سویلشمک + قونشمک	ٹوسپیک + ٹوکنورس + ٹوچیٹ To speak; To converse; To chat.	سمبہاشن کرنم संभाषणकरणम्

اردو	فارسی	عربی
باٹ سنگے کہ بآن وزن کنند ۱۲	سنگ ترازو سنگ وزن	صَنجَةُ المِیزان
باجرا نوعی از غلہ ۱۲	گاورس	جَاوَرس معرب گاورس ۱۲
باچھہ کرانہ دہان ۱۲	کُنجکِ دہان و کنجِ دہان	شِدق و صَامِغ
بادریسہ لغت فارسی ۱۲	بادریسہ وکماج وکماچ وبادریس	کَرَبَہ
بادل جسمی ست کہ در ہوا متکون شود و باران ازان بارد ۱۲	اَبر و میغ	سَحَاب و غَمَام و عَارِض و دَجن و کَنہور و رَبَاب و ہَیدَب و قَنیف
بادل	اَبر مردہ و ابر کہن	اِسفنج و بَاطِحہ
بادیہ پیالہ بزرگ ۱۲	کاسہ و بادیہ	قَصعَہ و جَفنَہ رِجام و عُسّ و صَحن و تِبن
باراسنی جامہ پشمین کہ از باران نگاہدارد ۱۲	باراسنی	مُمطَرَة و مِمطَر ولُبَّادَہ
بارتنگ تخمی است شبیہ بزبان برہ ۱۲	بارتنگ و زبان برہ و خرغول و خرغولہ	لِسَانُ الحَمَل ولِسَانُ الکَلب اخذ من مخزن الادویہ ۱۲
بارہ بانی زر خالص تمام عیار ۱۲	دہ دہی و دہ دہی و زر شش سری و زر کامل عیار و زر جعفری	اِبرِیز و نُضَار

سنسکرت	انگریزی	ترکی
تلامانم ✣ پاشانان لوہانام پرمان کھنڈانی तुलामानम् ✣ पाषाणलोहानां प्रमाणखंडानि	وِیٹس Weights	ترازو طاشی
باجرکا बाजरिका	اے سیریل گرین A cereal grain.	جاورس
سرکنی सृक्किणी	کارنرس آف دی لپس Corners of the lips	اغزن برپانے
دوشیہ ستنبھہ چکرم दूष्यस्तंभचक्रम्	اے راؤنڈ پیس آف وڈ انسرٹیڈ ایٹ دی اپر اینڈ آف اے ٹینٹ پول A round piece of wood inser-ted at the upper end of a tent pole.	کماج
میگھہ मेघः	اے کلاوڈ A cloud.	بلوط ✣ وبلود
مرت میگھہ मृतमेघः	اسپنج Sponge	الش بلوط
برہت چرو बृहच्चरु	اے بول ✣ اے کپ A bowl, A cup.	بادیا ✣ چناق
جل رکشورن وسترم जलरक्षोर्णवस्त्रम्	اے کوٹ فار کیپنگ آف دی رینس A coat for keeping off the rains.	کپنک
اوشدہ وشیشہ ✣ بارتنگیت بہاشا औषधिविशेषः ✣ बारतङ्गेति भाषा	اے کائنڈ آف میڈیسن A kind of medicine	بغاپراغی ✣ باغ پر باغ [illegible]
نرمل سورنم निर्मलस्वर्णम्	پیور۔ ان الایڈ گولڈ Pure-unalloyed gold.	ایوگموش ✣ وایو التون

عربی	فارسی	اردو
اِبِلٌ واُبُلٌ واِبَلٌ وعل	گوزن و نخچیر و بز کوہی	بارہ سنگھا نوعی از گوسفند کہ شاخہا بر سر دارد ۱۲
حَمُولَہ قال فی الاتقان الحمولۃ الابل والخیل والبغال والحمیر وکل ما یحمل علیہ ۱۲	باربرداری	باربرداری چیزی کہ بران بار کشند ۱۲
نَوبَہ وعُقبَہ جاءت نوبتک آمد ہنگام تو و تمت عقبتک تمام شد ۱۲	ہنگام	باری بمعنی ہنگام و وقت معین ۱۲
غِرَار و حَدٌّ و ظُبَہ	آب و دمِ تیغ و آبگیری و آب گری	باڑہ تیزی تیغ و خنجر و امثال آن ۱۲
سِکَّہ و اُنبُوب و سَطر	رَدہ و رَاستہ ف۲	باڑہ ف۱
وَشِیع	پرچین و خار چین ف۴ و خار بست ف۵ و خار بند اول و دوم بالفظ بستن و سیوم و چہارم بالفظ کردن و کشیدن استعمال کنند ۱۲	باڑہ ف۳
مَدٌّ و طُغیان و طَمٌّ و تَمَوُّج	ترتند و تلاطُم	باڑہ یعنی جوش و زیادتی دریا ۱۲
نُمُوٌّ نما المال زیادہ شد مال ربا النبت بالید گیاہ زکا الزرع	بالیدگی	باڑہ
شَحذ و اِشحاذ و سَنٌّ و تَسنِین سَنَّ سکینہ و سنّنہ	برسنگ راندن و بسنگ تیز کردن و تیغ را آب دادن و دم دادن و برفسان کشیدن	باڑہ رکھنا تیغ را تیز کردن ۱۲
فَلٌّ و فُلُول تَفَلُّل فل السیف و تفلل و فی حدہ تفلیل و تفلل و سیف افل ۱۲	رخنہ دار شدن دم شمشیر و پریدن دم شمشیر و ریختن دم شمشیر و خندیدن دم شمشیر	باڑہ گر جانا ریختن دم شمشیر ۱۲

ف۱ بمعنی صف درختان و درکاکین و دندان و امثال آن گویند ۱۲

ف۲ کہ بمعنی [illegible] بچر گوید یا چمن [illegible] البتہ زدہ زحل شد گلستان [illegible] ۱۲

ف۳ بمعنی [illegible] دیوار باغ از خار و خاشاک بندند برای عدم دخول آدم و حیوانات موذیہ ۱۲

ف۴ [illegible]

ف۵ خار [illegible]

سنسکرت	انگریزے	ترکے
شمبرہ शंबरः	اے اسٹیگ A stag.	طاق گیچی سی
بھار واہنم भारवाहनम्	مینس آف کنوینس + برڈن بیرنگ Means of conveyance; Burden-bearing.	یوک چکن طور
نیمت سمیہ + پرت سمیہ नियमितसमयः + प्रतिसमयः	اے ٹرن A turn.	نوبت
کھڑگ دھارہ खड्गधारः	پالش (آف اے سورڈ) Polish (of a sword)	گسکین و صوووزک
پنگتہ पङ्क्तिः	اے رو + اے لائن A row; A line.	صف
سمنتتہ کنٹکاورودھہ + باگڑیت بھاشا समंततः कण्टकावरोधः वागड़ेतिभाषा	اے ہیج + اے فینس A hedge; A fence	دکن دنگ کر گیرنگ و پرسون
جل وردھنہ + پورہ जलवर्द्धनः + पूरः	اے فلڈ A flood.	دگز جوغالوغی + دگز تلاطمی
بلودیت کرنم बलोद्यतकरणम्	گروانگ اپ + گروتھ Growing up; Growth	اورنمق و بویک
تیکشن کرنم तीक्ष्णकरणम्	ٹو شارپن + ٹو گو اے کین ایج آر فائن پائنٹ ٹو To sharpen; To give a Keen edge or fine point to	کسکین ایتمک + وایتدمق
دھاراکنٹھنم + پاتنم धाराकुण्ठनम् + वापतनम्	ٹو بیکم بلنٹ To become blunt.	قلیچ کدک اولمق و قلیچ اغزی بوزولمق

اردو	فارسی	عربی
باڑھیا کسیکہ تیغ زبرف دن کشد ۱۲	فسان کش	سَانّ و صَیقَل و شَحّاذُ السُّیُوف کھیدر ۱۲
باز مرغی ست شکاری ۱۲	باز	بَازُو بَازِی و بَازِی بُزَاة جمع و صُقُور صقر فصیح من الجمیع ۱۲
بازاری بمعنے مردم بازار ۱۲	بازاری و بازاره	سُوقی ۵۲
بازو ۵۳	بازو	عَضُد عَضِد عُضُد
بازو رستنگاه پر مرغان ۱۲	بال	جَنَاح
بازو چوبی در یا رویین دروازه بود ۱۲	النی و بازوی در	عُضَادَةُ الْبَاب و مَنْکِبُ الْبَاب
بازوبند زیوریست که زنان بر بازو بندند ۱۲	بازوبند	دُمْلُج و دُمْلُوج و مِعْضَد
بازیگر کسی انچابکدستی چیزها را برخلاف حقیقت دانماید ۱۲	بازیگر	مُشَعْوِذ و مُشَعْبِذ
باس بمعنی بوی اعم از آنکه خوشبو باشد یا بد بوی ۱۲	بوی	رَائِحَه ۵۴
باسی طعام و شراب شب مانده ۱۲	شبانه و شبینه و شب مانده	بَائِت گویند لحم بائت و خبز بائت یعنی گوشت و نان شبینه ۱۲

۵۱ بازو شاہین جمع مرغان شکاری را معمول گیند و کنیت باز ابوالاشعث و ابوالبهلول و ابولاحق و بچه اش را غطریف گویند ۱۲ ۵۲ مستعمل نمود یعنی از اوام عوام است بالضم معنی رعایا است ۱۲ ۵۳ لغت فارسی است و آن لازم فتح تا است ۵۴ بوی خوش را گویند ... ونشر و عرف و عبق و اریج ... در اردو گنده را گویند و در فارسی بوی بد را گویند و بر ... ۱۲ چیزی از انواع ... و طعام ... از آن باسی

ترکی	انگریزی	سنسکرت
کسکن ایدن کمسنه و ایتدن کمسنه	اے پالیشر A polisher.	اسی دہاوکہ असिधावकः
چاقر	اے فالکن + اے ہاک A falcoln; A hawk.	شیینہ श्येनः
بازارچی کمسنه	مارکیٹ فوکس + لو۔ ولگر پیپل Market folks; Low, vulgar people.	وپن پرشہ विपणिपुरुषः
قول و بازو	این آرم An arm.	پارشوہ पार्श्वः
قول	اے ونگ A wing.	پکچہ पक्षः
قاپو سواسی	دی فولڈ آف اے ڈور The fold of a door.	دوارکاسٹہایتروپم द्वारिकाछायतरूपम्
بازوبند	بریسلیٹ + آرم لیٹ Bracelet; Armlet	باہوبھوشنم + کیورم केयूरम् + बाहुभूषणम्
اویونچی و اویون چیقارن	اے کانجرر + اے جگلر A conjuror; A juggler	ایندرجالکہ ऐन्द्रजालिकः
قوقو	اسمیل Smell.	گندہ गंधः
گیجه دن قالمه	اسٹیل + ناٹ فریش Stale; Not fresh.	پریشتم पर्युषितम्

قول لفظ ترکی [illegible]
[illegible]
معلوم کنند که
اگر گویند آدم قولی بازوست
آدم مراد دست و اگر گویند
(قوش قولی) بال گنجشک
مقصود است ۱۲

اردو	فارسی	عربی
باشہ مرغی است شکاری ۱۲	باشہ	باشق وعُلام وکُنیتہٗ ابو الاخذ
باگ	باگ وجلو ولگام	عِنان اَعِنّہ جمع ولجام
باگڈور	پالہنگ وچنبور	مِقوَد
باگ ڈھیلی کرنا لگام راست کردن تا اسپ بہ تیزی رود ۱۲	سبک کردن عنان وعنان باسپ دادن وعنان باسپ سپردن	ارخاءُ العِنان گویند ارخی عنان الفرس ۱۲
باگ ڈھیلی کرنا	رسن دراز کردن ورسن سست کردن	ارخاءُ الطِّوَل ارخی لہ الطول ای خلاہ وشانہ ۱۲
باگ کھینچنا لگام کشیدن تا بایستد ۱۲	عنان راگران کردن وکشیدن جلو اسپ کشیدن وعنان باز کشیدن	کبح واکباح وکفح واکفاح بفتح کاف وسکون بار موحدہ ۱۲
باگ موڑنا	عنان پیچیدن وگردانیدن وتافتن وگشتن وبرگشتن	ثَنی وعَطف ولَیّ
باگھ	شیر	اَسَد واُسامہ واَبی وجھم وغضنفر وضیغم ولیث وضرغام وحیدر
باگھنی	مادہ شیر	اَسَدۃ ولبوۃ ولباۃ ولبّۃ ولب وھریسہ وام صیغم وام العباس
بال	موی	شَعر

چنانکہ ازین شعر تمہ معلوم خواہد شد ـ غدائرہ مستشزرات الی العلی ؛ تضل العقاص فی مثنی ومرسل ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اَتْماجہ قُوشِی	اِ ہاک A hawk.	ہِنْسْرَ پَکْشِی + بَاشِیت پرسِدّہ हिंस्रपक्षी + बाशेति प्रसिद्धः
اُوْیَان + یُوگَن + اَشْغہ	رَیْن + بِرَائیڈْل Rein; Bridle.	وَلْگَا वल्गा
یُولَارْ صَاپِے	اِ لَانگ روپ وِتھ وِچ ہارسِز آر لیڈ + اِ ہالْٹَر A long rope with which horses are led; A halter.	وَلْگَارَجُّہ वल्गारज्जुः
اَشْغہ وِیُوگَن صَالِی وِیْرْمَک وَاُوْیَان قُوْیْمَق وِیْرْمَک بِرَاقْمَق	ٹُو لُوزَن دِی رَیْنس To losen the reins.	وَلْگَاشَیْتھلیکَرْنَم वल्गाशैथिल्यकरणम्
اُوزُون صَالِی وِیْرْمَک	ٹُو گِو دِی رَیْنس ٹُو + ٹُو لِیو وِدھ آؤٹ رِسٹرینٹ To give the reins to, To leave without restraint.	وَلْگَاوَرْدْھنَم वल्गावर्द्धनम्
اُوْیَان وَاُوْیَانِی چِیکْمَک	ٹُو پُل دِی رَیْنس To pull the reins.	وَلْگَاکَرْشَنَم वल्गाकर्षणम्
اُوْیَانِی دُوْنْدُرْمَک	ٹُو ٹَرْن دِی رَیْنس To turn the reins.	وَلْگَاپْرَوَرْتَنَم वल्गाप्रवर्त्तनम्
اَرْسْلَان اَسْلَان آسْلَان	اِ ٹَائیگَر A tiger.	سِنْہہ सिंहः
دِیشِی اَرْسْلَان	اِ ٹَائیگْرِیس A tigress.	سِنْہِی सिंही
تُوک وَتُک	ہیرْز Hairs	کیشہ केशः

اردو	فارسی	عربی
بالا	بچہ[۱] وشیر خوارہ	طِفل و رَضیع
بالا[۲]	آویزۂ گوش وگوشوارہ	حَلقَۃُ الاُذُنِ
بالاپوش پوششی کہ وقت دراز کشیدن بر سر کشند ۱۲	شادیچہ وجامۂ خواب وزیرپوش وبالاکش وبالاپوش	لِحاف ودُوّاج
بالاخانہ لغت فارسی است خانہ کہ بر بالای خانہ سازند ۱۲	پروارہ وکوشک ومنظر وبالاخانہ بروزن ہموارہ ۱۲	غُرفہ وعُلیّہ علالی جمع و مَشربہ
بال بکھیرنا فروگذاشتن موی ۱۲	موی کشادن وپریشان کردن	سَدل وارسال واستِرسال
بال بکھیرنا ماتم میں	موی بعزا[۳] کشادن وپریشان کردن	نَشرُ الشَّعر [illegible]
بال بکھری ہوے	موی فروہشتہ	شَعرٌ مُنسَدِلٌ ومُستَرسَل
بال جھڑنا یعنی افتادن موی ۱۲	ریختن موی ودرافتادن وبرافتادن موے	اِنحِسار
بال چُننا	موی برچیدن	نَتف ونَمص[۴]
بال چھڑ بیخ گیاہی است ۱۲	سُنبُل	سُنبُل وسُنبُلُ الطِّیب

[۱] برای بچہ در لغت عرب باعتبار تطورات لفظ انجامیدہ صاحب نفائس ذکر کردہ
[۲] صاحب نفائس گفتہ نوعی از زیور است ... حلقۂ کلان کہ در گوش اندازند در عرب این قسم زیور نیست لیکن آنچہ در گوش اندازند ... این زیور را حلقۃ الاذن توان گفت ۱۲
[۴] [illegible] ... سنبل گرہ کاکل پریشان کرد سنبل ۱۲

ترکے	انگریزی	سنسکرت
جُوجُوق	اے بیب + اے سکلنگ A babe; A suckling.	شِشُہ शिशुः
کُوپہ و گپہ و سِرغہ	اِن ایئر رنگ An ear ring.	کُنڈلَم कुण्डलम्
یُورغان وَیُرغان	اے کوِلٹ ؛ اے کورلیٹ A quilt; A coverlet.	اُپرِ پہت وَسترَم उपरिपिहितवस्त्रम्
یُوکسک چار داق و اوجہ قناق	اِن اپر اِسٹوری + اِن اپر رُوم An upper story; An upper room.	اٹالہ अट्टालः
باش آچیک توک پریشان اتمک	ٹو ڈیشیول دہی ہیرز To dishevel the hairs.	کیش پرسارَنَم केशप्रसारणम्
صاچ آچیک تعزیت ایچون	ٹو تھرو دہی ہیرز ان ڈس آرڈر (ایز ہین ان مورننگ) To throw the hairs in disorder (as when in mourning	شوکی کیش پرسارنم शोके केशप्रसारणम्
صاچ قوی ویرک و براق	وِتھ ہیرز ڈیشیولڈ With hairs dishevelled	پرسارِت کیشہ प्रसारितकेशः
صاچ دوکلمک	فالنگ آف آف دہی ہیرز Falling off of the hairs.	کیش پتنم केशपतनम्
توک یولمق وقازمق یوزدن	ٹو پلک دہی ہیرز To pluck the hairs.	کیشوتپاٹنم केशोत्पाटनम्
سُنبُل	اِسپائیک نارڈ Spikenard.	پشنے + ماسے पिशिनी + मांसी

اردو	فارسی	عربی
بال سُلجھانا موی باہم آویختہ شود رہم را وا کردن تا رشانہ ۱۲	راست کردن موی	تَسْرِیح
بالِشت از اعلای ابہام تا اعلای خنصر ۱۲	وَجَب بدِست وکِدُست	شِبْر اَشْبار جمع
بالشت سی ناپنا چیزی را بہ وجب پیمودن ۱۲	وَجَب کردن [illegible] سلیم گوید ؎ از جنون این خراب راہ ہر روز [illegible]	شَبْر
بالُو یعنی ریت ۱۲	ریگ	رَمْل رِمال و اَرْمُل جمع
بالو کی دوات	ریگدان و دوات ریگ	مُرْمِلَہ بروزن مسلمہ ۱۲
بالی نوعی زر زیور کہ از سیم و زر سازند و در گوش آویزند [illegible]	گوشوارہ گوشوارہ آویزۂ گوش	قُرط نُطفہ شَنف و رَعْثَہ ؎۱
بان ؎۲	تیر ؎۳ چرخ [illegible] انوری گوید ؎ منجنیق رسد بر شش [illegible]	
بانا ضد تانا ۱۲	پُود	لُحْمَہ
بانات نوعی از جامۂ پشمین معروف کہ در فرنگ بافند ۱۲	سَقرلاط وجامۂ نخجوانی ولَندرہ ؎۴	جُوخ محاورۂ حال عرب ۱۲
بانب نوعی از ماہی بصورت مار ۱۲	مار ماہی	جِرِّیث وانقلیس وجِرِّی ؎۵ بفتح ہمزہ ولام و بکسر جا ۱۲

؎۱ اگر ہمہ گوش آویزہ بعربی از قرط و رعثہ و نطفہ گویند و اگر در اعلای گوش آویزند از شنف گویند و بفارسی ہمہ را گوشوار و گوشوارہ و آویزۂ گوش گویند ۱۲

؎۲ یعنی بانہ چون بارودت پر کردہ و سر آن را بستہ بسوی فوج اعدا اندازند ۱۲

؎۳ و بعضی گویند چرخ کمان سخت دیگر چرخ تیری کہ از آن کمان اندازند ۱۲

؎۴ و آن نوعی از سقرلاط است کہ از [illegible] نخجوان آبادی است [illegible] کہ در [illegible] لندرہ [illegible] ۱۲

ترکے	انگریزی	سنسکرت
توکی دوغری اتمک	ٹو اَرینج دی ہیرس To arrange the hairs	کیش پرتھکرنم केशपृथक्करणम्
قارش	اے اِسپین A span.	وِتستہ ÷ دوادشانگلم वितस्तिः ÷ द्वादशांगुलम्
قارشلمق	ٹو اِسپین To span.	وِتستہ پرمان کرنم वितस्तिप्रमाणकरणम्
قم	سینڈس Sands.	بالکا वालुका
قدان قم توتک دواتے	اے سینڈ باکس A sand box.	بالکاپاترم वालुकापात्रम्
سرغہ وکوپہ کیہ	اِن اِیر رنگ An ear ring.	کرن کنڈلکا ÷ گودھوما دپھلیوا कर्णकुण्डलिका ÷ गोधू- मादिफलीवा
	اے راکیٹ یوزڈ اِن بیٹل A rocket used in bat- -tle.	شستر وشیشہ ÷ یدھی بان واچرت शस्त्रविशेषः ÷ युद्धेबाणवदा चरति
پود	ووف (اِن ویونگ) Woof (in weaving)	اوتہ स्रोतः
جوخ وماہوت	براڈ کلاتھ Broad cloth.	مہارہورن پٹم महार्हौर्णपटम्
ایلان بالغی	اِن اِیل An eel.	ورم متسیہ वर्मिमत्स्यः

اردو	فارسی	عربی
بَانْبِیْ سوراخی که مار دران ماند ۱۲	سوراخِ مار	جُحْرٌ فی الحدیث لایلسع المؤمن من جحر واحد مرتین فی روایة
بانٹنا	بخش کردن و قسمت کردن	تَقْسِیمٌ وَتَفْرِیقٌ وَتَوْزِیعٌ
بانجھ	سَتَرْوَن و سَتاغ و بسته رحم	عَقِیمٌ وعَاقِرٌ
بَانْدھ بندی که پیش آب بندند تا روان نشود ۱۲	بندِ آب	بَرْعٌ وسِکْرٌ وبَنْدٌ در قاموس گفته بالکسر ما سُدّ به النهر ۱۲
باندھنو[۱]	گلبند[۲] و گلبندی	ثَوْبٌ عَصْبٌ[۳]
بانڈا بمعنے دم بریده ۱۲	بگنگ و دم بُرِیْن بروزن درنگ ۱۲	اَبْتَرُ
بانڈا سانپ	مار دُم بُرِیْن	حَیَّةٌ بَتْرَاءُ
بانس	نَے	قَصَبٌ وقَصَبَه یکی ۱۲
بان	نی بینی و دیوارک بینی	عِرْنِیْنٌ وقَصَبَةُ الْاَنْفِ
بانس کی جڑ بیخ نے	بن نی و ریشهٔ نی	عُنْقُرٌ

[۱] نوعی از قماش که رشته آن پیچیده بسته رنگ کنند
[۲] و ورق ساخته در این ملک از این قول مجمع البحار توان یافت هر برد دیگر به غرض ... ای مجمع ... فارسی
[۳] و در منتهی الارب ... صفحه ۱۲
[۴] و چه گوید ... شعرا کمال خوارزمی * جلوه گر در لباس گلبندی * ... داغ ... جان ... ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ایلان دلوگی	ہول آف اے اسنیک Hole of a snake.	ولمیکم वल्मीकम्
پایلاملک	ٹو ڈسٹریبیوٹ To distribute.	بھاگ کرنم भागकरणम्
قصر	بیرن Barren.	بندھیا वंध्या
صوقارشی سند کی بند	امبینک مینٹ Embankment.	جلبندھ ÷ جلاورودھ بہتہ जलबंधः ÷ जलावरोधभितिः
نقش لو پارچہ	اے کائنڈ آف پارٹی کلرڈ کلاتھ A kind of parti-coloured cloth.	رنجنارتھ سوترین وسترگمپھنم रंजनार्थसूत्रेण वस्त्रगुम्फनम्
قویروغی کسک	ٹیل لیس Tail less.	پچھ ہینہ पुच्छहीनः
قویروغی کسک یلان	اے سرپنٹ ودھاؤٹ اے ٹیل A serpent without a tail.	پچھ ہین سرپہ पुच्छहीनसर्पः
قامش وقمیش	اے بیمبو A bamboo.	ونشہ ÷ شت پروا वंशः ÷ शतपर्वा
بورون قمیشی و بورون ٹانی وچینہ سے	دی برج آف دی نوز The bridge of the nose	ناسکا ونڈم नासिकादंडम्
قمش دیبی و ریشہ سی	روٹ آف دی بیمبو ٹری Root of the bamboo tree.	ونش مولم वंशमूलम्

اردو	فارسی	عربی
بانس کی چھال	پوست نے	لِیط
بانسلی[۱]	نیچه نیسته و نے	قَصَب و شُبّابه و مِزمار و زَمّارَه
بانسلی بجانا	نی نواختن و در نی دمیدن	زَمْر و زَمِیْر و تَزْمِیْر
بانسلی بجانے والا	مرد نی نواز + و نائی	زَمّار و زامِر
بانسلی بجانے والی	زن نی نواز و نائے	زامِرَه
بانیاں ہاتھ	دست چپ	اَلْیَدُ الْیُسْرٰی
باو عنصری از عناصر اربعه ۱۲	باد	رِیح[۲]
باو بندے[۳]	گره بباد[۴] زدن	+
باورچی لغت ترکی ۱۲	نان پز و طعام پز	طَبّاخ و طاهي طُهاة جمع
باؤلا	دیوانه	مَجْنُون

ترکے	انگریزے	سنسکرت
قمش قابوغے	دہی بارک آف دہی بیمبو The bark of the bamboo	وَنْش توچا वंशत्वचा
دودک وتوتک	اے فلیوٹ + پایپ A flute; Pipe.	وَنْشِکا वंशिका
دودک چالمق	ٹوپلی آن دہی فلیوٹ + ٹوپایپ To play on the flute; To pipe.	وَنْشِکا وادَنَم वंशिकावादनम्
دودک چالان	اے میل پایپیر A male piper.	وَنْشِکا وادَکَہ वंशिकावादकः
دودک چالان قاری	اے فیمیل پایپیر A female piper.	وَنْشِ وادِکا वंशवादिका
صول آل	دہی لیفٹ ہینڈ The left hand	وامَ ہستہ वामहस्तः
یل	وِنڈ Wind.	واتہ वातः
یلہ طوکون اورمق	ٹو ایکٹ اِن وین To act in vain.	وایُو بندھنم + تین کمپین वायुबन्धनम् + तेनकिमपिन
طباخ واش جی	اے کُک A cook.	سُوپکارہ सूपकारः
دلو ودے	میڈ + کریزی Mad; Crazy.	وِکشِپتہ विक्षिप्तः

اردو	فارسی	عربی
باولا	نادان و تهی مغز و گول و کودن	اَحمَق
باولی ف۱	وای و چاه پله دار بروزن نائی ۱۲	+
باولی	زن دیوانه	مجنونه
باولی	زن نادان	حُمقاء ۳
بائین جانب چپ ۱۲	چپ	یَسار
	باب باء تازی با باء تازی	
ببری موی پیشانی که آنرا کوتاه کرده بگذارند ۱۲	چتر	قُصّه و طُرّه و ناصیه و غارز ف۲
ببول درختی است خاردار ۱۲	مغیلان ف۳	سَمُر و سَمُرَه و اُمّ غیلان
	باب باء تازی با تاء فوقانی	
بُت پیکری که از سنگ و جز آن تراشیده و صنم گانی [illegible]	بُت	وَثَن و صَنَم

ف۱ چاهی را گویند که نزد پایه پایان ساخته باشند [illegible] بر دوانند ۱۲

ف۲ در حدیث است نهی عن القارزة [illegible] [illegible]

ف۳ مولوی جامی گوید [illegible] آسوده سایه مغیلان [illegible]

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اَدْنِیہٗ अज्ञः	اِیڈِیَٹْ ÷ اِسْٹُوپِڈ ÷ بُلَاق ہَیڈْ Idiot; Stupid; Block-head	احمق وانا ماز وانلامز
وَاپِے वापी	اے لارج وِیل وِتھ اِسْٹِیپس ٹو ڈِیسینڈ انٹو اِٹ A large well with steps to descend into it.	پله لو قویو و قویے
وِکْشِپْتَا विक्षिप्ता	اَن اِنْسین وُمَن An insane woman.	دلو قارے
اَدْنِیَا अज्ञा	اَن اِیڈِیاٹِک اِسْٹُوپِڈ وُمَن An idiotic stupid woman	انا ماز قارے
وَامَہٗ वामः	لَیفْٹْ Left.	صول
	بار الثانی باباء الثاری	
لَلَاٹ رُومَانِے ललाटरोमाणि	کراپڈ ہیئر Cropped hair.	صاچی چیتر یا پیک
کَنْٹَک وِرَکْشہٗ ÷ کِنْکَرَالَہٗ कंटकवृक्षः ÷ किङ्कुरालः	دِی اَکیشِیا ٹِری The Acacia tree.	ساقز دیکانے
	باب بازی باء فوقانیے	
مُورْتِیہہ मूर्त्तिः	اَن آئِیڈل An idol.	پوت

اردو	فارسی	عربی
تبانہ حلقہ کہ در دست کنند ۱۲	دستینہ دست برنجن و دوبرنجن	سِوَار و قُلْب
تبہوا	سرنگ سبزی است شبیہ اسفناج ۱۲	سرمق و قُطُف معرب سرمک است ۱۲
بتی رشتۂ تافتہ کہ در روغن چراغ روشن کنند ۱۲	پلیتہ	ذُبالہ و فتیلہ
بتی روشن	پلیتۂ فروزان	شعیلہ
بتی زخم کی	فتیلۂ زخم	فتیلۃ الجراحۃ
	باب موحدہ با تای ہندی	
بٹ شکمی کہ از فربہی بر شکم افتد ۱۲	نوردشکم	عُکنہ اَعکان و عُکَن جمع جاریۃ عکناء و مُعَکَّنہ
بٹا سنگی کہ بدان دوا و امثال آن سایند ۱۲	بتہ و سنگ صلایہ	فِہر و صلایہ و مَداک
بٹنا	تافتن	فَتل و لَیّ
بٹیر مرغی است کوچک تر از تیہو ۱۲	پودنہ و دوریج و کرک	سَلوی و سُمانیٰ

ف در نفائس گفتہ [illegible] قطف [illegible] ۱۲ ص [illegible] [illegible] ف [illegible] ۱۲

ف [illegible] ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ستریں پرکوشٹھہ ولیان स्त्रीप्रकोष्ठवलयानि	ارن آرنمنٹ وورن آن دی رسٹ An ornament worn on the wrist	بلزک
واستکم वास्तुकम्	نیم آف اے کائنڈ آف گرینس Name of a kind of greens	سترگن
ورتکا + گنم वर्तिका + गुणम्	اے کینڈل + اے وک A candle; A wick.	فتیل
پرجولت ورتکا प्रज्वलितवर्तिका	برائٹ برننگ کینڈل Bright burning candle	آتشمش فتیله
ورتکا شتتی वर्त्तिकासततस्य	لنٹ Lint.	پاره فتیله سی
	باب موحده یا تامی ہندی	
تندلو دَر ریکھان तुन्दिलोदररेखाणि	اے فولڈ آف دی ایب ڈومن A fold of the abdomen	قارن بور کلکی
پیشن پاشانہ पेषणपाषाणः	پیسل + مولر Pestle; Muller	دسته وصوقو
رجوادکرنم + ولتم रज्ज्वादिकरणम् + वलितम्	ٹو ٹوسٹ To twist.	فتیله قاریق دیاتک
ورتکا + ورتکہ वर्त्तिका + वर्त्तकः	اے کوائل A quail.	بلدرچین ونیلوه قوشی

उदरेमांसोमिरेखा कारणि॥

اُدرے ماسو مِرِیکھا کارنی

اردو	فارسی	عربی
	باب موحده با جیم تازی	
بجانا نواختن نقاره و دیگر سازہا را گویند ۱۲	نواختن و کوفتن و زدن	دَق و ضَرب
بجلی	درخش[۱] و آذرگشسپ ترکیباً بمعنی آتش جہندہ ۱۲	بَرق[۲] و صَاعِقَه
بجلی کا چمکنا	درخشیدن برق	خُفوق و لُموع
بُجنہ[۳]	شُلّه و پارچه و لته حیض	فِرصَه فِراص جمع و کُرسُف
بجُّو درندہ ایست کہ مردہ را از قبر سے بر دہ ۱۲ نفائس ۱۲	گفتار بکاف تازی ۱۲	ضَبُع اُمّ عَامِر و اُمّ نوفل و اُمّ القبور و ابُو عَامِر کنیته
بجھرا[۴] بکسر ۱۲	کشکین و کشکنه و کشکینه	+
بُجھرا بضم باء موحده ۱۲	خشت خُم و خشت سبو	کرامه
بجھُرکی روٹی	نان کشک و نان کشکین و سیاہم گویند بروزن نگار ۱۲	+
بُجھایا پانی	آب داغ	+
بضم اول ۱۲		

[۱] بضم اول و ثانی ضبط کرده اند و بفتح اول و ثانی نیز آمده است و بفتح اول و ضم ثانی بمعنی درخورد و لائق و سزاوار آمده است چنانچه صاحب برہان قاطع نیز متعرض شده است ۱۲

[۲] ہرچہ برآسمان که درخشد از ابر عربی برق گویند و آنچه از زمین رفته است از آن صاعقه گویند ۱۲

[۳] بزبان عوام آنرا جزو پارہ ... بالجملہ بزبان آنان جیض پاک ... گفته ۱۲

[۴] و چوب ... بکسر ... گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب موحدہ با جیم تازی	
چالمق	ٹوساونڈ ÷ ٹوپلے اپان To sound; To play upon	شبدکرنم शब्दकरणम्
شمشک و مرق و ایلدرم و بلدرم	لائٹ ننگ Lightning.	ودیت विद्युत्
برق و شمشک اشتعلکی	فلیش آف لائٹ ننگ Flash of lightning	ودیت سپھرنم विद्युतःस्फुरणम्
حیض پارچہ سے	کلاتھ یوزڈ بائی مینس ٹرواس ویمین Cloth used by mens-truous women.	رجسولوپ یوگ وسترم रजस्वलोपयोगिवस्त्रम्
سرتلان و کفتار	دی انڈین بیجر The Indian badger	بجوک ÷ بجوت بھاشا बिज्जूकः ÷ बिज्जिवतिभाषा
کشکیہ	میسلن Meslin.	مشرتانم मिश्रितान्नम्
خم و سبو اغزیکی	دی لڈ آر کورنگ آف اے ویسل The lid or covering of a vessel.	گھٹ مکھوپری پاترم घटमुखोपरिपात्रम्
کشکین	میسلن بریڈ Meslin bread.	مشرتان روٹکا मिश्रितान्नरोटिका
قیناق صو	واٹر ٹمپرڈ بائی اے پیس آف ہاٹ برک آر آئرن ڈراپڈ ان اٹ Water tempered by a piece of hot brick or iron dropped in it.	تپتودھرت جلم तप्तोद्धतजलम्

عربی	فارسی	اردو
	باب موحده با جیم پارسی	
وَجّ	اَگرِ تُرکی وَبَرَج	بَچ دوای مشہور ۱۲
حِمَایَة و وِقَایَة وصِیَانَة وحِفَاظَة وحِرَاسَة	پاس داشتن و نگہداشتن و نگاہبانی	بچانا
مَلَاذ و مَلجأ و مَفَرّ	جای گریز و گریزگاه و گریز	بچاؤ
مَدحٌ ومَدحَة ومَندُوحَة بفتح وبضم اول ۱۲	گنجایش	بچاؤ
عِجل عِجَّول وفُرقُد	گوساله ۱۲	بچھڑا
شِبدِع وعَقرَب و اُمّ عِریط	کَژدُم ۱۲ بکاف تازی ایرانی	بچھو
فَرش وبِسَاط وفِرَاش	بستر و با فگندن و انداختن مستعمل است	بچھونا
عِجلَة	بچہ ماده گاو	بچھیا
مُهر وفِلو وفَلُوّ وفُلُوّ افلاء وفَلَاوِی جمع	اسپ کُرّه بضم اول وفتح ثانی شده ۱۲ برہان	بچھیرا

۱۲ در حدیث است ان فضل الحائض لنزجة(؟) یعنی در تعریف دعوت است ۱۲ برای گوساله باعث ثواب نامهاست تفصیل آن در نفایس و دیگر کتب لغت مذکور است ۱۲ ونوره

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب موحدہ با جیم پارسی	
اگر	آرِس رُوٹ Orris root.	وَچا वचा
کتیک چلک صاقلامق وگوزلمک	ٹُو پروٹیکٹ + ٹُو سیو To protect; To save.	رکشا کرنم रक्षाकरणम्
صیغناجق یرو صیغناجق شیی	اِسکیپ + ڈلیورنس Escape; Deliverance.	رکشن ستھانم रक्षणस्थानम्
یرو گنجایش نویر	اسپیس + رُوم + ایکاموڈیشن Space; Room; Accommo-dation.	نرواہہ + پراشستیم निर्वाहः + प्राशस्त्यम्
صغر بزاغو بوزو بزیو	اے کاف A calf.	وتسہ वत्सः
عقرب	اے اسکارپین A scorpion.	ورشچکہ वृश्चिकः
یاتاغ ییک	اے بیڈنگ A bedding.	آسترنم आस्तरणम्
اینک بوزاغو واینک بوزو	اے فیمیل کاف A female calf.	وتسکا वत्सिका
قوم لوم وقولون	اے کولٹ A colt.	بال ترنگہ बालतुरङ्गः

اردو	فارسی	عربی
بچّی چند موی که زیر لب یکجا انبوه باشند ۱۲	ریشچه و ریش بچه	عُنْفُقَه
بُچیانا کانکا بسر چسپانیدن اسپ دو گوش را وقت شوخی و نشاط ۱۲	گوش راست کردن اسپ	صَرّ یقال صر الفرس اذنیه الی راسه ۱۲
بچے والی	بچه دار	مُطفِل[۱]
بچے والی مرغی	ماکیان جوزه دار و ماکیان بچه دار	مُفْرِج و مُفْرِخ بضم میم و جیم در آخر ۱۲ — بضم میم و خاء در آخر ۱۲
بچے والی گای	گاو بچه دار و گوساله دار	مُعجِل
	باب موحده با خای معجمه	
بُخار	تب[۲]	حُمّیٰ و اُمّ مِلْدَم
بخار آنا	تب کردن و گرفتن و تب کشیدن و آمدن	حَمّ بفتح خاء مهمله و میم مشدده ۱۲
بخار والا	تب دار و تب زده و تب کرده و تب افروز	مَحْموم
بخاری[۳]	پزخو و تاپو و کنده و[۴]	

[۱] در قاموس گفته المطفل کمحسن ذات الطفل من الانس والوحش ۱۲ [۲] تب بمعنی عربی حمی است چنانکه از مصطلحات واضح است و تب با بفارسی بمعنی بیقراری و اضطراب و بے شرمی آمده خانکه صاحب ... نوشته ۱۲

[۳] جایکه در آن ... [illegible] برای علاج ... از و کوبد بخاری ... علیحده از ... بیان ... برای ... افروختن آتش و گرم ساختن ... خانه در میان ... دیوار خانه ساز ند ... گویند ۱۲ [۴] بر ... صاحب برهان قاطع ... [illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طوداق آلتندکی صقال تویکی	اے اسمال بیرڈ بیلو دی لپس A small beard below the lips.	چبکوردھوروماڻ चिबुकोर्ध्वरोमाणि
قولاغ دوزلتمق	ٹو ایریکٹ دی ایرز (آف اے ہارس) To erect the ears (of a horse)	اشوکرنوتھاپنم अश्वकर्णोत्थापनम्
جوجوق لو قاری	ہیونگ ینگ ونس Having young ones.	ساپتیکا सापत्यका
جوجوق لی طاووخ	اے ہین ہیونگ چکس A hen having chicks.	ساپتی ککٹی सापत्यकुक्कुटी
بوزاولو و بوزاغلو اینیک	اے کاؤ ہیونگ ینگ ونس A cow having young ones.	ساپتی دھینہ सापत्यधेनुः
	باب موحدہ باخاي معجمہ	
اسیتمہ	فیور Fever.	جورہ ज्वरः
استمک	ٹو بی اٹیکڈ وتھ فیور To be attacked with fever.	جوراگمنم ज्वरागमनम्
استمہ لو کمسنہ	فیورش Feverish.	جوری + جوررو گی ज्वरी + ज्वररोगी
بغداوار پایری	اے پلیس ان دی ہاؤس فار سٹورنگ اپ گرین A place in the house for storing up grain.	کشولہ + گودھوما دستھاپنستھانم कुशूलः + गोधूमादिस्थापनस्थानम्

اردو	فارسی	عربی
	باب موحده با دال مهمله	
بدبُو	بدبو و گندگی	نَتَن و دَفَر و زُهم
بَدخُو بمعنی بدسیرت ۱۲	بدخو و بد اخلاق و زشت خو	شَکِس و زَعِر و رَوِیّ الخُلق
بدذات گنجی نیک طینت نبود ۱۲	بدذات و بدگهر و بدنهاد	شَرِیر و شِرِّیر و خَبِیث
بِدَر[1] بکسر اول و فتح دوم ۱۲	کوفت و کوب	تَفضِیض
بِدَرِ کاریَن	نقره کوب	مُفَضَّض
بَدَر نویسی[2] بفتح اول ۱۲	[illegible] + **ابواب** تقسیم روزنامۀ ارزاق خلق را +	+
بَدشُگُنی	بدشگون و بدیمنی و بدشگونے	طِیَرَه و طِیرَه و طُورَه و شَأمَه و مَشأمَه و کادِس[3] بروزن مرحمه
بدکار لغت فارسی است ۱۲	بدکار و بدکاره	زَانِی
بدکاری	بدکاری	زِنَا و بِغَاء

[1] عبارت است از کوفتن بسیار از روی چیزی ... کوفت است ۱۲
[2] در اصطلاح اهل دفتر عبارت است از ... ۱۲
[3] آن را فال بد گیرند ... ۱۲
[4] [illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب موحدہ با دال مہملہ	
فَنَا قُوقُو	اِسٹنگ + آفنسِو اسمیل Stink; Offensive smell.	دُرگَندھ दुर्गन्धः
فَنَا خُوی لوکمسہ	آف ایول ڈسپوزیشن + اِل نیچرڈ Of evil disposition; Ill-natured.	دُشٹ سُوبھاوَہ दुष्टस्वभावः
بدذات و فنا پیس کشے	لو بارن + وِکیڈ Low born; Wicked.	دُشٹ جاتہ दुष्टजातिः
کومش و کلمش	اِنلے اِنگ آف سِلور آن اے ویسل Inlaying of silver on a vessel.	پاتروپر رجت تنت کرنم पात्रोपरि रजततंतु करणम्
کومش دو گلمش و دو گلان	اے گلڈیڈ ویسل A gilded vessel.	رجت تنت کھچت پاترم रजततंतुखचितपात्रम्
+	رائٹنگ آف ابجیکشنیبل آیٹمس آف ان ایکاؤنٹ Writing off objectionable items of an account.	رجت تنتنالیپ کرنم रजततंतुनालिपिकरणम्
شُوم لِک	اِل اومین Ill omen.	اپشکنم अपशकुनम्
زنا ایدجی	لائسینشس + ایڈلٹرس Licentious; Adulterous	دُشٹ کرما दुष्टकर्मा
زنا ایلک	لائسینشسنس + ایڈلٹری Licentiousness; Adultery.	دُشٹ کرمتا दुष्टकर्मता

اردو	فارسی	عربی
بَدلی بفتح اول وسکون ثانی ۱۲	اَبر	سَحَاب
بَدلی کا کھلنا	گشوده شدن و واشدن ابرو برطرف شدن ابر	اِنْقِشَاع وتَقَشُّع
بَدن مَلنا	بدن مالیدن	دَلْك وتَدَلُّك
بُدھ	چهارشنبه	دُبَار ویَوْمُ الْاَرْبِعَاء بحرکات ثلثه با موحده ۱۲
بُدھ	تیرودبیر فلک و دبیر چرخ بیای معروف ۱۲	عُطَارِد بروزن علابط ۱۲
بدھیا	جانور خایه کشیده و اخته	خَصِیّ
	باب موحده با رای مهمله	
بُرا بضم اول ۱۲	زشت وبد	قَبِیح
بَرآمده	سائبان و شکو و مهتابه و تختگاه	صُفّه وظُلّه
بَرانا بفتح اول ۱۲	فرنجک و دیوسینه و سکاچه و خفرنج و خفتک و خفتو و برخفج ❊	گابوس وعبدُالجِنّه ونِیدِلان نِیدِلان ونیدِل ودُوفان

سنسکرت	انگریزی	ترکے
اَبھرَم अभ्रम्	کلاؤڈس Clouds.	بُلُوط
نِرَبھرَتا निरभ्रता	کلیرنگ اَوی آف کلاؤڈس Clearing away of clouds	بلوط اچلمق و بلوط کوکدک گتمک
انگ مَردَنَم अङ्गमर्दनम्	ٹورب دہی باڈے To rub the body.	اوُوق
بُدھ وارہ बुधवारः	وینڈنیس ڈے Wednesday.	چارشنبہ
بُدھوڑپہ बुधोडुपः	دہی پلینٹ مرکیورے The planet mercury.	عطارد
وَرشن رہتہ वृषणरहितः	اے کیسٹریٹیڈ اینیمل A castrated animal.	اختہ
	باب موحدہ بارای سادہ	—
نیشٹہ नेष्टः	اَگلی ؛ بیڈ Ugly; Bad.	فنا
ہرمیادیگرستھانم हर्म्याद्यग्रस्थानम्	ویرنیڈہ Verandah.	سکّی
سوپن شبد کرنم स्वप्नेशब्दकरणम्	بالنگ آوٹ اوانگ ٹو نائٹ میر Bawling out owing to night mare.	آغربصمق برہان ترکی ۱۲

اردو	فارسی	عربی
برآنا	عرفهای پریشان درخواب زدن ولجاجت	+
برآورد ۵ فارسی است در اردو مستعمل ۱۲	برآورد	تخمین
برابر یعنی مساوی رتبہ ۱۲	برابر و همتا و همسر و هم سنگ و هموزن و همدوش و همانند	مُساوِی وکفوء ومِثل ونظیر وعدیل وسویل
برابری کرنا	همسری کردن و همدوشی کردن و پهلو زدن	مساجلہ و مجاراة
بُرادہ	سوهش و براده	نُشار
بُرادہ لکڑیکا	سوهش چوب	برایة العود
برادہ چاندي کا	سوهش نقرہ	سحالة الفضة
برادہ سونیکا	سوهش طلا	سحالة الذهب
برادہ ہڈی کا	سوهش استخوان	مکاکة العظم
برادہ سینگ کا	سوهش شاخ	قرامة القرن

۵ چونکہ در فارسی بمعنی ارزیابی تخمین ان بیاید ۱۲

سنسکرت	انگریزے	ترکے
سوپن واده स्वप्नवादः	ٹوٹاک ان سلیپ آران ڈیلریم To talk in sleep or in delirium	یوخوده پریشان صویلمک
سنکلنا دپترم सङ्कलनादिपत्रम्	کیلکیولیٹنگ اسٹیمیٹنگ بیفورہینڈ Calculating, estimating beforehand.	تخمین ایتمک
سمانتا समानता	ایکول (ان رینک) Equal (in rank).	برابر و مساوی
سمیکرنم समीकरणम्	ٹو وائی وتھ ؛ ٹو کمپیٹ وتھ To vie with; To compete with.	برابرلق ایتمک
چورنم चूर्णम्	فائلنگس ؛ ساڈسٹ Filings; Saw dust.	تلاشه و براده
چورنم کاشٹھسی चूर्णकाष्ठस्य	ڈسٹ آف وڈ ساں Dust of wood sawn.	اقاج تلاشه سے
رجت چورنم रजतचूर्णम्	ڈسٹ آف سلور Dust of silver.	گموشس تلاشی
ہیم چورنم हेमचूर्णम्	ڈسٹ آف گولڈ Dust of gold.	آلتون تلاشی
استھنش چورنم अस्थिनश्चूर्णम्	فائلنگس آف دہی بون Filings of the bone.	کمک براده سے
چورنم شرنگسی चूर्णंशृङ्गस्य	فائلنگس آف دی ہارن Filings of the horn.	بوئنوز براده سی

اردو	فارسی	عربی
بُرائی	بَدی	سَیِّئَه وسُوٓای وسوٓاء
بَربَری خانه	گوسفند خانه	مَاوی الغَنَم
برتن	آوند وخُنُور	ظُرف واِناء وآنیه ظروف واَوانی جمع
بَرچھا نیزه دراز کہ سنان داشته باشد ۱۲	نیزه	رُمح وقَنَاة وصَعدَه واَسَل ومُرّان وعَسَّال وذَابِل واسمَر سَمهَری وسَمهَرِیَه ورُدَینی وخَطّی
بَرچھی نیزه کوتاه که سنانش پہنا بوده	ژوبین وبَرچَخ	اَلَه وحَربَه
برداشت کرنا	برداشتن وفرو خوردن	تَحَمُّل واِحتِمَال
برداشت کرنا	تیمارداری ونیکوداشت	صِقَال وصَنعَة وصِیَانَه
بَرَس	سال	عَام وسَنَه اَعوام و سَنَوات جمع
بَرسَات	بَرشکال	بِسَارَه ۵۳
بَرِسپَت	اورمزد واورمز وارمزد وہرمزد وہرمز بجنه فبرواد وقاضی چرخ وقاضی فلک	مُشتَرِی وبِرجِیس

۵ نیزه سمهری منسوب بسوی سمهر که نام مردی نیزه‌ساز است ۱۲

۵۲ خطی منسوب است بسوی خط که نام موضعی است در یمامه ۱۲

۵۳ در قاموس گفته البسارة بالکسر مطر دوم علی الند و الیتیمة [illegible] ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
نَیشْٹْتا नेष्टता	مِسْچِیف + بیڈنیس + وِکیڈنیس Mischief; Badness; Wickedness.	یارامزلک و فنالق
اَجاگْرِہَم अजागृहम्	اے فولڈ آر پین فار شیپ A fold or pen for sheep.	آغلی و آغل
پاتْرَم पात्रम्	یوٹینسلس + ویسلس Utensils; Vessels.	+
کُنْتَہ + कुन्तः	اے اسپیئر A spear.	سونگو و نیزہ
شکتہ + شستر وشیشہ शक्तिः + शस्त्रविशेषः	اے اسمال اسپیئر A small spear.	ایضاً سونگو
کشانت کرنم क्षान्तिकरणम्	ٹو اینڈیور + ٹو بیئر اپ To endure; To bear up.	تحمل اولمق
روگنسیونم रोगिणःसेवनम्	ٹو ٹینڈ + ٹو ٹریٹ وِتھ کیر اینڈ اٹینشن To tend; To treat with care and attention.	تیمار ایتمک و ایو صاقلمق
ابدہ अब्दः	ایئر Year.	سنہ و ییل و ایل و در جای بیان عمر انسان و حیوان یاشنہ گویند
پراورٹ प्रावृट्	دی رینی سیزن The rainy season.	یغمور گونے
گروڈپہ गुरुडुपः	دی پلینٹ جوپیٹر The planet Jupiter.	مشتری

اردو	فارسی	عربی
بَرطَرف کرنا	برطرف[1] کردن	عَزال وتعزِیل
بَرف	برف	ثَلج
بَرف پتلا	شبنم فُسُردہ	صَقِیع
بَرف جما ہوا پانی کا	یخ	جمد[2]
برف والا	برف فروش	ثلّاج
بَرفی نوعی از شیرینی ۱۲	صابونی	صَابُونِیَہ[3]
بُرقَع نعت عربی ۱۲	رُوبند ورُوپوش	نِقَاب وبُخنُق[4] ووَصوَاص
بُرقع پوستی ست کہ درمیان آن بچہ بود وبا آن بزاید ۱۲	بیدک	سَلا[5]
بُرقع مونہہ سے اُوٹہانا	برقع ونقاب از رخ افگندن وبر زدن وبرداشتن وکشیدن وانداختن وبرگرفتن ویکسو کردن وبرانداختن	کشف وزحزحہ واِدارہ واشالہ ورفع
بُرقع ڈالنا	برقع افگندن وانداختن وپوشیدن وبرقع بررخ افگندن وبرقع بررخ فروہشتن وگذاشتن	تبرقُع وتنقُّب

ف۱ [illegible] از عہدہ یا کسی را از کاری برطرف کنند ۱۲

ف۲ برف ویخ [illegible] ۱۲

ف۳ منسوب بوی صابون است زیرا کہ شباہت صابون می باشد واین محاورہ حال است ۱۲ ف۴ برقع کوچک کہ دختران پوشند ۱۲ ف۵ قال فی القاموس السلا جلدۃ رقیقۃ یکون فیہا الولد من الناس والمواشی جمعہ اسلاء وبچہ کہ بان پیچیدہ بزاید بعربی ازان سلی گویند ۱۲ ۱۵۱ بقرہ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
آیرمق واوزاق ایتمک	ٹوڈسمس + ٹوڈسچارج To dismiss; To discharge	چیت کرنم + ویتن رہت کرنم च्युतकरणम् + वेतनरहितकरणम्
قار	اسنو Snow.	ہمم हिमम्
اینجہ قار	ڈیو Dew.	پرسرت ہمم प्रस्तुतहिमम्
بوز	آئیس Ice.	ہیمم جلم हैमंजलम्
بوز صاتان	آئیس مین Ice man.	ہم وکریتا हिमविक्रेता
برطور لو حلوادر	اےکائنڈ آف سویٹ میٹ A kind of sweet meat.	پوتر دگدہ شرکرا مشرت کھنڈانی पवित्रदुग्धशर्करामिश्रितखण्डानि
نقاب و برقع و دوواق برچن	اے ویل A veil.	ستری سروانگا چہادن وسترم + لجاپٹم स्त्रीसर्वाङ्गच्छादनवस्त्रम् + लज्जापटम्
شو دریدر کہ جوجوق انک ایچندہ طغوز	دی ووُمب The womb.	جرائیو چرم जरायुश्चर्म
برقع یوزندن آچمق و آچیق	ٹوپل اپ دی ویل فرام دی فیس To pull up the veil from the face.	لجاپٹ مکھاد تھاپنم लज्जापटमुखादुत्थापनम्
نقاب یوزہ اوزرتمک صالمق و طوتمق	ٹوڈراپ دی ویل To drop the veil.	لجاپٹ پاتنم लज्जापटपातनम्

اردو	فارسی	عربی
برکت ہونا	برکت شدن و تمام شدن و سپری شدن	توٌّ و تمام
برگد [۱]	+	ذاتُ الذوائب
برما	سُنبه و برمه و برماه و اسکنه و اسکنگ و گرد بر و متهٌ و مته تیغ بختیز ۲	مِثقب و عتلہ و بَیرم
برمانا	سُنبیدن	ثقب و تثقیب
بَرَن لغت ہندی است ۱۲	سراپا	حِلیۃ
بَرنکا [۲] بفتح اول ۱۲	گدار او پروار و تخته پوش خانه (تختہائی را گویند کہ سقف خانہ را بدان بپوشند)	هُردیّة و هُرادِی جمع و شیع
برنی	رستنگاه تره	شُفر و اُسکفّ
برونٹھا یعنی ڈیوڑھے	بالان و دالان و دیوان خانه	سُدّہ و دِهلیز [۴]
برہا	آب راهه [۵] و آب ره	غمیس
بری [۶]	شیربها	+

[۱] آن درختیست که ازان شیر برآید آن را بهندی بر گویند و بفارسی ... شمسیه ۱۲

[۲] چوبهای خرد که آن بام خانه پوشند [۳] عمارتیست کوچک اندرون ملصق بدروازه باشند و ازان آمد و رفت کنند [۴] صاحب صحاح گفته که دهلیز بالکسر فارسی معرب است و در لغات ... همچنین است و در قاموس بذکر تعریب آن نپرداخته ۱۲ [۵] و آب رو نیز مطلق گذرگاه آب و سیلاب را گویند و بعربی مسیل الماء گویند [۶] چیزی از زر و نقد و از جنس شیرینی و غیره که از جانب داماد بخانهٔ عروس فرستند

سنسکرت	انگریزی	ترکی
وَرْدَہَنَم + پَرِپُورْنَم वर्द्धनम् + परिपूर्णम्	ٹُوٹرمینیٹ اِن ہیپینیس؛ اے پراسپرس اِشیو To terminate in happiness; A prosperous issue.	بیتمک و توکنمک
نیگروُدہ न्यग्रोधः	انڈین فگ ٹری Indian fig tree.	براغاجدر
آوِدَہ आविधः	اے گملیٹ آر بورر ورکڈ وِتھ اے اسٹرنگ A gimlet or borer worked with a string.	مثقب و اسکنہ
چھدرکَرَنَم छिद्रकरणम्	ٹو بور To bore.	دلمک + دلوک ایتمک
آپادسوروپم आपादस्वरूपम्	ڈیلینیشن آف دی لینیمنٹس آف دی باڈی Delineation of the lineaments of the body.	اشکال
لگھودارونام پاٹنم लघुदारूणांपाटनम्	دی لیتھ The lath.	طام اورتمک آغاجے برہان ترکی ۱۲
نیترپٹلاگرم नेत्रपटलाग्रम्	دی اِج آف دی آئی لڈس The edge of the eye lids.	کرپک بتدیکی یر
پراگ دوارم प्राग्द्वारम्	اے وسٹیبول A vestibule.	قاپوکو لکہ لکی و دیوانخانہ
جل مارگم जलमार्गम्	اے چینل فار دی پیسیج آف واٹر A channel for the passage of water.	صو اقدغی یر
ودھوگرہ پرشتم + مشٹ وستوادِ बध्वगृहप्रेषितम् + मिष्टवस्त्वादि	ویڈنگ گفٹس سینٹ ٹو دی برائیڈس فیملی Wedding gifts sent to the bride's family.	ساچق لورکن طرفکدن گلونک انہ سنہ ویرلن ہدیہ

اردو	فارسی	عربی
	باب موحدہ باراء ہندی	
بَڑ	+	ذاتُ الذوائِب ع۱
بَڑا جُھوٹا	بسیار دروغ گو و بسیار دروغ زن	کَذّاب و اَفّاک و طِمرِس
بَڑائی	ستایش و ستودگی	مَدح و ثَنا و تَقرِیض ع۲
بَڑائی مارنا	خُودستائی کردن	فَخار و فَخارَة و اِفتِخار و فَخر (بروزن سحاب ۱۲) (بجز و فخر آں ۱۲ بسکون خا)
بَڑائی مارنیوالا	خُودستا	فاخِر و فَخُور
بُڑبُڑانا	سخن زیرِ لب و سخن پنہان گفتن و لُندلُند نمودن و لندیدن	دَندَنہ و جَمجَمہ و غَمغَمہ و تَجَمجُم و تَغَمغُم ع۳
بڑبڑانا غصہ سے	ننگیدن و ژکیدن و فریاد کردن از غصہ	+
بَڑا چلنے والا	بسیار رو	رَجُل راجِل و رَجِیل و مَشّاء ع۳
بُڑبَھس (رفتن عقل بجہۃ پیری ۱۲)	فرتوتی	خَرافَہ و خَراف و فَند و اَبد ع۴

ع۱ بروزن ذوائب جمع ذؤابہ گیسوے زنان ۱۲
ع۲ و تقریض از لغات اضداد است ع۳ آں بمعنی ستودن و بمعنی نکوہیدن آمدہ ۱۲

ع۴ و کسی را عقلش از پیری رفتہ باشد آنرا بفارسی فرتوت و فرتود و بلفظ عربی خرف بروزن کتف گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب موحدہ باراے ہندی	
+	دی بنین ٹری The banyan tree.	بہپاد बहुपाद्
چوق یالان سویلین کمسنه ویالانجی	اے گریٹ لائر A great liar.	اتِ متھیاوادی अतिमिथ्यावादी
تعریف ایتمک	پریز Praise.	پرشنسا प्रशंसा
فخرلنمک واولنمک	ٹو بوسٹ + ٹو بریگ + ٹو وانٹ To boast; To brag; To vaunt.	سوکیی پرشنسا کتھنم + پرشنسا گھاتنم स्वकीयप्रशंसाकथनम् प्रशंसाघातनम्
فخرایدان وفخرایدیجی	اے بوسٹر + اے بریگارٹ A boaster; A braggart	سوکیی پرشنساوادی स्वकीयप्रशंसावादी
گزلو سویلمک ودیل التی دیمک	ٹو مٹر + ٹو گیبل + ٹو جیبر To mutter; To gabble; To jabber.	بہ بہاشنم बहुभाषणम्
غصه دن مرلدنمق	ٹو گرمبل + ٹو گراول To grumble; To growl.	کرودھاد بہباشنم क्रोधाद्बहुभाषणम्
یوللجی وچوق یابان گیدان	اے گریٹ واکر A great walker.	اتِ گامی + بہگمن کرتا अतिगामी + बहुगमनकर्त्ता
قوجه لکدن عقل سزلک	ڈوٹیج Dotage.	وردھاپکالے بدھ ناش वृद्धापकाले बुद्धिनाशः

اردو	فارسی	عربی
بڑنگا	درازبینی وبلندبینی	اَشَمّ وعُناب و اَعْنَب واَنْفاَن و اُناَفِیّ بروزن غُراب ۱۲
بڑہانا	درازکردن ودرازی دادن	تَطوِیل و اِطالَہ
بڑہانا یعنی جہوٹی تعریف کرنا اور حد سے بڑہنا	پراندن وستایش ازحدبردن واز اندازہ درگزشتن وبرون رفتن	اِطْرَاء الاطراء مجاوزۃ الحد فی المدح والکذب فیہ ۱۲
بڑہرا	✣	شَیبَۃُ العَجُوزِ
بڑہنا	درازشدن بالیدن	طُوال واِمتِداد ونَماء ونمو بوزن سماء ۱۲
بڑہونٹا	تفجن	شُفاہِیّ
بڑہے	گنکارو گنگر ودُر دُد گرو درگرو در وگر	نَجّار وفَیْتَق
بڑہیا زن کہن سال راگویند ۱۲	زال پرزال پیرہ زن وپیرزن	شَیخَہ وہَرمَہ عَجُوز راد شہبرہ عَجائِز جمع ...
بڑہیا نہایت ضعیف	گندہ پیر	خَیزَبُون
	باب موحدہ بازای ہوز	

[illegible]

ایں ہر دو لفظ ہر دو کاف تازی است ۱۲ برہان

عجوز قاموس است ولا تقل عجوزۃ وہی لغۃ ردیۃ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اُنّت ناشِکہ उन्नतनाशिकः	لانگ نوزڈ Long nosed.	بورنی اوزون وبورنی اُوجہ
وارْدِھتم वार्द्धितम्	ٹو انکریز + ٹو لینگ تھن To increase; To lengthen	اوزاتمق واوزانمکہ صالی ویرنگ
مِتھیا پرشنسا کرنم + سیمولنگھنم मिथ्याप्रशंसाकरणम् + सीमोल्लङ्घनम्	ٹو ایکسٹول بیانڈ لیمٹ To extol beyond limit	اوچرتمک زیادہ سیدہ مدح وتعریف ایتمک
تنتُ پنج رُوپ سُگندھ وست तन्तुपुञ्जरूपसुगन्धवस्तु	اِے کائنڈ آف میڈیسن A kind of medicine.	+
وَرْدھنم वर्द्धनम्	ٹو انکریز + ٹو گرو To increase; To grow.	اوزانمق
دیرگھوشٹھہ दीर्घौष्ठः	تھک لپڈ Thick lipped.	بیوک طوداغلو کمسنہ
کاشٹھہ تٹ काष्ठतट्	کارپنٹر Carpenter.	دولگر ونجار
وِرْدّھا سْتری वृद्धास्त्री	اِان اولڈ وومن An old woman.	قوجہ قاریے
اَتِوِرْدّھا ستری अतिवृद्धास्त्री	اے ڈیکریپٹ اولڈ وومن A decrepit old woman	قوخوش چوق لشامش قاری
	باب حد باراے ہوز	

اردو	فارسی	عربی
بُڑا (۱)	بزرگ	✣
	باب موحدہ باسین مہملہ	
بِس (۲)	زہر	سَمّ (۲)
بَس	زور و نیرو و توانائی و یارا و توان و تاب و توش	قوّة
بَس	قابو	فرصہ
بساطے (۳)	خردہ فروش و سقط فروش	سَقَطي و سَقّاط (۴) بروزن شداد ۱۲
بَسانا چیزی در خوشبوی نہادن تا بوی آن گیرد ۱۲	خوشبو کردن	تعطیر
بَسانا	آباد کردن و عمارت کردن و آباد داشتن	تعمیر
بَسانا	جای دادن کسے را	ایواء و اسکان
بساہند و بسائنڈ	بدبوے	غمر و زہومہ و زہمہ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
برطور لوقوشدر	نیم آف اے سپیشیز آف ہیران Name of a species of heron.	جلاشئی سمیپ شیام پکشی مین بھک जलाशयसमीपश्यामपक्षी-मीनभुक्
	باب موحدہ با سین مہملہ	
آغو + زہر	پائزن Poison.	گرلم गरलम्
کوج وقوت وطاقت	اسٹرینتھ Strength.	بدّھ بلودیم बुद्धिबलोदयम्
قابو وفرصت	پاور + آپرچیونٹی Power; Opportunity.	یاودوشیم यावद्द्वयम्
تاجرخوردہ صاحبی	پیڈلر + ہیبرڈیشر Pedlar; Haberdasher	مکرسوچیادی وکریتا मुकुरसूच्यादिविक्रेता
قوقولتمک وقوقولاتمک	ٹوپرفیوم To perfume.	سگندہت کرنم सुगन्धितकरणम्
معموراتیمک	ٹوپیپل + ٹوپاپولیٹ To people; To populate.	نواسِتم + واست کرنم निवासितम् + वासितकरणम्
یرویرمک	ٹو اکاموڈیٹ وِتھ لاجنگس To accommodate with lodgings.	کشچت ستھلدانم कश्चित्स्थलदानम्
فناقوقو	اسٹنک + فیٹڈنیس Stink; Fetidness.	دورگندھیم दौर्गन्ध्यम्

اردو	فارسی	عربی
بساند مچھلی کے گوشت کی	بوی بد گوشتِ ماہے	سَہَك
بَسْتا	آباد و آبادان	عَامِر عمر المنزل باہلہ عمراً من باب قتل فہو عامر ۱۲
بَسْتِی	آبادی آبادانی و آبدانی	عِمَارَة
بِسُورنا ف١	لب برچیدن از برای گریہ	جُھُوش وَاِجْھَاش
بَسُولا	تیشۂ نجّار	مِنْحَت ف٢ وَقَدُوم
بَسُولِی	تیشۂ معمار	قَلَع ف٣
بَسیرا ف٤	شب بسر بردن	بَیْتُوتَہ
بَسیرا	شب نشین در شب نشین ہند دل من سیاه شد	مَبِیت
	باب باء موحدہ با شین معجمہ	
بِشَارَت	مژدہ و نوید	بِشَارَة ف٥ وَبُشْرَی

ف١ وابرار و هم آوردن لب و ابھار و ساختن روی را برای گریہ مثل اطفال ۱۲

ف٢ المنحت آلت نجر ۱۲ فی القاموس ۱۲

ف٣ قال فی القاموس القلع فاس عظیم یقلع بہا الشجر ۱۲

ف٤ بسر بردن در زمان جای شب ۱۲

ف٥ کالاشارة والبشور والاستبشار والبشارة الاسم منہ کالبشری والبشارة والمبشرة بضم فیہما والبشارة بالکسر فتح المجال ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بالق اتنک فاقوقوسے	اوڈر آف فش Odour of fish.	دُرگندھ مین مانسسی दुर्गन्धमीनमांसस्य
معمور وآبادان	پیپلڈ + پاپولیٹڈ Peopled; Populated.	جناشرِتم जनाश्रितम्
آبادانلق ومعمورلک	اے پاپولیٹڈ پلیس A populated place.	نِواسستھانم + جنتاتر निवासस्थानम् + जनतात्र
دوداق گیزلتمک وچورمک	کنٹارٹنگ دی فیس ایز ان دی ایکٹ آف ویپنگ Contorting the face as in the act of weeping.	رُدن سمیہ اوشٹھ ملاپنم रुदनसमयओष्ठमिलापनम्
دولگر کیشرشی	ان ایڈز An adze.	لکشناتھ شستر وشیشہ + بسولیت بھاشا तक्षणार्थशस्त्रविशेषः + बसुलेतिभाषा
معمار قازمہ شے	دی میسنز چیزل The mason's chisel.	لگھو تکشن شسترم लघुतक्षणशस्त्रम्
گیجہ گیچورمک	ٹو روسٹ To roost.	راتر نواسم रात्रिनिवासम्
گیجہ اوترمک	اے نائٹس لاجنگ + برڈس روسٹ A night's lodging; Bird's roost.	راتر نواستھانم रात्रिनिवासस्थानम्
	باب موحدہ باسین معجمہ	
مژدہ وبشتلق	گلیڈ ٹائیڈنگس Glad tidings.	ہرش سندیشہ हर्षसन्देशः

اردو	فارسی	عربی
بِشارت دینا	مژده دادن و رسانیدن	تَبْشِیرٌ و اِبْشارٌ
	باب بای موحده با طای مهمله	
بطانہ[۱] بکسر لغت عربی است ۱۲	زیرپیچ و زیر دستار[۲]	+
بَطَخ نوعی از مرغابی که در خانه پرورند ۱۲	بط آهلی	بَطَّةٌ و اَوَزٌ بَطٌّ و اِوَزٌّ ونْ جمع[۳]
	باب بای موحده با عین مهمله	
بَعض	لخت و برخ و پاره و تمۀ و قدری کمی	بَعْض
	باب بای موحده با غین معجمه	
بَغبَغا	غبب و غبغب[۴] بالتحریک ۱۲	غَبْغَب و غَبَب بالتحریک ۱۲
بُغرا	دحمه و انبان شتر[۵] بفتح مهمله ۱۲	شِقْشِقَه
بَغَل فارسی است مستعمل در اردوی هندی ۱۲	بَغَل و بَر	اِبِط آباط جمع

۱ در اردوی هندوستانی بفتح اول مستعمل است ۱۲
۲ و آن دستاری که زیر عمامه پیچند و در هندوستان از آن شیخ زیر گویند یا زیر پیچ و در فارسی زیرپیچ مستعمل است ۱۲
۳ صاحب جوهره الغات فرق کرده و گفته که کوچک را بط و بزرگ را اوز گویند ۱۲

۴ این هر دو لفظ بعینه در فارسی مشهور است چنانکه صاحب نفائس شعر نظری نیشاپوری که را استشهاد ذکر کرده که در شعر اول لفظ غبغب و در شعر دوم لفظ غبب واقع شده ۱۲
۵ چیزیست بر باد مانند شش که از دهان شتر وقت مستی برآید ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
مژده وشتلق ویرمک	ٹو گو گلیڈ ٹائیڈنگس To give glad tidings.	ہرش سندیش دانم हर्षसन्देशदानम्
	باب موحده باطای مهمله	
+	ان انڈر ٹربن An under turban.	اپوشنیش ملنم उपोष्णीषमलिनम्
قازواوردک وصوقوشی	اے ڈک A duck.	کادمبہ + بدکیت بھاشا कादम्बः + बदकेतिभाषा
	باب موحده باعین مهمله	
بعض وآزاجق وبرپارچه	سم + سرٹن ونس Some; Certain ones.	کوپ سمیہ + کوچت कोपि समयः + क्वचित्
	باب موحده باغین نقطه دار	
سرقان	اے ڈبل چن + ڈیولیپ A double chin; Dewlap.	سکنٹھم + گلستھولتا सुकण्ठम् + गलस्थूलता
دوه دغارسنجنی	اے پاوچ ان دی ٹنگ آف دی کیمل انفلیٹیڈ ان ٹائمز آف لسٹ فل ایکسائٹمنٹ A pouch in the tongue of the camel inflated in times of lustful excitement.	اشٹرسی مکھود گالنچرم उष्ट्रस्यमुखोद्गालनचर्म
قولتوق	آرم پٹ Arm pit	باہومولم + پارشوم बाहुमूलम् + पार्श्वम्

येस्योपर्युष्णीषं बध्यते तदुष्णीषम्

उष्ट्रस्य मदस्य येनिज्जा क्ष्मीये चर्मापि उद्गालनम्

اردو	فارسے	عربے
بغل[1]	خشتک و خشتجه	لَبِنَه
بغل گیر ہونا	ہم آغوش شدن و بغل کشے کردن	مُعَانَقَه و عِنَاق بروزن کتاب۱۲
بغل مین داب لینا	دربغل گرفتن و زیر بغل گرفتن و در بغل نهادن و در بغل زدن و در بغل کردن و در بغل داشتن	تَأَبَّطَ
بغلین بجانا[2]	بغل زدن و بغلک زدن	شَمَات و شِمَاتَه بروزن سجاده۱۲
	باب باء موحده با فاء	
بفا[3]	سبوسه	هِبْرِیَه و حَزَاز و حَزَازَه بروزن بحبر و بروزن سجاده۱۲
	باب باء موحده با قاف	
بقچه[4]	جامه پیچ	صُوَان بضم صاد و کسر آن۱۲
	باب باء موحده با کاف تازی	
بک	بسیارگوئی و درازنفسی و درازسخنی	بَق و بَقَاق

[1] پارچه جامه چارگوشه یا زیرک جانب و دیگر بغل جامه دوزند۱۲
[2] عبارت از شادی زدن بمعیت کسے۱۲
[3] حزازست مانند سبوس که در سر مردم از وسخی پیدا شود۱۲
[4] لغت ترکی است در اردو و هندی مستعمل [illegible]

سنسکرت	انگریزے	ترکے
باہمولسیہ چتشکون وستر کہنڈم बाहुमूलस्य चतुष्कोण वस्त्रखण्डम्	دہی ٹرائینگیولر پیس انڈر دہی آرم آف اے کوٹ + اے گسیٹ The triangular piece under the arm of a coat; A gusset.	خشتک وطون
آشریتم + انگمنم आश्रितम् + अनुगमनम्	ٹو ایمبریس To embrace.	قوجقلشمق وقولتقلاشمک وکورشمک
باہمولیداپنم बाहुमूले दापनम्	ٹو کلیپ انڈر ونس آرمس To clap under one's arms.	قولتقلمق وقولتقہ اورمک
پارشوی شبد کرنم + کنچد ہستابہیام पार्श्वे शब्दकरणम् + किञ्चिद्धस्ताभ्याम्	ٹو بی ہائیلی پلیزڈ + ٹو بی ان ٹرائمپہ + ٹو جیر ایٹ To be highly pleased; To be in triumph; To jeer at.	قولتق چالمک کنایہ در مونکدن ۱۲
	باب موحدہ با فا	
شیرشس کیشمولی تشہ शीर्षकेशमूले तुषः	ڈینڈرف Dandruff.	قوناق
	باب موحدہ با قاف	
وستر گرنتہا वस्त्रग्रन्थिः	اے اسمال بنڈل آف کلاتھ A small bundle of cloth	بغچہ وبخچہ
	باب موحدہ با کاف تازی	
اتپرلپنم अतिप्रलपनम्	پریٹل + فولش ٹاک Prattle; Foolish talk.	چوق سویلہ مق

वस्त्रेण वस्तूनां सम्यक् बंधनं कृत्वा स्कंधेन प्रापितं क्रियते

اردو	فارسے	عربے
بکرا	بُز نر و تکہ و چیش (بتشدید و تخفیف)	تیس
بکری	بُز مادہ	عَنز و مَاعِزہ
بکری کا بچہ	بچہ گوسفند و برہ و شیشک	جفر و عریض و عتود و عناق و جذع و ثنی و رباع و سدیس و صالغ
بَکَل	پوست درخت	لِحاء
بَکَل چھیلنا	پوست باز کردن	لحو و لحی
بکواس	بسیار گوئی و درازنفسے	ثرثرہ (بروزن دحرجہ ۱۲)
بکواس بیہودہ	ہرزہ درائی و ہرزہ چاوی و یاوہ گوئے	لحی و ہذار و ہذیان
بکواسن	زن بسیار گو	ثارہ و ثہ و ثرثارہ
بکواسن بیہودہ	زن بیہودہ گو و ہرزہ گو	لخواء و ہذارہ و ہذار
بکھیرنا	پریشان کردن و پراگندہ کردن	نثر و تنثیر

[1] صاحب نفائس آوردہ کہ ہر یک از اولاد دواب شمرند یعنی حیوان سم دار کہ بز باشد و ذوات اصواف یعنی حیوانات صاحب پشم یعنی میش باشد ہرگاہ در سال دوم در آید جذع گویند و ہرگاہ در سال سوم در آید ثنی گویند و ہرگاہ در سال چہارم در آید رباع گویند و ہرگاہ در سال پنجم در آید سدیس گویند و ہرگاہ در سال ششم در آید صالغ گویند و بعد ازان او را نامی نیست ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
تکیجی	اے ہی گوٹ A he-goat.	چھاگہ छागः
تینجق تکیجی	اے شی گوٹ A she-goat.	چھاگی छागी
اوغلاق	اے کِڈ A Kid.	چھاگی توکہ छागीतोकः
آغاج قابوقی	بارک آف اے ٹری Bark of a tree.	پلاشں مول توک पलाशमूलत्वक्
قابوقدن چیقارمق	ٹو پیل To peel.	پلاش مول توک پرتھکرنم पलाशमूलत्वक्पृथक्करणम्
چوق سویلیہ تک	ٹاکیٹونیس + لوکویسٹی Talkativeness; Loquacity	بہو بھاشنم बहुभाषणम्
اوزون فایدہ سز لغردی سویلیہ تک وقاتش قونمق	ایمپٹی پریٹل Empty prattle.	واچاٹتوم वाचाटत्वम्
اوزون سویلیان چوق سویلیان قاری	اے ٹاکیٹو گیرولس ومن A talkative garrulous woman.	ستری بہو بھاشنی स्त्री बहुभाषिणी
بیہودہ و فائدہ سز سویلیان قاری	اے پریٹنگ ومن A prating woman	بہو گرہی وادنی बहुगर्ह्यवादिनी
طاغتمق	ٹو اسکیٹر اباوٹ ڈسارڈرلی To scatter about dis-orderly.	وکرتم + پرسرتم विकिरितम् + प्रसृतम्

اردو	فارسی	عربی
بکھیڑا	ہنگامہ وہلاؤش وخلالوش وخرخشہ	فِتنہ وفَسَاد ونِزَاع
بکھیڑا	درازی کار	طُولُ العَمَل
بکے بفتح با وکاف تازی ١٢	بسیار گو ودراز سخن ودراز نفس وفراخ سخن ودہن وہرزہ درای یاوہ سرای	ثَرثَار وبَقبَاق وبَقَاق ومِکثَار
بکی بیہودہ	بیہودہ گو ویاوہ گو وہرزہ گو	مِہذَار وہَذِر وہَذَّار ومُہذَرَہ ومِہذَر والحی
بکینی ١	مادہ گاو ومادہ شتر کم شیر	بَکِیٔ وبَکِیئَہ وصَلُود ومِصلَاد ٢

باب باء موحدہ باکاف پارسی

اردو	فارسی	عربی
بگڑنا ٣ بکسر اول وفتح دوم	دل دگر ساختن وبہم برآمدن از خشم	تَغَیُّر
بگلا بفتح اول وسکون دوم	بوتیمار وغمخوارک وغمخورک وغمخورہ	مَالِکُ الحَزِین
بگل	شَشپُور	*
بگولا	گردباد ودیوباد وسنگدولہ	اِعصَار وزَوبَعَہ وتوجہ

١ مادہ گاو [illegible] شدہ باشد ١٢

٢ [illegible] شدہ باشد ١٢

٣ بہم برآمدن از خشم ١٢

سنسکرت	انگریزی	ترکی
بہارتم + کلیش یدّہاد मारतम् + क्लेशायुद्धादिः	ٹیوملٹ + اپروز Tumult; Uproar.	فتنہ آشک
چیرکریا चिरक्रिया	بادہریشن Botheration.	ایشنک اوزون سیغی
واودوکہ वावदूकः	ٹاکیٹو + گیریولس + لوکواشس Talkative; Garrulous; Loquacious.	چوق سویلیان واوزون قونشان بیہودہ دانشان
واچاٹہ वाचाटः	اپریٹلر + پریٹر A prattler; Prater.	اوزون دانشان ویاوہ قونشان
سولپ گدہوشتری + مہشیوا स्वल्पदुग्धोष्ट्री + महिषीवा	ان اینیمل گوینگ لیس ملک An animal giving less milk.	سود سز اینک و دوہ
	بابِ حدہ با کاف تازی	
کرودہا چیت ویکلیم क्रोधाचित्तवैकल्यम्	ٹو کوارل + ٹو بی اینریجڈ To quarrel; To be enraged	گونول برایشدن چوق غصہ دن
بکہ बकः	اہیران A heron.	بوتیمار
دہات وشی وشیشہ + بگلیت بہاشا धातुवंशीविशेषः + बुगलेति भाषा	اے بیوگل A bugle.	شیپور
وایو گرنتہہ + چکرواتہ वायुग्रन्थिः + चक्रवातः	اے ورل ونڈ A whirlwind.	قاصرغہ وگوجبول

اردو	فارسیہ	عربیہ
گھہار	سیرداغ وروغن جوشش	+
بگھیلا لغت زبان بھاکہاست ۱۲	شیربچہ	شِبْل وفُرْهُد وشَيع
	باب باء موحدہ بالام	
بِل بکسر اول	سوراخ	سَرَب وجُحر جِحَرَان وجِحَرَة واَجحَار جمع
بَل بفتح اول	توانائی ونیرو وبار او دستگاہ	قُوّة
بَل ایضاً بفتح	کجی	عِوَج واَمْت واَوَد وكفرح والاسم كعنب ۱۲
بُل بضم اول	شُلفیہ وکُس وشلفینہ وشلیفہ	فَرج وحِر وحِفش وجَحُوم وقَلَّام وكَعثَب وفَلهم وهَيْوَ وكُس ۱۲
بِلّا	گربۂ نر	ضَيوَن ضياوِن جمع وكُنيتة اَبُوخِداش واَبُوغَزوان و اَبُوالهَيثَم واَبُوسَماح
بَلا	بلا وآفت وبیتیارہ	داهِيَة وفاقِعَة وخَيتَعُور وعَنقَفِير وصَمّاء وصَيلَم
بُلاق بضم اول ترکی است در اردوی ہندی وفارسی مستعمل ۱۲	بُلاق	خُزام محاورۂ حال عرب ۱۲

ترکے	انگریزے	سنسکرت
یاغ قزارتمق تاوہ	اِسپائیسری ✣ سیزننگ Spicery; Seasoning.	گہرت ہنگوادنا سگندہیت کرنم घृतहिंग्वादिनासुगन्धितकरणम्
ارسلان ینگی	اے ٹائیگرس وہیلپ A tiger's whelp.	سنہہ توک सिंहतोकः
	باب موحدہ بالام	
دلوک و دلیک	اے ہول ✣ برو A hole; Burrow.	بلم ✣ رندہرم बिलम् ✣ रन्ध्रम्
برکلک و گوج و گوچلولک	اِسٹرینتھ ✣ پاور Strength; Power.	شکتہ ✣ سامرتہیم शक्तिः ✣ सामर्थ्यम्
اگریلک	اے کائل ✣ ٹوئسٹ A coil; Twist.	انرجتا अनृजुता
آم داغجق و دلاغ و دلاغنچہ	ولوا فیمینا Vulva foemina.	بہگم ✣ یونہ भगम् ✣ योनिः
ارکک کدی ✣ وارکک پشک	اے میل کیٹ A male cat.	آکہبہک आखुभुक्
داہیہ و بلا و آفت	کیلیمیٹی ✣ مسفارچیون Calamity; Misfortune	وپتہ ✣ وپت विपत्तिः ✣ विपत्
بورون حلقہ سی	اے نوز رنگ A nose ring.	نارشکا دنڈاگر بہوشنم ✣ بلاکیت بہاشا नाशिकादण्डाग्रभूषणम् बुलाकेतिभाषा

घृत प्रसितकी मध्यैरामठजी रकादिकैधृला अग्निनापक्वा स्यशाकादिपा त्रेपातनंक्रिय तेतत्॥

عربی	فارسی	اردو
وَتَرُ الاَنفِ	دیوارک بینی یعنی پردۂ میان هردو سوراخ بینی	بلاق
فِدَآء	بلاچین شدن و بلاگردان گشتن قربان شدن و صدقه شدن	بلائیں لینا بلاگردان ہوگئے شدن ۱۲
بُلبُل و کُعَیت و جُمَیل و جُمّلانَہ و جُمیلانَہ و عَندَلیب و عَنادِل جمع آن ۱۲	هزار آواز و هزار آوا و هزاردستان ف۱ و زندخوان و زندوان و زندباف	بُلبُل عربی ہے مستعمل در اردو ۱۲
تَضَوُّر	درپیچیدن و غلطیدن و اضطراب کردن از درد و گرسنگی	بِلبِلانا
شَقشَقه	*	بَلبَلانا آواز کردن شتر از مستی ۱۲
*	بلبل چشم و چشم بلبل	بلبل چشم نوعی از جامه که شبیه چشم بلبلان بافند ۱۲
حَبَاب و نُفّاخات و فَقَاقِیع و غُرّان	فراسیاب ف۲ و غنچۂ آب و غورۂ آب و سوار آب و سوارک آب	بُلبُلا
سِنَّور و سُنّار و خَیدَل و خَیطَل و هِرّہ و قِطّ و شُنّاری و امّ سَماح	تانو و تونشک و گربه	بلّی
مِزلاج و مِغلاق و مِغلاق	بند بے کلید	بلّی دروازے کی ف۳
باذرنجبویہ و ترنجان سوسن ترنگان ۱۲	تره گربه و باذرنگبویه و ترنگان	بلّی لوٹن

ف۱ وزندوان و بفتح زند و بفتح واو و بفتح زند و بفتح واو و بفتح نون ... هزاردستان ... الحان بسیار گفته اند ... گشته است ۱۲

ف۲ فراسیاب بفتح اول مخفف افراسیاب که بادشاه ترکستان بود و بمعنی حباب هم آمده است ۱۲ برهان

ف۳ نوعی از بند در است که از دست کشاده می شود و محتاج کلید نیست ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بوروُن توکلرینک آرہسندکی پردہ	ا میمبرین سیپریٹنگ دی ٹو ناسٹرلس A membrane separating the two nostrils.	ناسکامدھیاگرم + یسمن بھوشنم کریتے नासिकामध्याग्रम् + यस्मिन्भूषणंक्रियते
نثار و فدا اولمق و تصدق اولمق	ٹو پاس دی ہینڈس اوور دی ہیڈ آف اینادر ایز اف ٹو ٹیک اوے ہز مسفارچونس To pass the hands over the head of another as if to take away his misfortunes.	آپت گرہنم आपत्तिग्रहणम्
بلبل	اے نائٹینگیل A nightingale.	سہسر بھاشنی پکشبھیدے + بلبلیتی بھاشا सहस्रभाषिणिपक्षिभेदे + बुलबुलेतिभाषा
چوزلمق و دونمک و اضطراب ایتمک آغری دن	ٹو بی ریسٹلیس ٹو فیل ان ایزی ٹو بی ان اینگوش To be restless; To feel uneasy; To be in anguish.	ادھیرتا + روگ کشتہ ادسمے अधीरता + रोगसुधादि-समये
دوہ دغار جغیندن سرخوشلکدہ چیقان سس	ٹو میک اے نائز آوٹ آف لسٹ (ایز اے کیمل ڈز) To make a noise out of lust (as a camel does).	اُنمتوشٹر شبدہ उन्मत्तोष्ट्र शब्दः
بلبل گوزی	کلاتھ بیرنگ دی فگرس آف اے نائٹینگیلس ایز Cloth bearing the figures of a nightingale's eyes.	پکش وشیش نیتروت چترت پٹم पक्षिविशेषनेत्रवच्चित्रितपटम्
صوقبارجغی و حباب	اے ببل A bubble.	واری پشپم वारिपुष्पम्
بوزلک وکدی و پیشک	اے شی کیٹ A she-cat.	ورش دمشکی वृषदंशकी
کلید و قفول	اے ڈور سٹاپر + اے بولٹ + اے لیچ A door stopper; A bolt; A latch.	کپاٹ ینترم + تیناوروُدھو جایتی कपाटयन्त्रम् + तेनावरोधोजायते
بادرنجبویہ	ویلیرین Valerian.	کرشن جٹا कृष्णजटा

اردو	فارسی	عربی
	باب باے موحده بانون	
بُنَّا	بافتن	نسج و رمل وسف و اسفاف این هر سه لفظ در عربی بمعنی بافتن بوریا باشد
بَناوَٹ	ساختگی	تَصَنُّع و تَلَهْوُق و تَكَلُّف
بُناوَٹ	بافتگی	حِیاکَة و نَسْج
بَنْجَر	خشکسار و زمین سخت	وَعْر و مَرْت اَمْرات و مُرُوت جمع
بَنْدَر	چخز و بوزینه و بوزنه و میمون و کپی و حمدونه	قِرْد و رُبَّاح و هو بِرُو هَبّار و ابو حاله و ابو حبیب و ابو خلف کُنیته
بندروالا	بوزنه باز و میمون باز	قَرّاد در مقامات بدیعی است
بَنْدَریا	ماده بوزنه	قِرْدَة
بَنْدُوق	تفنگ و تفگ و کمان زنبوری نیز گویند	+
بندهوا	بندے	اَسِیر

با لفظ افتادن و ... و خوردن ... استعمال کنند ۱۲

کسی کو ... گرفتار کرده باشند ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	باب با۔ موحدہ بانون	
تنتُ گرنتھنم + وایَنَم तन्तुग्रन्थनम् + वायनम्	ٹو وِیو To weave.	طُوقُمق و توقمق
کرترمتا + پراکرِتتوَم कृत्रिमता + प्राकृतत्वम्	میک + ٹیکچر Make; Texture.	لقنع ایتمک
تنتُ گمپھنتوم + وایتا तन्तुगुम्फनत्वम् + वायता	ویوِنگ Weaving.	طُوقُوسِلے
اپرہتم + کھِلَم अप्रहतम् + खिलम्	ڈیسولیٹ لینڈ + فیلوگراؤنڈ Desolate land; Fallow ground.	بُرک یرو سخت یر
پلونگہ प्लवङ्गः	اے منکی A monkey.	میمون و مایمون محاورہ عوام است
پلونگو دیم جیوی प्लवङ्गोथमजीवी	وَن ہو ڈینسز اے منکی One who dances a monkey.	مایمون اُویناداں و میمونجی
پلونگی प्लवङ्गी	اے فیمیل منکی A female monkey.	دِیشی مایمون
لگھو شتگھنی लघुशतघ्नी	اے مسکیٹ + اے گن A musket; A gun	تفنگ و تلتق
پرگرہہ پُرشہ प्रग्रहःपुरुषः	اے پرسن انڈر ارسٹ آر ان کسٹڈی A person under arrest or in custody.	اسیر و محبوس

اردو	فارسی	عربی
بندھوا بندی که در زندان دارند ۱۲	زندانی	مَسْجُوْن و سَجِیْن
بندیخانه	بندخانه و زندان و بندیخانه	سِجْن و حَصِیْر و مَحْصَر و مَحْبَس
بندیخانه مین کرنا	در زندان کردن و انداختن و بزندان فرستادن	تَسْجِیْن بر وزن تفعیل ۱۲
ف۱ بنسلوچن بفتح با و سکون نون و فتح سین مهمله ۱۲	ف۱ تباشیر با تای منقوطه ۱۲	ف۲ طَبَاشِیْر بطای مهمله ۱۲
بنسی	شست	شَصّ بکسر و فتح سین معجمه ۱۲
بنمانس حیوانی است صحرائی بشکل آدمی ۱۲	مردم صحرائی	نَسْنَاس
بنفشه	بنفشه	بَنَفْسَج بسین مهمله
بنولا	گلچه و پنبه دانه و تخم پنبه هر دو کاف عربی ۱۲	حَبُّ الْقُطْن و خِیْسَفُوْج و بَحْرَان و حَبُّ الْجَوْذَق معرب جیشفوج
بنیا یعنی غله فروش	غله فروش	ف۳ بَدَّال و بَقَّال بفتح با و بعده دال مهمله ۱۲
	باب موحده با واو	

ف۱ شیخ ابو علی در قانون گفته است که طباشیر بخیزد از نی هندی که از اجزای نی باد ار حکاک گردد وقت وزیدن باد و در حکاک اطراف سوخته سفید شود ۱۲

ف۲ صاحب قاموس گوید ابن دو را بکون از لی جوف القنا الهندی و بیوریاد و صاحب نفائس اصولیا است این قول الصحیح کرده است ۱۲

ف۳ صاحب نفائس نگاشته است که بقال بمعنی محاوره عوام است و بدال محاوره فصحا است و استاد بقول صاحب قاموس کرده است که گفته و البقال لبیاع الاطعمة عامیة و الصحیح البدال ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طُوستاق اُولمُش	وَن کنفائینڈ اِن پریزن One confined in prison	کارایام پرگرہپ پُرُشہ कारायांप्रग्रहः पुरुषः
طُوستاق خانہ وزندانخانہ وحبس خانہ	اے جیل + اے پریزن A jail; A prison.	کارا कारा
طُوستاقہ قویمک وحبس ایتمک	ٹو امپریزن To imprison.	کارایام کرنم कारायांकरणम्
طباشیر	دہی مینا آر شوگر آف دہی بیمبو + ٹیباشیر The manna or sugar of the bamboo. Tabasheer	ونشلوچنا + توکشیری वंशलोचना + त्वक्क्षीरी
بالق توتمک طوری	اے فشنگ ہک A fishing hook.	مین مارنارتھ ونشہ + بڑشم मीनमारणार्थवंशः + बडि-शम्
نسناس صو آدمی	این اورنگ اوٹنگ An orang-ou-tang.	ون منشیہ वनमनुष्यः
بنفشہ	دہی وایولیٹ The violet.	اوشدہ وشیشہ + کاشمیر دیشودبہو + بنفشیتی بھاشا औषधिविशेषः + काश्मीरदेशोद्भवः + बनफ़्शेतिभाषा
پنبوق دانہ سی	دہی سیڈ آف دہی کاٹن ٹری The seed of the cotton tree.	کارپاس بیجم कार्पासबीजम्
بغداواریہ صاتان	اے مرچنٹ (یوژوالی اے کارن چنڈلر) A merchant (usually a corn chandler)	ویشیہ + ونک वैश्यः + वणिक्
	باب موحدہ باواو	

اردو	فارسی	عربی
بوائی	کفنگی و کفنیہ گی پا	فلوق و شقوق یقال اقدم فلان فلوق و
بوبک	پیرنا بالغ	+
بوتہ لغت فارسی است مستعمل در اردوی ہندی۱۲	شتر بچہ و بوتہ	فصیل و سلیل و سقب و حوار و بازل و جذع و عود
بوتا بواو معروف بوزن طوبے۱۲	زور و توانائی و نیرو	قوۃ
بوٹی	تکہ	بضعہ و مزعہ و وذرہ
بوجھہ بواو معروف یعنی فہمید۱۲	یافت و دریافت	فہم و ادراک
بوجھہ بواو مجہول۱۲	بار	عبء و حمل و ثقل
بوجھہ پیٹھہ کا	کولہ بار	حال بحاء مہملہ۱۲
بوجھ سر کا یعنی باری کہ بر سر دارند و ہر دو دست بران گذارند۱۲	+	کارۃ
بوجھل یعنی زیر بار بسیار باشد	گرانبار	مثقل

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ایاق یارغی وچاقی وچاتلاغی	اکائیب + اے چل بلین A Kibe; A chilblain	پارشنیسپھوٹروگہ + وپادکا पार्ष्णिस्फोटरोगः + विपादिका
خرفت قوچہ ونادان اختیار	ان اولڈ سمپلٹن + ان اولڈ فول An old simpleton; An old fool.	ورّدھ بالکہ + اگیہ ورّدھ वृद्धबालकः + अज्ञवृद्धः
دایلاق وبوتم ودوہ یاوروسی	اے ینگ کیمل A young camel.	اشترتوکہ उष्ट्रतोकः
گوج وقوۃ وطاقت	اسٹرینتھ + پاور Strength; Power.	پراکرمم + سامرتھیم + بلم पराक्रमम् + सामर्थ्यम् + बलम्
ات پارچہ وپارہ سی	اے مارسل آف میٹ + اے سلائس A morsel of meat; A slice.	مانس کھنڈم मांसखण्डम्
انگلامق وبیلمق	انڈر اسٹینڈنگ + کامپریہنشن Understanding; Comprehension.	گیانم + ہاردم ज्ञानम् + हार्दम्
آغرلک ویوک	لوڈ + ویٹ Load; Weight.	بھارم भारम्
ارخہ یوکی	لوڈ بورن آن دی بیک Load borne on the back	بھارپرشٹھسی भारपृष्ठस्य
باش یوکی	لوڈ بورن آن دی ہیڈ Load borne on the head	بھارشرسہ भारशिरसः
آغر یوک	لوڈیڈ + لیڈن Loaded; Laden.	گروواہی गुरुवाही

اردو	پارسی	عربی
بُوجھل چیزیکہ بار گران داشتہ باشد ١٢	گران	ثَقِیل و وِقر
بَوچھاڑ	ریزش باران و نم نم باران و سرشک باران ۵۱	رَشاشُ المَطَر ۵۲
بُورو بُورا	سُبُوسۂ چوب	نُشَارَۃُ الخَشَب
بُورانی ۵۳	بُورانی	بُورانیّہ
بُوڑھا	مرد پیر و پیر کہن سال و سال خورد و فرتوت	شَیخ و یَفن ۵۴ و هِم و هَرِم و خَرِف و مُهتَر و مُفنِد و شَیخ مَاجِ و بَجَال و قَلعَم
بوزہ نیز آبی است سکرآور [illegible]	بگنی و خُمّہ	فُقَّاع
بُول	گفت و گفتگو و گفتار	قَول و کَلَام
بُول	بگو	قُل و تَکَلَّم
بُول صمغ درختی است ١٢	+	مُر بضم میم ١٢
بُولی	زبان	لِسَان و لَهجَہ و لُغَۃ

۵۱ شاعری گوید
نم نم باران بمیخواران خوش است
رحمت حق بر گنهگاران خوش است ١٢

۵۲ [illegible]

۵۳ [illegible]

۵۴ [illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
آغر	ہیوی Heavy.	گُرُوَستُ गुरुवस्तु
یاغش صوصاحق	ڈرفٹنگ رین Drifting rain.	شیکرہ + امب کناہ शीकरः+ अम्बुकणाः
تلاشہ	ساڈسٹ Saw dust.	دارُچُورنم दारुचूर्णम्
بوراسنے	اےکائینڈ آف اسپائیسڈ کرڈ A Kind of spiced curd.	ددہ سرجیکا مشرت ورنتاک شاکم दधिसर्जिकामिश्रितवन्ताकशाकम्
قوجہ (و) اختیار	ایجیڈ + اولڈ Aged; Old.	وردّھہ वृद्धः
فقاع (و) بوزہ	اسپیرٹس اکسٹریکٹیڈ فروم رائیس بارلے Spirits extracted from rice, barley &c.	ان مدرا अन्नमदिरा
دانش و سویلش و تقونش و دیش و دانش قونش	ورڈ + ٹاک + کان ورسیشن Word; Talk; Conversation.	کتھنم + وچنم कथनम् + वचनम्
سویلہ (و) دی	سے + اسپیک Say; Speak.	کتھیہ कथय
براغاج کتیراسی دُر	مرہ Myrrh.	بمبول لاکشا + کنتوسیہ مدہ बम्बूललाक्षा + कित्वस्यमदः
دیل	اسپیچ + ڈائلیکٹ + لینگویج Speech; Dialect; Language.	بھاشا + وانی भाषा + वाणी

اردو	پارسے	عربے
بُوْنَا بفتح با ۱۲ مرد کوتاه قد ۱۲	کوتاه پاچه و پاچه خرد و خِنْ	نُغَاش و نُغَاشِي
بُونا بضم ۱۲	تخم فشاندن و ریختن و کشتن و کاریدن و کاشتن	بَذْر و زَرْع
بُوند عموماً قطرهٔ آب را گویند ۱۲	یوجه و چکّه و چِه بجیم تازی ۱۲	قَطْرَه
بوندیونکا تار	رشتهٔ باران	سَبَل و عُثْنُون
بوند بهر پانے	چکهٔ و گلهٔ و یوجهٔ آب	قَطْرَةٌ مِّنَ الْمَاءِ
بوندی قطرهٔ کوچک باران راگویند ۱۲	چکه قطرهٔ کوچک راگویند اعم ازانکه قطرهٔ باران باشد ۱۲	قَطْرَةُ السَّحَابِ
	باب موحده باهای هوز	
بهاپ	دود دیگ و تفِ دیگ و تفِ دهن	بُخَار
بهابهی و بهاوج	زن برادر و برادر زن و ینگه	زَوْجَةُ الْأَخِ و زَوْجُ الْأَخِ و کنّه
بهات	بته و بده	بَهْط

قال صاحب القاموس النغاش والنغاشي القصير جداً اقصر ما يكون من الرجال ۱۲

قال صاحب القاموس الكنة بالفتح امرأة الابن او الاخ جمعها كنائن ۱۲

روغن ... پخته ... ته دیگ ... در ... شود ... ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
کلہ بویلو + وقصہ بویو	اے ڈوارف A dwarf.	وامنہ + کھروہ वामनः + खर्वः
دانہ صاچمق (و) اکمک	ٹو سو + ٹو پلینٹ To sow; To plant.	بیجوپتہ + بیجپورنم बीजोप्तिः + बीजपूरणम्
طاملہ ؛ دوطامجک	اے ڈراپ A drop.	جل بندوہ जलबिन्दुः
یاغمور رشتہ سی	اے سٹرنگ آف رین ڈراپس A string of rain drops.	آسارہ आसारः
بر طاملہ صو	اے ڈراپ آف واٹر A drop of water.	بندو ماتر جلم बिन्दुमात्रजलम्
بلوطدن یاغان طاملہ	ڈرزلنگ ڈراپس آف رین واٹر Drizzling drops of rain water.	لگھو بندوہ लघुबिन्दवः
	باب موحّدہ با ہای ہوز	
آغزدومانی وتجرہ دومانے	اسٹیم + ویپر Steam; Vapour.	پاترادشنوایہ + واشپم [illegible]ादुष्ण वायुः + वाष्पम्
قرنداش قاری سے	اے برادرس وائف A brother's wife.	اگرج پتنی अग्रजपत्नी
پرنج شوربا سی سودلو برنج اشی	بائلڈ رائس Boiled rice.	بھکتم + پکوتندلم + اودنم भक्तम् + पक्वतन्दुलम् + ओदनम्

اردو	پارسے	عربے
بہاتی وبہتی	طعام ماتم وشب غریب	وَضِیمَة
بہاٹ	باد فروش و باد خوان و بادپران	مَادِح ومَدَّاح ومُطْرِي ووَصَّاف
بہاٹا کم شدن آب دریا و فرو خوردن آن ١٢	جزر برخلاف مد و مد زیاده شدن آب دریا را گویند ١٢	جَزْر
بہانجے فرستادن همسایگان و برادران چیزی را بخانهٔ یکدیگر ١٢	کاسهٔ همسایه	+
بہارنا	رُفتن و جاروب زدن و جاروکردن و کشیدن ونمودن	كَنْس وكَسْح وقَمّ
بہاگنا	گریختن و پشت دادن و نمودن و پای پیچیدن و برمالیدن و برلنگ زدن و پای برچیدن	فَرّ وفِرار وهَرَب
بہاگنا غلام کا	گریختن بنده	اَبْق واِبَاق
بہاگا ہوا غلام	بندهٔ گریزنده و گریزپا	اَبِق واَبُوق
بہال	نوک	سِنَان اَسِنَّة جمع
بہالا	نیزه	قَنَاة واَسَل ومُرّانه ورُمح

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ماتم آتیے	اے ڈش آف رائس سینٹ ٹو دی ہاؤس آف اے ڈیڈ پرسن A dish of rice sent to the house of a dead person.	مرتک بھوجنم मृतकभोजनम्
تعریف ایدجی وجندرہ سے ؎۱	اے بارڈ + اے منسٹرل A bard; A minstrel	بندی جنہ + ستت پاٹھکہ वन्दिजनः + स्तुतिपाठकः
جزر	ایب ٹائیڈ Ebb tide.	سمدرات ستھل درشنم + ویلا समुद्रात्स्थलदर्शनम् + वेला
قورشی بایے ؎۲	ویجیٹیبل فڈ سینٹ ٹو ونس فرینڈز اور رلیشنز Vegetable food sent to one's friends or relations.	متر پریشت بھوجنم + واینم मित्रप्रेषितभोजनम् + वायनम्
سپورمک و سپرمک	ٹو سویپ To sweep.	مارجنم मार्जनम्
قاچمق بسکون جیم پارسی گریختن را گویند ۱۲	ٹو فلی + ٹو رن + ٹو بولٹ اوے To flee; To run; To bolt away.	پلاینم पलायनम्
غول و غول قاچمسی باغین معجمہ بندہ ۱۲	رننگ اوے آف اے سلیو Running away of a slave.	پلاینم داسسی पलायनदासस्य
قاچاقان غول و غل بندہ الف و نون علامت فاعل است گریزندہ را گو[یند] ۱۲	اے رن اوے سلیو A run away slave	پلائی نچھد اسہ पलायनेच्छु दासः
سنگو تیموری ؎۳	دی پائنٹ آف ان ایرو The point of an arrow.	شلیم शल्यम्
سونگو و سنگو	اے سپیئر A spear.	پراسہ + کنتہ प्रासः + कुन्तः

؎۱ ما حصل است یعنی گذشته (ایدجی) [illegible]

؎۲ (ایدی) [illegible] یاء اخیر علامت اضافت [illegible] ۱۲

؎۳ (سنگو) بضم سین مهمله و سکون نون و ضم کاف پارسی در آخر واو سرنیزه را گویند (تمور) آهن است در ترکی یعنی آهن سرنیزه و یاء در آخر علامت اضافت است ۱۲

عربی	فارسی	اردو
طَعن	نیزه زدن	بھالا مارنا
اِسعَاط	نیزه بر سینه زدن	بھالا سینہ پر مارنا
اَقسام و اَنواع و اَصناف و [illegible]	گونه گونه گوناگون و رنگارنگ	بھانت بھانت
اِبنُ الاُختِ	خواهرزاده و همشیره زاده	بھانجا
بِنتُ الاُختِ	دخترِ خواهر	بھانجی
قِنَّب و حَشِیش	کنب و بنگ	بھانگ و بھنگ
*	بنگاب	بھانگ کا شیره
مُشَعوِذ و مُشَعبِذ[۱] مُشَعوِذَه و مُشَعبِذَه	حقه باز و طاس باز و بازیگر زن حقه باز و طاس باز	بھان متی بھان متی
کَنَّه کنائن جمع	زنِ برادر زن بنکیه	بھاوج
حِیلَه و عُذر	بہانه	بہانہ

[۱] شعوذه و شعبذه بروزن دحرجه بمعنی حقه بازی و بازیگری است اما در عرب شعبذه و ایران همین هر دو را [illegible] لهذا اینجا شعبذه و شعوذه بتذکیر آورده ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پراسودگھاتنم प्रासोद्घातनम्	ٹو اسپیر To spear.	سُنگو ایلہ اورمق
ہردیوپر پراسوگھاتنم हृदयोपरि प्रासोद्घातनम्	ٹو پیرس دی اسپیر انٹو ونس بوزم To pierce the spear into one's bosom.	سُنگو کسکہ اورمق
نانا پرکارہ नानाप्रकारः	آف ویریس کائینڈس آر کلرس Of various kinds or colours.	طرلو طرلو و رنگ برنگ
بھاگینیہ भागिनेयः	اے نیفیو + اے سسٹرز سن A nephew; A sister's son.	قزقرنداشک اوغلی و جوجوقے
بھاگنی سوسا + سوساپتری भागिनेयस्वसा + स्वसापुत्री	اے نیس + سسٹرس ڈاٹر A niece; Sister's daughter.	قرنداشک قزی و قزچوجوقے
بھدرکم + وجیا भद्रकम् + विजया	ہیمپ Hemp.	بنگ
بھدرک مشٹ جلم भद्रकमिश्रजलम्	ان انٹاکسیکیٹنگ ڈرنک پریپیرڈ فرام ہیمپ An intoxicating drink prepared from hemp.	بنگ آب و بنگ شیرہ سے
کلاجیوی + نٹہ + نٹستری कलाजीवी + नटः + नटस्त्री	اے جگلر + اے فیمیل جگلر A juggler. A female juggler.	حقہ باز و اویونجی قاری
بھراترپتنی भ्रातृपत्नी	اے برادرس وائف A brother's wife	قین آغا قرنداشک قاری
ویاجہ व्याजः	پریٹیکسٹ + ایویژن Pretext, Evasion.	بہانہ و عذر و حیلہ

اردو	پارسے	عربے
بہانہ کرنا	بہانہ کردن و گرفتن و انگیختن و فگندن و نہادن و ساختن	اِعتِذار
بہاؤ	نرخ	سِعر
بہاؤ ٹہیرانا	نرخ کردن و بستن و نہادن	تَسعِیر
بہاؤ بڑہانا	نرخ بالا کردن و بلند کردن و افزودن	+
بہاؤ کہٹانا	نرخ شکستن و کم کردن و کشادہ کردن	+
بہائے	برادر و دادر و بانو و دادا و داداش و کاکا [illegible]	اَخ وصِنو جمع اِخوان و اِخوۃ
بہپارا	کہتاب بروزن مہتاب	بُخُور
بہُت بفتح اول وضم ثانی	فراوان و بسیار و بس	کثیر و جزیل و وافر و غزیر
بہار[1]	شوہر و شوے	زوج و بَعل
بہتیجا	برادر زادہ	اِبنُ الاَخ

[1] لہ لغت [illegible]

ترکے	انگریزے	سنسکرت
بهانه ایتمک و عذر کترمک	ٹومیک اے پریٹکسٹ + ٹو اِویڈ To make a pretext; To evade.	ویاجکرنم व्याजकरणम्
نرخ و قیمت	پرائس + ریٹ Price; Rate.	وستُ بهاوه वस्तुभावः
نرخ ایتمک و قیمت قویمق	ٹوسیٹل دهی پرائس To settle the price.	وستُ مولیہ نشچے کرنم वस्तुमूल्यनिश्चयकरणम्
نرخ آرتمق و اوجالتمق زیاده کردن	ٹوریز دهی پرائس To raise the price.	بهاوادهک کرنم भावाधिककरणम्
نرخ قرتمک و سندرمق و اندالتمق	ٹوریڈیوس دهی پرائس To reduce the price.	وکرَے وستُ مولیالپکرنم विक्रेयवस्तुमूल्याल्पकरणम्
قارداش و قرنداش و آغا و اگا	برادر Brother.	بهراتا भ्राता
بخور ایتمق و قویمق و ایتمک	اسٹیم + ویپر Steam; Vapour.	واشپادانم वाष्पादानम्
چوق بضم جیم پارسی بعده واو و قاف ساکن بمعنے بسیار	مچ + مینے Much; Many.	بهہ + ادهکم बहु + अधिकम्
ار + قوجه بفتح اول و سکون ثانے	ہسبنڈ Husband.	بهرتا + پتہ भर्त्ता + पतिः
قرنداش اوغلی	نیفیو Nephew.	بهراترویہ भ्रातव्यः

اردو	پارسی	عربی
بہٹ بفتح اول مخلوط التلفظ بہا و سکون آخر ۱۲	خانۂ گرگ و روباہ	جُحر و دِیماس و وِجار
بہٹکنا	راہ گم کردن و سرگشتہ و آوارہ شدن غلط کردن	تیہ و تیہان و ضلالہ
بہٹنی	سرِ پستان	حلمہ
بہٹی بفتح اول مخلوط التلفظ بہا و کسرتا ہندی ۱۲	داش و داشہ و گورہ	کُور
بہٹی حمام کے	گلخن و تون حمام و تونک	قمین و اتون
بہٹیارا	مرد آش پز و آش پز کاروانسرای	طبّاخ الرِّباط و طبّاخ الخان
بہٹیارے	زن آش پز سرای	طبّاخۃ الرِّباط والخان
بہٹیاری سرای	مہمان سرای کاروانسرای	خان و رِباط
بہچک بضم اول ۱۲	خیرو خیرہ و ششدر	حیران و متحیر و مبہوت
بہرا	کر و کند گوش و گران گوش	اصمّ و اوقر و اطرش و [illegible]

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ورکادستهانم वृकादिस्थानम्	اے کینل A Kennel.	قورت وتوکلی یواسی
ویرتهہ گمنم + وسمرتم व्यर्थगमनम् + विस्मृतम्	ٹو وانڈر اباوٹ + ٹو گو اسٹرے + ٹو مس دی رائیٹ پاتھ To wander about, To go astray; To miss the right path.	یول آزمق واتیرمق وآواره اولمق دیولدن چیقمق
چوچکم चूचुकम्	نپل Nipple.	امجک باشی
برہچلکا बृहच्चुल्लिका	اے فرنس A furnace.	تیمورجی کوره سی واتمکجی کوره سی
سنانستهان چلکا स्नानस्थानचुल्लिका	اے اسٹو A stove.	تونک وگلخان
پاچکہ + پاک کرتا पाचकः + पाककर्त्ता	ان ان کیپر An inn-Keeper.	سرای وخان آشچی سی
پاچکستری पाचकस्त्री	اے فیمیل ان کیپر A female inn-keeper	خانک قاری آشچی سی
سبھوجن دھرم شالا सभोजनधर्मशाला	ان ان + اے سرائی An inn; A serai.	خان وسرای سرای رباط وکاربانسرای
بہیشکاپتہ बिभीषिकाप्तः	امیزڈ + اسٹارٹلڈ Amazed; Startled.	حیران
بدہرہ बधिरः	ڈیف Deaf.	صاغر وقولاغی صاغر وقولاغی اغر

اردو	پارسی	عربی
بھری	زن گز	صمّاء
بھراپن	گری وگران گوشی	طرش وصمم
بھرانا	بحوصله ریختن وخورانیدن کبوتر بچه را	غر وغرار وزقرقه وزق وارغال
بھرتے بفتح موحده ۱۲	اگنش واگین واگن واگنه بکسر کاف پارسی ۱۲	حشو
بھردینا حق کسے را تمام اداکردن ۱۲	اداکردن وگزاردن وبجاآوردن ونهادن ووفاکردن	وفا وایفاء وتوفیه
بھرلینا	تمام گرفتن حق خود	استیفاء وتوفی
بھرم	بزرگی	عظمة ووقعة وعزة
بھرنا	پرکردن وآمودن	ملأ
بھرنا	آغشتن وآلوده شدن	تلوث
بھروپیا	صورت بازوصورت نما	+

ترکے	انگریزے	سنسکرت
١٥ صاغر قاری	اے ڈیف فیمیل A deaf female.	بدہرا استری बधिरास्त्री
صاغرلک	ڈیفنیس Deafness.	بدہر توم + بدہرتا बधिरत्त्वम् + बधिरता
١٥٢ کورجین جوجوقنی یدرمک	فیڈنگ دہی ینگ ونس آف برڈس Feeding the young ones of birds.	کپوت توک مکھے کن پاتنم कपोतलोकमुखेकणपातनम्
یرغانہ ویا تاعہ وسکایہ یتیوق طولدرمق	کمپلیشن + فلنگ Completion; Filling	سمبہرنم सम्भरणम्
ادا ایتمک تمام ویرمک یرینہ گتورمک	ٹو سیٹیسفائی اونس کلیمس To satisfy (one's claims).	نشیش دانم निःशेषदानम्
حقنی تمام المق	ٹو گیٹ ونس کلیمس سیٹیسفائڈ + ٹو ریسیو ان فل To get one's claims satisfied. To receive in full	نشیش گرہنم निःशेषग्रहणम्
١٥٣ اولولق ویبوک دیبوکلک	کریڈٹ + کیریکٹر + Credit; Character	بہرم پرودہہ भ्रमप्रौढिः
طولدرمق بضم طا و سکون ثانی و ثالث و کسر دال و سکون رای	ٹو فل To fill.	پری پورنم परिपूर्णम्
١٥٤ بولنمق و بولانمق	ٹو بی بسمیرڈ + ٹو بی سائلڈ To be besmeared; To be soiled.	لپت کرنم + بہرنم लिप्तकरणम् + भरणम्
اوتوزایکی ویوزگسترن	اے میمک + اے پرسن اسیومنگ ویریس فارمس اینڈ کیریکٹرس A mimic; A person assuming various forms and characters.	انیک روپے अनेकरूपी

اردو	پارسی	عربی
بھروسا	+ ۱	اِعتقاد و توکُّل و اِتِّکال و توقُّع
بھڑ بکسر اول جانوریست پردار که در نیش او زہر است ۱۲	کلیز بفتح کاف تازی و کسر لام بعدہ یاء تحتانی ۱۲	زُنبور و زنبورۃ و دبر و دبر و وادبر و دبور جمع بفتح اول و سکون ... بفتح ہمزہ و سکون دال مہملہ و ضم باء موحدہ ۱۲
بھڑ بھونجا	نخود بریز و نخود بریز	مُحَمِّص اسم فاعل از باب تفعیل ۱۲
بھڑکانا	تیز کردن و تند و گرم کردن و آغالیدن	اِلھاب
بھڑکنا	زبانہ زدن و کشیدن و شعلہ دادن و زدن	اِشتعال و تَشَعُّل و اِلتہاب و تَلَہُّب
بھڑکنا	رم کردن و رم خوردن	نفور و نِفار و تَنَفُّر و تَوَحُّش و ندّ و ند گویند ندت الدابة اور ازن ... بضم نون و فتح ... و سکون دال ۱۲
بھڑوا کسی کی زنان را بمردان رساند ۱۲	کس کش و زن جلب و قلتبان و قرمساق و قرتبان و دیر آور	قَوّاد و دَیُّوث و دَیُّوب
بھُس	دُرشنہ و کاہ و بسین مہملہ نیز آمدہ است ۱۲	حَتّی و تِبن
بہشتی	بہشتی	اَھل الجنّة
بہشتی نوشانندۂ آب و آورندۂ آب را نیز گویند ۱۲		سَقّاء

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طیانمق و دال ویرمق و اومق	ٹرسٹ + کانفیڈینس + ریلائنس Trust; Confidence; Reliance.	وشواسہ विश्वासः
آری	اے واسپ A wasp.	برٹکا + پیت مکشکا + وشدہارنی बरटिका + पीतमक्षिका + विषधारिणी
ناخود پشرن و قاورن	اے گرین پارچیر A grain parcher.	بھرجتا + بھرجن کرتا भर्जिता + भर्जन कर्त्ता
واندرتک و آلشدرمق و یاقمق تندادن ـ ادرمق ـ سوختن	ٹو فرائیٹن To frighten.	اتینت کرنم + تیور کرنم अत्यन्तकरणम् + तीव्रकरणम्
زبانہ چکمک و اورتک شعلہ وجا شعلہ کشیدن ـ افروختن ١٢	ٹو بی بلون اپ انٹو فلیم To be blown up into flame.	لیلہانمدگنہ लेलिहानमदग्निः
اورکمک و ہوللمک و قورقمک رم کردن ١٢ ـ رم کردن ١٢ ـ ترسیدن	ٹو ٹیک فرائٹ + ٹو شائی + ٹو سٹارٹ To take fright; To shy To start.	پروہلنم + پرجولنم प्रह्लनम् + प्रज्वलनम्
قرمساق و پزونک	اے پمپ + اے پروکیورر A pimp; A procurer	ستری جیوی स्त्रीजीवी
صمان بفتح صاد مہملہ و میم ١٢	بران + ہسک + چیف Bran; Husk; Chaff	تشہ کدنگرہ तुषः कडङ्गरः
جنتلو	بیلانگنگ ٹو پیرڈائس Belonging to paradise	سورگ یوگیہ स्वर्गयोग्यः
سقاء عربی است در ترکی مستعمل ١٢	اے واٹر کیریر A water carrier.	جلپورت درتہاری जलपूरितदृतिहारी

اردو	پارسی	عربی
بہشتن	زن انگش	سَقَّايَة وسَقَّاءَة
بہکانا	گمراه کردن و از راه بردن و از راه کردن	اِغواء و اِستغوا و اِضلال
بہکاری	گدا و درویش و گدیه گر و خواهنده و دریوش و دریوزه	شَحَّاذ و شَحَّاث ف۱ بفتح اول ۱۲ باثاء مثلثه ۱۲
بہگوڑا	گریزپا و بسیار گریزان و بسیار گریزنده	اَبَّاق و مَلَّاخ بروزن شداد ۱۲
بہگونا و بہگانا	خیسانیدن	نقع و مَرث
بہل	اَرَّابه ف۲ و اَرَّابه و گردون بروزن قرابه ۱۲	عَجَلَه
بہلا	خوش و نیکو و نیک و بهین و خوب	طَیِّب و مَلِیح و حَسَن و زَین
بہلاوان ف۳	بلادُر بروزن بهادر ۱۲	بَلَاذُر
بہلا دینا	از خاطر بردن و فراموش کردن	اِنساء و تَنسِیَه
بہلائی بفتح اول نیکی را گویند ضد بدی و زشتی ۱۲	نیکی و خوبی و نکوئی	حُسنیٰ و خَیر و حَسَنَه و طِیب و مَلَاحَة و حُسن

ف۱ صاحب قاموس (شحاث) را بتبعیت صاغانی از لحن عوام شمرده است لیکن جمعی از اهل لغت بصحیحش گرویده اند و لغت صحیحش گفته چنانکه تفصیلش در غیاث اللغات مفصلا مذکور و مسطور است ۱۲

ف۲ [illegible] در ترکی [illegible] ارابه [illegible]

ف۳ [illegible] بار در ترکی است [illegible] ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
شُودری + جلواہکستری शूद्री + जलवाहकस्त्री	اے فیمیل واٹر کیریئر A female water carr..	سقّا وصوچکن قاری
مارگادوِسمارنم मार्गाद्विस्मारणम्	ٹُو مِسلیڈ To mislead.	یول آزدرمق و یولدن چیقارمق
بہکشکہ भिक्षुकः	اے بیگر A beggar.	درویش فقیر گداجی و دوت بلنجی
پلاین کُشلہ पलायनकुशलः	اے ٹروانٹ + اے ڈیزرٹر A truant; A deserter.	قاچانچی قاچان قاچاقان
آردرکرنم आर्द्रकरणम्	ٹُو ویٹ + ٹُو مائیسن To wet; To moisten.	صلاتمق
رتھ پرستانگہ रथःस्थाताङ्गः	اے بُلک کارٹ پرووائیڈیڈ وِتھ ہُڈ اینڈ پردا A bullock cart provi-ded with hood and purdah	تکلو و طولاب
شوبھنم + منورمم शोभनम् + मनोरमम्	گُڈ + رسپیکٹبل Good; Respectable.	گوزل وایو وایی و اعلا ایت ایو و ییک اعلا
بہلاتکی भिल्लातकी	دی کیشیو نٹ The cassio nut.	بلادر
وسمرت دانم विस्मृतदानम्	ٹُو مسلیڈ To mislead.	انوتمق و انوتمق و انوتدرمق
شبھ کیرتہ शुभकीर्तिः	گڈنیس + اکسیلینس Goodness; Excellence.	ایولق و اییلک

اردو	پارسے	عربی
بہلائے صورت مہیبی را گویند کہ طفلان را بدان ترسانند ۱۲	لولو	ضُبَغْطَرى
بُہلکڑ	غلط کار (و) غلط کن فراموش کار و نایاد دارد و نایاد آور ۱۲	مِغْلاط
بُہلا	نکاب و نکاف	قُفّاز
بہن	باجی و آغاباجی و خواہر و ہمشیرہ	اُخْت
بہنا لغت مردم قصبات ست ۱۲	بہینہ و پُنبہ زن	نَدّاف وحلّاج
بہنبہنا	؏	اَغَنّ واَخَنّ
بہنبہنانا	از بینی سخن گفتن و از دماغ حرف زدن	خَنْخَنَہ وغُنَّہ
بہنبہنانا مکھیوں کا	آواز و شور کردن مگسان	اِغْنان
بہنبہیرے نوعی از ملخ است رنگہای مختلف دارد ۱۲	ملخ رنگین	بُرقان و بُرقانہ
بہنڈے	بامیا	بامیاء و ثُریّا محاورہ حال ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
بہیاکرتہ भयाकृतिः	اے گابلن ٹو فرائٹن چلڈرن A goblin to frighten children.	لولو
اشدھ کرتا :: وسمرن شیلہ अशुद्धकर्त्ता + विस्मरणशीलः	اے فورگیٹ فل مین A forgetful man.	غلط ایدنے
انگشٹھ بندھن چرم अङ्गुष्ठबन्धनचर्म	اے فالکنرز گلو A falcolner's glove.	شکار آل جکی والدوسنے
بہگنی + سوسا भगिनी + स्वसा	اے سسٹر A sister.	قز قرنداش واپہ وہمشیرہ
تول مردکہ तुलमर्दकः	اے کارڈر آف کاٹن A carder of cotton.	پنبوق اتجی
سان ناسکہ सानुनासिकः	ون ہو اسپیکس تھرو دی نوز + اے اسنفلر One who speaks through the nose; A snuffler	بورنکدہ سوز قونشان
ناسکا شبدہ नासिकाशब्दः	ٹو اسپیک تھرو دی نوز To speak through the nose.	بورندن سوز سویلیان و قونشان
مکشکانام گنجت شبدم मक्षिकाणां गुञ्जितशब्दम्	بزنگ ہمنگ آف فلائز اینڈ بیز Buzzing, humming of flies and bees.	چن لرک ویزویزے
بہرمری + چترورن کیٹہ भ्रमरी + चित्रवर्णकीटः	اے بٹر فلائے A butter fly.	زنگلو ملخ وچکورکہ
بہنڈکا भिण्डिका	نیم آف اے ویجیٹیبل + لیڈیز فنگر Name of a vegetable; Lady's finger.	بامیا

اردو	پارسے	عربے
بہنگا بکسر باء موحدہ و باکاف فارسے ١٢	کاژ (و) لوچ	اَحْوَل و اَقبَل ع ١ ع ٢
بُہنگا بضم موحدہ ١٢	+	یراعہ و یرع و شَدّان و شَرانہ و سَمَوع ل ع ٣
بہنگھوٹنا	بنگ سا	+
بہنگیرا	بنگاب ساز	+
بہنگی	کودش و پاکار و پایکار ع ٤	مُطَھِّر و کَنّاس
بہنگی	بنگ نوش و بنگ آشام	حَشّاش
بہنوئے	یزنہ	صِھر و خَتَن و زَوج الاُخت ع ٥
بہنور	گرداب (و) چرخاب	دُرّ دُور
بہنی سودائی اولین کہ دکان داران آں را شگون دانند ١٢	دشت و اول دشت و سُفتہ و دشن و دست فال	+
بہو	سُنہار و سُنہ ہر دو بضم سین مہملہ ١٢	کَنّہ و کَنائن جمع

ع ١ کلی یا گلی کی ربڑ و پنبہ

ع ٢ کسی شے کو بوقت دیدن او دیکھے چشم و ابرو کو سیر نخچیر دو و بیسی ظاہر شود ١٢

ع ٣ پشت ناخنک در سر کو افتند ١٢

ع ٤ سر بکن مخالط الکینہ ١٢

ع ٥ صہر و ختن از الفاظ مشترک است کہ گاہی از و برادر زن مراد و گاہی از زوج خواہر و گاہی از داماد و اقارب زن و اقارب زوج اراد ماند لیکن یحیح ارادہ و معنی و مشترک اولی الفاظ مانند ١٢

سنسکرت	انگریزی	ترکی
وکرورکپرشہ वक्रदृक्पुरुषः	اسکونٹ آئڈ Squint eyed.	گوزی اگری دیلچ وشاس گوزلو
مشکہ मशकः	ماتھ Moth.	÷
وجیاپیشندڈہ विजयापेषणदण्डः	پیسل ٹو پاؤنڈ بھنگ وتھ Pestle to pound bhang with.	بنگ ازن وسبزی ازن
وجیاسب کرتا विजयाम्बुकर्त्ता	ون ہو پریپیرز بھانگ One who prepares bhang.	بنگ یاپان وسبزی یاپان
چانڈالہ चाण्डालः	ون ہو سویپس اینڈ کلینس واٹر کلازیس One who sweeps and cleans water closets.	سبورنجی
وجیاپان کرتا विजयापानकर्त्ता	اڈرنکر آف بھانگ A drinker of bhang.	بنگ ایچان (و) سبزی ایچان
آوتہ ÷ بھگنی پتہ आवुत्तः ÷ भगिनीपतिः	اسسٹرس ہسبنڈ A sister's husband.	انشتہ
آورتہ आवर्त्तः	اوہرل پول A whirlpool.	گرداب
وکری پرارمبھہ विक्रयप्रारंभः	ہینڈسل Handsel.	سفتہ
پترودہوہ पुत्रवधूः	ڈاٹر ان لا Daughter-in-law.	گیلین

اردو	فارسی	عربی
بُھوسی	سُبُوس	نُخالَه
بُھوبَھل	خُنزیر	مَلّه
بُھوک	گُرسنگی و گُشنگی	جُوع و سَغَب و سُغُوبَه و مَسْغَبَه و سَغَابَه و غَرث
بُھوکا	گُشنَه و گُرسِنَه	جائع و جوعان و سَاغِب و سَغبان و سَغِب
بُھوکی	زن گُرسِنَه	جَوعیٰ و جائعه و سَغبیٰ و غرثیٰ
بھول جانا	فراموش کردن و از خاطر و از یاد بردن و دادن و از دل برآوردن و بدر افگندن	نِسیان و ذُهول
بُھولا بسرا	از یاد رفته	نَسیًا مَنسیًّا
بُھونا	برشتن	شَيّ
بُھونا ہوا گوشت	گوشت بریان	مَشوِيّ و شِواء و شَوِيّ
بُھونکانا	بفغان اوردن و بفریاد آوردن سگ را	اِنْبَاح

ترکی	انگریزی	سنسکرت
کپک	چیف Chaff.	تُشہ तुषः
اِسدِی کُل وسیجاق کُل	ہاٹ اشیز Hot ashes	بھسموشنم भस्मोष्णम्
آجلق	ہنگر ÷ اپیٹائٹ Hunger; Appetite	کُشدھا क्षुधा
آج کِشی	ہنگری Hungry.	بُبھکشتہ बुभुक्षितः
آج قاری	اے ہنگری وُمن A hungry woman	کشدھتاستری क्षुधितास्त्री
اونوتمق	ٹو فرگیٹ To forget.	انترگتم ÷ وسمرتم अन्तर्गतम् ÷ विस्मृतम्
اونودلمش	آوٹ آف مائنڈ ÷ فرگاٹن Out of mind; Forgotten	بھرانت چتم ÷ وگت چتم भ्रान्तचित्तम् ÷ विगतचित्तम्
قاورمق	ٹوروسٹ ÷ ٹوفرائے To roast; To fry.	بھرجنم भर्जनम्
کباب وبریان وقاورمہ	روسٹیڈ میٹ Roasted meat.	بھرجت مانسہ भर्जितमांसः
ایتی سسہ کتورمک	ٹوکاز (اے ڈاگ) ٹوبارک To cause (a dog) to bark	بکایم ÷ سوان راونم बुक्कायनम् ÷ श्वानरावणम्

اردو	پارسی	عربی
بھونکنا	بانگ کردن وعف عف کردن وعَوعَو کردن سگ	عَیّ وعُوَاء وعَوَّة وعَوعَوَیَة ونُبَاح ونَبح ونَبِیح وتَنبَاح
بھونکنا کتّے کا رات کو سردی سے	زنوبه[۱] ونُوزه وروزه	ضَرِیر
بھونچال	زمین لرزه	رَجفَه وزَلزَلَه وزِلزَال
بھونرا[۲]	بوز (و) درخف [illegible] بفتح با و سکون واو و در آخر زای معجمه۱۲	الزُّنبُورُ الاَسوَدُ
بھوری[۳]	نان کماج	خبزُ المَلّه وطُرمُوث و وانُوذ ومُفتَاد
بھی	تُوج وآبی وبه	سَفَرجَل
بھی فارسی است در اردوی هندی مستعمل۱۲		
بھی دفتریست که در آن مداخل ومخارج روز بروز نوشته	روزنامه[۴]	دَفتَرُ الحِسَاب
بھیا	سیلاب ونوجیه[۵]	سَیل+سَیل زَاغِب[۶] ومُفعَم
بھیجا ہوا	فرستاده	رَسُول ومُرسَل
بھید	راز	سِرّ وسَرِیرَة واَسرَار وسَرَایِر جمع

[۱] بفتح نون وضم ... زای معجمه وضم نون وفتح بای موحده ضبط نموده است و در برهان بجای موحده یای تحتانی نگاشته والله اعلم بالصواب۱۲

[۲] زنبور سیاهی است که سوراخ در چوب کند و در ان [illegible] اندود بر گلها نشیند۱۲

[۳] بزبان مردم قصبات اوده نانی است که برای فقرا پزند ... مالوه و دکهن کا نگر و بائی گویند

[۴] ... گویند

[۵] [illegible]

[۶] رود بزرگ

سنسکرت	انگریزے	ترکے
شوان بکنم स्वानबुक्कनम्	ٹو بارک To bark.	ایت سس ایتمک
شوان شبدکرنم راترو شیتتہ स्वानशब्दकरणंरात्रौशीततः	بارکنگ آف اے ڈاگ ایٹ نائیٹ فار کولڈ Barking of a dog at night for cold.	ایت سسلکے کیجہ صاوقدن
بہوکمپنم + بہوکمپہ भूकम्पनम् + भूकम्पः	ان ارتہ کوئیک An earthquake.	یر وترنک
بھرمرہ + مدہپہ भ्रमरः + मधुपः	بیٹل + اے ہارنیٹ Beetle; A hornet.	سیاہ زنبور وسیاہ آری
انگاکری अङ्गाकरी	اے ٹوسٹیڈ بریڈ A toasted bread.	+
پہل وشیشہ + بہی بہاشایام फलविशेषः + बिहीभाषा-याम्	اے گوآوا A guava.	ابوا
ونک پستکم + کلانتر پستکم वणिकपुस्तकम् + कलान्तरपुस्तकम्	اے ڈایری A diary.	گون دفتری
جل پرواہہ जलप्रवाहः	فلڈ + ٹارنیٹ Flood; Torrent.	سیل
پریشیتہ پرشہ प्रेषितःपुरुषः	سینٹ Sent.	گوندرلمش
گپتانوشنم गुप्तान्वेषणम्	اے سیکریٹ + مسٹری A secret; Mystery.	راز + وکرتو

اردو	پارسے	عربے
بہیدی	رازدار و ہمراز	نجیّ بطانه و ولیجه
بہیروں	زیر افگن و کوچک ہر دو نام پردۂ از پردہای موسیقے است ۱۲	+
بہیڑ بیای معروف ۱۲	ہجوم و انبوہ و انبوہے	اِزدِحام و زِحام
بہیڑا بیای مجہول ۱۲	میش نر	کَبش و ضائن و ضأن جمع
بہیڑا بار درختی ست ۱۲	بلیلہ	بَلیلَج
بہیڑ کا بچہ	بچہ و برّہ میش	سَخلَه و بَهمَه ف
بہیڑی	مادہ میش	نعجه و شاۃ و ثاغیه
بہیڑیا	گرگ	ذِئب و خاطِف و سید و سِرحان و عَملّس و والق و عاسل و اَوس و اُوَیس و طِلس و سَمسام و ابو ثمامة و ابو جعدة کنیته
بہیڑینے	مادۂ گرگ	سِلقه و اَلقه و اُمّ سَلعامه و اُمّ عَنسَل کنیته
بہیک	گدائی و گدیہ و دریوزہ گری و شہروزہ گری	کُدیَه و تَکدّی

ف ابو منصور ثعالبی گوید هرگاه که بچه از شکم ماده جدا شود نر باشد یا ماده آنرا سخله و بهمه گویند و هرگاه از ماده جدا شود حمل و خروف گویند و هرگاه بچرد و فربه شود (فرغل) و فرقر گویند و هرگاه به یک سال رسد در ماده جذعه و در نر جذع گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
سرداش + وہمرازورازلو	اے کان فیڈینٹ A confidant.	گپت دیانی + انویشن کرتا गुप्तज्ञानी + अन्वेषणकर्त्ता
+	نیم آف اے میوزیکل موڈ Name of a musical mode.	بھیرو راگہ + وینادوبھیرو راگستھاپنم भैरवरागः + वीणादौभैरव रागस्थापनम्
ہجوم وازدحام	اے کراوڈ A crowd.	جنتا जनता
قوچ	اے ریم A ram.	میڈھرہ + اربھرہ मेढ्रः + उरभ्रः
بلیلہ	دی بیلیرک میروبیلن The belleric myroba-lan.	کلدرمہ + وبھیتکہ कलिद्रुमः + विभीतकः
اوغلاق	لیمب Lamb.	میشتوکہ मेषतोकः
دیشی قویون	اے ایو A ewe	اربھری + میشی उरभ्री + मेषी
قورد	اے ولف A wolf.	ورکہ वृकः
دیشی قورد	اے شی ولف A she wolf.	ورکی + کوکی वृकी + कोकी
دیلنچی لک	آمس Alms.	بھکشا भिक्षा

عربے	پارسے	اردو
شَلّاق [۵۱]	کاسۂ گدائی و کجکول و کشکول و طاس گدائی و کیسۂ گدائے	بھیک کا ٹھیکرا
شَحّاذ	گدا و دریوزہ گرو شہروزہ گرو تلنگی	بھیکمنگا
اِبْتِلَال و اِسْبِغْلَال و اِزْبِعْلَال	تر شدن و نم کشیدن و گرفتن و برداشتن و نمناک شدن	بھیگنا
جَامُوسَہ [۵۲]	مادہ گاومیش	بھینس
جَامُوس	گاومیش نر	بھینسا
کَھْب	گاومیش نر سالخوردہ	بھینسا بوڑھا
	باب باء موحدہ با یاء تحتانیے	
تُنَوِّط [۵۳]	کیتو و گورب بافک بروزن تیہو ۱۲	بیا مرغی است کوچک مانند گنجشک کہ آشیانہ بشکل جرب
رِبَا و عِینَہ	سُود	بیاج
آکِلُ الرِّبٰوا و مُرْبِی	سود خوار و رباخوار	بیاج خور

[۵۱] عرب بھی کاسہ دارد ۱۲

[۵۲] ... ج جوامیس ...

[۵۳] ...

ترکی	انگریزی	سنسکرت
گدای لک و بلنجی لک کشگولی و چناقی	ان ارتہن کپ کیرڈ بای بیگرس فار کیپنگ امس ان An earthen cup carried by beggars for keeping alms in	بہکشا پاترم भिक्षापात्रम्
دیلنجی و دیلانجی	ا بیگر ÷ ا مینڈیکینٹ A beggar; A mendicant	بہکشکہ भिक्षुकः
یاش اولمق (و) اسلانمک ترشدن و خیسیدن	ٹو بی ویٹ To be wet.	آردریت بہونم ÷ آردرم आर्द्रितभवनम् ÷ आर्द्रम्
دیشی جاموش و صو صغری	ا فیمیل بفیلو ÷ A female buffalo.	للائی ÷ مہشی लुलायी ÷ महिषी
ارکک جاموش و صو صغری	ا میل بفیلو ÷ A male buffalo.	کاسرہ ÷ مہشہ कासरः ÷ महिषः
ارکک صو صغری یاشلی	ان اولڈ میل بفیلو An old male buffalo.	وردہ کاسرہ वृद्धकासरः
	باب باء موحدہ و یاء تحتانی	
بر قوش در کہ آغاجلرک شاخہ سندن یووا یاپار	نیم آف اے برڈ وچ از ٹاٹ ٹو فیچ اینڈ کیری گرین Name of a bird which is taught to fetch and carry grain.	پکشی وشیشہ ÷ گرہ نرمان کشلہ पक्षीविशेषः ÷ गृहनिर्माण कुशलः
ربا و سود	انٹریسٹ Interest.	کلانترم ÷ کسیدم कलान्तरम् ÷ कुसीदम्
سودیان و ربابیان	ون ہو ٹیکس انٹریسٹ آن لونس One who takes interest on loans.	کسیدائی ÷ کسیدکہ कुसीदायी ÷ कुसीदकः

اردو	فارسی	عربی
بے ادب	بی ادب و ناتراشیده و نافرهنجه و بی اندام	تارِكُ الأدَبِ و سيّئُ الأدَبِ
بے ادبی کرنا	بے ادبی کردن	اِساءَةُ الأدَبِ
بیلاچے خواہش زن حاملہ مردم بچیزہا در لغت اگونی گزشت ۱۲	[illegible] دوشاب دلی و ویار و آرمه محاوره عراق عجم است ۱۲	وَحَم
بیانا	بیَعانه و رَبون	عُرْبَان و عُرْبُون و مُسْتَان
بیاه	دامادی و عروسی و کدخدائی و بیوگانی	عُرْس و عُرُس
بیت بیای مجهول ۱۲	بید	خَیْزُران و سَامَه و سَلَم
بیپارے کسیکه تجارت غله در آن کنند ۱۲	سوداگر او سوداور	بَیّع
بیٹ بیای معروف ۱۲	بیخال بروزن قیفال ۱۲ برهان	ذَرق و زَرق ۱
بیٹا	فرزند و پسر و پور و رود	اِبْن و وَلَد و سُلالَه و سَلیل و عاقِبَة و خلف ۲
بیٹی	دختر و دخت	بِنْت و اِبْنَه و سَلیلَه

۱ ذرق لغات یعنی ذرق و زرق / زرقا و زرق کا ذرق ۱۲ ق

۲ در قاموس گفته خلف بالتحریک ولد صالح را گویند و هرگاه فاسد باشد بسکون لام گویند و گاهی هر دو بجای یکدیگر مستعمل شوند و خفش فرق نکنند و بعضی گویند هر دو یکی است و بعضی هر دو معنی وقت اضافت بالتحریک می آرند و بعضی بسکون نیست گویند بالتسکین و در اشعار مستعمل است بالتحریک در منتخب ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ادب سز	روڈ + ڈسرسپیکٹ فل Rude; Disrespectful.	سواگتادرہتہ स्वागतादिरहितः
ادب سزلک ایتمک	ٹو بی روڈ + ٹو بی ڈسرسپیکٹ فل To be rude; To be disrespectful.	مورکھتا کرنم मूर्खताकरणम्
یوکلو ویکی حاملہ عورتلرک استدکی نسنہ	ڈیزائر آف فیملس ان پریگننسی فار ٹیکنگ پرٹیکیولر تھنگس Desire of females in pregnancy for taking particular things.	گربھنیچھا गर्भिणी इच्छा
بیعانہ	ارنیسٹ منی Earnest money.	مولیہ کنچت دانم मूल्येकिंचिद्दानम्
دوگون (و) طوے	میریج Marriage.	وواہہ विवाहः
خیزران	اے کین + اے رٹن A cane; A ratan.	ویترم वेत्रम्
تاجر (و) الیش ویریجی	اے مرچنٹ + اے ٹریڈر A merchant; A trader.	کری وکری کرتا + پنیاجیوے क्रयविक्रयकर्त्ता÷पण्याजीवी
قوش وطاوخ ترسکی	دی ڈنگ آف بردس The dung of birds.	کھگ وشٹھا खगविष्ठा
جوجوق واوغل واوغلان	اے سن A son.	آتمجہ + پترہ आत्मजः ÷ पुत्रः
قیز جوجوق	اے ڈاٹر A daughter.	پتری + کماری पुत्री ÷ कुमारी

عربی	فارسی	اردو
جُلُوس وقُعُود [۱]	نشستن	بیٹھنا
رُبُوض	نشستن بُزِ ماده	بیٹھنا بکری کا
بُرُوك واِسْتِناخه	خفتن وخوابیدن وخفتیدن شتر	بیٹھنا اونٹ کا
اِبْراك واِناخه	خوابانیدن شتر	بٹھانا اونٹ کا
اِقْعَاء	نشستن درِنده	بیٹھنا درندہ کا
جُثُوم	نشستن پرنده	بیٹھنا پرند کا
بَذْر وبَزْر [۲]	تُخم	بیج
بَذْر وتَبْذِیر	تخم کاشتن [۳]	بیج بونا
وَسْط [۴] بالتحریک ۱۲	میان ومیانه	بیچ بمعنی میان ہر دو طرف چیزے ۱۲
بُحْبُوحَة وحَاق [۵]	میانه	بیچون بیچ وسط ظاہر و نمود ۱۲

[۱] بعضے میان قعود و جلوس فرق کرده اند بدین تفصیل که اگر بعد از قیام نشینند آن را قعود گویند و اگر بعد از پہلو بر زمین نہادن و بخواب رفتن نشینند جلوس گویند ۱۲

[۲] بذر بالفتح تخم و در محاوره عرب تخم گندم و جو و دیگر حبوب را بذر با ذال معجمه گویند و تخم ریاحین و بقول را بزر بزاء اخت الراء گویند ۱۲

[۳] لفظ تخم در تخم کاشتن اہل زبان با لفظ کاشتن و ریختن و افشاندن و پاشیدن و پراگندن و کاریدن و کردن [illegible]

[illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اُوتورمق	ٹوسِٹ To sit.	تِشٹھتم + اُپویشم तिष्ठितम् + उपवेशम्
گیچی اُوتورمہ سینی	سِٹنگ آف اے شی گوٹ Sitting of a she-goat.	چھاگیوپ ویشم छाग्युपवेशम्
دوہ نیک یاتمہ سی ودوہ چوکمک	سِٹنگ آف اے کیمل Sitting of a camel.	اُشٹروپ ویشم उष्ट्रोपवेशम्
دوہ چوکرمک چوکرتمک	ٹومیک اے کیمل سِٹ To make a camel sit	اُشٹروپ ویشنم उष्ट्रोपवेशनम्
یرتیجی حیوانک اُوتورمسی	سِٹنگ آف وائلڈ بیسٹس Sitting of wild beasts.	ویاگھرادینامُپویشم व्याघ्रादीनामुपवेशम्
اوچجی حیوانک اوتورمہ سے	پرچنگ آف برڈس Perching of birds.	پکشینامُپویشم पक्षीणामुपवेशम्
تخم + وتخوم [illegible]	اے سیڈ A seed.	بیجم बीजम्
تخم صاچمق، واکمک	ٹوسو سیڈس To sow seeds.	بیج وپنم + بیجدانم + بیجوپتہ बीजवपनम् + बीजदानम् + बीजोप्तिः
اُورتہ + وآرا	اِن + انٹو + اے منگ + بٹوین + مڈل + سنٹر In; Into; Among; Between; Middle; Centre.	مدھیم मध्यम्
اد اُورتہ وآپ آرا وقن اُورتہ ترکی رومی نت	اِن دی ویری مڈل + اِن دی ویری سنٹر In the very middle; In the very centre.	مدھیستھانم + مدھیپردیشم मध्यस्थानम् + मध्यप्रदेशम्

اردو	فارسی	عربی
بیحیا مرد	مرد بی شرم و بی آزرم و بی چشم و رو و بی حمیت و بی دیده رو و خیره چشم	وقح و جلع و جالع و جلعم
بیحیا عورت	زن بی شرم و بے آزرم	جلعه و جالعه
بیحیائی	بی آزرمی و بی شرمی	وقاحه
بَید	بچشک ف١ (و) پزشک	طَبِیب و آسِی و نِطَاسِی
بیر بیای مجہول ۱۲	کُنار	نَبِق و نَبْق و نَبِقَه یکی ۱۲
بیری	درخت کُنار	سِدْر و سِدْرَه یکے ۱۲
بیر بہٹی ف٢ کرمکی است سرخ که در ایام برشکال پدید آید ۱۲	÷	÷
بیرا ف٣ بیای مجہول ۱۲	سل و مرجاده ف٤ و شناز ف٥	رَمَث و اَرْمَاث جمع و طوف
بیرہ بیای مجہول ۱۲	ستوران رانده شده و تاراج برده شده	سَیِّقَه
بیرہ لیجانا	تاراج بردن و راندن ستوران	اِسْتِیَاق

ف١ [illegible] زشک [illegible] بحرف ری مجرس پخشک ۱۲

ف٢ [illegible] بعضی از [illegible] عروسک نوشته اند [illegible] رسیده ظاهر از عربیه و فارسی نیست ۱۲

ف٣ چوبہا بہم پیوسته در آب روان کنند و بران نشسته از دریا گذرند عرب رمث و بفارسی سل گویند ۱۲

ف٤ خیکہا را دمیده بایکدیگر پیوندند و مانند سطح ہموار ساخته بران نشسته از دریا عبور کنند و بجا صحاح گوید که کلکی از خشب سازند پس طوف و رمث [illegible] ۱۲

ف٥ جوال [illegible] [illegible] آن اسپ [illegible] می [illegible] حال فارسیان [illegible] گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
حیاسزواوتانماز	اےشیملیس مین A shameless man.	نرلجپرشہ निर्लज्जपुरुषः
حیاسزواوتانمازقارے	ان ایماڈیسٹ وومن + اےشیملیس وومن An immodest woman A shameless woman.	نرلجاستری + لجارہتا निर्लज्जास्त्री + लज्जारहिता
حیاسزلک واوتانمازلق	شیملیس نیس + ایماڈیسٹی Shamelessness; Immodesty.	نیرلجم + نرلجتا नैर्लज्ज्यम् + निर्लज्जता
طبیب وحکیم وایچی	اےفزیشین A physician.	ویدیہ वैद्यः
سدریمشی	پلم Plum.	کولہ + سوویرم कोलिः + सौवीरम्
سدرآغاجی	پلم ٹری Plum tree.	کرکندھوہ कर्कन्धूः
+	اے رین انسیکٹ وِتھ اے برائٹ ریڈ ویلوٹ لائک بیک A rain insect with a bright red velvet like back.	اندرگوپہ (۹) इन्द्रगोपः
+	اے رفٹ + اے فلوٹ A raft; A float.	پلوہ + درونیوا प्लवः + द्रोणीवा
سورلش سُری	کیٹل ڈریون اوے بائی دی اینیمی Cattle driven away by the enemy.	چوراگانیشینت تت चौरागानेष्यन्ति तत्
سُری سورک	کیرینگ اوے آف کیٹل (بائی دی اینیمی) Carrying away of cattle (by the enemy)	گوام بلاداہرنم गवां बलादाहरणम्

(۹) प्रावृट्काले कलकमः

اردو	فارسے	عربے
بیڑی بیای مجہول ۱۲	بندپا و زنجیر و زراولانہ و زولانہ و سلسلہ	قید و مرمل و اداہم
بیڑی چمڑی کے	بندپای چرمین	طلق
بیڑی لکڑی کی	بندپای چوبین	مفطرہ و فلق
بیڑی لوہے کی	بندپای آہنین	نکل و کبل
بیڑی رسی اور تسمے کی	بندپای ریسمانی و یا از تسمہ و چرم	ربق و صفد
بیکار	بیکار و بے روزگار	متعطل
بیگار بکسے کار بے مزد ۱۲	بیگار و مجرگ	تسخر و تسخیر
بیگاری	بیگاری	سخرہ
بیل بیای مجہول ۱۲	بیارہ و ویزہ و پاپیچان	یقطین
بیل دوڑانا	بیارہ دوانیدن	✤

ف زنجیر کہ در پا مجرمان کنند ۱۲

ف کسی کہ کاری ناحق بستانند ۱۲

ف کسی بیگار زدن کار بے مزد ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بوقاغ و باغ و بند	فیترز + چینس Fetters; Chains.	شرنکھلا शृङ्खला
دریدن باغ	لیدر فیترز Leather fetters.	چرم شرنکھلا चर्मशृङ्खला
آغاجدن بوقاغ	اسٹاکس Stocks.	کاشٹھ شرنکھلا काष्ठशृङ्खला
تیموردن بوقاغ	آیرن فاسننگس ٹو دی لیگس آف کرمنلس Iron fastenings to the legs of criminals.	لوہ شرنکھلا लोहशृङ्खला
ایپ دن باغ	اے فیتر آف کارڈ اینڈ لیدر A fetter of cord and leather.	ترن رجو چرم رجو شرنکھلا तृणरज्जुचर्मरज्जुशृङ्खला
ایشسز	ان امپلائڈ + آؤٹ آف امپلائی Unemployed; Out of employ.	کاری رہتہ + اکاریہ कार्यरहितः + अकार्यः
سُخرہ	اسٹیچوٹ لیبر + فورسنگ ٹو ورک وِتھ آر وِداؤٹ پے Statute labour; Forcing to work with or without pay.	پرنیی کرم प्रणेयकर्म
اُجرتسزلک	اے لیبرر فورسڈ ٹو ورک اینڈ ناٹ پیڈ A labourer forced to work and not paid.	پرنییہ प्रणेयः
ریک و دوک و اوچاق از برہان	اے کریپر A creeper.	لتا + ولی लता + वल्ली
بوتہ قاچیرمک	ٹو کاز اے کریپنگ پلینٹ ٹو رن اپ To cause a creeping plant to run up.	لتا پرسارنم लताप्रसारणम्

اردو	فارسی	عربی
بَیل	نرگاو	ثَوْرٌ و اَبُوْ عِجْل کنیته
بیل سفید	نرگاو سفید	ثَوْرٌ اَلهَق
بَیلچه	بیل بروزن فیل ۱۲	✣
بِیسَن	چوبه ونغروج و دستورده و وَرْدَنه و گرونه و چُوچَه	مِحْداج و مِسْطَح و مِحْوَر و مِرْقاق و مِدْمَك و مِطْلَمَه
بیمارداری	رنجور و بیمارداری	تَمْرِیض
بیماردار	بیماردار و رنجوردار و تیماره	مُمَرِّض
بی محاسبه	قلم برگرفته و قلم برداشته شد	مَرْفُوعُ الْقَلَم
بینٹ	دَسْتَه	نِصَاب و مِقْبَض
بینٹ ستاری کا	دَسْتَه ورشن	جُرَاءَة
بینٹ تبر کا	دستهٔ تبر	يَدُ الْفَاس

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اوکوز	بُولک ؛ اِن اَکس Bullock; An ox.	وِرِشبھہ + اُکشہ वृषभः + उक्षः
آق صغر و آق اوکز	اِے وہائیٹ اَکس A white ox.	شوِیت وِرِشبھہ श्वेतवृषभः
بیل	اِے اِسمال اِسپیڈ A small spade.	کُدال وِشیشہ कुद्दालविशेषः
اوقلق	اِے رولنگ پِن A rolling pin.	وِیلّنم + کاشٹھ دنڈہ वेल्लनम् + काष्ठदण्डः
تیمارلک	اٹینڈنس آن دِ سِک Attendance on the sick.	روگ سیوا + پتھیاپتھی وِچارہ रोगिसेवा + पथ्यापथ्यविचारः
تیمارسنجی	اِن اٹینڈنٹ آن اِ سِک پرسن ؛ اِے نرس An attendant on a sick person; A nurse.	روگ سوامی + پتھی داتا रोगिस्वामी + पथ्यदाता
سورشلماز	وَن ہو از اَن ایکاونٹیبل فار ہز ایکشنس One who is unaccountable for his actions.	بندھن رہِتہ बन्धनरहितः
دستہ	اِے ہینڈل A handle.	وستو دنڈم + یدہستاد گرہیتے वस्तुदण्डम् + यद्धस्ताद्गृह्यते
بیز دستہ سی	ہینڈل آف اِن آل Handle of an awl.	آرادنڈم आरादण्डम्
بتر دستہ سی	ہینڈل آف اِن ایکس Handle of an axe.	کُدال دنڈم कुद्दालदण्डम्

اردو	فارسی	عربی
بینٹ ڈالنا	دستہ نہادن	اِجزاء
بینڈا	ترس وفذرنگ	شِجار
بِینڈا بیای معروف ۱۲	پشتارہ	حُزمہ
بَیَن	مُوَیہ	نُدبہ
بیوتنا	جامہ بریدن	فَصل وقَطع
بینگن	بادنگان	بَاذنجان وحَدَقہ وانب و کُهکُب
بَیَن ہتّا	چپّہ وچپل وچپکل	اَعسَر واَلفت
بَیَن ہتّی	زن چپّہ وزن چپل	عسراء
بِینی	بینی در	رِتاج واَنفُ الباب
بیوقت سونا	بی ہنگام خفتن وبیگاہ خوابیدن	یُقال نامُ فُلانٌ ولَم یَنَم عَصرًا ولِعصرِہا ای فی وقتِ نومٍ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
وسته قویمق	ٹوسیٹ اِہینڈل To set a handle.	دنڈپرویشنم दण्डप्रवेशनम्
طرقاس	اےڈور اِسٹاپر + اےلیچ A door stopper; A latch.	ارگلم अर्गलम्
زرطیوکی دارخه یوکے	اےفیگٹ A fagot.	پرشٹھ بھارم पृष्ठभारम्
اخشدمک و اغلامک	ویپنگ + لیمنٹیشن Weeping; Lamentation.	مرنادرودنم मरणाद्रोदनम्
نیکی اور باکسمک	ٹوکٹ آوٹ کلاتھ To cut out cloth.	وستروکرتنم वस्त्रविकृन्तनम्
بادمجان	برنجال + دہی ایگ پلینٹ Bringal; The egg plant.	ورتاکہ वृन्ताकः
صولاق و صولقون قارے	لیفٹ ہینڈیڈ Left handed.	وام ہست کرتا वामहस्तकर्ता
صولقون قارے	اےلیفٹ ہینڈیڈ فیمیل A left handed female.	وام ہست کرتری वामहस्तकर्त्री
قاپی بورسنے و بوروسنے	اےڈور اِسٹاپ A door-stop.	کپاٹاگر بھاگم कपाटाग्रभागम्
وقت سزاویمق	ٹوسلیپ انٹائملی To sleep untimely.	کسمیے شینم कुसमयेशयनम्

येनद्वितीयपक्ष पाठस्यलक्ष्मांक स्थानंज्ञायते ۵

اردو	فارسی	عربی
بیوقت کام کرنا	بیگاه کار کردن	مَا فَعَلتُ ذٰلِكَ عَصرًا وَلِعَصرٍ
بیوقوف	گول وتهی مغز وبیمغز	اَحْمَق ودَغْثَر وابله واخرق
بیہڑ	جرجر وآچار وزمین ناہموار	جَبُوب وصَیداء وکلد
	باب باء فارسی بالف	
پاٹا	جامه کوب وتخته گازران وگوب وسنگ گازران	مِرْحاض ومِغضبار
پاٹ چکی کا	پره آسیا	ضَرّة
پاٹ نیچی اور اوپر کا	سنگ زیرین وزبرین آسیا	ضَرّتان
پاٹ نیچی کا	سنگ زیرین آسیا	ثِفال
پاٹ	لختِ چادر	لِفق
پاٹنا	انباشتن وانباریدن	کَبس

ترکی	انگریزی	سنسکرت
وقت سزایشلمق	ٹو ورک اَنٹایملی To work untimely.	کُسمیے کاری کرنم कुसमये कार्यकरणम्
عقل سزنا مازد احمق	اے فول + اے اسٹوپڈ مین A fool; A stupid man	مورکہہ + مورہہ मूर्खः + मूढः
ناصاف ومحکم یر	ان ایون گراؤنڈ Uneven ground.	کرچھر بہومہ + نمنونت بہومہ कृच्छ्रभूमिः+निम्नोन्नतभूमिः
	باب بای پارسی با الف	
اور باد وگمگ طاشی وتختہ سیے	اے پلینک آر اسٹون آن وچ واشرمین بیٹ کلوتھس A plank or stone on which washermen beat cloth.	رجک پاشانہ + نرنیجک شلا रजकपाषाणः + निर्णेजकशिला
دگرمن یرہ سیے	دی اپر آر لوار اسٹون آف اے ہینڈ مل The upper or lower stone of a hand mill.	پاشان ینترم + چکر کا شلا पाषाणयन्त्रम् + चक्रिकाशिला
دگرمنک اوستندہ کی قات طاشی ودیبکدہ کی قات طاشی	دی لوار اینڈ اپر اسٹون آف اے ہینڈمل The lower and upper stone of a hand mill.	پاشان چکریدہور دہوشلا पाषाणचक्रयधोर्ध्वशिला
دگرمنک دیب طاشی	دی لوار اسٹون آف اے ہینڈ مل The lower stone of a hand mill.	چکر کا دہ شلا चक्रिकाधःशिला
چادرک برقاتے	دی بریڈتھ آف کلاتھ The breadth of cloth.	وسترت وستر کہندم विस्तृतवस्त्रखण्डम्
طولدرمق وبیغمق وگومہ لندرک واقدارمق	ٹو روف + ٹو فل اپ To roof; To fill up.	آچھادت کرنم + سموہ کرنم आच्छादितकरणम् + समूहकरणम्

१ अनयान्नादिकं पेषणं क्रियते॥ ८ [illegible]

اردو	فارسی	عربی
پاٹھا	فیل بچہ	دَغفَل
پاجی	دون [1] و فرومایہ و لفترہ و خس بروزن پنبرہ	رَذِیل و سِفلَہ و طَغَام و وَغد
پاجی بیمروت	فرومایہ بے مروت	فَسْل
پاخانہ	ادبخانہ و آبخانہ و قفابہ خانہ و خلاو مبرز	بَیتُ الخَلاء و کَنِیف و مَذْھَب و مَخرَج
پاد	گوز + و تیز و جس	ضُرَاط و [2] ضُرَاط و خَبَج [3]
پادنا	گوزیدن و گوز زدن و دادن و تیز زدن و دادن و بادی رہا کردن وابن اصطلاح اوباش است	ضَرط و ضَرِط و ضَرِیط و ضُرَاط
پاد حیوانات کا	گوز و تیز حیوانات	ضَبِیق
پاد اونٹ کا	گوز شتر	رُدَام
پاد گدہے گا	گوز خر	حُصَاص
پاد بکری کا	گوز بز و گوسفند	حَبق [4]

[1] میرزا طاہر گوید ع پیہم دون نوازم کرم کلام خانی گردد در آرد و بہجو یوسف نابری ہر از آرد

[2] در بخاری و مسلم و نووی للصلوٰۃ ادبر الشیطان و لہ ضراط حتی لا یسمع الاذان

[3] در حدیث وارد است اذا اقیمت الصلوٰۃ ولی الشیطان و لہ خبج و خبج الحمار ۱۲

[4] حبق بفتح اول و سکون ثانی ... بوجاق ... تطبیق ... عربی زبان ... گفتہ است ... استعمال کردہ اند ... گوز را گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
فیل اینکی	اینگ ایلیفینٹ A young elephant	کلبھہ + کرشاوکہ कलभः + करिशावकः
اصل شرو الجاق درذیل کمینہ	مین + بیس Mean; Base.	کھلہ + پاپہ खलः + पापः
اصل شرو بے مروت	اے مین اَن جینرس فیلو A mean ungenerous fellow.	نشٹھر دشٹھہ निष्ठुर दुष्टः
قلقانہ + وکنف خانہ	اے پریوی + واٹر کلازیٹ A privy; Water closet	پریشوتسرگستھانم पुरीषोत्सर्गस्थानम्
اوصراق تشدید و تخفیف ہر دو جائز است ۱۲	ایمیشن آف ونڈ ڈاون وردس Emission of wind downwards.	ادھووایہ + پردہ अधोवायुः + पर्दः
اوصرمق تشدید صاد مہملہ و تخفیف ہر دو جائز است ۱۲	ٹو بریک ونڈ To break wind.	پردنم + ادھووایو نسارنم पर्दनम् + अधोवायुनिस्सारणम्
حیوان لرین اوصراقی	بریکنگ آف ونڈ بائی بیسٹس Breaking of wind by beasts.	پشوناں دھووایہ पशूनामधोवायुः
دوہ اوصراقی	بریکنگ آف ونڈ بائی اے کیمل Breaking of wind by a camel.	اشٹرادھووایہ उष्ट्राधोवायुः
ایشک اوصراقی	بریکنگ آف ونڈ بائی ان ایس Breaking of wind by an ass.	کھرادھووایہ खराधोवायुः
گیچی اوصراقی	بریکنگ آف ونڈ بائی اے ہی گوٹ Breaking of wind by a he-goat.	اجادھووایہ अजाऽधोवायुः

اردو	فارسی	عربی
پادری	کشیش	قِسّیس و قُسّ
پادریونکا رئیس	سرِکشیشان	اُسقف و اُسقفّ و سُقف
پارا	سیماب و جیوه و ژیوه	زِئبق و زاووق و زاوُق
پارسال فارسی است در اردو مستعمل ۱۲	پار و پیرار	السّنة الماضیه و السّنة السّالفة
پاڑه	خود و چوب بست و چوب بندی و دار بست و چفته بندی	٭
پاسنگ	پای سنگ و پاسنگ	عَین
پاسی	پاسبان و دراجه و یتاقی[1] و گزمه	حارس و عاسّ و عسس و عسیس جمع
پاش پاش کرنا	پاش پاش[2] کردن و پاره پاره کردن و خرد کردن و لخت لخت کردن	تفتیت
پاکدامن پارسی است مستعمل در اردو ۱۲	پاکیزه دامن و خشکدامن و پاکدامن کنایه از پرهیزگاری و تقوی تواند شد ۱۲	طاهر الذیل و عفیف الذیل
پال خیمهٔ کوچک	چادر کوچک	خفش

[1] یتاقی و اکثر دو لفظ ترکی است مستعمل در پارسی یتاق بمعنی خوابیده و در پاسبانی برای پاسبانی و گزمه بمعنی گردنده در شب است ۱۲

[2] مخفی نماند که در محاوره پارسی زبانان [illegible]

سنسکرت	انگریزے	ترکے
پوجیہ + شریشٹہہ पूज्यः + श्रेष्ठः	اے کرسچین پریسٹ A christian priest.	پاپاس و پاپاز
شریشٹہا دھیشہ श्रेष्ठाऽधीशः	دی پوپ The pope.	پاپاسلرک بیوکے
پاردہ + سوتہ पारदः + सूतः	کوئک سلور + مرکیوری Quick silver; Mercury.	جیوه
گتابدہ + گت ورشم गताब्दः + गतवर्षम्	لاسٹ ایئر Last year.	گچن سنه و گچان ییل
کاشٹہہ بندہہ काष्ठबन्धः	اے اسکیفولڈ A scaffold.	اسکله + وقره چاو
تلا سمیکرنم + گرو وستوادی دہرتوا तुलासमीकरणम् + गुरुवस्त्वादिघृत्वा	اے میک ویٹ + ان اکوی پائز A make weight; An equipoise	پرسنگ و دنگ طاشی
سیناد وارپالہ सेनाद्वारपालः	اے واچ مین A watch man.	وارده جی و بکجی دیتاقجی
کھنڈ کھنڈم खण्डखण्डम्	ٹو بریک انٹو پیسیز To break into pieces.	پاتش پاتش زیر زیر پاره و پارچه پارچه ایتمک
دوش راہتیم दोषराहित्यम्	چیسٹ Chaste.	عفتلو
وتانم + الوچہ वितानम् + उल्लोचः	اے اسمال ٹینٹ + اے پال A small tent; A pal	اوفاق خیمه

اردو	فارسی	عربی
پال	بادبان	شراع وجل وجُل
پال رکھنا	خوابانیدن نوادر ۱۲	+
پال میوہ کہ در خانہ پختہ کنند ۱۲	خانہ رس	+
پالا	تیخ	صِرّ [ن]
پالا	پروردہ	مربوب
پالان گدہے کا	پالان خر	اِکاف وِکاف
پالان اونٹ کا	پالانِ شتر	قتب [ن] واَقتاب رَحل ورِحال جمع خ
پالان باندہنا	پالان نہادن وکشیدن	رَحل واِرتحال واِقتاب
پالان باندہنا گدہے پر	پالان برخر نہادن	اِیکاف
پالک سبزی معروف ہست در ہند ۱۲	اسپناخ واسفناج واسپانج	اِسفاناخ

ف مولانا رفیع الدین برادر شاہ مولانا عبد القادر رحمہما اللہ در تفسیر کریمہ کمثل ریح فیہا صر الآیۃ لفظ صر را بہ پالا ترجمہ کردہ اند ۱۲

ف رحل آن است [illegible] وقتب [illegible] کفد الرحل رحل البعیر وغیرہ [illegible] من القتب ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یلکن	اسیل A sail.	نَوکاپتاکا ÷ ترنیدہوجا नौकापताका ÷ तरणीध्वजा
÷	رائپننگ آف فروٹس بٹوین لیرز آف اسٹرا اینڈ لیوز Ripening of fruits between layers of straw and leaves.	پریپکوکرنم[1] परिपक्वकरणम्
اویدہ تیشمس یمیش	فروٹس رائپنڈ بٹوین لی آرز آف اسٹرا اینڈ لیوز Fruits ripened between layers of straw and leaves.	گرہاتپر پکوم गृहात्परिपक्वम्
صاوُخ دبوز	فراسٹ Frost.	کٹھنامب شیتتہ ÷ پرالیم कठिनाम्बुशीततः प्रालेयम्
بسلمش	چیرِشڈ ÷ فاسٹرڈ Cherished; Fostered.	پالیتم पालितम्
ایشک پالانے	پیک سیڈل آف ان ایس Pack saddle of an ass.	پلیان گردبھسی पल्याणगर्दभस्य
دوہ پالانے وجہازی	پیک سیڈل آف اکیمل Pack saddle of a camel.	پلیانوشٹرسی पल्याणोष्ट्रस्य
پالان قویمک ایتمک و اورک	ٹوپٹ دہی پیک سیڈل آن To put the pack saddle on.	پلیان بندہنم पल्याणबन्धनम्
پالان ایشگہ قویمق	ٹوپٹ دہی پیک سیڈل آن ان ایس To put the pack saddle on an ass.	گردبھوپر پلیان بندہنم गर्दभोपरिपल्याणबन्धनम्
اسفاناخ	اکاینڈ آف گرین A kind of green.	پالنکی ÷ واستکم पालङ्की ÷ वास्तुकम्

१ तृणादौ परिप-
क्वार्थं फलानां,
गृहे स्थापनं
क्रियते तत्॥

اردو	فارسی	عربی
پالنا	پروردن و پرورش دادن	رَبَابٌ و تَرْبِيَة
پالنا	گهواره ۱	مَهْد و مُهُود جمع
پالیز خربزہ زار ۔ پارسی است مستعمل هند اردو ۱۲	فالیز و پالیز ۔ و در کلام قدما بمعنی مطلق سبزه زار آمده ۱۲	خِضْرِيج و مَبْطَخَة
پاگهر	برگستوان و برگستان و کجیم و کجین ۔ بروزن قدیم ۱۲	تِجْفَاف
پاموز	کبوتر پرپا	حَمَامَة مُسَرْوَلَة
پانچ	پنج	خَمْس
پانچوان	پنجم و پنجمین	خَامِس
پانڈ ۔ زینک پستان و شیر ندارد ۱۲	زروگ	ضَهْيَاء و ضَهْيَاة
پانس ۔ بمحاورۂ مالوه کهاد گویند ۱۲	انبار و کود ۲	سَمَاد
پانس ڈالنا	نیرو دادن زمین و کود دادن و زور دادن	دَبْل و دُبُول و دَمْل و دَمَلَان و زَبْل و تَسْمِيد

۱ فردوسی گوید
چو کودک لب از شیر مادر بشست
بگهواره محمود گوید نخست
۲ و صاحب این عمل را کودکش گویند ۱۲

ترکے	انگریزے	سنسکرت
لبدمق	ٹو نرش + ٹو فیڈ + ٹو چیرش To nourish; To feed; To cherish.	پالنکرنم पालनकरणम्
بشنگ وبشیگ	اے کریڈل A cradle.	پرینکھا प्रेङ्खा
بستان	اے میلن فیلڈ A melon field.	بالکاشیترہ बालुकाक्षेत्रः
جوقال آت اوزرینہ اورمان زرہ	ان آئرن آرمر An iron armour.	اشوجالکا अश्वजालिका
ایاقی پرلو گوگرچین	اے اسپیشیز آف پیجن ہیونگ فیدرس آن دی فیٹ A species of pigeon having feathers on the feet.	پادکیش کپوتہ + کپوت جاتہ पादकेशकपोतः + कपोतजातिः
بش وبیش	فائیو Five.	پنچ पञ्च
بشنجی	ففتھ Fifth.	پنچمہ पञ्चमः
سودویرمیان قاری واِمجک سرقاری	اے ومن ڈیوائڈ آف بریسٹس اینڈ ملک A woman devoid of breasts and milk.	کچرہتاستری कुचरहितास्त्री
زور	مینیور + کام پوسٹ Manure; Compost.	ترن کریشادہ + کہادبہاشایام तृणकरीषादिः + खादभाषायाम्
یرہ زوروپرمک	ٹو مینیور To manure.	ترن کریشادپاتم کشیترادو तृणकरीषादिपातनं क्षेत्रादौ

(१) पर्यङ्क श्री ध्रकालेफ लानामुत्ताति श्री पतेलक्षेत्र नद्याः समीपत इव र्तते॥

اردو	فارسی	عربی
پان قرعۂ زرد و قرعۂ رمالان را نیز گویند ۱۲	طاس	كَعْب وكَعْبه وكُعُب وكِعَاب جمع
پانسا پھینکنا	طاس غلطانیدن وافگندن وکعبتین انداختن	صَبْن وجَمْع
پانی	آب	مَاءٌ ومِیَاه وأمْوَاه جمع
پانی بھر آنا منہ مین	دہان پر آب گشتن وآب دہان گردیدن وازدہان رفتن	
پانی پینا	نوشیدن وخوردن وآشامیدن آب	شُرْب
پانی پینا آدمے کا	آب نوشیدن آدم	شرب
پانی پینا درند کا	آب خوردن درند	دلع
پانی پانی ہونا	از شرم آب شدن وعرق کردن وخوی آوردن وگرفتن ودویدن خوی از انفعال رو دادن	الذَّوْبُ مِنَ الحَیَاءِ
پانی ظاہر اور روان زمین پر	آب جاری	مَعِین وسَنِیم
پانی کنوین کے تلی سی نکلا ہوا	آب از چاہ برآمده	نبط

ترکی	انگریزی	سنسکرت
زار و قرعہ	اےڈائیس (فار گیمنگ) A dice (for gaming)	دِیوَنہٗ + پَاشَکہٗ देवनः + पाशकः
زار آتمق و زار قرتلاتمق و قرعہ آتمق	ٹوتھرو ڈائیس + To throw dice.	پَاشکپاتنم पाशकपातनम्
صُو	واٹر Water.	اُدکم + سروتومُکھم + سلِلم उदकम् + सर्वतोमुखम् + सलिलम्
حسرت ایتمک	واٹرنگ آف دی ماؤتھ Watering of the mouth	مکھی سلِل پراپتم मुखेसलिलप्राप्तम्
صو ایچمک	ٹو ڈرنک واٹر To drink water.	نیرپانم नीरपानम्
صو ایچمک	ڈرنکنگ آف واٹر بائی مین Drinking of water by men	جلپانم منشیسی जलपानं मनुष्यस्य
صو ایچمک	ڈرنکنگ آف واٹر بائی بیسٹس Drinking of water by beasts.	پاتھ پانم ودیرن کرتر جیوسی سہادہ पाथपानं विदीर्णकर्तुजीवस्यसिंहादेः
حیادن و شرم دن صو اولمق و ارتق	ٹو بی ویٹ وتھ پرسپیریشن To be wet with pers-piration.	سلِلی بھوتم + آردربھونم सलिलीभूतम् + आर्द्रभवनम्
گیچن صو و جاری صو	واٹر فلوانگ آن دی سرفیس آف دی ارتھ Water flowing on the surface of the earth.	سپھٹ جلسنچارم + پرتھویا اپریپری स्फुटजलसंचारम् + पृथिव्याउपर्युपरि
قویودن چقمش صو	ویل واٹر Well water.	جل کوپا دُدھرتہ जलकूपादुद्धृतः

اردو	فارسی	عربی
پانی پہاڑونمین بہتا ہوا	آب روان زیر درختان	غَلَل
پانی رُکا ہُوا	آب ایستاده	غَدِیر
پانی گڑہونمین اور پہاڑونمین ہوا	آب کوه و دره	ثَغب
پانی ٹخنون تک اور آدہی پنڈلی تک	+	ضَحضَاح
پانی پینا اونٹ اور چارپایہ کا	آب نوشیدن شُتر و چارپای	جَرع و کَرع
پانی پینا پرندے کا	آب نوشیدن پرند	عَبّ
پانی میٹھا	آب شیرین	عَذب
پانی کھارا	آب شور	مَالِح
پانی کڑوا	آب تلخ	زُعاق و ذُعاق
پانی چشمی اور کنوئین کا ہمیشہ رہنی والا	آب چشمه و آب چاه دائمی	عِدّ

ترکے	انگریزے	سنسکرت
آغاجلر آرہسندہ جاری اولان صو	واٹر فلوانگ تھرو ٹریز Water flowing through trees.	جلم ورکشیشو سنچرتم जलंवृक्षेषुसंचरितम्
دورشس صو بریردہ	اسٹیگنینٹ واٹر Stagnant water.	نیرا بروہتہ नीराऽबरुद्धितः
چقوردہ و درہ ایچندہ ایرکلن صو	واٹر فاؤنڈ ان ریوینس اینڈ ماؤنٹنس Water found in ravines and mountains	جلم گرت پروتیشو ستھتی بہوتم जलंगर्तपर्वतेषुस्थितीभूतम्
دیز وارنجہ و دیزدن اشاغہ قدر اولان صو	واٹر اینکل ڈیپ اینڈ ڈیپ اپ ٹو ہاف دی کاف آف دی لیگ Water ankle deep and deep up to half the calf of the leg.	جلا گلفم چاردھہ جنگھایام जलागुल्फच्चार्द्धजङ्घायाम
دوہ و حیوانلرک صو ایچمسے	ڈرنکنگ آف واٹر بائی کیملس اینڈ کواڈروپیڈس Drinking of water by camels and quadrupeds.	جلپانم اشٹر شیچ پشوہ जलपानमुष्ट्रश्वपशोः
قوش صو ایچمسے	ڈرنکنگ آف واٹر بائی برڈس Drinking of water by birds.	جلپانم پکشنہ जलपानंपक्षिणः
طات لی صو	سویٹ واٹر Sweet water.	جل مشٹم जलमिष्टम्
طوزلو صو	برکش واٹر Brackish water.	جل کشارم जलक्षारम्
آجی صو	بٹر واٹر Bitter water.	نیر کٹ नीरकटु
چشمہ و قویودہ دایم اولان صو	پرانیل واٹر آف اسٹریمس اینڈ ویلس Perenneil water of streams and wells.	جلم نرجھر کوپسیچ سرودیو ستھتم जलंनिर्झरकूपस्यचसर्वदैवस्थितम्

اردو	فارسی	عربی
پانی کہ ایک جانب ہلانی سے دوسری طرف نہ ہلے	آب بسیار کہ یکطرف او جنبد بطرف دیگری نجنبد	کُرّ
پانی بہت اور میٹھا	آب بسیار و شیرین	غَدَق
پانی غرق کرنیوالا	آب غرق کننده	غَمْر
پانی اُوتھلا	آب تُنک	ضَحْل و ضَهْل و شَلْ و ثَمَد (اندک ۱۲ — بسیار کمتر ۱۲)
پانی بہت سرد	آب بسیار خنک	خَصِر و شَبِم
پانی زمین پر بہتا ہوا	آب روان بروی زمین	مَعِین و سَنِم
پانی سونے اور چاندیکا	آب زر و طلا و آب نقره	مَاءُ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ
پانی جو ہاتھکی کہودنی سی نکل آوے	آب دست کن	+
پانی زمین کی تہ کا	آب زیرِ زمین	غَوْر
پانی روان	آب روان	غَیْل

سنسکرت	انگریزی	ترکی
جلیک پارشو چلنا دویتی پارشوی نچلیت जलैकपार्श्वचलनाद्द्वितीयपार्श्वे न चलेत्	واٹر وچ از ان ڈسٹربڈ ایٹ ون اینڈ اف سٹرڈ ایٹ دی ادر Water which is undisturbed at one end if stirred at the other.	+
جل بہو چ مشٹم जलबहुचमिष्टम्	سفیشینٹ اینڈ سویٹ واٹر Sufficient and sweet water.	چوق صو وطادلو صو
جلو نمجکرت जलोन्मज्जकृत्	واٹر سفیشینٹ ٹو ڈراؤن ون Water sufficient to drown one.	غرق ایدن صو
نگمبھیر جلم नगम्भीरजलम्	شیلو واٹر Shallow water.	آزہ جق صو
بہو شیت جلم बहुशीतजलम्	آئیس کولڈ واٹر Ice cold water.	چوق صنوق صو
جلم بھومیو پری پرسرتم जलंभूम्युपरिप्रसृतम्	واٹر فلوانگ آن دی سرفیس آف دی ارتھ Water flowing on the surface of the earth.	یر اوستندہ جاری اولان صو
جل سورن رجتسیچ जलसुवर्णरजतस्यच	واٹر آف گولڈ اینڈ سلور Water of gold and silver.	آلتون و گموشک صو
ہستاد کہنت پراپت جلم हस्तात्खनितप्राप्तजलम्	واٹر ڈگ آوٹ بائی دی ہینڈس Water dug out by the hands.	+
پرتہوی تل جلم पृथ्वीतलजलम्	واٹر فلوانگ انڈر گراؤنڈ Water flowing underground.	یر دیلندگے صو
جل سنچرتم जलसञ्चरितम्	فلوانگ واٹر Flowing water.	جاری اولان صو

اردو	فارسی	عربی
پانی جو کہ زمین پر ہو بغیر ڈول وغیرہ کے اوسکو پی سکین		سَیح
پانی سوکہہ جانا زمین مین	فروشدن آب در زمین و فروکشیدن زمین آب را	نضب و نضوب و غیض
پانی گرانا	آب ریختن	سَکب و صَب و اِراقة
پائنچہ	پایچہ	رِجل
پائنچے چڑہانا	پایچہ بالا زدن و بالا کردن و ساق مالیدن	تشمیر
پاؤن آدمی کا	پای مردم	رِجل
پاؤن حیوانات کا	پای حیوانات	قائمہ قوائم جمع
پاؤن پڑنا	بر پای کسی افتادن	اِنکباب و سحط
پاؤن جہنجہنانا اور پاؤن سوجانا	بخواب رفتن و خفتن پای	خدرُ الرِجلِ و مذل
پاؤن چلنا لڑکے کا	پای واشدن و باز کردن طفل	ترعرع

ترسکے	انگریزی	سنسکرت
یراوزرندگی صو	واٹر فلوانگ آن دہی سرفس آف دہی ارتھ Water flowing on the surface of the earth.	بھوپیوپری جلم भूम्योपरि जलम्
صویره باتمق وقورمق	ڈرائنگ اپ آف واٹر آن لینڈ Drying up of water on land.	بھومیام شُشک جلم भूम्यां शुष्क जलम्
صو دوکمک	ٹو ڈراپ واٹر To drop water.	جلپاتنم जलपातनम्
ایاق وپاچه	اے لیگ آف اے پیر آف ٹراوزرس A leg of a pair of trousers.	جنگھاوسترم जङ्घावस्त्रम्
پاچه یوجه لتمک وصغامق	ٹو ریز اپ دہی لیگ آف اے پیر آف ٹراوزرس To raise up the leg of a pair of trousers.	جنگھاوسترورده‌وکرنم जङ्घावस्त्रोर्ध्वकरणम्
ایاق	فٹ آف مین Foot of men.	پادمنشیسی पादमनुष्यस्य
حیوانلرک ایاقی	لیگ آف بیسٹس Leg of beasts.	پادپشونام पादपशूनाम्
کیمسه‌نک ایاغنه دوشمک	ٹو پراسٹریٹ ونس سیلف ایٹ دہی فیٹ آف To prostrate ones self at the feet of.	پادوپرپتنم :: پادبندنم पादोपरिपतनम् + पादबन्दनम्
ایاق اوشیمق	بینمبنگ آف دہی فٹ Benumbing of the foot.	پادوای وکرتم + شونیئ पादवायुविकृतम् + शून्य [illegible]
چوجق ایاغی آچمق وجوجق یورومک	واکنگ آف اے چائیلڈ Walking of a child.	پادچارشیشو पादचारशिशोः

اردو	فارسی	عربی
پاؤن چپی کرنا و پاؤن دابنا	مشتمال و مشتمالی کردن	غَمز و دَلك
پائی بیای مجہول ١٢	پاچہ و پایہ	کُرَاع و مَقَادِم و بَالِغَاء محاورۂ حال ١٢ معرب پایہا ١٢
پائی تخت وغیرہ کی	پایہای تخت وغیرہ	قَوَائِم و اُسُر
پای تخت مکان بودن سلاطین ١٢	ہمایون گاہ و پائی تخت	دَارُ السَّلطَنَة و دَارُ الاِمَارَة
پا پائی تُراب	نقل مکان	✣
پایجامہ	شلوار و تنبان و پایچہ و زیر جامہ عرف حال ١٢	سَرَاوِیل
پایجامہ عورت کا	شلوار میان پا و میان پاچہ	✣
پائل زیور پای ١٢	پا برنجن و پا رنجن و پا آورنجن	خَلخَال
پائل	نگون سار زادہ و باژگونہ زاد	مَرجُول و مَیتُون
	باب بای پارسی با بای موحدہ	

پا یعنی از جای خود بجای دیگر رو دبار [illegible] ١٢

ترکے	انگریزے	سنسکرت
اوکلہ یکٹ سورتمک سلک ال ایلہ اوغوق وسورک	شیمپوانگ Shampooing.	پادمردنم + پادوایتم وا पादमर्दनम् + पाददापितंवा
ایاق وپاچہ	ٹراٹرس Trotters.	پادپشوہ पादपशीः
سدیرایاقلری	دہی فٹ آر اسٹینڈ آف اے ٹیبل چیر The foot or stand of a table, chair &c.	پادسنہاسنادینہ पादःसिंहासनादेः
آستانہ	کیپیٹل سیٹی Capital city.	بہدراسن پادم + راجدانیح भद्रासनपादम् + राजधानि स्म
نقل مکان	دہی فرسٹ اسٹیج آف اے جرنی The first stage of a journey.	ابہنریانم अभिनिर्याणम्
طون	ٹراوزرس Trousers.	سوچیانرمت پادوسترم सूच्यानिर्मितपादवस्त्रम्
قاریلرک طونے	ٹراوزرس فار فیمیلس Trousers for females.	چنڈاتکادہ + سوچیانرمت پادوسترم ستریہ चण्डातकादिः + सूच्यानिर्मितपादवस्त्रं स्त्रियः
منگل	اے فٹ آرنیمنٹ فار ویمین A foot ornament for women.	منجیرہ + نوپرہ मञ्जीरः + नूपुरः
ایاق اوجندن طوغمش چوجوق	ون بارن ود دہی فیٹ فورموسٹ One born with the feet foremost.	پادجنما + وپریت جنما पादजन्मा + विपरीतजन्मा
	باب بای پارسی بای موحدہ	

عربی	فارسی	اردو
اِسْتِمْسَاکٌ وَقَیحٌ وَتَقَیُّحٌ وَتَقْیِیحٌ	ریم کردن و ریمناک شدن زخم	پیپانا و پیبانا زبان قصبات ۱۲ زبان شہر ۱۲
	باب بای پارسی بابای پارسی	
جَفْنٌ اَجْفَانٌ وَجُفُونٌ جمع	بام چشم و پلک ۱ه	پپوٹا
قُشَارَۃٌ وَقِشْرٌ	پوست خشک ہر چیز	پپڑی
	باب بای پارسی بابای فوقانی	
صَفْرَاءُ وَمِرَّۃٌ	تلخہ	پت
عِرْضٌ	آبرو	پت زبان دیہات ۱۲
مَرَارَۃٌ	زہرہ	پتا
وَرَقٌ اَوْرَاقٌ جمع	برگ	پتّا
عَلَامَۃٌ وَعُلَامَۃٌ وَاُعْلُوْمَۃٌ وَمَعْلَمٌ وَسِمَۃٌ وَسِیْمَا وَسِیْمِیَاءُ	نشان و سراغ	پتا

۱ه بکسر اول و سکون لام و کاف تازی و میر خسرو علیہ الرحمۃ در کلام خود بفتح لام آوردہ ۱۲ منہ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ورنادی پری پکونمکھم + پکونمکھ کرنم + پویتم व्रणादिपरिपक्वोन्मुखम् + पक्वोन्मुखकरणम् + पूयितम्	فلوانگ آف میٹر فرام اے وونڈ Flowing of matter from a wounds.	یاره ایرکلنمک
	باب بای پارسی باری پارسی	
چکشو پٹلم + نیترانچلم चक्षुपटलम् + नेत्राञ्चलम्	دی آئی لڈ The eye lid.	گوز قپاغی
سوکشمو پری بھاگم + توگو सूक्ष्मोपरिभागम् + त्वगिव	کرسٹ Crust.	دری ہرنسنہ نک قابی
	باب بای پارسی با فوقانی	
پتم + مایو पित्तम् + मायुः	بائل Bile.	صفرا
پرتشٹھا + لجا + ایشوریم प्रतिष्ठा + लज्जा + ऐश्वर्यम्	گڈ نیم + کیرکٹر + ریسپکٹبلیٹی Good name; Charac-ter; Respectability.	وقار و ناموس
پلیہ سمیپے لگنڈم کٹجل پوریتم प्लीहसमीपे लगण्डं कटुजलपूरितम्	دی گال بلیڈر The gall bladder.	اود
پترم + دلم + پرنم पत्त्रम् + दलम् + पर्णम्	ا لیف A leaf.	یپراق
نشٹ سندیش پراپتم + چنہم नष्टसंदेशप्राप्तम् + चिह्नम्	ڈائرکشن + ایڈرس Direction; Address.	نشان و اثر

اردو	فارسی	عربی
پت جھاڑ	خزانِ برگ ریزان و پائیز و پاییز و مہرگان	خریف
پتر	بند و پتر	ضَبَّۃ
پترا	+	تَقَوِّیُم
پتلا	باریک	دَقیق
پتلا خلاف غلیظ ۱۲	تُنک	رَقیق و رَیْمخہ ل۱ بوزن کریمہ ۱۲
پُتلا تصویر سایہ دار ۱۲	پیکر	تِمثال تَماثیل جمع
پُتلے	+	لُعبۃ
پُتلی	انگورک و مردم چشم و مردمک	اِنسانُ العَین
پُتلی کا سانگ	شب بازی و لعبت بازی	+
پُتلی کا سانگ کرنے والا	شب باز و لعبت باز	+

ل۱ چھپر کو از باب نصر شد و باب ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
گوز آیلر	آٹم + فالنگ آف لیوز اِن آٹم Autumn; Falling of leaves in autumn.	وسنترتُہ + پترپتنم वसन्तर्तुः + पत्रपतनम्
اینلوتور	اے پلیٹ آر کلیمپ آف میٹل A plate or clamp of metal.	سوُرنادپترم + پرشٹھم + پُستکادپترم स्वर्णादिपत्रम् + पृष्ठम् + पुस्तकादिपत्रम्
تقویم	این المینیک An almanac.	پنچانگم + تتھہ پترم पञ्चाङ्गम् + तिथिपत्रम्
یوفقہ دانجہ	تھن + فائن (کلاتھ) Thin; Fine (cloth &c).	وستر ادسوکشم वस्त्रादिसूक्ष्मम्
اینجہ	تھن (لکوڈس) Thin (liquids &c)	ودرتہ + دروی بھوتم + ولینہ विद्रुतः + द्रवीभूतम् + विलीनः
صورت و تمثال	این آیڈال + این امیج An idol; An image	پُتلہ + موُرتہ पुत्तलः + मूर्त्तिः
اویون	اے پپٹ + اے ڈال A puppet; A doll.	پُتلکا पुत्तलिका
ببک قراغ و قرا موق	پیوپل آف دہی آئی Pupil of the eye.	کنینکا + اکشتارکا कनीनिका + अक्षितारका
اویون اوینجق	پپٹ شو + پرفارمنس آف میریونیٹس Puppet show; Performance of marionettes.	پتلکا سوانگم + سوروپم + واکریدا पुत्तलिकास्वाङ्गम् + स्वरूपं वाक्रीडा च
قرجک کناری	اے پرفارمر آف دہی پلی آف میریونیٹس A performer of the play of marionettes.	پتلکایاہ سوروپانتر بھید کرتا + پتلکا کوتکی पुत्तलिकायाः स्वरूपान्तरभेदकर्त्ता + पुत्तलिकाकौतुकी

ॐ मारीमि: की
डा धम्र दृश्यादि
निर्मितायावस्त

اردو	فارسی	عربی
پُتنا	کرانۂ فرج زن و لبِ فرج زن و کنارۂ کُس	شُفر و شافِر
پَتنگ	کاغذ ہوائی و کاغذ اطفال و کاغذ باد و بادپر و بادپرک و کاغذ بادی و باد	طائرہ
پَتنگ چوب جامہ رزیدن ۱۲	بَکَم	بَقَّم
پَتنگا	پرکالۂ آتش و پُلُفتہ	شرارۃُ التِّبنِ
پَتنگا	پَروانہ	فَراش و فَراشَۃ
پَتوار	دُنبالِ کشتی	سُکّان
پَتواس	پدواز و آدہ و پتواز	مِیقعۃ و کَندَرۃ
پَتھر	سَنگ	حَجَر
پَتھراو کرنا	سنگ باران کردن	اِمطارُ الحَجرِ و تتابعُ الحَجرِ
پَتھر کا مکان	مکانِ سنگین و منزلِ سنگین	رَضِیم و مَرضُوم

ترکی	انگریزی	سنسکرت
فرجک کناری	لپ آف دہی وَلوا Lip of the vulva.	بھگاگربھاگم + بھگ پالہ भगाग्रभागम् + भगपालिः
+	اے کائٹ (فار فلائنگ) A kite (for flying).	گن یکتا کاش یترکا + چنگیت بھاشایام गुणयुक्ताकाशयत्रिका + च ङ्गतिभाषायाम्
بقم وبویہ آغاجی	سپین آر ریڈ وُڈ Sappan or red wood	بھاریا ورکشہ + کرمک بھیدہ भार्यावृक्षः + क्रमुकभेदः
اود قغلجیمی	اے اسپارک A spark.	سپھلنگہ + اگن کنہ स्फुलिङ्गः + अग्निकणः
کلبک	اے ماتھ A moth.	پتنگ کیٹ پکشی + دیپ پتنگہ पतङ्गः कीटपक्षी + दीपपत ङ्गः
کمی قویروغی	اے رڈر + اے ہیلم A rudder, A helm.	نوکا پرشتھہ ونڈہ + ترپچھم नौकापृष्ठदण्डः + तरिपु- च्छम्
کونن	اے بیمبو ورک فار بردس آف پری ٹو سٹ اپان A bamboo work for birds of prey to sit upon.	دوستمبھوپر کاشتھہ روپ ینترم द्विस्तम्भोपरिकाष्ठरूपय न्त्रम्
طاش	اے اسٹون A stone.	پاشانہ + درشت पाषाणः + दृषत्
طاش ایلہ اورمق	ٹو اسٹون اے پرسن سیزلیسلی To stone a person cease-lessly.	پرستر ورشٹکرنم प्रस्तरवृष्टिकरणम्
طاشلہ یاپلمش بنا	اے اسٹون بلڈنگ A stone building.	پاشان گرہم पाषाणगृहम्

اردو	فارسی	عربی
پتھر مارنا	سنگ زدن و سنگسار کردن	رَجم
پتھری	سنگ چاقو	مِسْحَذ و مِسَنَّة
پتھری	سنگ چخماخ و چقماق و چخماق	مَضْبُوحَه و قَدَّاح و قَدَّاحَة
پتھری	سنگ مثانه و سنگ گرده	حَصَاةُ المُثَانَةِ و حَصَاةُ الكُلْيَةِ و حَجَرُ الصِّبْيَانِ
پتھری	سنگریزه	حَصَاة و حَصیٰ و حَصَيَات جمع و حَصَبَة و حَصْبَاء
پتّی	برگ کوچک	وَرَق و هَدَب و هُدَّاب و عَبَل
پتی	اِبر	شَرَیٰ
پتّے جھاڑنا	برگ از درخت افشاندن و شوراندن	هَشّ و عَبَل و حَتّ و خَبط
پتی جھڑنا	برگ ریختن	اِنْحِتَات و تَحَاتُت و تَحَتُّت
پتیلا	دیگ و پتیله و پتیل و پاتله	قِدْر

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طاش آتمق	ٹو پیلٹ وِتھ اسٹونس To pelt with stones.	پاشانپرہار पाषाणप्रहारः
بیلکو طاش	اے وہیٹ اسٹون A whetstone.	شستر شلا शस्त्रशिला
چقماق	فلنٹ Flint.	اگن پاشانہ अग्निपाषाणः
مثانہ طاشی	اسٹون اِن دہی بلیڈر Stone in the bladder	اشمری अश्मरी
اواق طاشلر	گریول + پیبل Gravel; Pebble.	پاشان کہنڈم पाषाणखण्डम्
یپراق	اے لیف لیٹ A leaflet.	لگھو پترم लघुपत्रम्
قورت آشنی	ریش + اے کائنڈ آف ڈزیز Rash. A kind of disease.	شیت وکرت روگہ शीतविकृतरोगः
یپراق دوشرک	ٹو شیڈ لیوز (فرام اے ٹری) To shed leaves (from a tree).	لگھو پتر پاتنم लघुपत्रपातनम्
یپراق دوشمک	فالنگ آف لیوز Falling of leaves.	لگھو پرن پتنم लघुपर्णपतनम्
چولمک وقزان	اے لارج کیولینری یوٹینسل A large culinary utensil.	منک سدرش دھات پاترم मणिकसदृशधातुपात्रम्

اردو	فارسی	عربی
تبیلی دیگ سینہ کوچک ۱۲	دیگچہ	کِفت
	باب بای پارسی بای ہندی	
پٹ	نگون	مُکبّ و مُنکبّ
پٹ	تختہ در و لخت در	مِصْرَاع
پٹا گلوبندی کہ در گردن حیوانات کنند ۱۲	گلوبند	مِخْنقة
پٹا کُتّے کا	قِلادہ	مِخْنقةُ الکلبِ
پٹا بلی اور ہرن کا	گلوبند آہو و گربہ	خَضَاض
پٹاخا	ترَقّہ	+
پٹارا	+	سَلّة وسَلّ وسِلال جمع
پٹاری	طبلۂ کوچک	جُوْنَة و سُلَیْلَة وعَتِیدة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
گھٹ سدرش ہات پاترم घटसदृशधातुपात्रम्	اے اسمال کیولینری یوٹینسل A small culinary utensil.	چولک و تنجرہ
	باب بای پارسی بای ہندی	
ادھو مکھم + اپری پرشٹھم अधोमुखम् + उपरिपृष्ठम्	اپسائڈ ڈاؤن + اوورٹرنڈ Upside down; Over-turned.	ترس
دار وادی پاٹم दार्वादिपाटम्	دی لیف آف اے ڈور The leaf of a door.	قاپو قناڈی
کنٹھ پٹکا कण्ठपट्टिका	اے کالر A collar.	بوغمق و بویون باغی
شنہ کنٹھ پٹکا शुनः कण्ठपट्टिका	اے ڈاگ کالر A dog collar.	بوغمق
کنٹھ پٹکا مارجار ہرنسیچ कण्ठपट्टिका मार्जारहरिणस्य च	کالر آف اے کیٹ اینڈ ڈیئر Collar of a cat and deer.	کدی وگیک قلادہ سی
دھات پشپم + اگن کریڈا پاتر धातुपुष्पम् + अग्निक्रीडापात्र	اے کریکر A cracker.	کپسول قرقہ
پٹکہ + منجوشا पिटकः + मञ्जूषा	اے لارج باسکٹ A large basket.	زنبیل و سبد
لگھو منجوشا लघुमञ्जूषा	اے اسمال باسکٹ A small basket.	عطار کرک قطوسی و طابلاسی

اردو	فارسی	عربی
پَٹپَر	دشت سادہ و بیابان ساذ	صَفصَف وقَفر وجَرد واجَراد ومَرات و مِصراد
پٹخنا سوجن کا	فرونشستن آماس	اِمسَاخ واِنفِشَاش
پَٹرَا	تخته	لَوح
پٹکا	کمر وکمربند	نِطَاق ومِنطَقه
پٹکنا سوجن کا	فروشدن آماس	اِمسَاخ واِنفِشَاش
پٹکنا	چیزی را بر زمین زدن	لَبَط ولَبَج وسَرمی
پَٹُوا	علاقه بند	+
پَٹّها	پی	عَصَب
پٹھا	جوزه وجوجه وچوزه	فرخ
پٹّی [۱]	سر بند ورگ بند وزخم بند وجراحت بند	عِصَابَة وعِصَاب [۲]

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ستھلم + ورکشادرہتابھومیہ स्थलम् + वृक्षादिरहिताभूमिः	ولڈرنیس + ڈیزرٹ Wilderness; Desert.	اووه
شوتھہ پتنم शोथपतनम्	سبسائڈنگ آف اے سویلنگ Subsiding of a swelling.	شیش اوتورمق
دارو پاٹم + پٹکا दारुपाटम् + पट्टिका	اے پلینک A plank.	تخته
کٹ بندھن وسترم कटिबन्धनवस्त्रम्	اے گرڈل A girdle.	بیلباغ وقوشق
شوتھادِشمنم शोथादिशमनम्	سبسائڈنگ آف اے سویلنگ Subsiding of a swelling.	شیش اوتورمق
وستودھہ پاتنم वस्त्वधःपातनम्	ٹو تھرو آن دی گراؤنڈ To throw on the ground.	کورشمک و آتمق
پاٹ سوترکاری + جات بھید पाटसूत्रकारी + जातिभेदः	اے بریڈر A braider.	علاقه بند
ستھول شرا स्थूलशिरा	اے سنیو + اے ٹینڈن A sinew; A tendon	سینکر وسکر
ککٹ توکہ कुक्कुटतोकः	اے چکن + اے ینگ برڈ A chicken; A young bird.	قوش یاوریسی
ورنادیہ پٹکا + ورن بندھن وسترم व्रणादेःपट्टिका + व्रणबन्धनवस्त्रम्	اے بینڈیج A bandage.	باشه باغلادقلری صاردقلری نسنه

اردو	فارسی	عربی
پٹیلا چوب ہموار کردن زمین شیار کردہ ۱۲	مالہ و بزن و شکن و گراؔ	مِسلَفَة و شَوف
	باب بای پارسی با جیم عربی	
پجاوا	داش خشت پزی و پزاوہ و کوزہ و فخار خانہ	کُورَةُ اللَّبِن
پچوڑا تصغیر پاجی ۱۲	فرومایہ کمینہ و دون	رَذِیل و وَغد و طَغام
	باب بای پارسی با جیم پارسی	
پچانا	گواریدن لازم و متعدی ہر دو آمدہ ۱۲ برہان	ہَضم و [illegible]
پچتانا	افسوس خوردن و کردن و زدن و بردن حیف	حَسرۃ و حَسَرۃ و تَلَہُّف و تَأَسُّف و تَفَکُّن +
پچر	پانہ و فانہ	شِکَّة
پچر لگانا	پانہ زدن در چیزی	وَشظ [illegible]
پچکاری	دگیر و آب دوزک و پچکاری	مِضخَّة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
کشیتر سمیکرن پاٹم ہل بھیدہ क्षेत्रसमीकरणपाटम् ÷ हलभेदः	اے لاگ آر بیم یوزڈ ٹو ہیرو گراؤنڈ A log or beam used to harrow ground.	سورکو
	باب بای پارسی با جیم عربی	÷
اشٹکا پکوار تھہ گرتہ इष्टकापक्वार्थगर्तः	اے برک کلن A brick kiln.	کرج وکرپچ وچاق وچولک اوجاغی
کتسیتر پرشہ ÷ پشنہ कुत्सितपुरुषः ÷ पिशुनः	لو ÷ مین ÷ شیبی Low; Mean; Shabby	خورکمسه
	باب بای پارسی با جیم عربی	
پاچن کرنم ÷ پاچتم पाचनकरणम् ÷ पाचितम्	ٹو ڈائجسٹ To digest.	طعامی سکرک وهضم ایتمک و سمک وهضم اولمق
پشچاتاپ کرنم पश्चात्तापकरणम्	ٹو ریپنٹ ÷ ٹو بی ساری فار To repent; To be sorry for.	افسوس ایتمک
پارشو کیلہ पार्श्वकीलः	اے پلگ A plug.	بالطه وچوی وقسقی
پارشو کیل ستھاپنم ÷ واپرویشنم पार्श्वकीलस्थापनम् ÷ वा-प्रवेशनम्	ٹو ڈرائیو اے پلگ ان To drive a plug in	چوی صوقشدرمق
پانیی پاتنی ÷ پچکا पानीयपातनी ÷ पिचिका	اے اسکوئرٹ A squirt.	÷

عربی	فارسی	اردو
منضحہ و ترتاقہ و مزرقہ [۱]	+	پچکاری دوا کی
ہاضوم و ہضوم	گوارش و گوارشت	پچلونا یعنی دوائے ہاضم طعام ۱۲
اِنہضام	گواریدن و شکستہ شدن طعام در معدہ	پچنا
شطن و شکال	تاتورہ و چدار و پابند [۲]	پچھاڑی
تجعجع	خود را بار بار بر زمین زدن یعنے از غم و درد وغیرہ ۱۲	پچھاڑیں کھانا
رجوع علی العقاد	بر قفا برگشتن	پچھلے پاؤں پھرنا
مغراب	خاور	پچھاہنہ و پچھانو و پچھم
مشرط و مشراط و مبضع و مبزغ	گلک و نشتر و نیشتر	پچھنا نشتر کہ از وے عضو زنند تا خون برآید ۱۲
شرط و بزغ	گلک زدن و نشتر زدن و نیشتر زدن	پچھنے دینا
دبور	باد غربی و باد قبلہ	پچھوا و پچھیاؤ

[۱] یعنی ناشورۂ لوہی کہ سوراخی تنگ دارد و در جوف آن بقدر سوراخ چوبکی بود کہ از راہ آن در صماخ گوش فتیلہ دوا زنند ۱۲

[۲] وچدار را بعربی تنبان ہر دو دست اسپ بندند تا اطلاق کنند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
لوله واغزک	اے سیرنج A syringe.	اَوشدھ جل پچکا औषधिजलपिचिक्का
جوارش	اینی ڈائجیسٹو میڈیسن Any digestive medi-cine.	لون پنچکم + یو کشارادہ लवणपञ्चकम्+ यवक्षारादिः
هضم اولمق	ٹو بی ڈائجیسٹیڈ To be digested.	پچنم + اودریشادِ पचनम्+ उदरेऽन्नादि
بوقاغی و کوستک پایوند	دی روپ بای وچ ہارسیز ہائنڈ لیگس آر ٹائڈ The rope by which hor-ses' hind legs are tied.	چرم پاد بندہن رجہ चरमपादबन्धनरज्जुः
یراوستنه دوشمک	ٹو فال ڈاؤن ریپیٹیڈلی To fall down repea-tedly.	سوپاداد پاتنم + واپتنم स्वपादादिपातनम्+ वापतनम्
اردینه دوشمک	ٹو وتھڈرا امیجیٹلی To withdraw imme-diatily.	وکرگمنم + ولوم گمنم वक्रगमनम्+ विलोमगनम्
گون طولنجق یر	ویسٹ West.	پشچم دِش पश्चिमदिश
نشتر	اے سکیری فیکیٹر A scarificator.	شرادیہ سوکشم شسترم शिरादेः सूक्ष्मशस्त्रम्
نشتر اورمق	ٹو سکیری فائی To scarify.	شرا ششترن بھیدنم शिराशस्त्रेणभेदनम्
مغرب یلی	ویسٹرلی ونڈ Westerly wind.	پشچم دگوایہ पश्चिमदिग्वायुः

اردو	فارسی	عربی
پچھوڑنا	غلاف شاندن	نسف
پچھوڑن	+	نُسَافَة
	باب بای پارسی با دال مہملہ	
پَدانا	گوزانیدن	تَضْرِیط و اِضْرَاط
پَدُوڑا	مرد گوز زن	ضَرَّاط و ضُرُوط و ضِرَّاوط بروزن صبور ۱۲ بروزن سنور ۱۲
پَدُوڑی	زنِ گوز زن	ضَرَّاطَہ
	باب بای پارسی با رای مہملہ	
پَر [له]	مگر و پن و لیکن و امّا	لٰکِنَّ
پَرْ	پَرْ	رِیْش
پُرْ	پُرْ	مَمْلُوٌّ

[له] صاحب لغات کشوری گوید کہ پر بمعنی لیکن لغت فارسی است لیکن در فرہنگ بہار عجم پر بمعنی لیکن لغت موجود از زبان لسان فارسی نیست ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
سُورپادِنا شُدّھ کرنم सूर्पादिनाशुद्धकरणम्	ٹُو وِنّو To winnow.	نفض ایتمک وسلکمک
سُورپادِ شیشِتم सूर्पादे: शेषितम्	چیَف Chaff.	دوشن نسنہ
	باب بای پارسی با دال مھملہ	
پَردِت کرنم पर्द्दितकरणम्	ٹو کاز ٹو بریک وِنڈ To cause to break wind.	اوصرتمق
پَردکارِی + اَدھووای کرتا पर्द्दकारी+अधोवायुकर्त्ता	اے میل ہیونگ اے پروپینسیٹی ٹو بریک ونڈ ٹو آفن A male having a propensity to break wind too often	اوصرن کمسنہ
پَردتاستری + اَدھووائی کرتری पर्द्दिता स्त्री + अधोवायुकर्त्री	اے فیمیل بریکنگ ونڈ ٹو آفن A female breaking wind too often.	اوصرن قاری
	باب بای پارسی با رای مھملہ	
پَرنت परन्तु	بَٹ But.	لاکن
گرُت + پَتترم गरुत् + पतत्रम्	اے فیدر + ونگ A feather; Wing.	یلک و قنادوپر
پُورِتم + پَرپُورنم पूरितम् + परिपूर्णम्	فل + کمپلیٹ Full; Complete.	طولو

اردو	فارسی	عربی
پُرٹ	دلو بزرگ	غَرْب
پُرانا	دیرینه و کُهنه و پارینه	قَدِیم و عَتِیق و رَثٌّ
پُرانا کپڑا	جامهٔ کُهنه	طِمْر و اَطْمَار جمع
پُرانی پوستین	پوستین کُهنه و کَوَل	نِیم
پُرانی مَشک	مشک کُهنه	شَنٌّ
پُرانی ہڈّی	استخوان کُهنه	رِمَّة
پُرانا آدمی	پیر کهن سال	شَیْخٌ هِمٌّ
پُرانی چادر ایک پٹ	چادر یک لخت کهنه	رَیطَة جَرْدٌ
پُرانا جوتا	پا افزار کُهنه	نَعْلٌ نَقْلٌ
پُرانی کتاب	کتاب کهنه	کِتَابٌ دَارِسٌ

ف بمعنی دلو بزرگ که بگاوان از چاه کشیده شود ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
چرم جل ینترم + موٹھیت بھاشا चर्मजलयन्त्रम् + मोठति भाषा	اوئیدھر بکیٹ فار ریزنگ واٹر فرام اے ویل A leather bucket for raising water from a well	بیوک قوغہ
پُراتنم + چرنتنم पुरातनम् + चिरन्तनम्	اولڈ اینشینٹ Old; Ancient.	اسکی
پرتن وسترم प्रतनवस्त्रम्	اولڈ کلاتھ Old cloth.	اسکی اوربا
پرتن چرم پردھانم प्रतनचर्मपरिधानम्	ان اولڈ لیدھرن گارمینٹ An old leathern garment.	اسکی کورک
پرتن جل درتہ प्रत्नजलदृतिः	ان اولڈ واٹر بیگ آف لیدھر An old water bag of leather.	اسکی قربہ و اسکی طلوم
پرانا ستھکا पुराणास्थिका	اولڈ بون Old bone.	اسکی کمک
پران پرشہ पुराणपुरुषः	ان اولڈ مین An old man.	اسکی کشی
پرتنیک پارشو پردھان وسترم प्रत्नैकपार्श्वपरिधानवस्त्रम्	ان اولڈ شیٹ آف ون بریڈتھ آف کلاتھ An old sheet of one breadth of cloth.	اسکی قصتان برقات
پراتنوپانہہ पुरातनोपानह्	ان اولڈ شو An old shoe.	اسکی قندرہ
چرنتن پستکم चिरन्तनपुस्तकम्	ان اولڈ بک An old book.	اسکی کتاب

اردو	فارسی	عربی
پُرانا مکان	منزل کُہنہ	رَبْعٌ دَاثِرٌ
پُرانے نشان	نشانہای کُہنہ	رَسْمٌ طَامِسٌ
پُرانی کمان	کمان کُہنہ	قَوْسٌ عَاتِکَۃٌ
پُرانی بنا	بنای کہنہ	بِنَاءٌ قَدِیْمٌ
پُرانا دینار	دینار کُہنہ	دِیْنَارٌ عَتِیْقٌ
پُرانا مرد	مرد دیرینہ	رَجُلٌ دَهْرِیٌّ
پَربال	موی دیدہ و موی چشم	اَلشَّعْرُ الْمُنْقَلِبُ
پَر جھاڑنا	گریز و گُریج شدن	نَسَلَ لازم و متعدی ہر دو آمدہ ۱۲
پَر جھاڑنا	پرافشاندن مُرغ	نَفَضٌ و تَنَفُّشٌ
پَر جھڑنا	پرافتادن مرغ	اِنْسَال لازم و متعدی ہر دو آمدہ ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پُراتنوُدوستم पुरातनोदवसितम्	ان اولڈ ہاؤس An old house.	اسکی منزل
پُراتن چِنہانِ पुरातनचिन्हानि	ان اولڈ سائن ؛ اے ریمننٹ آف اولڈ ٹائمس An old sign; A remnant of old times.	اسکی علامت
پُراتن دہنُہ पुरातनधनुः	ان اولڈ بو An old bow.	اسکی یای
پُراتن ستہتہ पुरातनस्थितिः	اینشنٹ فاؤنڈیشن Ancient foundation	اسکی بنا
چرنتن دینارم चिरन्तनदीनारम्	اولڈ دینار Old "Dinar".	اسکی اقچہ
پُراتن پرُشہ पुरातनपुरुषः	ان اینشنٹ مین An ancient man.	اسکی کشی
چکشکچہ ؛ نیترروگ بھید चक्षुकचः ; नेत्ररोगभेदः	آئی لیشیز Eye lashes.	گوز اچیندگی صاچ وقیل
گرتسپہالنم ؛ پُراتن کشارنم गरुत्स्फालनम् ; पुरातनक्षारणम्	مولٹنگ آف فیدرس Moulting of feathers	سلکمک و قوشک یلک صاچلق و صاچمق
کہگادیہ پتترکشارنم खगादेः पतत्रक्षारणम्	ٹو فلیپ دی ونگس To flap the wings.	سلکمک
تنورہتیاگم ؛ پکش وِموچنم तनुरुहत्यागम् ; पक्षविमोचनम्	فالنگ آف آف فیدرس Falling off of feathers	قوشک یلک صاچلق

اردو	فارسی	عربی
پرچھی	خنجر چین	حُرّاج
پرداوا	فرجد جدّ بزرگ پدر	جَدُّ الاَبِ وَاَبُو الجَدِّ
پردادی	جدّهٔ پدر	جَدَّةُ الاَبِ وَاُمُّ الجَدِّ
پردہ	پَردَه	سِتْرٌ وَسُدُلٌ وَحِجَابٌ وَخِدْرٌ ف اَسْتَار وَاَسْدَال وَحُجُبٌ وَخُدُورٌ جمع
پردہ اُٹھانا	پرده برداشتن وبرانداختن وپرده برکشیدن وپرده برگرفتن وبرزدن	رَفْعُ السِّتْرِ وَكَشْفُ السِّتْرِ
پردہ ڈالنا	پرده افگندن وانداختن	سَدْلٌ وَاِرْخَاءٌ
پردیگی بی بی	پردگی وپرده نشین	مَحْجُوبَةٌ وَمَسْتُورَةٌ وَمُخَدَّرَةٌ
پردیس خلاف وطن	عالم غربت وجُرْمُزه	بِلَادُ الغُرْبَةِ وَبَلَدُ الغُرْبَةِ وَالبَلَدُ الغَرِيبُ وَدَارُ الغُرْبَةِ
پردیسی	غربت زده وغربت دیده وبوار	غَرِيبٌ وَمُسَافِرٌ وَابْنُ السَّبِيلِ
پُرس	یک قدِ آدم	بَطْحَة یقال بطحة رجل یعنے مقدار بالای یک مرد ۱۲

ف پرده را گویند پس آن زن بود درن

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اَشْوادِیُوپَرِپَلْیَنَم अश्वाद्योपरिपल्ययनम्	اے سیڈل بیگ A saddle bag.	دغارجق وہگبہ
پَرپِتامَہہ प्रपितामहः	اے گریٹ گرینڈ فادر آن دی فادرس سائڈ A great-grand father on the father's side.	بابانک دہ سی
پَرپِتامَہی प्रपितामही	اے گریٹ گرینڈ مدر آن دی فادرس سائڈ A great-grand mother on the father's side.	بابانک جدہ سی
اَنْتَہ پَٹَم + لَجّاپَٹَم + نیپَتھیَم अन्तःपटम् + लज्जापटम् + नेपथ्यम्	اے کرٹن + اے اسکرین A curtain; Screen.	اورتو وپردہ
لَجّاپَٹوتھاپَنَم लज्जापटोत्थापनम्	ٹو ریز دی کرٹن To raise the curtain.	پردہ قالدرمق
لَجّاپَٹ پاتَنَم लज्जापटपातनम्	ٹو ڈراپ دی کرٹن To drop the curtain.	پردہ صالمق ودوشرمک
لَجِّتاستری + اَدرِشیاستری लज्जितास्त्री + अदृश्यास्त्री	اے لیڈی ہو ڈز ناٹ گو آوٹ ان دی پبلک A lady who does not go out in the public.	خاتون و خانم
اَنْیَ دیشہ + پَرواسہ अन्यदेशः + प्रवासः	اے فارین کنٹری A foreign country.	غربت وسلا
پَرواسی + اَنْیَ دیشی प्रवासी + अन्यदेशी	اے فارینر + اے اسٹرینجر A foreigner; A stranger.	یادکسنہ
پنچ ہست پرمانم + پُرش پرمانم पञ्चहस्तप्रमाणम् + पुरुषप्रमाणम्	اے مینس ہائٹ (ایز اے میژر) A man's height (as a measure).	برآدم بوی وارنجیری

اردو	فارسی	عربی
پَرسُوں گزشتہ ۱۲	پریروز	قَبلَ الاَمسِ
پَرسُوں آئندہ ۱۲	پسِ فردا	بَعدَ غَدٍ
پرسونکی رات یعنی شبیکہ پیش از شب گزشتہ بود ۱۲	پری شب و پریدوش و پرندوش و پروندوش و پرندوشین و پرندوشینہ	قَبلَ البَارِحَۃِ الاُولیٰ
پُرسہ	پُرسہ و عزا پرسی و ماتم پُرسی	تَعزِیَۃ
پَرکٹ	بریدہ پر و پر بریدہ و بال بریدہ و بریدہ بال	مَقصُوصُ الجَنَاحِ
پَرکَترنا	پر بریدن و بال بریدن	قَصّ
پَرکَھنا	سرہ کردن	سَحلٌ و نَقدٌ
پَرکار	پرکار	دَوَّارَۃٌ و فِرجَارٌ معرب پرکار ۱۲
پَرگیری	پَرِتیر	قُذَّۃٌ و رِیشُ السَّھمِ
پَرگیری لگانا	پر بر تیر نشاندن و نہادن	قَذٌّ و اِقذاذ و رَیش

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اوتی گون	ڈی بیفور یسٹر ڈی Day before yester-day.	گت پرشوہ गतपरश्वः
اوبر گون	ڈی آفٹر ٹمارو Day after tomorrow	پرشواگمہ परश्वागमः
اوبر گیجہ	دی نائٹ بیفور یسٹر ڈی The night before yesterday.	پرشونشا परश्वनिशा
تعزیت	کنڈولینس Condolence.	شوکت سانتونم शोकितसान्त्वनम्
قنادی کیلمش قوش	فیدرلیس Featherless.	پکش ورکنہ पक्षवृक्णः
قنادی کسمک	ٹوکٹ دی فیدرس To cut the feathers.	پکش ورکنتنم पक्षकृन्तनम्
سیچک	ٹوایگزامن + ٹوٹیسٹ To examine; To test.	پریکشنم + پریکشاکرنم परीक्षणम् + परीक्षाकरणम्
پرکل	کامپسیز Compasses.	پرکارہ + ورت کرنارتھم प्रकारः + वृत्तकरणार्थम्
اوق یلکی	دی فیدر اٹیچڈ ٹو این ایرو The feather attached to an arrow.	شریوگیہ گرت शरयोग्यगरुत्
اوق یلکلمک	ٹو اٹیچ اے فیدر ٹو این ایرو To attach a feather to an arrow.	شری پکش سنیکت کرنم शरपक्षसंयुक्तकरणम्

اردو	فارسی	عربی
پَرگنہ ه۱	پرگنہ و دیہات	کُورَہ ه۲ و صُقْع
پَرمٹ	جائی گرفتن عشور	فُرْضَہ محاورۂ حال ۱۲
پُرمیو	پرمیو و سوزاک	حُرْقَۃُ البَوْلِ
پَرنالا	ناوِدان	مِرْزَاب و مِیزَاب
پرنالی گھوڑیکی	ناوِکفل	+
پَرنانا	فَرجد و پدر جَدَّہ	اَبُ الجَدِّ لِاُمٍّ
پَرِندہ	مرغ و پرندہ	طَائِرٌ
پَر نُوچنا	پر برکندن	نَتْف
پَروار	خیلخانہ	عَشِیْرَہ
پَروانہ یعنی فرمانِ بادشاہان امرا بمعنے حکمنامہ ۱۲	پروانہ	مَرْسُوْم

ه۱ زمینی را گویند که از آن حاصل الفرخ گیرند و این لغت فارسی است و در اردوی هند مستعمل بمعنی قصبات و دیهات چند که ازان خراج گیرند ۱۲

ه۲ کوره بروزن تیره شهرستان و ناحیه و کرانه و صقع بالضم کرانه و گوشه زمین یقال من هذا الصقع ای الناحیه ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
+	اے ڈسٹرکٹ + پرگنا A district; Pergunnah	گرامتا + دیشپرانتہ ग्रामता + देशप्रान्तः
گُمرُک	این اکٹرائی چوکی An octroi "chowkie"	شُلکادگرہنستھانم शुल्कादिग्रहणस्थानम्
چپل علتی و بل صوو قلمسی	گونوریا Gonorrhoea.	پرمیہہ प्रमहः
اولوق	اے کانڈوائٹ + اے ڈرین A conduit; A drain	پرنالکا प्रणालिका
بیوه	دی ڈیپریشن الانگ دی بیک آف اے ہارس فرام ہز وِدرز ٹو ہز ٹیل The depression along the back of a horse from his withers to his tail.	نمن پرشٹھاشوسی निम्नपृष्ठाश्वस्य
جده نک باباسی	گریٹ گرینڈ فادر آن دی مدرس سائڈ Great-grand father on the mother's side.	پرماتامہہ प्रमातामहः
طاوق و قوش	اے برڈ A bird.	پکشی + وہنگمہ पक्षी + विहङ्गमः
قنادی یولق و دیمک	ٹو پلک دی فیدرس To pluck the feathers.	گرنچنم गरुल्लुञ्चनम्
قبیله و قوم و خصملقلر	میمبرس آف اے فیملی + ڈپنڈنٹس Members of a family. Dependents.	پرواره + کٹمبہ परिवारः + कुटुम्बः
منشور و فرمان	اے گرانٹ آر لیٹر انڈر اے رائل سیل A grant or letter under a royal seal.	پریرت پترم + انُشاست پترم प्रेरितपत्रम् + अनुशासितपत्रम्

اردو	فارسی	عربی
پروانۂ راہداری	کاغذ روائی و کاغذ روانی و گزرنامہ	جَوَاز و فَسح
پَرْوَانَہ یعنی پروانۂ شمع ۱۲	پروانہ	فَرَاش و فَرَاشَہ کلی ۱۲
پروانہ ف۱	پَرْوَانک و پروانہ	فُرَانِق معرب پروانک ۱۲
پُرْوَائی	بادِ شرق	صَبَا
پَرْوْتَا	نُوْنُدُوْل	اِبْنُ اِبْنِ الابْنِ
پَرَّہ ف۲	پَرَہ و رَدَہ و رَاستہ	صَفٌّ و صُفُوْفٌ جمع
پرہ باندھنا	صف زدن و کشیدن و بستن و پَرَہ زدن و بستن و رَدَہ کشیدن و زدن و جرگہ بستن	صَفٌّ و تَصْفِیْف
پرہیز کرانا	پرہیز فرمودن	حِمْیَة و حِمْوَة
پرہیز کرنا یعنی خود را یکسو داشتن از صحبت کسی ۱۲	پرہیز کردن و احتراز کردن و حذر کردن	حَذَر و احْتِرَاز و اِجْتِنَاب
پرہیز کرنا یعنی احتراز بیمار از دوای مضر ۱۲	پرہیز کردن	اِحْتِمَاء و تَحَمِّي

ف۱ جانوری ست که پیش پیش شیر رود و کسان را و جانوران دیگر را خبر کند ۱۲

ف۲ بتشدید را انسب است نزد باز بتخفیف را از اردو مستعمل ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یول تذکرہ سی	اے پاس پورٹ A pass port.	اشلک پترم + مارگدان پترم अशुल्कपत्रम् + मार्गदानपत्रम्
کلبک	اے ماتھ A moth.	پتنگہ + شلبھوپ पतङ्गः + शलभोपि
قرہ قولق	اے لنکس A lynx.	منشیہ چنہ لپت پترم मनुष्यचिन्हलिपितपत्रम
صبا یلی	ایسٹرلی ونڈ Easterly wind.	پورب وایُہ पूर्ववायुः
اوغلونک اوغلن اوغلی	گریٹ گرینڈسن Great-grandson.	پرپوترہ प्रपौत्रः
صرہ و صف	فائل + رینک + ایری File; Rank; Array	سیناپنگتہ सेनापङ्क्तिः
صف اولمق	ٹو فارم اے لائن + ٹو اسٹینڈ ان اے رو To form a line; To stand in a row.	آبلیبندھنم आबलिबन्धनम्
صاقنمق	ٹو میک ون ابسٹین To make one abs-tain.	پتھیہ کتھن منیسی पथ्यकथनमन्यस्य
صاقنمق	ٹو اوائڈ + ٹو شن + ٹو ابسٹین To avoid; To shun; To abstain.	دھرما چرتم धर्माचरितम्
پرہیز ایتمک	ٹو پریکٹس ابسٹیننس (ان میلس) To practise abstinence (in meals).	پتھیہ کرنم पथ्यकरणम्

اردو	فارسی	عربی
پرہیزی کھانا	آش پرہیز و آش تزویر و پرہیزانہ	مُزَوَّرَہ
پری[51]	پری	جِنٌّ
پری بمعنی زن خوبصورت از جن ۱۲	پری	جِنِّيَةٌ جِنِّيَّاتٌ جمع اعم از خوبصورت و بدصورت ۱۲
پریشان حال	گیج و گیجہ و آشفتہ حال و سراسیمہ	مُشَوَّشُ[52] الحَالِ و مُتَشَتِّتُ البَالِ
پریشان کرنا	شوراندن و بشولیدن	التَّشوِيش
پریشان ہونا	بشولیدن و آشفتن لازم و متعدی ۱۲ برہان	تَشَوُّش تاج المصادر ۱۲
	باب بای پارسی با رائی ہندی	
پڑاو	لشکرگاہ و فرودگاہ لشکر	مُعَسكَر
پڑاو	فرودگاہ قافلہ و کاروان	مَحَطُّ القَافِلَةِ وَالسَّيَّارَةِ
پڑاو مارنا دن مین	روزخون زدن	الاِغَارَةُ عَلَى العَدُوِّ نَهَاراً

[51] لغت فارسی بترجمہ جن اسم از انکہ مذکر باشد یا مونث ۱۲

[52] قال فی القاموس التشویش والتشوش والمشوش کلها لحن والصواب التهویش والتهوش والمهوش انتهی وتبعه غیره من المحققین ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پتھیاشنم पथ्याशनम् +	میلز فٹ فار اے پرسن انڈر اے ریجیمین Meals fit for a person under a regimen.	خستہ لک طعامی
دیوہ + دیویونہ देवः + वा देवयोनिः	اے جینی A genie.	جن
دیوانگنا + اپسراو देवाङ्गना + अप्सरा वा	اے فیری A fairy.	جن قاریسی
اسواستھیم + ویکلیم अस्वास्थ्यम् + वैकल्यम्	ڈسٹریسڈ Distressed.	سرگردان
اسواستھی کرنم अस्वास्थ्यकरणम्	ٹو ڈسٹریس + ٹو ہیریس To distress; To harass.	پریشان ایتمک
ویکلی بھونم वैकल्यं स्वकीयस्य	ٹو بی ڈسٹریسڈ + ٹو بی ہیریسڈ To be distressed; To be harassed.	پریشان اولمق
	باب بای پارسی باسین مہملہ	
سیناورودھستھانم सेनावरोहस्थानम्	ہالٹنگ پلیس + انکیمپمینٹ Halting place; Encampment.	قوناق
پتھکادواستھانم पथिकादिवासस्थानम्	ہالٹنگ پلیس آف اے کیریوَن Halting place of a caravan.	کاروانسرائی
دواسیناورودھستھان گپتم दिवासेनावरोहस्थानगुप्तनम्	ٹو لائی ان ایمبش ڈیورنگ دی ڈے To lie in ambush during the day.	حملہ ایلمک

اردو	فارسی	عربی
پڑاؤ مارنا رات مین	شبخون زدن	تَبْیِیت
پڑوس	ہمسایگی	جُوَار
پڑوسن	زنِ ہمسایہ و ہمسایہ زن	جَارَۃ
پڑوسی	ہمسایہ	جَار وجِیرَۃ وجِیرَان واَجوار جمع
پڑہانا	کسی را بخواندن گفتن و اشارت کردن بقرأت	اِقرَاء
پڑہانا	آموختن	تَعلِیم
پڑہانا سبق کا	سبق دادن و درس دادن و گفتن و آموختن	تَدرِیس
پڑہنا	خواندن	قِرَآءَۃ
پڑہنا آہستہ آہستہ دل مین	+	عَبس
پڑہنا سبق کا	درس خواندن و درس گرفتن	دَرَاس

سنسکرت	انگریزے	ترسکے
سیناوروہستھان گھاتم راترو सेनावरोहस्थानघातनंरात्रौ	ٹو لائی ان ایمبش ایٹ نائٹ To lie in ambush at night.	شبخون ایتمک
سمیپگرہم समीपगृहम्	نیبرہڈ Neighbourhood.	قوکشی
سمیپگرہنی + سمیپ وستا ستری समीपगृहणी + समीपव-सितास्त्री	اے فیمیل نیبر A female neighbour	قوکشی اولان قاری
سمیپگرہ واسی समीपगृहवासी	اے میل نیبر A male neighbour.	قوکشی اولان کشی
سنکیت کتھنم + پاٹھنم सङ्केतकथनम् + पाठनम्	ٹو ٹیل ون ٹو ریڈ To till one to read.	اوقتمق
ادھیاپنم अध्यापनम्	ٹو ٹیچ + ٹو انسٹرکٹ To teach; To instruct.	اوگرتمک
سنتھادھیاپنم सन्थाध्यापनम्	ٹو گولیسن + ٹو ٹیچ To give lesson; To teach.	اوقوتمق درس ویرمک
ادھیینم अध्ययनम्	ٹو ریڈ To read.	اوقومق
شنی شنیر دھیینم منس शनैःशनैरध्ययनंमनसि	ٹو ریڈ سلولی ان ونس مائنڈ To read slowly in one's mind.	تدبر ایتمک
ادھیینم سنتھایا अध्ययनंसन्थायाः	ٹو ریڈ ونس لیسن To read one's lesson.	درس آلمق

اردو	فارسی	عربی
پڑہنا علم کا	علم آموختن	تَعَلُّمُ
پُڑیا	چکسہ	✣
	باب بای پارسی با سین مہملہ	
پسائی	مزد آرد کردن	بُرکَة
پستہ	پستہ	فُستُق و مُقَشَّر
پستہ شکر لپٹا ہوا	پستۂ قندی و نُقل پستہ پستۂ شکر گرفتہ	✣
پسلی	دَنْد	ضِلَع و اَضْلُع و ضُلُوع و اَضلاع جمع
پسنہارا	آسیاکش و آسیاگردان و آردساز و آردگر	طحّان
پسنہاری	زن آردگر	طحّانہ
پسّو	کیک	قُذّة و قُذَذ و قِذّان جمع و بُرغوث

سنسکرت	انگریزی	ترکی
ادھیینم ودّیایاہ अध्ययनं विद्यायाः	ٹولرن نالج To learn knowledge	علم اوقومق
پترّدرونکا पत्रद्रोणिका	اے پارسل آف فیزک A parcel (of physick)	داروصارد قلری کاغذ پارہ سے
	باب بای پارسی باسین مہملہ	
پیشنمولیم ÷ پیشنکرم पेषणमूल्यम् ÷ पेषणकर्म	پرائس پیڈ فار گرائنڈنگ Price paid for grin-ding.	اون اوکتمک اجرتی
نکوٹکہ निकोटकः	پسٹیشیونٹ Pistachio nut.	پستہ
شرکراپورت نکوچکہ शर्करापूरितनिकोचकः	پسٹیشیونٹ مکسڈ وتھ شوگر Pistachio nut mixed with sugar.	پستہ نقلے
پارشوپنجراستھہ ÷ کُکشیستھہ पार्श्वपिञ्जरास्थि ÷ कुक्ष्यस्थि	ارب A rib.	اِیاکو
پیشنکہ ÷ پیشنکرتا पेषणिकः ÷ पेषणकर्त्ता	اے میل گرائنڈر A male grinder	دگرمنجی
گودھومادچورن کرتری गोधूमादिचूर्णकर्त्री	اے فیمیل گرائنڈر A female grinder.	دگرمنجی قاری
پشوکہ पिशूकः	اے فلی A flea.	پورہ و پیرہ

اردو	فارسی	عربی
پَسُوج	دوختِ اول	مُلَّة
پسینا	خوی	عَرَق ونَجَد ورَشِیح
پسینا تپ کا	عرقِ تپ	مَلّه ومَلِیلَه ومُلال
پسینا کہ بعد مفارقت تپ کی آوے	عرقِ تپ	رُحَضَاء
پسینا کہ تکان یا تپ سی آوی	خوی تپ و تکان	رَشح ونَضِیح ونَضح
پسینا اسقدر کہ نوبت پونچھنی کی پڑے	عرق آنقدر کہ محتاج پاک کردن باشد	مَسِیح
پسینا کہ بدن پہ خشک ہو جاوے	عرق کہ بر بدن خشکیدہ باشد	عَصِیُو
پسیو	سرجوش	فُوارَة
	باب با پارسی با شین معجمہ	
پُشتارہ	پُشتوارہ	حُزامة وضُبارة

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اولکی دیکیش	دہی فرسٹ اِسٹیچ The first stitch.	سُوکشمسیوت کرنم ÷ سوکشم سوچیکرم सूक्ष्मस्यूतिकरणम् ÷ सूक्ष्म सूचीकर्म
در	پرسپیریشن + سویٹ Perspiration; Sweat.	پرسویدہ प्रस्वेदः
ستمہ دری	پرسپیریشن اِن فیور Perspiration in fever.	جور پرسویدہ ज्वरप्रस्वेदः
ستمہ دری	پرسپیریشن آفٹر دہی ریموول آف فیور Perspiration after the removal of fever.	جورانتی پرسویدہ ज्वरान्तेप्रस्वेदः
حرکتندن یاخود ستمہ دن چیقان در	پرسپیریشن اوانگ ٹو فیٹیگ آف فیور Perspiration owing to fatigue of fever.	پرسویدہ ستھکت شرمسی جورسیچ प्रस्वेदः स्थकित श्रमस्य ज्वरस्यच
شو قدر کہ سلمکلہ حاجت اوسون	پرسپیریشن سومچ ایز ٹو نیسیسیٹیٹ وائپنگ آف Perspiration so much as to necessitate wiping off.	پرسویدو یترپرکشالنیچھا بہویت प्रस्वेदो यत्र प्रक्षालनेच्छा-भवेत्
شو ... یکہ کودہ سنہ قورداو	پرسپیریشن وچ ڈرائز اپ آن دہی باڈی Perspiration which dries up on the body.	پرسویدہ شریر شُشکم بہویت प्रस्वेदः शरीरे शुष्कं भवेत्
چاشنی	ویپر کلیکٹیڈ آن دہی سرفیس آف اے بائلنگ ویسل Vapour collected on the surface of a boiling vessel	اُپری پاتری واشپجلم उपरि पात्रे वाष्पजलम्
	باب بای پارسی یا سین معجمہ	
قوجق	اے لوڈ دیٹ کین بی کیریڈ آن دہی بیک A load that can be carried on the back.	اوشٹمبھادہ + پرشٹھہ بھارم अवष्टम्भादिः + पृष्ठभारम्

اردو	فارسی	عربی
پشتارہ کتابوں کا	پشتارہ کتابہا	اِضبارۃ اضابیر جمع
پشت خار	پشت خار	+
پشتک مارنا	جفتہ زدن وجفتک زدن	رَمحُ الرِّجلَین وَضرحُ الرِّجلَین وضِراحُ الرِّجلَین
پشتہ دیوار کا	اِزارہ و پشت پناہ	اِطارۃُ البَیتِ
پشتیبان	پشتیبان	لِواذ ولِوَاذ وشِجار
پشتینی	زاد برزاد و توشہ بر توشہ و پشت بر پشت و پدر بر پدر و جد بر جد	اَباً عَن اَبٍ وجَدًّا عن جدٍّ
پشتینوں تک	تخمہ در تخمہ	نسلاً بعد نسلٍ و بطناً بعد بطنٍ
پشیمان	شرمسار و ندامت زدہ و شرمندہ و ندامت کش و چشم پیش	خَجِل ونادِم ومُتَندِّم
پشیمان ہونا	چشم پیش کردن و پشیمان شدن و پشیمانی خوردن و شرمساری کشیدن	خجالۃ وندامۃ وتندُّم وفُکنۃ وتفکُّن
	باب بای پارسی با کاف تازی	

سنسکرت	انگریزی	ترکی
چیہ پستکانام चयः पुस्तकानाम्	اے بنڈل آف بکس A bundle of books.	کتابلرک قوجقی
پرشٹھ کنڈو رتھم دہات مییہ پنچ شاخہ पृष्ठकपडूर्यम् धातुमयः पञ्चशाखः	ان آرٹیفشل ہینڈ آف آئوری سیٹ ان اے ہینڈل ٹو اسکریچ دی بیک وِتھ An artificial hand of ivory set in a handle to scratch the back with.	پشت خار
پرشٹھ پادپرہارن مشوسی पृष्ठपादप्रहारणमश्वस्य	پلنجنگ اینڈ ککنگ اپ بیہائنڈ (بائی ہارسیز) Plunging and kicking up behind (by horses).	دپمہ اورمق
بہتی روشٹمبہادہ भित्तेरवष्टम्भादिः	اے بٹریس A buttress.	پشتیبان
اوشٹمبہادہ ÷ استھوناوا अवष्टम्भादिः ÷ स्थूणाव	اے سپورٹ ÷ اے پراپ A support; A prop.	قاپواردینہ قودقلری اغاج طرقاز
ونشپرمپرابھیہ वंशपरम्पराभ्यः	فرام جنیریشن ٹو جنیریشن اپ وردس From generation to generation upwards.	بابادن بالری دده دن دده سی
ونشپرمپرانام یاوت वंशपरम्पराणां यावत्	فرام جنیریشن ٹو جنیریشن ڈاؤن وردس From generation to generation downwards.	نسلدن نسلہ دگین
ترپاسہتہ ÷ اپترپشنہ त्रपासहितः ÷ अपत्रपिष्णुः	پنیٹینٹ ÷ فلڈ وتھ رگریٹ Penitent; Filled with regret.	پشیمان
لجیاکہیدت بہونم लज्जयाखेदितभवनम्	ٹو رگریٹ ÷ ٹو ریپینٹ To regret; To repent.	پشیمان اولمق
	باب پای پارسی کاف پارسے	

اردو	فارسی	عربی
پکا از قسم گوشت	پُختہ	نَضِیجٌ و نَاضِجٌ و مَطْبُوخٌ
پکا ہوا میوہ	رسیدہ	نَضِیجٌ و نَاضِجٌ و یَانِعٌ و یَنِیعٌ و مُدْرِكٌ
پَکا یعنی فعل ماضی ۱۲	پختہ شد و رسیدہ شد	نَضِجَ و اَطْبَخَ و اِطَّبَخَ
پکّا	پختہ کار و پختہ	نَضِیجُ الرَّأْیِ
پکانا	پُختن	اِنْضَاجٌ و طَبْخٌ
پکنا یعنے از قسم گوشت و مانند آن ۱۲	پُختہ شدن	نُضْجٌ و اِنْطِبَاخٌ و اِطِّبَاخٌ
پکنا یعنی از قسم میوہ ۱۲	رسیدن	اِیْنَاعٌ و یُنُوعٌ و یَنْعٌ و اِدْرَاكٌ
پُکار کے کہنا	باآواز بلند گفتن	جَهْرٌ و اِجْهَارٌ
پکھیرو زبان بہا کا ۱۲	پرند	طَائِرٌ طُیُورٌ جمع
	باب بای پارسی بای کاف پارسی	

ترکی	انگریزی	سنسکرت
پیشمش	گکڈ + بیکڈ Cooked; Baked.	مانسادِ پرپکوم मांसादिपरिपक्कम्
پیشمش میوہ	رائپ (فروٹ) Ripe (fruit &c).	پھلادِ پرپکوم फलादिपरिपक्कम्
پیشندی و پشدی	رائپنڈ Ripened.	پرپکوم परिपक्कम्
تجربہ لو کیمسہ	کلیور + شارپ Clever; Sharp.	بہُ کُشلہ + درڈھ کرما बहुकुशलः+दृढकर्म्मा
پشورمک	ٹو کک + ٹو بیک To cook; To bake.	پرپکو کرنم + پاچِتم परिपक्ककरणम्+पाचितम्
پیشمک و پشمک	ٹو بی ککڈ To be cooked.	پچت منّادِ पचितमन्नादि
پیشمک	ٹو رائپن To ripen.	پچیتم پھلادِ पाचतफलादि
آشکارا دیمک	ٹو اسپیک ایلاوڈ To speak aloud.	اُچّی کتھتم उच्चैः कथितम्
قوش	ادبرڈ A bird.	پکشی पक्षी
	باب بای پرسی با کاف پارسی	

اردو	فارسی	عربی
پگڑی	دستار	عِمَامَہ
پگڑی باندھنا	دستار بستن و پیچیدن	اِعْتِمَام و تَعَمُّم
پگڑی رکھنا	دستار زدن	وَضْعُ الْعِمَامَۃِ
	باب بای پارسی با لام	
پُل	پُل	قَنْطَرَہ و جِسْر
پَل	زُغنگ	دَقِیْقَہ
پِلّا	سگ بچہ و تولہ سگ	جِرْو
پِلّا	پشتوارہ	حِمْل
پلّا قینچی کا	جفت مقراض جفت قینچی	جلم جلمان تثنیۃ
پلّا	دُوری	مَسَافَۃ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
دلبند وصارق وشملہ وچالمہ وقوق	اے ٹربن A turban.	اُشنیشم + شِرووِیشٹم उष्णीषम् + शिरोवेष्टम्
عمامہ صارمق و دلبند صارمق	ٹو بائنڈ دہی ٹربن To bind the turban.	اُشنیش بندہنم उष्णीषबन्धनम्
صارق باشہ قویمق	ٹو وِیر دہی ٹربن To wear the turban.	اُشنیش دہارنم + اُشنیش ستہاپنم उष्णीषधारणम् + उष्णीषस्थापनम्
	باب بای پارسی بالام	
کوپری	اے برِج A bridge.	سِیتُہ + آلِہ सेतुः + आलिः
دقیقہ و درجہ	اے مومینٹ A moment.	پیلم + نِمیشہ पैलम् + निमेषः
ایت انکی	اے پپ A pup.	شُوان توکہ श्वानतोकः
یوک	اے لوڈ وِچ ازکیرڈ آن دہی شولڈر آر بیک A load which is carried on the shoulder or back.	الم پرِشٹہبارم आलं पृष्ठभारम्
مقراضک بریانی	اے بلیڈ آف سیزرس A blade of scissors.	کرتریک پارشوم कर्तर्य्येकपार्श्वम्
ارالق	ڈِسٹنس Distance.	دویتا + وِپرکرِشٹتا दवीयता + विप्रकृष्टता

عربی	فارسی	اردو
مَسَافَةُ السَّهمِ و مَسَافَةُ البُندُوقِ	تیررس و پرتاب تیر و پرتاب تفنگ و تیررس گلوله	پَلّا
دُمُوسٌ	بزور و زبردستی درآمدن	پِلپِڑنا
لَوكٌ	نرم نمودن و خائیدن	پُلپُلانا
كِفَّةٌ	پلهٔ ترازو	پلڑا
هُدبَه اَهداب جمع	مُژ و مُژه و مُژگان	پلک
اِنطِبَاقُ الاَهدَابِ و اِنطِبَاقُ الجُفُونِ	مژه بر مژه خوردن	پلک لگنا
طَرفَةُ العَينِ	چشم زدن و مژگان بهم سودن ۱ط	پلک مارنا
سَرِيرٌ	پلنگ در اشعار ایران مستعمل ۱۲	پلنگ
لُوَاثَةٌ و لُوَاثٌ	پرسم	پلیتھن
تَدمِيقٌ	به پرسم آلودن	پلیتھن لگانا

۱ط و چشم آوردن برهم زدن و بهم بستن مژگان و مژگان برهم چسپیدن و مژگان چخانیدن نیز آمده ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
پرانقی اوق	دی رینج آف ان ایرو مسکیٹ The range of an arrow, musket &c.	شکت دُور توم + دوی یتوم शक्तिदूरत्वम् + दवीयस्त्वम्
دستور سنزادہ گیرک	ٹو اِسکفل وِتھ To scuffle with.	ہٹھاتپرویشکرنم + اتیدہتاچ हठात्प्रवेशकरणम् + अत्युद्धताच
چینگنک	ٹو سافن + ٹو ٹرن اباوٹ اے مارسل اِن دی ماؤتھ بینگ اَن ایبل ٹو چیو اِٹ فار وانٹ آف ٹیتھ To soften; To turn about a morsel in the mouth being unable to chew it for want of teeth.	مکھے مردُکرنم मुखेमृदुकरणम्
کفہ ترازو	اے اسکیل آف اے بیلنس A scale of a balance	ایشنکیک ورتم एषणिकैकवृत्तम्
کرپک	آئی لیشز Eye-lashes.	نیتر روم پنکتہ नेत्ररोमपंक्तिः
آز اویوق	کلوزنگ آف دی آئی لِڈس Closing of the eye-lids.	نیترروم پنکت لگنم नेत्ररोमपङ्क्तिः लग्नम्
برآز جق مدقی	ٹو ونک To wink.	نیتر آگھاتنم + کنچچھدنم नेत्राघातनम् + किञ्चिच्छदनम्
سریر	اے بیڈسٹیڈ + اے کاٹ A bedstead; A cot.	پرینکہ + کھٹوا पर्यङ्कः + खट्वा
اورباغ	ڈرائی فلاور لیڈ انڈر اینڈ اوور بریڈ وہین اٹ از رولڈ Dry flour laid under and over bread when it is rolled.	کرپٹکار تھوپر چورنم करपट्टिकाथोपरिचूर्णम्
اورباغہ یاپشمق و بولاشمق	ٹو اپلائی ڈرائی فلاور انڈر اینڈ اوور بریڈ وہین اٹ از رولڈ To apply dry flour under & over bread when it is rolled	گودہومادچورن سنیگکرنم गोधूमादिचूर्णसंयुक्तकरणम्

यः कश्चि पदार्थः शर- न्यायत्रपतेत्- तस्थानन्तरमेवेत्य र्थः॥

اردو	فارسی	عربی
	باب بای پارسی با نون	
پُنبی	پُنبکی	قُطنِیٌّ ومُضَرَّبہ محاورۂ حال ۱۲
پَنہتہ	پیتہ	حِرافَة
پنجرہ	کُوفجان و پنجرہ	قَفَص
پنجری	قفسِ صیّاد	مِقنَب
پنجہ	پنجہ و چنگل و چنگال و چنگ	بُرثُن بَراثِن جمع
پنجہ کرنا	پنجہ کردن و پنجہ در پنجہ کسے زدن	تَشبیک ومُشابکہ
پنجہ لیجانا	پنجہ افشردن و بردن پیچیدہ و تافتن و تابیدن	÷
پنچ	داور	حاکم وحکم
پنجا	سکو و چار تاخ و چکک و توشہ و فشو	مِذریٰ وعَضم

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	باب بای پارسی بانون	
تُولپُوریتَم + نِیشارادِ तूलपुरितम् + नीशारादि	اِگارمینٹ لائینڈ وِتھ کاٹن A garment lined with cotton.	لکند لو قفتان
پنتھا + کرم पन्था + कर्म	کالنگ + پروفیشن + سیکٹ Calling; Profession; Sect.	صنعت و حرفه
پنجرم पिञ्जरम्	اِ کیج A cage.	قفس
پنجری + پنجرکا पिञ्जरी + पिञ्जरिका	اِ اِسمال کیج + اِ ٹریپ A small cage; A trap.	صیاد قفسی
پنچشاخہ + کرپلوہ पञ्चशाखः + करपल्लवः	دی ہینڈ وِتھ دی فائیو فنگرس اکسٹینڈیڈ The hand with the five fingers extended.	انسان پنجه سی و قوش طرناغی ویرتجی خیوان قیناغی
پنچانگلیدھم पञ्चाङ्गुलियुद्धम्	ٹو ریسل بای لاکنگ ونس فنگرس انٹو دھوز آف اینادھر To wrestle by locking one's fingers into those of another.	پنجه ایتمک
پنچانگلیدھجینم पञ्चाङ्गुलियुद्धजयनम्	ٹو اوورپاور ون ان ریسلنگ وتھ فنگرس To overpower one in wrestling with fingers.	پنجه چویریک دوندرمق
پنچپرش سمپردھارنارتھم पञ्चपुरुषसंप्रधारणार्थम्	اِن اسیمبلی + آربیٹریٹر An assembly; Arbitrator	حاکم
سدنڈکاشٹھ پنچشاخہ सदण्डकाष्ठपञ्चशाखः	اِن انسٹرومینٹ آف اگریکلچر فار سیپریٹنگ چیف فرام کارن An instrument of agriculture for separating chaf from corn.	یبا

عربی	فارسی	اردو
حُکُومَة	داوری	پنچایت
طَاحُونَة	آسیاب و آسیای آب	پَنچکّی
سَرَّاقَة	آب دُزد	پَنچُوڑا
زُمَّجُ المَاءِ		پِنڈبی
سَاق و سِیقَان جمع	کلک پا	پِنڈلی
رُطَب	خُرمای تر	پِنڈکھجور
بَزَّار	دارو فروش و عقاقیر فروش و پیلہ ور۱ و پیلور	پَنساری
مِروَحَة	بادزن و بادزنہ و بادبیزن و بابیزن	پَنکھا
خَیش	بادپرو بادپرہ و بادبرک خشت باد و بادفر و بادفرہ	پنکھا بڑا چھت مین لگا ہوا
جُبن	پنیر	پنیر

۱ یعنی دارو فروشی کہ جعبہ بردوش گرفتہ در کوچہ ہا گردد

ترکے	انگریزے	سنسکرت
حکومتہ	ان اسیمبلی سٹنگ از اے کورٹ آف انکوائری + اے جوری An assembly sitting as a court of enquiry; A jury.	بہو سمّتہ + نیائی جنتا बहुसम्मतिः + न्यायजनता
صودگرمن	اے واٹر مل A water mill.	چورناہتہ جل چکریکا चूर्णार्थजलचक्रिका
آبدزو	ان ارتھن ویسل وتھ اے نیرو نیک اینڈ اے ہول ان دی باٹم An earthen vessel with a narrow neck and a hole in the bottom.	جل گُبت کرکہ जलगुप्तकरकः
صوقوشلرندن برقوشدر	اے واٹر فاول + دی کوٹ + دی ڈائیور A water fowl; The coot, The diver.	جل ککٹ بہید जलकुक्कुटभेदः
بالدیر	دی کاف آف دی لیگ The calf of the leg.	جنگھا + پرسرتا जङ्घा + प्रसृता
رطب	ڈیٹس (فروٹ) Dates (fruit).	آردر کھجوری پھلم + پری پکو کھاریکا आर्द्रखर्जूरीफलम् + परिपक्वखारिका
دواصاتجی	اے ڈرگسٹ + اے گروسر A druggist; A grocer.	دارو پھلادی وکریتا दारुफलादिविक्रेता
یلپزہ	اے فین A fan.	ویجنم + وائی پکشم व्यजनम् + वायुपक्षम्
بیوک یلپزہ	اے ہینگنگ پنکھا A hanging "Punkha"	گرو ویجن کٹّمستھلی لگنہ गुरुव्यजनकुट्टिमस्थलेलग्नः
پنیر	چیز Cheese.	انیہ دیشتہ بھسم + کورچکا بھید अन्यदेशभस्यम् + कूर्चिकाभेदः

اردو	فارسی	عربی
پنیر تر	تازه	اُسْرانه
پنیر والہ	پنیر فروش	جَبَّان
	باب بای پارسی با واو	
پُوپلا	دندان ریختہ و دندان کندہ و افتادۂ دندان	اَدْرَد
پُوپلی	زن دندان ریختہ	دَرْدَاء
پَو پھٹنا	صبح دمیدن	فَلَق وفتق وانْشِقَاق الفجر
پُوتا بواو مجہول ١٢	نبیرہ و نوادہ و پسر پسر و نوہ و فرزند زادہ و پسر زادہ و نوازادہ	نَافِلَة وحَافِد وحَفِيد و سِبْط
پُوتا بمعنے گِل آب کہ بر بالای کاہ گِل اندایند ١٢	سیم گِل	✤
پوتا پھیرنا	سیم گِل کردن خانہ	✤
پُوتی	نوادہ و نوہ و دختر پسر	حَفِيدَہ وحَافِدَہ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
تازه پنیر	فریش چیز Fresh cheese.	آردرنج + یتھا आर्द्रञ्च + यथा
پنیرصاتیجی	ون ہو سیلز چیز One who sells cheese.	تسی وکریتا तस्यविक्रेता
	باب بای پارسی با واو	
دیش دوکلمش کشی	ٹوتھ لیس Toothless.	ردن رہتہ रदनरहितः
دیش سز قوجه قاری	اے ٹوتھ لیس فیمیل A toothless female.	دنترہتا ستری दन्तरहितास्त्री
صبح آشکار اولق واچلق	ڈاننگ آر بریکنگ آف دی ڈے Dawning or break- -ing of the day.	اُشکالہ उषःकालः
اوغلندن و قزندن اولان اولادیے	گرینڈسن + سنز سن Grandson; Son's son	پوترہ पौत्रः
صیواق	اے پیس آف کلاتھ فار وارنشنگ A piece of cloth for var- -nishing.	پشٹ پچولم पुष्पपिञ्छलम्
صیواق ایتمک	ٹو وارنش وتھ اے پیس آف کلاتھ To varnish with a piece of cloth.	تین لیپنم + بہتیادیہ तेनलेपनम् + भित्यादेः
اوغلون قزی	اے گرینڈ ڈاٹر + اے سنز ڈاٹر A granddaughter; A son's daughter.	پوتری + ستکنیا पौत्री + सुतकन्या

اردو	فارسی	عربی
پوٹا بواو مجہول ۱۲	چینہ دان و جاغر و زاغر و شکانک	حَوْصَلَہ و حَوْصَل و حَوْصَلَاء
پُوٹ بواو مجہول ۱۲	پشتوارہ	اِضْبَارَة یعنے پشتوارۂ کتب ۱۲
پُوٹلی بواو مجہول ۱۲	گرہچہ	عُقْدَة
پُوجَا بواو معروف ۱۲	پرستش	عِبَادَة
پَودَا	نونہال و نہالہ	رَائِد و فَسِیْل
پَودَا کھجور کا	خرابن کوچک	آشَاء
پُودِیْنَہ	پودینہ و پودنہ	نُعْنَاع و نُعْنُع و نُعْنُع
پُور بواو مجہول ۱۲	بَندِ نی و بندخانۂ نی و بندِ نیشکر	اُنْبُوْب
پُورا بواو معروف ۱۲	تمام و ہمگی	کَامِل و تَامّ و وَافِی و تَمَام
پُورَا بَاٹ	سنگ ترازو درست	صَنْجَۃ وَافِیَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پکشیدری پکو ستھانم पक्ष्युदरे पक स्थानम्	پاؤچ آف بردس Pouch of birds.	قورصق
بھار گرنتھہ भारग्रन्थिः	اے بنڈل A bundle.	قوجق
لگھ بھار گرنتھہ लघुभारग्रन्थिः	اے اسمال بنڈل A small bundle	دوکم
پوجا + اپچیتہ पूजा + अपचितिः	ورشپ + آمیج Worship; Homage	طاپنجق
لگھ نوین ورکشہ + نواکرتہ लघुनबीन वृक्षः + नवाङ्कुरितः	اے ینگ ٹری آر پلینٹ + اے سیپلنگ A young tree or plant A sapling.	یکی دیکلش فدان
بال کھرجوری बालखर्जूरी	اے اسمال ڈیٹ ٹری A small date tree.	خرما فدانی
پودینیت دیشبھاشا पौदीनेति देशभाषा	منٹ Mint.	نعنا
ونشادگرنتھہ کھنڈم + گرنتھہ پرہ वंशादिग्रन्थिखण्डम् + ग्रन्थिपरः	دی اسپیس بٹوین ٹو جائنٹس آف اے بیمبو The space between two joints of a bamboo &c.	قامش بندی
سمپورنم + سماستم सम्पूर्णम् + समासम्	پرفیکٹ + کمپلیٹ + انٹائر Perfect; Complete; Entire	بتون
پورن تلامانم + شدھ وٹکہ पूर्णतुलामानम् + शुद्धवण्टकः	ٹرو ویٹس True weights	ترازو طاشی

اردو	فارسی	عربی
پُورا تولنا	+	اِیفَاء و توفِیہ
پورب	باختر	مَشرِق
پورہ	آباد کردہ و آباد شدہ	مَعمُورَہ
پوری	چلپک و چربک	+
پوزمال	لواشہ ولبیتہ لبیش و پوزمال	+
پوسالا	سبیل کردن وکشادن	سِقَایہ
پوست	کوکنار و پوست خشخاش	قِشرُ الخَشخَاشِ
پولا	دستہ کاہ	حُزمَۃُ التِّبن
پُولا	کاواک و میان خالے	مُتَخَلخِل
پولا	نرم	لَیِّن

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پورنمان نشچی کرنم पूर्णमाननिश्चयकरणम्	ٹو وے وتھ اگزیکٹنیس To weigh with exact-ness.	طارتمق وتمام چیکمک
پورب دہتا पूर्वदिशा	ایسٹ East.	مشرق وگون طوغاجق یری
نگربہاگہ + گرام تلیہ नगरभागः + ग्रामतुल्यः	اے سیٹی + ٹاؤن A city; Town.	شش ومعموں
ششکلی بہید + پوریت شدہ بہاشا शष्कुलीभेदः + पूरीतिशुद्ध भाषा	اے کائنڈ آف فریش کیک فرائڈ ان گہی A kind of fresh cake fried in ghee.	یاغلی بکسمات
رجّو ولگا + موہریت بہاشا रज्जुवल्गा + मोहरीतिभाषा	اے کارڈ ٹائڈ راؤنڈ اے ہارسیز لپ آر اییر ٹو اینبل دی فیریر ٹو مینیج ہم A cord tied round a horse's lip or ear to enable the farrier to manage him.	یواشہ
جلپان شالا जलपानशाला	اے سٹینڈ وہیر واٹر از پروائڈڈ فار پیسنجرز A stand where water is provided for passengers.	سبیل ایتیک وصوامق
توچا + توگ + اہپہین پہل توگ त्वचा + त्वग् + अहिफेन फलत्वम्	کرسٹ + اسکن + پاپی ہیڈ + کیپسول Crust, Skin; Poppy-head; Capsule.	خشخاش قابوغی
ترن پنجکا तृणपुञ्जिका	اے بنڈل آف گراس آر اسٹرا A bundle of grass or straw.	صمان دستہ سی
سار رہتہ साररहितः	ہالو Hollow.	قووق
مرد + کوملہ मृदुः + कोमलः	سافٹ Soft.	یومشق

اردو	فارسے	عربے
پولاد	پولاد	فَولَاد
پولی گیہون اور جو کی	گرانِ بندکِ گندم وجو	حُزمَةُ الحِنطَةِ والشَّعیرِ و جُرزَةُ الحِنطَةِ والشَّعیرِ
پونجی	مایہ وسرمایہ	بِضَاعَة ورَاسُ المَالِ
پونچہہ	دنبہ ودنب	ذَنَب
پونچہہ گہوڑیکی	دم اسپ	ذُنَابیٰ
پونچہہ پرندیکی	دُم پرندہ	زِمِّکیٰ
پونکنا	شکم رفتن	ثَلَطَ
پونی	پاغند وپاغندۂ ریسمان پنبہ	عَمِیتَة وسَبِیخ وسَبِیخَة
پونی روئی کی	پاغند پنبہ وکلیج پنبہ	سَبِیخَة وسَبِیخ
پونی بال کی	پاغند مو	سَلِیلَة وضَرِیبَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
شرشٹہاشمسارہ श्रेष्ठाश्मसारः	اسٹیل Steel.	فولاد
یوگودہوم پولکا यवगोधूमपूलिका	اشیف آف وہیٹ اینڈ بارلی A sheaf of wheat and barley.	اربہ و بغدای دمدی
آودہیسنم आदिध्यनम्	کیپٹیل + اسٹاک Capital, Stock.	سرمایہ
پچہسم पुच्छम्	اٹیل A tail.	قویروق
پچہاسوشی पुच्छोऽश्वस्य	ٹیل آف اہارس Tail of a horse.	آت قویروغی
پچہہ پکشنیہ पुच्छं पक्षिणः	ٹیل آف ابرڈ Tail of a bird.	قوش قویروغی
اُدرچیلنم उदरचलनम्	ٹوپرج To purge.	قارن کورلدتک قارنی گتمک
پونی + نالی पूणी + नाली	رول آف کاٹن پریپرڈ فار اسپننگ Roll of cotton prepared for spinning.	پموق یومغی
تول پونی + تول نالی तूलपूणी + तूलनाली	رول آف کاٹن Roll of cotton.	پموق یومغی
کیشنالی + کیشپونکا केशपूणिका + केशनाली	اےلاک آف ہیرز A lock of hairs.	اگرلمش یوک

اردو	فارسی	عربی
پونی کرنا	پاغندساختن	عَمت وتعمیت وتسبیح
پونے	پویہ	خَبَب
پویون جانا	پویہ رفتن وزدن	خَبّ وخَبیب واختباب
	باب بای پارسی باہا	
پہاٹک	درکلان وباب کلان	رِتَج ورِتاج
پُہار	ارگاک وباران ریزہ	رَذاذ
پہاڑ	کوہ	جَبَل وطَود
پہاڑ اونچا	کوہ بلند	جَبَل شامخ وطَود شامخ
پہاڑنا	دریدن	خَرق وخَرت ومَزق
پہاڑنا سرکا	پارہ کردن سر	فَلغ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پونیکرنم पूणीकरणम्	ٹو ٹرن انٹو اے رول To turn into a roll	یموغہ یومغی ایتمک
پدوردہو وسترت گٹ رشوادیہ पदोर्ध्व विस्तृतगतिरश्वादेः	اے کینٹر آر ہینڈ گیلپ A canter or hand-gallop.	یوگرک
وسترت پدانام گتہ विस्तृतपदानांगतिः	ٹو کینٹر To canter.	یلک
	باب بای پارسی با ہا	
دیرگھپرتے ہارہ दीर्घप्रतीहारः	اے گیٹ A gate.	بیوک قاپو
شیکرہ + سوکشم بندو शीकरः + सूक्ष्मबिन्दवः	ڈرزلنگ رین Drizzling rain.	سپندی وسپندی
پروتہ + مہیدہر पर्वतः + महीध्रः	اے ماؤنٹن A mountain.	طاغ
انت مہیدہر उन्नतमहीध्रः	اے لافٹی ماؤنٹن A lofty mountain	یوجہ طاغ
ودیرن کرنم + ودرکرنم विदीर्णकरणम् + विदरकरणम्	ٹو ٹیر To tear.	یارمق یارتمق
سپھوٹنم شرسہ स्फोटनंशिरसः	ٹو رپ اپ دی ہیڈ To rip up the head.	باش شق ایتمک

عربی	فارسی	اردو
بَعْج	پارہ کردن شکم	پھاڑنا پیٹ کا
عَطّ	پارہ کردن لباس	پھاڑنا کپڑے کا
بَطّ	پارہ کردن زخم	پھاڑنا زخم کا
شَكّ	پارہ کردن زرہ	پھاڑنا زرہ کا
هَتْك	پارہ کردن پردہ	پھاڑنا پردہ کا
اِفْرَاء	پارہ کردن چرم	پھاڑنا چمڑی کا
تَمْزِيق وفَرْفَرَة	پارہ کردن درندہ جانور را	پھاڑنا درندیکا جانور کو
ظِرَاب	پشته	پہاڑی
مِقْلَب وسِكَّة وسِنَّة	آهن گاو وآهن جفت وآهن آماج وگاوآهن	پھال
✲	پانه وخانه وبغار	پچھانا

سنسکرت	انگریزی	ترکی
وِدارَنَمُدَرسّیَ विदारणमुदरस्य	ٹُورِپ اوپن دِہی اِسٹَمَک To rip open the stomach.	ارقہ یارتمق + قارن یارمق شکم دریدن
وِدارَنَم وَسترسّیَ विदारणं वस्त्रस्य	ٹُوٹیر کلوداس To tear clothes.	اوربا یارمق
وِدارَنَم کشتسّی ورنادِیہ विदारणं क्षतस्य व्रणादेः	ٹُواوپن اے ووند To open a wound	یارہ یارتمق
وِدارَنَم کوچسّی विदारणं कवचस्य	ٹُوٹیر این آرمر To tear an armour	زرہ خرق ایتمک
لجّارَہت کَرَنَم लज्जारहितकरणम्	ٹُوٹیر اے کرٹن To tear a curtain.	پردہ یرتمق
وِدارَنَم چرمنَہ विदारणं चर्मणः	ٹُوٹیر دِہی لیدَر To tear the leather	دریی پارہ ایتمک
پشور وِدارَنَم سِمبہادِنا पशोर्विदारणं सिंहादिना	ٹیرنگ آف اینیملس بائی وائلڈ بیسٹس Tearing of animals by wild beasts.	پارہ لمق
لگھُہ پَروَتَہ लघुपर्वतः	اے ہِل A hill.	کوچرک دپہ
پھالَہ + کرشِکہ फालः + कृषिकः	اے پلوشیر A ploughshare.	صبان تموری
وِستارَیتُم کیلہ विस्तारयितुंकीलः	اے وِج + شُولَسٹ A wedge; Shoe last	قسقی وچوی

اردو	فارسی	عربی
پہنچی	پانہ وفانہ وبغار	
پہاندنا	برجستن	وُثوب وَوثب وَوثیب وِثاب وطفرہ وطموُد
پہاندی نیشکر کی	بندنیشکر	حزمۃ قصب السکر
پہاندی نے وغیرہ کی	بندنی وبستۂ نی	طُنّۃ وطُنّ
پہانس	خس	شَظِیّۃ
پہانسے	لُنْدیل وکمند وگلوگش وچاتو وطناب	خِناق
پہانک	لاہُورہ وِگرج وتراشہ وبُرین برش	قِطعہ
پہانکنا	کف کردن وبکف خوردن	اِستِفاف
پہاوڑا	کُلند وکَلَنگ	مِنسفہ
پہاوڑی	پارُو وپارُوب	مِجرفہ ومِجراف ومِسحاۃ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
چوی	اِ وِیج ÷ شُو لیسٹ A wedge; Shoe-last	لگھو کیلکہ लघुकीलकः
صچرامق	ٹو جمپ To jump.	اُلنگھنم उल्लङ्घनम्
شکر قامشک قوجغی	اِ بنڈل آف شوگر کین A bundle of sugar cane.	اِکشُبھارم इक्षुभारम्
قوجق	بنڈل آف سوگر کین اِٹ سیٹرا Bundle of sugar cane &c.	اِکشوادِبھارم इक्ष्वादिभारम्
دیکن	اِ شارپ اسپلنٹر (آف بیمبو) A sharp splinter (of bamboo).	سُوکشم کنٹکم सूक्ष्मकण्टकम्
سرتمق واوغری آصمجق اورغان	اِ نوز ÷ اِ ہالٹر A noose; A halter	پاشم ÷ گلبندھن جوادِہ पाशम् ÷ गलबन्धनरज्जुः
دلیم قاشِ و قاج	اِ سلائس آر پیس (آف فروٹ) A slice or piece (of fruit &c.)	پہلادِپہیکا फलादिफाकिका
قوری نسنہ یی وجینہ آوب یمک	ٹو چک انٹو دی ماؤتھ فرام دی پام آف دی ہینڈ گرین میل To chuck into the mouth from the palm of the hand (grain, meal &c.)	چورنادِبھکشنم चूर्णादिभक्षणम्
قازمہ و کُلنگ	اِ میٹک ÷ اِ اسپیڈ A mattock; A spade	کُدالہ कुद्दालः
کورک وصیرقی	اِن انسٹرومینٹ لائک اِ ریک فار ریموونگ ہارسیز ڈنگ An instrument like a rake for removing horse's dung.	کاشٹھہ کُدالکا काष्ठकुद्दालिका

اردو	فارسی	عربی
پہپہوندی	گرہ وپیچہ ویوزک	کَرَج
پہپہوندی لگنا	گرہ برآوردن	تَسَنُّہ وتَکَرُّج وتَعَشُّش
پہپہولا	آبلہ	نُفَّاخ ونُفَاخَہ ونُفْطَہ ونَفِطَہ
پہُپہی	خواہر پدر	عَمَّہ
پہٹ وپہٹیل	طاق ویکہ وتنہا	فَرْد
پہٹ پہٹ	آواز وصدای کفش	وَخط وخفق وصَرِیر
پہٹکارنا	راندن	خَسأ وخُسُوء
پہٹکری	شب یمانی وزاج بلور وزاک سفید	الزّاجُ الأَبْیَض
پہٹکن	افشانده	سَعْبَرہ ونُسَافَہ
پہٹکنا	غلہ افشاندن	نَسْف

ترکی	انگریزی	سنسکرت
قفرتمق	مولڈینیس + فراوزینیس Mouldiness; Frouzi-ness.	شیوت پھلم + وستن شیت وکرتم पीतातफुल्लम् + वस्तुनिशीतविकृतम्
کیرو پاس اولمق ویا شلو اولمق	ٹو بیکم مولڈی To become mouldy	وستن شیت وکارو لگنم वस्तुनिशीतविकारोलग्नम्
قبارجق	اے بلسٹر A blister.	ورنادپھیم + وسپھوٹکم व्रणादिपुष्पम् + विस्फोटकम्
بابا قزقارداشی	اے پیٹرنل آنٹ + فادرس سسٹر A paternal aunt; Father's sister.	پتر سوسا पितृस्वसा
یالکز	آڈ + ان پیرڈ Odd; Unpaired.	ایگم + پرتھک अयुग्मम् + पृथक्
باشماق سسی	ساؤنڈ پروڈیوسڈ بائی دی شوز آف اے پرسن ہین واکنگ Sound produced by the shoes of a person when walking.	پٹ پٹیتی पटपटेति
سورمق	ٹو ڈرائیو اوے To drive away.	جھشنم झषणम्
قتره بوة	ایلم Alum.	سپھٹکا स्फटिका
دودوکلمش وصالیش اشنہ	ریفیوز آف گرین وہین ونوڈ Refuse of grain when winnowed.	شورپادناشیشتم सूर्पादिनाशेषितम्
سلک و نفض ایتمک	ٹو ونو To winnow.	پرسپھوٹنکرنم + پرسپھوٹتم प्रस्फोटनकरणम् + प्रस्फोटितम्

اردو	فارسی	عربی
پھٹکنا	چشم گولہٗ کمان	عَینُ القَوسِ
پھٹکی	قفسِ صَیّاد	مِقنَب
پُھٹکی	پارۂ خون بستہ	عَلَقَہ
پھٹنا	کفیدن و ترکیدن	اِنشِقاق و تَشَقُّق
پھٹنا زمین کا	ترکیدن زمین	تَشَقُّقُ الاَرضِ
پھٹنا گارے کا	ترکیدن گِل	تَفَلُّقُ الطِّینِ
پھٹنا خُربزہ کا	ترکیدن خربزہ	تَفَلُّقُ البِطِّیخَۃِ
پھٹنا انڈی کا	ترکیدن تخم مُرغ	تَفَقُّوءُ البَیضَۃِ
پھٹنا ہاتھ کا	ترکیدن دست	تَزَلُّعُ الیَدِ
پھٹنا پانوں کا	ترکیدن پا	تَکَلُّعُ الرِّجلِ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
کمان گوزی	دی ٹیپ اِن اے پلیٹ بو وچ اسٹرائکس دی بال The tape in a pellet bow which strikes the ball.	شِنجِنی مدھیے پاشان گُٹِکا ستھانم शिञ्जिनीमध्ये पाषाणगु-टिकास्थानम्
صیاد قفسی	اے فاولرز کیج A fowler's cage.	مرگیا پنجری मृगयापिञ्जरी
اوشمش قان	اے اسٹین آف بلڈ A stain of blood.	رُدھِرادِ گُٹِکا रुधिरादिगुटिका
یارلمق چتلامق	ٹو بی ٹارن + ٹو بی اسپلٹ + ٹو برسٹ To be torn; To be split; To burst.	وِدرہ + سپھُٹنم विदरः + स्फुटनम्
یر چتلامق	اسپلٹنگ آف دی ارتھ + برسٹنگ اوپن آف دی ارتھ Splitting of the earth Bursting open of the earth.	سپھُٹنم پرتھِویاہ स्फुटनं पृथिव्याः
چامور یارلمق	برسٹنگ آف مڈ Bursting of mud.	کردمادیہ سپھُٹنم कर्दमादेः स्फुटनम्
قاون یارلمق	برسٹنگ آف میلن Bursting of a melon	کھربوجسیہ سپھُٹنم खर्बूजस्य स्फुटनम्
یمورطہ یارلمق	برسٹنگ آف ان ایگ Bursting of an egg	سپھُٹن منڈسیہ स्फुटनमण्डस्य
ال چاتلمق	چیپنگ آف دی ہینڈس Chapping of the hands	سپھُٹنم ہستسیہ स्फुटनं हस्तस्य
ایاق چاتلمق	چیپنگ آف دی فیٹ Chapping of the feet.	سپھُٹنم پادسیہ स्फुटनं पादस्य

اردو	فارسی	عربی
پھٹنا کپڑے کا	ترکیدن لباس و جامہ	تَخَرُّقُ الثَّوبِ
پھٹنا دودھ کا	از ہم پاشیدن شیر	اِمذِقرارٌ و تَفَلُّقٌ و تَقَطُّعٌ
پھٹا ہوا دودھ	شیر از ہم پاشیدہ	فَلَق و مُتَفَلِّق
پُھچارہ و پُچارا	پشم روغن مالیدہ کہ بر شتران مالند	ثُمْلَةٌ و ثَمَلَه
پہر پہر رات	پاسی از شب	رُبُعُ اللَّیلِ و هَزِیع
پہر پہر دن	پاسی از روز	رُبُعُ النَّهارِ
پھر	باز	ثُمَّ
پھرکی چمڑے کی	بادفر و فرفرہ	خُذرُوف
پھرکی کاغذ کی	آسیای کاغذ	طِرادَةُ الرِّیحِ و اَبُو الرِّیاحِ
پھرکنا	پریدن	خُلُوج و اِختِلاج

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اورباجاتلمق	ٹو بی ٹارن (کلودس) To be torn (clothes).	سپھٹنم وسترسی स्फुटनंवस्त्रस्य
سودی ایرلمق	کرڈلنگ آف ملک Curdling of milk.	سپھٹنم دگدھسی स्फुटनंदुग्धस्य
آیرلمش سود	کرڈلڈ ملک Curdled milk.	وکرت دگدھم विकृतदुग्धम्
یاغ سلکن اورباسی	اے کلاوٹ آر رَیگ ٹو وارنش وتھ A clout or rag to varnish with.	سگھرت وسترادمردنارتھم सघृतवस्त्रादिमर्दनार्थम्
برپای گیجہ دن	ون واچ آف دہی نائٹ One watch of the night.	پرہریک ماترنش प्रहरैकमात्रनिशा
برپای گوندز دن	ون واچ آف دہی ڈے One watch of the day.	پرہریک ماترم دنم प्रहरैकमात्रंदिनम्
صکرہ	اگین Again.	پنہ + پرنچ पुनः + परञ्च
فرلاق ودومہ فرلداق	اے لیدہر وہرلیگگ A leather whirligig.	چرمنشچکرکا चर्मणश्चक्रिका
کاغذ فرلاقی	اے پیپر وہرلیگگ A paper whirligig.	کاگدچکرکا कागदचक्रिका
دپرنک	ٹو فلٹر + ٹو فلائی To flutter; To fly.	پرسپھرنم प्रस्फुरणम्

اردو	فارسی	عربی
پھڑکنا پیٹ میں بچّے کا	جنبیدن کودک در شکم	اِرْتِکَاض
پھرنا	گشت	طَوَاف وطَوْف ودَوْر
پھرنا	باز آمدن و بازگشتن و برگشتن	رُجُوع وعَوْد
پھرنا سفر سے	از سفر باز آمدن و برگشتن و رسیدن و برگردیدن	قُفُول
پَھرَیرا	بَیرَق	عَلَم واَعْلَام جمع
پُھرَیری	فراخیدن	قُشَعْرِیرَہ
پُھرَیری لینا	تکانیدن حیوانات خود را	تَنَفُّش
پھریری لینا کُتّے کا	تکانیدن سگ	اِزْبِرَّارُ الکَلْبِ
پھڑکنا یعنی تپیدن مرغ در دام ۱۲	تپیدن	اِضْطِرَاب
پھڑکنا یعنی تپیدن رگ ۱۲	تپیدن	تَشَحُّط

ترکی	انگریزی	سنسکرت
قارندہ چوجوق دپرنمک	رولنگ آف اے چائلڈ ان دی مدرس ووم Rolling of a child in the mother's womb.	اُدرے سنچلنم بالسی उदरे संचलनम् बालस्य
گیزنمک	ٹو واک اباوٹ To walk about.	سنچلنم + گمنم सञ्चलनम् + गमनम्
دونمک وگیرو دونمک	ٹو ریٹرن — کم بیک To return; Come back	پنراگمنم + وپریتاگمنم पुनरागमनम् + विपरीतागमनम्
سفردن دونمک	ٹو ریٹرن فرام اے جرنی To return from a journey.	پرواسادوپریتاگمنم प्रवासाद्विपरीतागमनम्
سنجاق	دی کلاتھ ویونگ اوور اے فلیگ ؛ اے پننٹ The cloth waving over a flag; A pennant.	دہوجا + پتاکا ध्वजा + पताका
دترمہ	فلٹر آف ونگس + ہاریپلیشن Flutter (of wings); Horripilation.	پرکمپنکا प्रकम्पानिका
دترہ مک	ٹو فلٹر To flutter.	پرکمپنکا گرہنم प्रकम्पनिका ग्रहणम्
ایتک دترہ مسی	ٹریمبلنگ آف اے ڈاگ ٹو شیک آف ڈسٹ آر واٹر Trembling of a dog to shake off dust or water	پرکمپنکا گرہن شنکسی प्रकम्पनिकाग्रहणं श्वनकस्य
چبالمق	ٹو رائیدہ + ٹو فلٹر وتھ کنولسو موشن To writhe; To flutter with convulsive motion	ویاکلتا + ویکلیم व्याकुलता + वैकल्यम्
دپرنمک	ٹو رائیدہ + ٹو اسٹرگل ہارڈ فار اسکیپنگ To writhe, To struggle hard for escaping.	روہر پلبتی یاکلتا ہستادیا تنم وا रुधिरप्रतनस्य व्याकुलता हस्तादिपातनवा

اردو	فارسی	عربی
پھُڑیا	دانہ	خُراج و قُرحہ
پھُسکی	چُس	فُسُو و صِیق
پھِسلانا	لغزانیدن و لخشانیدن	اِسْتِزْلال و اِدْحاض و اِزْلاق
پھُسلانا	فریب دادن و پوسانیدن	غَرّ و غُرُور و خَلْع و خَتْل
پھِسلن	لغزش	زَلَّة و زَلَل
پھِسلنا	لغزیدن و لخشیدن	زَلّ و زَلِیل و زُلُول و زَلَق و دَحْض و دُحُوض
پھِسلنی جگہہ	لغزش گاہ و جای لغزش	مَدْحَضَه و دَحْض و دُحُوض و مَزْلَقَه و مَزْلَق و زَلَخ
پھِنسنا	گرفتن چیزی در چیزی	تَشَبُّك و نُشُوب و نَشَب و نُشْبَه و عَلَق
پھُکنا	بولدان و بکزدان و پیشابدان	مَثانه
پھُکنا گائی کا	+	فُوف

ترکی	انگریزی	سنسکرت
چبان	اے پمپل + اے بائل A pimple; A boil	پڑکا पिडिका
اوصرق	اِمیشن آف ونڈ وِدآؤٹ نائز Emission of wind without noise.	پردم + ادھو وایہ पर्द्दम् + अधोवायुः
طیاندرمق	ٹو کاز ٹو سلپ To cause to slip:	سکھلت کرنم स्खलितकरणम्
الداتمق	ٹو کوکس + ٹو کیجول To coax; To cajole	کپٹادِ دِیکھشا دانم कपटादिदीक्षादानम्
طیانجقلنمہ	سلپنگ + سلائڈنگ + ایرنگ Slipping; Sliding; Erring.	اپرادھہ + سکھلنکرم स्खलनकर्म + अपराधः
طیانمق سورچمک قایمق	ٹو سلپ + ٹو سلائڈ + ٹو ایر To slip; To slide. To err.	سکھلنم स्खलनम्
طیانجق یر	سلپیری گراؤنڈ Slippery ground.	سکھلن بھوہ + سچکن ستھانم स्खलनभूः + सचिक्कणस्थानम्
گیرشمک	ٹوبی اسٹک - اینٹنگلڈ - انسئیرڈ - انوالوڈ To be stuck, entangled, ensnared, involved.	پاشِت بھونم पाशितभवनम्
قاوق وسدک قاوغی	دی یورینیری بلیڈر The urinary bladder	موتراشیہ چرمنہ मूत्राशयचर्मणः
صغر قاوغی	دی یورینیری بلیڈر آف دی کاؤ The urinary bladder of the cow.	موتراشیہ گوہ मूत्राशयगोः

اردو	فارسی	عربی
پھکنی	دمہ ودم وآتش افروز	مِنفاخ ومِحلاج
پھل	بار وبر ومیوہ	حَمل وثمر وفاکِہہ فواکہ جمع
پہلا	اولین ونخستین	اوّل
پہلاپھل	نوباوہ ونوبر وثمر پیش رس	باکورہ وبکیرہ ومِبکار وبکور
پھلپھلا	کاواک	مُتخلخِل
پھلجھڑے	گلریز وگل افشان وگلفشان	✣
پھڑا	تیغہ	نَصل
پھل کھانا	برخوردن ومیوہ خوردن	تفکہ
پھل لگنا	ثمر وبار وبر ومیوہ بستن وشدن وگرفتن وبار آوردن	اِثمار
پہلو	پہلو	جنب

ترسکے	انگریزے	سنسکرت
کورک	ای بلو پائپ A blow-pipe.	مُکھہ وایُ نلکا मुखवायुनलिका
یمش	فروٹ Fruit.	پھلم फलम्
اولکی واوّل	فرسٹ First.	پرتھمہ प्रथमः
طرفندہ میوہ	فرسٹ فروٹ First fruit.	پرتھم پھلم प्रथमफलम्
قووق	ہالو Hollow.	سارشونیم सारशून्यम्
برآتشباز دندر	ای کائنڈ آف فایرورک A kind of fire work	سپھلنگ ورشٹہ स्फुलिङ्गवृष्टिः
قلچک دموری	بلیڈ (آف ای سورڈ) Blade (of a sword &c).	اسنگراہ کھڈگہ + پھلکہ + تسرہتہ असंग्राहखड्गः + फलकः त्सरुरहितः
یمشلنمک	ٹو ایٹ دہی فروٹ To eat the fruit.	پھل بہکشنم फलभक्षणम्
یمشلواولمق	ٹو بیر فروٹ To bear fruit.	پھل لگنم फललग्नम्
یان	دہی سائڈ The side.	کُکشپردیشہ कुक्षिप्रदेशः

اردو	فارسی	عربی
پھلواری	گلزار	رَوضَةُ الأزهارِ
پھلی	نجک و گل چشم و گل دیدہ	بَیاضُ العَینِ
پھلی	پوست بالائین میوہ	غِلافُ الثَمَرِ وِعاءُ الثَمَرِ
پھلی پڑنا آنکھہ مین	گل افتادن بچشم	اِبیِضاضُ العَینِ
پھن	کفچۂ مار و گرزن	رَأسُ الحَیَّةِ
پہنچا	بند دست	ساعِد
پہنچنا	رسیدن	وُصُول وصِلہ واِنتہاء وبُلُوغ
پہنچانا	رسانیدن	اِیصَال واِبلاغ وتَبلیغ
پہنچی	دستینہ و دست بند	شَوَالی [illegible]
پھنسی	دمیدگی و جوشش اندام و پرورش	بَثْر وبَثْرَہ بُثُور جمع وبتحریک نیز ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بستان	اِے فلاوَر گارڈن A flower garden.	پُشپ واٹِکا पुष्पवाटिका
گوزاقتلغی	آلبیوگو + اِے ڈِسارڈر اِن دی آئی Albugo; A disorder in the eye.	نیتر کُسُمَم नेत्रकुसुमम्
هر نسنه نک قابی	کاڈ + پاڈ Cod; Pod.	بالِکا बालिका
گوزده آقتی اولمق	ٹو بی اِفکٹیڈ وِدھ آلبیوگو To be affected with albugo.	نیترکُسُم بھوَنَم नेत्रकुसुमभवनम्
ییلان باشی	دی ہُڈ آف اِے سنیک The hood of a snake.	پھَنَم + سپھٹا फणम् + स्फटा
بیلاک	دی رِسٹ The wrist.	پرکوشٹھہ प्रकोष्ठः
یتشمک ایرشمق	ٹو ریچ To reach.	پراپتم प्राप्तम्
یتشدرمک ایرشدرمق	ٹو سینڈ + ٹو کنوی + ٹو کاز ٹو ریچ To send; To convey; To cause to reach.	پراپت کرنم प्राप्तकरणम्
بلازک	اِے رسٹلیٹ A wristlet.	پرکوشٹھہ بھوشن وِشیشہ प्रकोष्ठभूषणविशेषः
سیولجی وقبرجق	اِے پمپل A pimple.	وِسپھوٹکا + پِڑکا विस्फोटिका + पिडिका

اردو	فارسی	عربی
پُھنکار	فِشّت	فَحِیح وتَفحَاح وفَحّ
پُھنکی	سَفوف	قَمِیحَه وسَفُوف
پُھنگی ناک کی	نوک بینی	نُحرَه وارنبَة وعَرتَبه وعَرعمَه وروثه
پُھننگ وپھنگی شاخ وغیره کی	سر شاخ وسر تازیانه ونرمهٔ بینی	عَذَب
پُھوٹ	جدائی ونشیان	خِلاف واِختلاف وشِقاق
پُھوٹ	خیار دشتی	قِثّاءُ البَرِّ وقثدُ البَرِّ
پُھوٹ بہنا آنسو کا	روان شدن اشک	بَثق
پُھوٹ بہنا پانی کا	روان شدن آب از شگافته شدن کرانهٔ نهر	اِنبِثاق
پُھوٹنا	شکسته شدن	اِنکِسار
پھوٹنا دنبل کا	شگافته شدن دنبل یعنی پھنسی	اِنفِجار

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ییلان آوازی	دہی ہس آف اے اسنیک The hiss of a snake.	سرپ پہوتکارہ सर्पफूत्कारः
سفوف	اے کوانٹیٹی آف میڈیسن ان پاوڈر ٹیکن ٹو بی چکڈ انٹو دہی ماوتھ A quantity of medicine in powder taken to be chucked into the mouth.	اوشدہ چورنم + بہکشن سمیٔ औषधिचूर्णम्: मस्सनसमये
بورن اوجی	دہی پائینٹ آف دہی نوز The point of the nose.	ناسکا گربھاگہ नासिकाग्रभागः
ہر نسنہ تک اوجی	اے اسپراوٹ A sprout.	اوردہو شکہرم + پرگریوم ऊर्ध्वशिखरम् + प्रग्रीवम्
اختلاف	ڈس اگریمینٹ + ڈسینشن Disagreement; Dis-sension.	پرتہک بھاوہ पृथग्भावः
اِشک خیاری	اے کائنڈ آف میلن A Kind of melon.	اُروارکہ उर्वारुकः
گوز یاشی اقمق	ٹو ویپ ایکسیسولی + ٹو برسٹ انٹو ٹیرز To weep excessively; To burst into tears.	اِترودنم + اشرپرواہہ अतिरोदनम् + अश्रुप्रवाहः
صو یک بندی ارغی آجیلوب اقمق	اسکیپنگ آف واٹر فرام اے ہول آر کریوس Escaping of water from a hole or crevice.	اتیپرواہو مُبنہ अतिप्रवाहोऽम्बुनः
قرلمق و صنمق	ٹو بی بروکن + ٹو برسٹ To be broken; To burst.	پرتہک بہاوتا + بہدا पृथग्भावता + भिदा
یارہ یارلمق	برسٹنگ آر اوپننگ آف اے بائل Bursting or opening of a boil.	ورنگرنتہیر ودرہ व्रणग्रन्थेर्विदरः

اردو	فارسی	عربی
پہوٹ ڈالنا	خلاف انداختن وجدائی انداختن	تفریق
پہوڑا	بُناد وریش ودانہ	قُرحہ دُمّل وخُراج
پہوسڑا	ریشہ وپرزہ جامہ	زِئبَر وزَوبَر وزُوبُر وزَغبَر وغَفَر وہُدبَہ وہُدب
پہوسی سپیدی اندرون پوست زہ کودک ۱۲	+	لَخَن
پہوک	ثُفل	مَعصُور وعَصِیر
پہول	گُل	وَرد ورَیحان
پہول جوتی کا	گل کفش وگل پاپوش وکوکب کفش	+
پہول ڈہال کا	گل سپر	
پہولنا	شگفتن وگل کردن بہار کردن وخندیدن	تَفَتُّق وتَبَسُّم وتَفَتُّح
پہولنا	آماسیدن دمیدن	اِنتِفاخ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طاغتمق و آیرمق	ٹوسو دسینشن بٹوین To sow dissension between.	پرتھک بھاوپاتنم पृथग्भावपातनम्
بیوک چبان و یاره	اے بائل A boil.	پٹکہ + وسپھوٹہ पिटकः + विस्फोटः
سجاق و پوسکول و اور بار لیتیہ سے	اے ریگ A rag.	وستر دشا + جیرن سوترادتنتھ वस्त्रदशा + जीर्णसूत्रादि तन्तुः
+	اے وائیٹ سبسٹنس اباوٹ دی گلینس پینس آف اے چائلڈ A white substance about the glans penis of a child.	لنگ پرکا (۹) लिङ्गपिडिका
ثقل و کیپوک و کوسبہ و جوکالی	ڈریگس + سیڈیمنٹ Dregs; Sediment.	نساروست + تشہ निस्सारवस्तु + तुषः
چچک	فلاور Flower.	پشپم पुष्पम्
ابریشم دان و لالن باسمق چچکے	باس آن اے شو Boss (on a shoe).	پشپوپانہہ पुष्पोपानहः
قلقان چچکے	باس آن اے شیلڈ Boss (on a shield).	پشپچرمنہ पुष्पचर्मणः
آچلمق	ٹو بلاسم + ٹو بی ان ہیلتھ اینڈ اسپرٹس To blossom; To be in health and spirits.	پرپھلہ + ویاکوشہ प्रफुल्लः + व्याकोशः
شیشمک	ٹو سویل + ٹو بی انفلیٹیڈ To swell; To be inflated.	واتاٹوپہ वाताटोपः

(۹) بالا نام لنگی رگیہ
बाला नाम लिङ्गस्य रोगभेदः॥

اردو	فارسی	عربی
پھنو	نرۂ کودک	زُبُّ الصَّبِيِّ
پھونک	پُف	اُفّ
پھونکنا	دمیدن	نَفْخ
پھونکنا	سوختن	اِحْرَاق
پھوہڑ	زن گول و تہی مغز	خَرْقَاء
پھیپڑا	شُش	رِئَة وسَحْر ورِئِین وسُحُور جمع
پھیر دینا	بازدادن و بازگرداندن و وازدن	رَدّ
پھیر لانا	باز آوردن و بازگردانیدن	رَجْع وصَرْف واِسْتِرْداد
پھیر لینا	پس ستاندن و باز گرفتن و باز پس گرفتن و باز پس ستاندن و باز بستاندن و پس گرفتن	رُجُوع ورَدّ واِسْتِرْداد
پھیکا	بے مزہ	مَسِیخ

ترکے	انگریزے	سنسکرت
چوجوق سکی	دہی پینیس آف اے چائلڈ The penis of a child	بال لِنگم बाललिङ्गम्
اغزدن چیقرمش سیل	اے پف A puff.	مکھہ وایُہ मुखवायुः
او فورنگ و صولومق	ٹو بلو + ٹو پف وتھہ دہی ماؤتھہ To blow; To puff with the mouth.	مکھہ وایُنا پورتم मुखवायुनापूरितम्
یاقمق یانمق یاقدرمق یاندرمق	ٹو سیٹ آن فایر + ٹو انفلیم To set on fire; To in-flame.	گرہداہنم गृहदाहनम्
اوبزقاری	اے اسٹوپڈ انایجوکیٹیڈ روڈ وومن A stupid uneducated rude woman.	موڑہاستری मूढास्त्री
اویکن	دہی لنگس The lungs.	پھپھسہ + ہردیٔی وایُ گرہم फुप्फुसः + हृदयेवायुगृहम्
گیروویرنگ گیرو وندرنگ	ٹو رسٹور + ٹو گو بیک To restore; To give back.	پنردانم पुनर्दानम्
گیری گوتورنگ	ٹو برنگ بیک To bring back.	پنرپراپت کرنم पुनःप्राप्तकरणम्
گیری آلمق	ٹو ٹیک بیک To take back.	پنر گرہنم पुनर्ग्रहणम्
طادسز	انسپیڈ + ٹیسٹ لیس Insipid; Tasteless.	سوادرہتہ स्वादरहितः

اردو	فارسی	عربی
پہیلانا	واکردن و واکشادن و پہن کردن و پہنا کردن	مَدّ و بَسْط و نَشْر
پہیلاؤ	فراخی و پہناوپہن	بَسْطَه و سَعَة
پہیلنا	پراگندہ شدن	اِنْتِشَار و شُیُوع و اِنْبِسَاط
پہیلی	چیستان و گُردُک و گردک	لُغز و لُغَیْزَاء و لُغَیْزَی و الغوره
پہین	کف و کفک	زَبَد
پہین دودہ کا	کف شیر در جوشیدن	جُفَال و ثُمَال و رُغْوَة و رُغَاوَه
پہین جو دوہنی کی وقت دودہ پر آوے	کف شیر در وقت دوشیدن	نُشَافَة و نُشْفَه
پہین دیگ کا	کفک دیگ	طُفَاحَة
پہینک دینا	دور انداختن	نَبْذ و طَرْح و لَفْظ و رَمْی و اِلْقَاء
	باب بای پارسی با یای تحتانی	

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پرسارنم प्रसरणम्	ٹو اسپریڈ + ٹو اکسپینڈ + ٹو وائڈن To spread; To expand; To widen.	یایمق
وستارپوروکم + پرسارہ विस्तारपूर्वकम् + प्रसारः	اکسٹینٹ + اکسپینشن Extent; Expansion.	گیگلک وگنشلک
سوتووستارہ + پرسرتم स्वतोविस्तारः प्रसरितम्	ٹوبی اکسپینڈیڈ + ڈفیوزڈ To be expanded, diffused.	طاغلمق
پرہیلکا प्रहेलिका	اے رڈل + این انگما A riddle; An enigma.	بیلمجہ
پھینہ फेनः	فوم + فراتھ Foam; Froth.	کپوک
پھین دگدھسی फेनदुग्धस्य	فراتھ آف ملک Froth of milk.	سود کپوکی
پھینو یسدگدہ دوہن سمی پراپتہ फेनो यः सदुग्ध दोहनसमयप्राप्तः	فراتھ رائزنگ آن دی سرفیس آف ملک ایٹ دی ٹائم آف ملکنگ Froth rising on the surface of milk at the time of milking	سود کپوکی
پھینسچلیپر نکمبھسی फेनश्चुल्ल्युपरिकुम्भस्य	فراتھ اوور اے بائلنگ لکوڈ Froth over a boiling liquid.	قازان کپوکی
دوروشی پاتنم + اتکشیپنم दूरदेशपातनम् + उत्क्षेपणम्	ٹو تھرو اوے To throw away.	آتمق
	باب بای پارسی بابای تحتانی	

اردو	فارسی	عربی
پیاده	پیاده	راجل و رجل و رجیل و رجل و رجل و رجلان و رجاله
پیاده یعنی نوکر کوتوال	+	شُرَطِی
پیاده	پیادۂ شطرنج	بَیْذَق
پیار	مهربانی	شفقة و محبّة و انس
پیاز	پیاز	بصل و دوفص
پیاز جنگلی	پیاز دشتی	عنصل و عنصلاء
پیاس	تشنگی	عطش و ظمأ و ظماء و صدی و غلة و لهبة و هیام و اوام و جواد
پیاسا	تشنه	عطش و عطش و عطشان و ظمیٔ و ظمآن و عاطش
پیاسی	زنِ تشنه	عطشه و عطشی و عطشانه
پیاسی عورتیں	زنان تشنه	عطشات و عطشانات

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یایان	اے فٹ مین + اے فٹ سولجر A footman; A foot-soldier.	پاداتکہ + پداتہ पादातिकः + पदातिः
پیادہ	اے سپیسیز آف فٹ سولجرس امپلائیڈ از پرسنل اٹینڈنٹس A species of foot soldiers employed as personal attendants.	پربھتالیسپداتہ प्रभृतालयपदातिः
محبت	اے پان ایٹ چیس A pawn at chess.	چترنگ پداتہ चतुरङ्गपदातिः
محبت	لو + افیکشن + کائنڈنیس Love; Affection; Kindness.	پریتا + سنیہہ प्रियता + स्नेहः
سوغان	اے ان انین An onion.	گرنجنم गृञ्जनम्
طاغ سوغانی	انین گروانگ آن ماؤنٹنس Onion growing on mountains.	گرنجنم پروتودبھوتم गृञ्जनं पर्वतोद्भूतम्
صوسزلق	تھرسٹ Thirst.	اُدنیا + ترش + ترٹ उदन्या + तृषा + तृट्
صوسز	تھرسٹی (میل) Thirsty (male).	ترشتہ तृषितः
صوسز قاری	تھرسٹی (فیمیل) Thirsty (female).	ترشتاستری तृषिता स्त्री
صوسز قاریلر	تھرسٹی ویمین Thirsty women.	ترشتاستریہ तृषिताः स्त्रियः

اردو	فارسے	عربے
پیالہ	ساغر و پیمانہ و جام	سِقَایَة
پیالہ پانی پینے کا	جام آبخوری	سِقَایَة و مَشْرَبَہ
پیالہ شراب پینے کا	ساغر و پیمانہ و جام مے	کَأْس
پیالہ بڑا شیشے کا	جام بلورین	قَدَح
پیالہ کھانا کھانیکا بقدر ایک آدمی کے	کاسہ	صُحَیْفَة
پیالہ کہانا کھانیکا بقدر دو آدمی کے	کاسۂ بزرگ	مِیکَلَة
پیالہ کہانا کھانیکا بقدر چار پانچ آدمی کے	کاسۂ بزرگ تر	صَحْفَة و قَصْعَة
پیالہ بڑا بقدر کہ سات آدمی سی لیکر دس آدمی تک کو سیر کردے	کاسۂ بسیار بزرگ	جَفْنَة و دَسِیعَة
پیالہ مٹی کا	کاسۂ گلی و گلین	غَضَارَة
پیالہ لکڑیکا	کاسۂ چوبین	قَعْب و جُمْجُمَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اُپ پاترم + ستھالم + ستھالی उपपात्रम् + स्थालम् + स्थाली	اے کپ A cup.	ایاغ وایاق
اُپ پاترم جلپانسی उपपात्रं जलपानस्य	اے کپ فار ڈرنکنگ واٹر A cup for drinking water.	جام
اُپ پاترم مدراپانسے उपपात्रम मदिरापानस्य	اے کپ فار ڈرنکنگ وائن A cup for drinking wine.	پیالہ
برہدپاترم کاچسے बृहदुपपात्रं काचस्य	اے لارج ٹمبلر A large tumbler.	بلورپیالہ سی
ستھالئیک پرشماترسی بھکشنارتھم پرشستا स्थाल्येकपुरुषमात्रस्य भक्षणार्थे प्रशस्ता	اے کپ وچ کڈ کنٹین فڈ فار ون پرسن A cup which could contain food for one person.	بیوک چناق
ستھالی دوِ پرشماترسی بھکشنارتھم پرشستا स्थाली द्वि पुरुषमात्रस्य भक्षणार्थे प्रशस्ता	اے کپ وچ کڈ کنٹین فڈ فار ٹو پرسنس A cup which could contain food for two persons.	بیوک چناق
ستھالی چتشپنچ پرشسی بھکشنارتھم پرستا स्थाली चतुः पञ्च पुरुषस्य भक्षणार्थे प्रशस्ता	اے کپ وچ کڈ کنٹین فڈ فار فور آر فائیو پرسنس A cup which could contain [illegible] for four or five persons.	بیوک چناق
برہتستھالیوم بھوتاست پرشادو شپرشپریانا شنی پرستا बृहत्स्थाल्येवं भूतासप्तपुरुषाद्दशपुरुषपर्यन्ताशाने प्रशस्ता	اے کپ وچ کڈ کنٹین فڈ ٹو سیٹسفائی فرام سیون ٹو ٹین پرسنس A cup which could contain food to satisfy from seven to ten persons	بیوک چناق
ستھالی مرد स्थाली मृदः	اے ان ارتھن کپ An earthen cup.	طپراقن چناغی
ستھالی کاشٹھسی स्थाली काष्ठस्य	اے وڈن کپ A wooden cup.	اغاج چناغی

اردو	فارسی	عربی
پیالی	پنگان	سُؤلَه و فِنجان و فِنجانه
پیپ	زرد آب و ریم و چرک	قیح و مِدّه
پیپل	فلفل دراز	دارِ فُلفُل
پیپلا	سرِ شمشیر	مَضرِب و مَضرِبه
پیپلا مول	بیخ درخت فلفل	فِلفِلمُویَه
پیتل	برنج	شِبه و شَبَه
پیٹ	شکم	بَطن
پیٹ	بار شکم	حَمل و حَبَل
پیٹ پھاڑنا	شکم دریدن	بَعج و تَبعیج
پیٹ پھاڑا ہوا	شکم دریده	مُبعُوج و بَعیج

سنسکرت	انگریزی	ترکی
گھٹکا سدرش پاترم घटिकासदृशपात्रम्	اے اسمال کپ A small cup.	فنجان
رُدھر وکرتم + پویم रुधिरविकृतम् + पूयम्	پس + میٹر Pus; Matter.	ایرک
اُپ کلیا + پپلی उपकुल्या + पिप्पली	لانگ پیپر Long pepper.	برو وادر
کھڈگا گر دھارا खड्गाग्रधारा	دی پائنٹ اف اسورڈ The point of a sword.	قلج باشی واوجی
چٹکا شرہ + گرنتھکم चटिकाशिरः + ग्रंथिकम्	دی روٹ آف دی لانگ پیپر ٹری The root of the long pepper tree.	براغاجنک گوکیدر
ریتہ + آرکوٹہ रीतिः + आरकूटः	براس Brass.	پرنج وباقر
پچنڈہ + اُدرم पिचण्डः + उदरम्	دی بیلی The belly.	قارین
گربھہ + بھروناہ गर्भः + भ्रूणः	پریگنینسی Pregnancy.	قارندہ اولان یوک و یوکلو
اُدر ودارنم उदरविदारणम्	ٹو ٹیر اوپن دی اسٹمک To tear open the stomach.	قارن یارمق یارتمق
اُدر ودارتم उदरविदारितम्	ٹارن اسٹمک Torn stomach.	قارن یرتلمش کشی

اردو	فارسی	عربی
پیٹ چلنا	شکم رفتن	اِسْتِطْلاقُ الْبَطْنِ وَمَشْيُ الْبَطْنِ
پیٹ رہنا	آبستن شدن و بار گرفتن و شکم داشتن	حَبَل وحَمل وعلق
پیٹ والی	آبست و آبسته و آبستان و آبستن	حامِل وحامِلَه وحُبلی
پیٹ گرانا	افگانه افگندن و شکم انداختن	اِسْقاط
پیٹ گرنا	افگانه افتادن و فگانه افتادن و آبگانه افتادن	اِسْقاط واِملاص
پیٹو	تنبان و بسیار خوار و شکم بنده و شکم خواره و شکم خوار و شکم پرست و شکم پرور	بَطِن واَکُول وجُراضِم وجُرضُم وهَیذام
پیٹھ	پُشت	ظَهر ومَتن وغارِب
پیٹھ پیچھے بُرا کہنا	پس سر بد گفتن کسی و در قفا عیب کردن و در غیبت افتادن	اِغْتیاب واِقْتِراض
پیٹھ دُکھنا	درد کردن پشت	یُقال ظَهری یُوجِعُنی وقام فی ظَهری
پیٹھ لگنا	ریش شدن پُشت ستور	اِعْتِقار واِنْعِقار

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اسہال اولمق و قارن گتمک	ٹو بی پرجڈ + ٹو ہیو اے ڈایریا To be purged ; To have a diarrhea.	اُدر سنچلنم + گرہنی روگ بہید उदरसंचलनम् + ग्रहणी रोगभेदः
گبہ اولمق	ٹو بی پرگنینٹ To be pregnant.	گربہادہانم + نشیکہ गर्भाधानम् + निषेकः
یوکلو قاری گبہ	اے پرگنینٹ وُمن A pregnant woman.	گربہ وتی + گربہنی गर्भवती + गर्भिणी
قارن یوکی دوشرمک	ٹو کاز ان ایبارشن To cause an abortion	گربہ پاتنم गर्भपातनम्
قارن یوکی دوشمک	ٹو مس کیری + ٹو ایبارٹ To miscarry. To abort	گربہ پتنم + گربہ چیُتم गर्भपतनम् + गर्भच्युतम्
چوق ییجی گسنہ	اے گلٹن A glutton.	آتم بہرہ + اُدرم بہرہ आत्मंभरिः + उदरम्भरिः
آرقہ	بیک Back.	پرشٹھم पृष्ठम्
غیبت ایتمک و ارقہ دہ فنادیمک	ٹو بیک بائٹ + ٹو ریوائل ون ان ہز ایبسینس To backbite ; To revile one in his absence.	پرشٹہہ پشچاد وشنم पृष्ठपश्चाद्दूषणम्
آرقہ آغرمق	ایکنگ آف دی بیک Aching of the back	پرشٹہہ پیڑتم + پرشٹہی روگ पृष्ठपीडितम् + पृष्ठरोगः
طوار ارقہ سی مجروح اولمق	ٹو ہیو اے سور آن دی بیک (اے ہارس) To have a sore on the back (a horse).	پرشٹہہ لگنم + پرشٹہی مسدرشنم पृष्ठलग्नम् + पृष्ठे मांसदर्शनम्

اردو	فارسی	عربی
پیٹھہ لگانا	پشت ریش کردن ستور را	عقرُ و اِدبار
پیٹھہ لگانا زمین سے	پُشت برزمین آوردن و رسانیدن	سَلق
پیٹھہ لگانا	زبون گرفتن و ساختن و کردن	غَلَبہ و قہر و اِعجاز
پیچ بیائی معروف	آب جوش برنج	فُوارۃُ الاُرُزِّ
پیچش	پیچش	مَغص
پیچھے کو پہرنا	برپس پشت برگشتن	نُکوص و رجوع القہقری
پیر چہوٹنا	استحاضہ	اِستحاضہ
پیڑ ساقدار	درخت ساقدار	شَجَر و شَجَرہ و شجراء و شِیر
پیڑ غیر ساقدار	درخت بی ساقدار	نَجم
پیڑ کانٹے دار	درخت خاردار	عِضاھۃ

ترسکے	انگریزی	سنسکرت
مجروح ایتمک	ٹو کاز اے سور آن دی بیک (اف اے ہارس) To cause a sore on the back (of a horse).	اشوادیہ پرشٹھہ ورنت کرنم अश्वादेः पृष्ठव्रणितकरणम्
حریفہ ارقاسنہ دوشرمک	ٹو تھرو ڈاون ان ریسلنگ To throw down in wrestling.	پرشٹھہ سپرش کرنم پرتھویاہ पृष्ठस्पर्शीकरणं पृथिव्याः
عاجز ایتمک	ٹو ڈسگریس + ٹو پٹ ٹو شیم To disgrace; To put to shame.	پرشٹھہ سنلگنکرنم + اریادیہ पृष्ठसंलग्नकरणम् + अर्यादेः
پرنج صووی پرنج شوربا شی	گروال + رائس گروال + پیپ Gruel; Rice gruel; Pap.	منڈم + آچامہ मण्डम् + आचामः
بغارسق اغریسے	رائدہنگ پین ان دی باولس + ٹینسمس Writhing pain in the bowels; Tenesmus.	اتیسارہ अतिसारः
اردینہ دونمک و ارقاسنہ دونمک و کیرو دونمک	ٹو ٹرن بیہائنڈ To turn behind.	وکرگتی بھونم + ولوماکرنم वक्रगतिभवनम् + विलोमताकरणम्
استحاضہ	اما ڈریٹ فلکس آف دی مینسیز Immoderate flux of the menses.	پدر روگہ ستریانام प्रदररोगः स्त्रीणाम्
ساقلو آغاج	اے ٹری ہیونگ اے ٹرنک A tree having a trunk.	سشاخ ورکشہ सशाखवृक्षः
سکک دوک واوجاق	اے ٹری ہیونگ نو ٹرنک A tree having no trunk.	لتا + ولی ورکشہ लता + वल्लीवृक्षः
دیکن لو آغاج	اے تھارنی ٹری A thorny tree.	سکنٹک ورکشہ सकण्टकवृक्षः

اردو	فارسی	عربی
پیڑ بے کانٹے کا	درخت بے خار	سَرَح
پیڑا پارہ خمیر کا	پروازده و پرازده وزواله	فَرَزْدَقَة
پیراک	آشناگر و شناور و آشنا باز و آشناو آب باز	سَابِح وسَبُوح وسَبَّاح وعَائِم
پیرنا	شنا زدن و شناوری کردن	سَبْح وسِبَاحَة وعَوْم
پیڑو	زہار	رَکَب
پیسہ	پیسہ و پول سیاہ	فَلْس
پیسنا دوا وغیرہ کا	سائیدن	سَحق ودَمك
پیسنا آٹے کا	آسیا کردن و در آسیا سائیدن و آرد نمودن	طَحْن
پیشاب	شاشه و گمیز	بَوْل
پیشاب بند ہونا	گمیز گرفتن	اُسْر واِحْتِقَان واِحْتِبَاس

ترکی	انگریزی	سنسکرت
دیکینسز اغاج	اِ ٹری ڈِوائڈ آف تھارنس A tree devoid of thorns	اَکنٹک وِرکشہ अकण्टकवृक्षः
خمیر توپغی وخمیر یواریغی	اِگلوبیولر ماس آف لیون پریپرڈ فار بیکنگ A globular mass of lea-ven prepared for baking.	گودھومادیسچورن پنڈکا गोधूमादेश्चूर्णपिण्डिका
یوزکچ	اِ سویمر A swimmer.	جلترن کُشلہ जलतरणकुशलः
یوزکجلک ویوزمک	ٹو سوِم To swim.	جلوپرترنم जलोपरितरणम्
قاسیغ	دِہی پیوبس The pubes.	گلمستھانم + نابھیردھوبھاگہ गुल्मस्थानम् + नाभेरधोभागः
پاره وپول	اِ کاپر کائن ایکول ٹو سکسٹی فورتھ پارٹ آف اِ روپی A copper coin equal to sixty fourth part of a rupee.	تامر مُدرا + پنہ ताम्रमुद्रा + पणः
دوکمک وازمک	ٹو پاؤنڈ اِ میڈیسن To pound a medicine.	پیشنموشدھیادیہ पेषणमौषध्यादेः
اوکیمک	ٹو گرائنڈ فلاور To grind flour.	پیشنم گودھومادیہ पेषणं गोधूमादेः
سدک	یورین Urine.	موترم मूत्रम्
سدک طوتمق	اِسٹاپنگ آف یورین Stopping of urine.	موتراورودھہ मूत्राऽवरोधः

اردو	فارسی	عربی
پیش خیمہ	پیش خیمہ	سَبق
پیشکار	پیشیار و پیش دست	نائِب
پیشگی	پیشگی و پیش داد و پیشیادست و تقدمہ	سَلَف و سَلَم
پیشوائی	پذیرہ شدن و پیشوا رفتن و پیشوا کردن	اِستِقبال
پیغام	پیام و پیغام	رِسالَۃ و رَسِیل و رَسُول و بلاغ
پیغام پہنچانا	پیغام رسانیدن و ادا کردن و گزاردن	تبلیغُ الرِّسالَۃِ و اِبلاغُ الرِّسالَۃِ
پیغام بھیجنا	پیغام فرستادن	اِرسالُ الرِّسالَۃِ
پیغام دینا	پیغام دادن و پیغام کردن	✣
پیغام لے آنا	پیغام کسے آوردن	اَلمجیءُ بِالرِّسالَۃِ
پیغام لیجانے والا	پیغام بر و پیغام آور	رَسُول و مُرسَل

ترکی	انگریزی	سنسکرت
پیش خیمہ	اے ٹینٹ آر ادر بیگیج سینٹ آن بیفور A tent or other baggage sent on before.	پُروگمُ دُوشیم पुरागमद्व्यम्
نائب	اے ڈپیوٹی + اے منسٹر + اے مینیجر A deputy; A minister; A manager.	اگرگاری अग्रकारी
اوکدون	این ایڈوانس (آف منی) + ارنیسٹ An advance (of money); Earnest.	پُوروکرمتا + پُوروُدانم पूर्वकर्मता + पूर्वदानम्
قارشولق	دی آنریبل میٹنگ اینڈ ریسپشن آف اے وزیٹر The honourable meeting and reception of a visitor.	شُشروشاگمنم शुश्रूषागमनम्
صالیق	اے میسج A message.	سندیشہ संदेशः
پیغام گوندرمک	ٹو کنوی اے میسج To convey a message.	سندیشپریشنم संदेशप्रेषणम्
صالیق ایرشدرمک	ٹو سینڈ اے میسج To send a message.	سندیشپراپت کرنم + پرپنم وا संदेशप्रापकरणम् + प्रापणवा
صالیق وپیغام ویرمک	ٹو ڈلیور اے میسج To deliver a message.	سندیشدانم संदेशदानम्
صالیق وپیغام گوتورمک	ٹو برنگ اے میسج To bring a message.	سندیشگرہیاگمنم संदेशगृह्यागमनम्
ایلچی	اے میسنجر A messenger.	سندیشپراپت کرتا संदेशप्रापकर्त्ता

اردو	فارسی	عربی
پیغام لیجانا	پیغام بُردن	اَلذَّھَابُ بِالرِّسَالَۃِ
پیک بیای مجہول ۱۲	پیک	فَیْجٌ
پیک بیای معروف ۱۲	+	بُزَاقُ التَّنْبُوْلِ
پیکدان	تُفلدان	مِتْفَلَۃٌ و مِبْزَاق
پیلا	زرد	اَصْفَر
پیلو	جال	اَرَاک
پیلہر	گُند و خایہ	خُصْیٌ و خُصْیَہ و خُصْیَانُ و خُصْیَتَانِ و اُنْثَیَیْنِ حُسَیْلَتَانِ
پیمان	پیمان	عَہْدٌ و اِلٌّ و اِصْرٌ
پیمان توڑنا	پیمان گسستن	نَکْثٌ و نَقْضُ الْعَہْدِ
پیمانہ	پیمانہ و پیمونہ و تلک	کَیْلٌ و مِکْیَال

ترکی	انگریزی	سنسکرت
صالیق ایرشمک و پیغام گوتورمک	ٹو کیری اے میسیج To carry a message.	سندیش پراپن کرنم ÷ سندیشم گرہیتوا گمنم संदेशप्रापणकरणम् ÷ सन्देशं गृहीत्वागमनम्
قاصد	اے کوریئر ÷ ان ایکسپریس A courier; An express.	سندیش ہرہ संदेशहरः
توکرک	دہی جوس آف دی بیٹل لیف چیوڈ اینڈ سپٹ اوٹ The juice of the betel leaf chewed and spit out.	نشٹهیوه निष्ठीवः
توکرک قابی	اے ویسل فار ہولڈنگ بیٹل سپٹل A vessel for holding betel spittle.	نشٹهیو پاترم - کلکی निष्ठीवपात्रम् ÷ कल्की
صارو و صاری	یلو Yellow.	پیتم ÷ پیت ورنم पीतम् ÷ पीतवर्णम्
مسواک آغاجی	نیم آف اے ٹری (سیلوڈورا پرسیکا) Name of a tree (Salvadora persica).	پیلو ورکشه ÷ اکروڑه पीलुवृक्षः ÷ अक्षोडः
طشاق	اے ٹیسٹیکل A testicle.	انڈکوشه अण्डकोशः
عهد	پرامس ÷ ایگریمینٹ ÷ ٹریٹی Promise; Agreement; Treaty.	پرتگیا - پرنه प्रतिज्ञा ÷ प्रणः
عهدی بوزمق	ٹو بریک اے پرامس To break a promise.	پرتگیا کهنڈنم प्रतिज्ञाखण्डनम्
اولچک	اے میژر A measure.	کڈوه ÷ کهاری سدرشه कुडवः ÷ खारीसदृशः

اردو	فارسی	عربی
پینا	نوشیدن و آشامیدن	شُرب
پینا یعنی تفل کنجد	کُنجارۂ کنجد	ثُجیرُ السِمسِم
پینٹھ	روز بازار	یَومُ السُّوقِ
پیندا	بُن	سَافِل و سَافِلَة
پینک	پینکی و چُرت	نُعَاس و وَسَن و سِنَة
پیوڑی	آہکِ زرد	الطِینُ الاَصفَر
پیوسی	فَلَہ و بَلَہ و آغوز و فُرش و زَنگ	لِبَأ
پیوند	دَرپی و دَرپہ و درپین و پینہ و گرہ	رُقعَة
پیوند برتن کا	کفشیر	رُؤبَه
پیوند لگانا کپڑے میں	درپی و پیوند کردن جامہ	ترقیع و رقع

ترکی	انگریزی	سنسکرت
ایچمک	ٹو ڈرنک To drink.	پانَم + پان کرنَم पानम् + पानकरणम्
صوصم پوصہ سی	دی ڈریگس آر ریفیوز آف لن سیڈ + دی آئل کیک The dregs or refuse of lin-seed; The oil cake.	پِنیاکہ पिण्याकः
بازار گوینے	اے مارکیٹ + اے مارٹ A market; A mart.	ہٹ دِوَسہ हट्टदिवसः
دیپ	باٹم Bottom.	پاترادھو بھاگہ + بُدھنہ पात्राऽधोभागः + बुध्नः
اویوق اویوقلق امرغنمق	انٹاکسیکیشن اینڈ ڈراؤزینیس فرام اوپیم Intoxication and drowsiness from opium.	مدتندرا + تندرِکا मदतन्द्रा + तन्द्रिका
صاروطپراق	اے کائنڈ آف یلو کلر A kind of yellow colour.	پیت مرتکاوشیشہ पीतमृत्तिकाविशेषः
آغز	ملک آف دی کاؤ سم ڈیز آفٹر کاونگ + بیسٹنگس Milk of the cow some days after calving; Biestings.	پیوشم + امرت بھیم पीयूषम् + अमृतभिन्नम्
یامہ ویمہ	اے پیچ A patch.	وستراد کھنڈ یکتسی نام वस्त्रादिखण्डयुक्तस्यनाम
قاب یمہ سی لہم معناسنہ	اے پیس آف میٹل فار پیچنگ اے ویسل A piece of metal for patching a vessel.	پاترسی یوجت چنہم पात्रस्ययोजितचिन्हम्
یمہ اورت	ٹو پیچ اے کلاتھ To patch a cloth.	وستری یکت کرنم وستر کھنڈسی वस्त्रेयुक्तकरणंवस्त्रखण्डस्य

اردو	فارسی	عربی
پیوند لگانا ایکدرخت کی شاخ کا دوسری درخت کی شاخ مین	شاخ پیوند کردن و پیوست کردن	اِبار و تابیر
پیوند لگانا درخت کا درخت مین	نخل پیوند کردن	اِبهار
پیوندی درخت	نخل پیوندی	مؤبّر و مُبهر
	باب تای فوقانی با الف	
تاب تلّی	بیماری سپرز	مَرَضُ الطِّحالِ
تاب تلّی والا	بیمار سپرز دار	طَحِل و مَطحُول
تاپنا	کسب گرمی کردن از آتش	اِصطِلاء
تاج	اَفسر و گَرزَن و دیہیم	تاج و قلنسوۃ و قلنسیہ
تاج مرغ کا	تاج خروس و تاج دیک	عُرفُ الدِّیکِ
تاج رکھنا	تاج پوشیدن و بر سر نهادن و نزدن و گزاشتن	تتوّج

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بوداقلنمق	ٹوانگرافٹ (اے برانچ) To ingraft (a branch)	شاکہانی ورکشسیانی ورکشاکہایام سنیکت کرنم शाखान्यवृक्षस्यान्यवृ-क्षशाखायां संयुक्तकरणम्
بوداقلنمق	ٹوانا کیولیٹ (اے ٹری) + ٹوبڈ To inoculate (a tree); To bud.	انی ورکشی نیورکشن سنیکت کرنم अन्यवृक्षेऽन्यवृक्षसंयुक्तकरणम्
بوداقلنمش آغاج	اِن انگرافٹیڈ ٹری An ingrafted tree.	وٹپانی یکتسترہ विटपान्ययुक्तस्तरुः
	باب تائی فوقانی	
طلاق اغریسی	اِن انڈیوریشن آف دہی اسپلین An induration of the spleen.	پلیہا प्लीहा
طلاق اغریسیه ختہ اولان	ون سفرنگ فرام انڈیوریشن آف دہی اسپلین One suffering from induration of the spleen.	پلیہروگی प्लीहरोगी
اوده ایسنمق	ٹووارم ونس سیلف ایٹ اے فائر To warm one's self at a fire.	ونہی سنتاپنم वह्नेः सन्तापनम्
تاج	اے کراؤن + اے ڈائڈیم A crown; A diadem	مکٹہ मुकुटः
خروس ایبکی	دہی کومب آف اے کاک The comb of a cock.	مکٹ ککٹسی मुकुटकुक्कुटस्य
تاج باشه قویمق	ٹوویر دہی کراؤن To wear the crown.	مکٹستھاپنم + مستکوپر मुकुटस्थापनम् + मस्तकोपरि

اردو	فارسی	عربی
تارا	تارہ و ستارہ و اختر و روشنان	کوکب و نجم و دری
تاڑنا	یافتن و دریافتن و وارسیدن و فرا رسیدن	تفطن و تفرس
تازہ	نورسیدہ	جدید
تازہ بمعنی چیز یکہ فی الفور آمدہ باشد ۱۲	تازہ بتازہ	طری
تازہ روٹی	نانِ تازہ	خبز طری
تازہ گوشت	گوشتِ تازہ	لحم طری و غض و غضیض
تازہ پھل	تازہ چیدہ و تازہ آمدہ و نوبر	ثمر جنی
تافتہ	تافتہ	اِستبرق
تاک یعنی انتظار ۱۲	پر مرو چشم براہ و ہنگام نگاہداشتن فرصت ۱۲	رصد و ترصد و ہرۃ بمعنی ہنگام ۱۲
تاک میں رہنا	در انتظار فرصت ماندن و بودن و ہنگام فرصت نگاہداشتن	انتہاز و افتراص

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یلدز	اِسٹار A star.	نکشترم + تارکا नक्षत्रम् + तारका
اکلمق و اکلنمق	ٹو انڈر اسٹینڈ + ٹو کامپرہینڈ To understand; To comprehend.	درشنادیولکشتہ दर्शनादेवलक्षितः
تازہ و یکی	گرین + ٹینڈر Green; Tender.	نوینہ + سدیہ नवीनः + सद्यः
تازہ و یکی	فریش + نیو Fresh; New.	ادیویپراپتم + سدیپراپتہ अद्यैवप्राप्तम् + सद्यःप्राप्तः
تازہ اتمک	فریش بریڈ Fresh bread.	سدیروٹکا सद्यरोटिका
تازہ ات	فریش مٹن Fresh mutton.	سدی مانسہ सद्यमांसः
تازہ و یکی یمش	فریش فروٹ Fresh fruit.	سدی پھلم + نوتن پھلم सद्यफलम् + नूतनफलम्
ایو اطلس	اے کائنڈ آف سلک + ٹیفٹا A kind of silk; Taffeta.	ستھول پٹوسترم स्थूलपट्टवस्त्रम्
فرصت	لک + گلینس + ایم Look; Glance; Aim.	پرتیکشا + نریکشا प्रतीक्षा + निरीक्षा
بکلمک و یول کوزلمک	ٹو لک آؤٹ فار آن آپرچیونیٹی To look out for an opportunity.	پرتیکشاستھتہ + پرتیکشاکرنم प्रतीक्षास्थितः + प्रतीक्षाकरणम्

اردو	فارسے	عربے
تاکنا	بغور دیدن و ژرف نگریستن و دین نازک کردن و ساختن	اِمعان و اِنعام
تاکنا	نگریستن و نظر کردن و انداختن و نگاہ کردن	رُؤیَة و بَصَر و نَظَر
تاگا	دُرزَنان و دُشک	خَیط و سِلک و سَحل
تال	اصول	اِیقاع
تال	آبگیر	غَدِیر
تالا	کِلیدان و کلیدانہ	مِغلاق و مَغلوق و قُفل و مِزلاج
تار بمعنی مطلق تار	تار	وَتَر
تار باجے کا	تارِ ساز و تار طنبور	شِرع و شِرعَة و شِراع
تالو	کام	حَنَک
تالو بمعنی یافوخ شیر خوار ۱۲	تارِ سر و تَشتک و جَاندانہ	رَمّاعَة

ترکے	انگریزیے	سنسکرت
دقتلہ گورنک و وقت ایلہ گورنک	ٹو اسٹیر ایٹ + ٹو ایم + ٹو پیپ To stare at; To aim; To peep.	سمی گیکشنم सम्यगीक्षणम्
باقمق گورنک	ٹو گلینس + ٹو سی To glance; To see.	ساما نیکشنم सामान्येक्षणम्
تل	ار تھریڈ A thread.	تول پٹادِ سوترم तूलपट्टादिसूत्रम्
اصول نغمہ	بیٹنگ ٹائم (ان میوزک) + چائم Beating time (in music); Chime.	تالہ + کرتالہ तालः + करतालः
کول	ار پانڈ A pond.	تڑاگہ + سرہ तडागः + सरः
کلید	ار لاک (آف ار ڈور) A lock (of a door).	تالکہ तालकः
تل وکرش	ار وایر A wire.	وستراد سوترم + تارہ वस्त्रादिसूत्रम् + तारः
تل وکرش	اسٹرنگ آف ا میوزیکل انسٹرومنٹ String of a musical instrument.	لوح تار وادیسی लोहतारवाद्यस्य
طماق	دی پیلیٹ The palate.	کاکدم + تالہ काकुदम् + तालुः
بنقلدیق	دی کراؤن آف دی ہیڈ + پیٹ + اسکالپ The crown of the head; Pate; Scalp.	برہمانڈ و مستکسی ब्रह्माण्डो मस्तकस्य

اردو	فارسے	عربے
تالو اُٹھانا	کام برداشتن و بناگوش کردن	دَغْر
تالو اوٹھانیوالی	زن کام بردار	✣
تالی بجانا	خُنگ زدن و دست بر دست زدن وخمک زدن و کف زدن	تَصْفِیق و تَصْدِیه
تانبا	مِس	نُحَاس وصَاد
تانبا بمعنی طعمہ مرغان شکاری	مُسته	لُحمَه
تانت	رُود و رُوده	وَتَر
تانہ	تار و تانه و تاره و تان و فُرت و فلات و فلاته	سَدٰی و اُسْدٰی و اَسْدِی وسَدَاة
تاناتنا	تنیدن	اِسْدَاء و تَسْدِیه و تَسدِی
تاوان	تاوان	غَرَامَة و غُرم
	باب تای فوقانی با بای موحدہ	

سنسکرت	انگریزی	ترکی
تالوتھاپنم + بالانام तालुस्थापनम् + बालानाम्	ٹو ریز دی یوویولا To raise the uvula.	دلچک قالدرمق
تالوتھاپن کرتری तालुस्थापनकर्त्री	اے نرس ہو ریزیس دی یوویولا A nurse who raises the uvula.	دلچک قالدریجی قاری
کرتلدھون کرنم करतलध्वनिकरणम्	ٹو کلیپ دی ہینڈس To clap the hands.	ال ایله صولوطمق وال الیله اورمق
تامرکم + تامرم ताम्रकम् + ताम्रम्	کاپر Copper.	توچ و باقر
شیینادبھکشنارتھ ماںسہ श्येनादिभक्षणार्थमांसः	فڈ فار اے فالکن آر برڈ آف دی چیس Food for a falcon or bird of the chase.	بک
شُشکانترمجادیہ शुष्कान्त्रमजादेः	کیٹ گٹ Catgut.	کرش ویغرسق کرشی
وسترنرمانارتھ لمبت سوترم वस्त्रनिर्माणार्थलम्बितसूत्रम्	دی وارپ + تھریڈس اکسٹینڈیڈ لینتھ وائز اپان اے لوم The warp; Threads exten-ded lengthwise upon a loom.	بیز ارشی
لمبت سوتراکرشنم लम्बितसूत्राकर्षणम्	ٹو اسٹریچ دی وارپ To stretch the warp.	طقومق واورتک
ونمیدانم विनिमयदानम्	ریٹیلیئیشن + فائن + ملکٹ Retaliation; Fine; Mulct.	غرامت وزیان
	باب تای فوقانی با بای موحده	

اردو	فارسی	عربی
تبر	تبر	فأس
تبرزین کا	تبرزین	✣
تبرکمر کا	تبرکمر	✣
	باب تای فوقانی با بای پارسی	
تپ	تپ	حُمّیٰ
تپِ دق	رنجِ باریک و بیماری باریک و تبِ استخوانی	حُمّی الدِّقِّ
تپِ دق والا	تپِ دق زده	مَدْقُوق
تپاک	گرم جوشی	اظهار الشفقة واظهار الالفة
تپش	شدتِ گرمی	معمعان و ودیقه
تپک یعنی ٹیس	تیرکشی	نخس وضربان

ترکی	انگریزی	سنسکرت
پالتہ	اے ہیچیٹ + این ایکس A hatchet; An axe.	سودھتہ + پرشودھہ स्वधितः + परस्वधः
ایر بالتہ سی	اے ہارس مینس بیٹل ایکس A horseman's battle-axe.	اشوپلیان پرشووہہ अश्वपल्याण परस्वधः
بل پالتہ سی	اے بیٹل ایکس A battle axe.	کٹیہہ پرشودہہ कटेः परस्वधः
	باب تائی فوقانی بائی پارسی	
استمہ	فیور Fever.	جورہ + جورتہ ज्वरः + जूर्तिः
دق استمہ سی	اے ہیکٹک فیور A hectic fever.	جیرن جورتہ जीर्ण जूर्तिः
دق استمہ لو کمسنہ	ون سفرنگ فرام ہیکٹک فیور One suffering from hectic fever.	جیرنجور روگی जीर्णज्वररोगी
ترحم و محبت	افیکشن + اسٹیم + ریگارڈ Affection; Esteem; Regard.	اتینت سنیہہ + اپریتہ अत्यन्त स्नेहः + अति प्रीतिः
اسی قتی اولمق	اکسیسو ہیٹ + وارمتھ Excessive heat; Warmth	اشنتا + گریشم उष्णता + ग्रीष्मम्
یارہ اغریسی	تھرابنگ آف اے فلیگمن اور بائل وہین کمنگ ٹو سپیوریشن Throbbing of a phlegmon or boil when coming to suppuration	پوی دمشتم + ورن ویدنا पूयन दंशनम् + व्रणवेदना

اردو	باب تای فوقانی با فوقانی	عربی
تِتَر بِتَر بمعنی متفرق و پریشان ۱۲	تار و مار و تال و مال	شَذَرَ مَذَر
تُتلانا	بَلتَنگ زَدَن زبان	لُثغَه
تِتلی کرمی ست کردو پر پہنا و رنگہای گوناگون دارد ۱۲	بادزن پری	مِراوَحَةُ الجِنِّ یعنی بادزن پری ۱۲
تِیتلی دوائی مانند پودنہ ۱۲	سُداب	فَیجَن و سَذاب معرب سداب ۱۲
	باب فوقانی با جیم عربی	
تج نوعی از دار چینی ۱۲		قِرفه
تِجاری نعت بہا کا ۱۲	روز افگن	غِبٌّ
	باب تای فوقانی با خاء معجمه	
تختہ	تخته	لَوح اَلواح جمع
تخت	تخت و دیہیم گاه و اورنگ	سَرِیر

۱۵ تتو تو اشند زمرز یعنی پریشان شد و مخفی درهوا تحت کل توکرد ۱۲

ترکی	باب تای فوقانی با فوقانی	سنسکرت
طرطغان	ڈسپرسڈ Dispersed.	بھِنّم + بِھنّم + اَستَ وِیستم भिन्नम् भिन्नम्+ अस्तव्यस्तम्
پلتکلک	ٹو لِسپ To lisp.	گربھنت وت + بال بھاشا गीर्भणितिवत्+ बालभाषा
بربوجکدر	اے بٹر فلائی A butterfly.	چترت کیٹ وشیشہ चित्रितकीटविशेषः
سدف	نیم آف اے ہرب + ریو Name of a herb; Rue.	ونسپت وشیشہ + سُدابہ वनस्पतिविशेषः+ सुदाबः
	باب فوقانی با جیم عربی	
دارچینی	دی بی ٹری آر اِٹس بارک + لارس کسیا The bay tree or its bark; Laurus Cassia.	وراڈنگکم + توکپترم वराङ्गकम्+ त्वक्पत्रम्
گون اشوری طوتن ستمہ	اے ٹرشین فیور آر ایگیو A tertian fever or ague.	ترتییک جور तृतीयकज्वरः
	باب فوقانی با خای معجمہ	
تخته	اے پلینک + اے بورڈ A plank; A board.	پٹکا + پٹہ पट्टिका+ पट्टः
سریر	اے تھرون A throne.	بھدراسنم + راڈنیام भद्रासनम्+ राज्ञाम्

اردو	فارسے	عربے
تخت بادشاہ کا	تخت بادشاہ	عَرش
تخت مردی کا	تخت مردہ	نَعش
تخت دولہن کا	تخت عروس	اَرِیکہ
تخت کپڑی رکہنے کا	تخت رخت گذاشتن	نَضَد
تختہ	تختہ قماش	تَخت
تختی	سُلم و تختۂ مشق و تختۂ تعلیم	لَوح
تخمینا	اندازہ	خَرص و تخمین و حَزر و خلق و حَزار
	باب تای فوقانی با رای مہملہ	
تُر	نورد	مِنوال و مِنوَال و نول
ترازو	ترازو	مِیزان

ترکی	انگریزی	سنسکرت
پادشاه تختی	ریگل تھرون Rigal throne.	راذنیو بهدراسنم राज्ञोभद्रासनम्
تابوت	اے بیر A bier.	پٹ شوسی + पट्टः शावस्य + पीठश्चवा
گلن تختی	دی بورڈ آن وچ اے برائڈ از میڈ ٹو سٹ The board on which a bride is made to sit.	پٹسنشایاه पट्टः स्नुषायाः
اور باقویمق تختہ سی	اے بورڈ فار پلیسنگ کلوذس آن A board for placing clothes on.	پٹووسترستهاپنارتهسی पट्टो वस्त्रस्थापनार्थस्य
قماش تختہ سی	ٹو پلینکس آف وڈ بٹوین وچ کلاتھس آر کیپٹ ٹو پروٹیکٹ دیم فرام ورمس Two planks of wood between which cloths are kept to protect them from worms.	پاٹمبرستهاپنارتهم پٹہ पाटम्बरस्थापनार्थपट्टः
تعلیم تختہ سی	اے اسمال بورڈ لائک سلیٹ وچ چلڈرن رائٹ اپان A small board like a slate which children write upon	دارپٹکا پٹهنارتهم दारुपट्टिकापठनार्थम्
اوانلق	گیس + کنجکچر + ویلیوایشن Guess; Conjecture; Valuation.	انمانم + انمتہ अनुमानम् + अनुमितिः
	باب تای فوقانی باراء مهمله	
سلمن	اے اسٹک اوور وچ کلاتھ از ووند ون ووون A stick over which cloth is wound when woven.	تنتوایاگرونڈه तन्तुवायाग्रदण्डः
ترازو	اے اسکیل + اے بیلنس A scale; A balance.	تلا तुला

१ वस्त्रनिर्माणसम
येकुविंदाग्रेकाष्ठ
दण्डनामलाइपरि
मस्त्यवध्यते॥

اردو	فارسی	عربی
ترازو پاسنگدار	ترازوے سنگ زن و ترازوی قلب	مُرْجُوح
ترائی	زمین کرانهٔ دریا	بِرْغِیل
تربوز	هندوانه و تربُز و تربُزه	حَبحَب و البِطّیخ الرَّقّی
تُرت	همادم و حالی و در حال و در زمان	فَوْر
ترچھی نگاہ سے دیکھنا	به نیم نگاه دیدن	شَزْر
تُرش رو	تیموک و اخمه رو و جبین گرفته	عَبُوس و کالِح و باسِر و مُکفهِر
ترش رو غم وہم سے	ترش رو از غم و هم	ساهِم
تُرش رو غصہ سے	ترش رو از غُصه	مُبْرطِم
تڑخنا و تڑقنا شگافتن شیئ خشک ۱۲	ترکیدن	اِنْشِقاق و تَصدُّع و تشقّق
تَرکش و تُرکش	تَرکش و تَشغا و تَشگاه و تگاوکیش	جَعبة و کِنانة و اُمّ بَنین کُنَیْتَه

سنسکرت	انگریزی	ترکی
نیُونادھِکی تُلا न्यूनाधिक्यतुला	ابیلینس رِکوائرِنگ اَمیک ویٹ A balance requiring a make-weight.	پرسنگلو ترازو
سَمُدّرادِتٹ بھُومہ समुद्रादितटभूमिः	مارش + میڈ + میڈو Marsh; Mead; Meadow.	دکز کنارک یری
تَرمُبجَم तरबुजम्	اِ واٹر میلن A water melon.	قارپوز
اَدیئیو + تورتم अद्यैव + त्वरितम्	اِنسٹنٹلی + کوِکلی Instantly; Quickly	شمدی
کٹاکشاولوکنم + ترِیگوَلوکنم कटाक्षावलोकनम् + तिर्यगवलोकनम्	ٹو لُک اسکینس To look askance.	گوز قویروغیله باقمق
کرودھاوِشٹہ + کُٹلبھرُوہ क्रोधाविष्टः + कुटिलभ्रूः	موروز Morose.	قاتی یوزلر
ویکلیہ مُکھہ شوکادِنا वैकल्यमुखः शोकादिना	موروز (اوانگ ٹو سارو) Morose (owing to sorrow).	غمدن یوز پوزتروب کسنه
ویکلیہ مُکھہ वैकल्यमुखः	اسٹرن + پیوِش + سرلی Stern; Peevish; Surly.	خشمدن یوزی پوزتروب کسنه
وِدرہ + سپھُٹنم विदरः + स्फुटनम्	ٹو کریک + ٹو اسپلٹ To crack; To split.	چاتلمق یارلمق
تُونہ + تُونیرہ तूणः + तूणीरः	اِ کوِور A quiver.	سداق و بیلک و قبور و کدلج و ملیک اوق طوران یانیدر

اردو	فارسی	عربی
ترکش اونڈیلنا	نگونکردن ترکش برای فروریختن تیر	نکب الکنانة
ترکی تمام ہونا ﮯ	ترکی تمام شدن و کردن	عجز
ترمتی [illegible]	ترمتائی سنگک	✣
ترنج	ترنج	اترج واترجة وترنجة
تری و ترہی	سرنائی و سرغین و سرغینه و نای ترکی	✣
تریز پارچہ اور یب بریدہ لغت فارسی است ۱۲	شاخ جامه و تریز	دخریص وتخریص وتخریصة
	باب تای فوقانی بارای ہندی	
ترپنا	تپیدن	سهف
ترکا	پگاه و بامداد و سحرگاه و صبح گاه و بامدادان و وقت سحرگاه و وقت صبح گاه و بامگاه	سحر ﮯ وصبح وفجر وصباح
ترترانا	ابرم	نطول وسکوب

ﮯ یعنی زخمہ شدن غرور کی عاجز شدن و دعوی کاری ۱۲

ﮯ اول سحر بعد ازان صبح بعد ازان فجر و صباح ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بیلک بوزشمق	ٹُواوورٹرن اے کوِیور To overturn a quiver	تُوناوَدھیاپاتَنَم तूणाधःपातनम्
عاجزاولمق	ٹُوبی ہمبلڈ To be humbled.	اَبھِمان نَشٹَم + ناشبھاوہ अभिमाननष्टम् + नाशाभावः
طورمطائی	نیم آف اے کائنڈ آف ہاک Name of a kind of hawk.	کپوتگرہن کرترپکشی + شیناد بھید कपोतग्रहणकर्तृपक्षी + श्येनादिभेदः
ترنج	اے سٹرن + اِن آرینج A citron; An orange	دیرگھ دنت ہرشن پھلم दीर्घदन्तहर्षणफलम्
دوداق وسوزنائی	نیم آف اے کائنڈ آف کیوکمبر + کیوکیومس ایکیوٹینگیولس Name of a kind of cucum-ber; Cucumis acutangulus	کنڈول وِینا + چنڈال وَلکی कण्डोलवीणा + चण्डालवल्लकी
تیریز	پیسیز اِن اے ویسٹمینٹ دیٹ آر کٹ ٹرینسورسلی Pieces in a vestment that are cut transversely	پرِدھان وستر کلکا परिधानवस्त्रकलिका
	باب تای فوقانی با رای ہندی	
چپالمق و دپرنمک	ٹوفلٹر + ٹوپلپیٹیٹ + ٹوبی ایجیٹیڈ To flutter; To palpitate To be agitated.	وِکلتا + اَنودھانتا विकलता + अनवधानता
چین صباح وچین سحر وارکن	ڈان آف ڈے Dawn of day.	پراتکالہ प्रातःकालः
طولی دویہ توصوکہ خستہ لرازرینہ دوکرلر	ہاٹ واٹر پورڈ فرام اے ہائٹ ٹو فومینٹ Hot water poured from a height to foment.	پیڑوپریمب پاتنم पीडोपर्यम्बुपातनम्

اردو	فارسی	عربی
	باب تای فوقانی با سین مهمله	
تسمہ	دوال و تسمہ	سَیر
تُسار لگنا	تسجانیدن و تسجیدن و سرما خوردن لازم و متعدی ۱۲	✣
تُسار	تسجام و سرمای سخت	صِرّ
تسکین ٹوٹی دلکی کرنا	نغوشہ و دل شکستہ بدست آوردن	جَبرُ القلبِ المُنکَسِرِ
تسلسل	زنجہ	تَسَلسُل
تسلیم کرنا	پذیرفتن و مسلم داشتن و انگشت بر چشم نہادن و بر دیدہ نہادن و گزاشتن	تَسلِیمٌ و قبُول
	باب تا با شین معجمہ	
تشریف لانا	تشریف دادن و فرمودن و آوردن	قُدُوم
تشہیر کرنا	شہر گردان کردن و برخر نشاندن	✣

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب تای فوقانی با سین مهمله	
قایش وطسمہ	اے اسٹریپ آف لیدہر A strap of leather.	لمبت چرم کھنڈم लम्बित चर्मखण्डम्
اوشونک صوغوق آلق	ٹو بی فراسٹ بٹن To be frost-bitten.	تشارلگنم तुषारलग्नम्
صوغوق یل	فراسٹ + کولڈ Frost; Cold	تشارہ + تہنم तुषारः + तुहिनम्
سوندرمک و کونکل سوندرمک	ٹو کنسول - ٹو کمفرٹ اے ہارٹ بروکن پرسن To console, to comfort a heart-broken person.	شوکاویشیا شواسنکرم शोकावेशस्याश्वासनकरणम्
تسلسل	ٹو بی کنیکٹیڈ لائک اے چین To be connected like a chain.	شرینی بدہم + ایکادگمپھتم श्रेणीबद्धम् + एकादिगुम्फितम्
قبول ایتمک	ٹو اکسیپٹ + ٹو ریزائن + ٹو سرنڈر To accept; To resign; To surrender.	انگیکا کرنم + سمت کرنم अङ्गीकारकरणम् + सम्मतिकरणम्
	باب تای فوقانی با شین معجمہ	
تشریف گوتورمک	ٹو کم + ٹو آنر وتھ ونس پریزنس To come; To honour with one's presence.	آگمنم + سوروپا درشنم आगमनम् + स्वरूपादर्शनम्
ایشکہ بندروب کمنہ تشہیر ایتمک	پروکلیمنگ اے کریمنل بائی کیرینگ ہم تھرو اے سٹی آن این ایس Proclaiming a criminal by carrying him through a city on an ass.	پرکھیاتیا نشکاسنم प्रख्यातयानिष्कासनम्

گردبھوپرستھا پیتوا نگرا دونشکاسنم
गर्दभोपरिस्थाप्य नगरान्निष्कासनम्

اردو	فارسی	عربی
تشویش	دَغدَغہ	تَشوِیش
تشویش کہانا	تشویش خوردن و کشیدن و داشتن	تَشوِیش
تشبیہ دینا	تشبیہ کردن و دادن و شبیہ کردن	تَشبِیہ
	باب تا با صادِ مُہملہ	
تصدیع اوٹہانا	تصدیع کشیدن و دردسر کشیدن و سخت خوردن	✣
تصدیق کرنا	سُتوار کردن و باور کردن بروزن گلزار ۱۲ بُرہان	تَصدِیق
تصور	اَنگار و اندیشہ کردن و باندیشہ آوردن	تَصَوُّر
تصویر یعنی صورت ۱۲	تَندِیسہ و تندیس	تِمثَال
تصویر یکچشمی	نِیمرُخ	✣
تصویر دوچشمی	مُستقبل	✣

ف تشویش نزد فارسیان بمعنی رنج و محنت و نیز دغدغہ مرادف آنست ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
خلجان	ڈسٹریکشن + انگزائیٹی + گریف Distraction; Anxiety; Grief.	سمشیاپنم + ویکلیم संशयापन्नम् + वैकल्यम्
شورین اولمق	ٹوبی اپریہینسو گریوڈ To be apprehensive, grieved.	سمشیاپناستوم संशयापन्नमानस्त्वम्
بکرتمک	ٹوگواسیمیلی - امیٹیفر To give a simile, a metaphor.	سادرشیکتھنم + سارو پیکتھنم सादृश्यकथनम् + सारूप्यकथनम्
	باب تای فوقانی با صاد مهمله	
پراگنده اولمق	ٹوٹیک پینس + ٹوسفر ٹربل To take pains; To suffer trouble.	پرشرم کرنم + پرشرامہ परिश्रमकरणम् + परिश्रमः
تصدیق ایتیک انانمق	ٹوویریفائی + ٹواکنالیج + ٹواٹیسٹ To verify; To acknowledge; To attest.	سمیکرنم सम्यक्करणम्
تصور	کان ٹیمپلیشن + امیجنیشن Contemplation; Imagination.	چیتاگریک سنچارم + وچارہ चिन्तायैकसञ्चारम् + विचारः
تمثال	اپکچر + ان ایمج A picture; An image	پرتچھایا + پرتیاتنا प्रतिच्छाया + प्रतियातना
نیمرخ تصویر	پروفائل + اپورٹریٹ ریپریزینٹیڈ سائڈوائز Profile; A protrait represented sidewise.	پرتچھایکدرک प्रतिच्छायैकदृक्
تمام تصویر	اپورٹریٹ آن فاس A portrait en face.	پرتیاتنا دودرک प्रतियातनाद्विदृक्

اردو	فارسی	عربی
	باب تا با ضاد معجمہ	
تضرع	زارہ و نیایش	تَضَرُّع
	باب تا با ظاء معجمہ	
تظلم	گزرش	تَظَلُّم
	باب تا با عین مہملہ	
تعاقب کرنا	پاشنہ کوب رفتن و از پی رفتن و عقب کردن	تَعَاقُب
تعبیر	گزارہ	تَعْبِیر و عَبْر و عِبَارَة
تعبیر کہنا	گزارش کردن و تعبیر کردن و نہادن و راندن و زدن	تَعْبِیر
تعجب کرنا	اُفدِیدن و شگفت داشتن و عجب داشتن و کردن	تَعَجُّب
تعریف	ستائش	مِدْحَة و ثنا

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب بای فوقانی با ضاد معجمہ	
زارلق	سپلیکیشن + لیمنٹنگ Supplication; Lamenting.	دیوالئی پرارتھنا کرنم दयालये प्रार्थनाकरणम्
	باب بای فوقانی با ظاء معجمہ	
اظہار ظلم ایتمک	ٹو کمپلین آف آپریشن To complain of oppression.	پرارتھیتا + سوپیڑا کتھنم (१) प्रार्थयिता + स्वपीड़ाकथनम्
	باب تای فوقانی با عین مہملہ	
بربری ارد نجہ اولمق وگتمک	ٹو پرسیو To pursue.	شترو پشچاد ویگین سنلگنم शत्रोः पश्चाद्वेगेन संलग्नम्
دوش یورمہ	انٹرپریٹیشن (آف اے ڈریم) Interpretation (of a dream).	سوپن وشی واچا स्वप्नविषयवाचा
دوش یورمق وتعبیر ایتمک	ٹو انٹرپریٹ (اے ڈریم) To interpret (a dream).	سوپن وشی سمیک کتھنم स्वप्नविषयसम्यक्कथनम्
تعجب ایتمک	ٹو ونڈر + ٹو بی سرپرائزڈ To wonder; To be surprized.	وسمی کرنم विस्मयकरणम्
اوگش	پریز Praise.	یشہ + کیرتہ यशः + कीर्तिः

(१) स्वकीयकष्टप्रकाशकथनं राज्ञः समीपे न्याय कामेन॥

اردو	فارسی	عربی
تعریف کرنا	ستودن و ثنا خواندن	مَدح و اِمتِداح و تَمدِیح
تعویذ	گُماهه	تَعوِیذ و عُوذَه و مَعاذَه
	باب تا با غین معجمه	
تغاری	تغار و تغاره	مِرکَن
تغافل کرنا	تغافل کردن و زدن و داشتن	تَغافُل ص۱
تغیر کرنا	جزیدن و جاور کردن و تغیر دادن و کردن و دگرگون کردن	تَغیِیر ص۲
تغیر حال	جاور گردش و حال گردیدن	تَغَیُّر یقال تغیر عن حاله برگردید از حال خود ۱۲م
	باب تا با فا	
تُفنگ	تُفنگ و تُفَک	زَبطانه و سَبطانه
	باب تای فوقانی با کاف تازی	

ص۱ بقصد غافل شدن از چیزی و چشم پوشی نمودن ۱۲ منتهی الارب

ص۲ از حالی بحالی برگردانیدن

[illegible] ۱۲م

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اوگمک	ٹو پریز To praise.	یشوو ستارنم + کیرت کرنم यशोविस्तारणम् + कीर्तिकरणम्
تعویذ	اے چارم + ان امیولیٹ A charm; An amu-let.	ینترم यंत्रम्
	باب بای فوقانی باغین نقطه دار	
دغار	اے اسمال ٹب - ٹرف آر بکیٹ A small tub, trough or bucket.	مرت پاترم + کونڈاوشیشہ मृत्पात्रम् + कुंडाविशेषः
تغافل ایتمک	ٹو نگلیکٹ + ٹو ایکٹ ان ایڈورٹنٹلی To neglect; To act in-advertently.	سندیہاوستہان کرنم संदेहावस्थानकरणम्
دگشمک	ٹو آلٹر + ٹو چینج To alter; To change.	وپریتا + وکلتا کرنم विपर्यता + विकलताकरण-म्
حال دگشمه سی	آلٹرڈ + چینجڈ Altered; Changed.	انیہ بھاوہ + وپریت چیتم अन्यभावः + विपरीतचि-तम्
	باب تا با فا	
تفنک	اے مسکیٹ A musket.	لگھو شتگھنی بھیدہ + نالیہ लघुशतघ्नीभेदः + ना-लिः
	باب تای فوقانی با کاف تازی	

اردو	فارسی	عربی
تُک زبان بہاگا ۱۲	پیوند + باوند قافیہ ۱۲ ردیف ۱۲	سَجع وقافیہ در نثر ۱۲ در نظم ۱۲
تِک تِک کلمہ ایست کہ بہلبانان وقت گاو راندن گویند ۱۲		سِق سِق
تِکلا	دُوک	مِغزَل
تُکمہ ۱	اُنگلہ واَنگل واُنگلک	وَعلَہ وعُروَہ
تُکَّہ نوعی از تیر کہ بجای پیکان گرہی داشتہ باشد و در ہندی بہ تکا مشہور است [illegible]	تُکّہ وتکمار وتکمر وتخمار	السّہمُ المدوَّرُ النصلِ
تِکّہ پارہ از گوشت ۱۲	تِکّہ عموماً پارہ ہر چیز ۱۲	مُزعة
تکیئی تکیہ خرد ۱۲	بالش کوچک	حُسبانہ ومِحسَبہ وزِرابی ونُمرق ونُمرقہ
تکیہ	بالش وتکیہ	وِسادہ
تکیہ فقیروں کا	تکیہ	+
تکیہ کلام	حرف بارگیر	+

۱ بمعنی گوی گریبان لغت فارسی است در اردو بمعنی حلقۂ گوی گریبان مستعمل ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
پدسنیکتہ + پدبدّہتا (۹) पदसंयुक्तिः + पदबद्धता	ون لائن آف اے پوئم + اے رہائم One line of a poem; A rhyme.	سجع و مقفی کلام
ورشبھ پریشنارتہ بہاشا वृषभप्रेषणार्थभाषा	اے ساؤنڈ میڈ وہائل ڈرائیونگ دی بولکس آف اے کارٹ A sound made while driving the bullocks of a cart.	+
برہت سوچہ + ترکٹم वृहत्सूचिः + तर्कुटम्	اے اسپنڈل A spindle.	ایک
سوترادمدرکاوت + پہندیت بہاشا सूत्रादिमुद्रिकावत् + फुन्दीतिभाषा	اے بٹن + اے لوپ + این آئی لوپ A button; A loop; An eye loop.	دوگمہ
کریدارتہ شرہ (२) क्रीडार्थशरः	اے کائنڈ آف ایرو بلنٹ ایٹ دی اینڈ A kind of arrow blunt at the end.	یومری باشلو اوق
مانس کہنڈم मांसखण्डम्	اے سلائس - اے بٹ (آف میٹ) A slice, a bit (of meat).	ات پارہ سی وات پارچہ سے
اپدہانیکا + کپولوپ دہانم उपधानीयका + कपोलोपधानम्	اے اسمال پلو A small pillow.	کوچرک یصدق واوفاق یصدقے
اپ دہانم + اپ دہانیم उपधानम् + उपधानीयम्	اے پلو A pillow.	یصدق
ویراگناما شرمہ + واٹکا بہید वैरागिणामाश्रमः + वाटिकाभेदः	اے فقیرز اسٹینڈ A "fakeer's" stand.	تکیہ خان
واکیہ بہوشنم वाक्यभूषणम्	اے کینٹ ورڈ انٹروڈیوسڈ انٹو ونس کنورسیشن وداؤٹ اینی مینینگ A cant word introduced into one's conversation without any meaning.	تکیہ کلام

(१) गद्यपद्यकाव्यानाम्॥

اردو	فارسی	عربی
تکیہ لگانا و دینا و کرنا	تکیہ زدن و دادن و کردن	اِسْتِنَاد و سُنُو و تَسَنُّد و اِتِّکَاء و رَکَح و اِرْکَاح و اِرْتِکَاح و تَوَسُّد
تکیہ سر کی نیچے رکھنے کا	بالش زیر سری	مِصْدَغَہ و مِخَدَّہ
تکیہ ملاقاتیونکی سامنی رکھنی کا	تکیہ کہ بہ نزد زائرین گذارند	مِنْبَذ
تکئی برابر چنے ہوئی	تکیہا کہ در خانہ چیدہ باشند	نَمَارِق
تکیہ پیٹھہ کے پیچھی رکھنے کا	تکیہ کہ پس پشت گزارند	مِسْنَدَة
تکیہ چمڑے کا	بالش چرمی	مِسْوَرَة
تکیہ پانونکی نیچے رکھنی کا	پاتکیہ	✤
تکیہ چہوٹا	تکیہ کوچک و بالش کوچک	حُسْبَانَة و مِحْسَبَة
	باب تای فوقانی بالام	
تِل	خَال	خَال و شَامَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اُپدھانی یستھاپنم ÷ دانم ÷ وا کرنم उपधानीयस्थापनम् ÷ दानम् ÷ वा करणम्	ٹو پلیس اے پلو بیہائنڈ ونس بیک To place a pillow be-hind one's back.	طیانمق
اُپ برہو مستکسیادھستھاپنسیَ उपबर्हो मस्तकस्याधः स्थापनस्य	اے بولسٹر A bolster.	باش یصدغی
اُپ برہو متراَنام سنمکھستھاپنسیَ उपबर्हो मित्राणां सन्मुख स्थापनस्य	اے پلو پلیسڈ بیفور وزیٹرس A pillow placed before visitors.	یاصدق
اُپ برہاسماشچین بہوتم उपबर्हाः समाश्चयनभूतम्	پلوز پراپرلی ارینجڈ Pillows properly ar-ranged.	کوچک یصدقلر
اُپ برہیر پرشٹھسیادھستھاپنسی उपबर्हः पृष्ठस्याधः स्थापनस्य	اے پلو پلیسڈ بیہائنڈ ٹو رکلائن اپان A pillow placed behind to recline upon.	ارقہ یصدغی
اُپ برہاشچرمنہ उपबर्हश्चर्मणः	اے لیدہر پلو A leather pillow.	دریدن اولان یصدغی
اُپ برہپادادھوبھاگسیے उपबर्हः पादाऽधोभागस्य	اے پلو وچ از پلیسڈ انڈر دہی فیٹ A pillow which is placed under the feet.	ایاق تکیہ سی
لگھوپ دھانیم लघूपधानीयम्	اے اسمال پلو A small pillow.	اوفق یصدق
	باب تائی فوقانی با لام	
تلکہ ÷ تلکم तिलकः ÷ तिलकम्	اے مول آن دہی فیس A mole on the face.	بک

اردو	فارسی	عربی
تِل	کُنجَد	سِمسِم
[illegible] تلاش لغت ترکی بمعنے سعی ۱۲	جستجو	فَحص و تفحُّص
تلاشی بمعنی [illegible]	تلاشے	فَاحِص و بَاحِث و مُتفحِّص و مُفتَحِص
تلچھٹ	تہ نشین و دُرد	عَکَر و ثُفل
تلچھٹ شوربے کا	دردی شوربہ	حُثفُل و ثای مثلثہ نیز آمدہ ۱۲ ن
تلچھٹ روغن کا	دردی روغن	حُثفُل
تِلک	تلک و ترلیک و درلیک	✣
تِلک	قَشقَہ ترکی ۱۲	✣
تلوا	کفِ پا	اَخمَص
تلوار	تیغ و شمشیر و یلارک شمشیر جوہردار و جوہر شمشیر ۱۲	سَیف

ترکے	انگریزے	سنسکرت
صوصم	دی سیڈ آف دی سیسیمم The seed of the sesa- -mum.	کشرکہ + تلہ क्षुरकः + तिलः
آرامق	سرچ + انگوایری Search; Enquiry.	انویشنم + گویشنم अन्वेषणम् + गवेषणम्
ارامق	سیکنگ + سرچنگ Seeking; Searching.	انویشنکرنم + انویکشنا अन्वेषणकरणम् ÷ अन्वीक्षणता
طورطووتلوہ	ڈرگیس + اسکم + رفیوز Dregs; Scum; Refuse	ادہوبہاگستھت وست अधोभागास्थितवस्तु
شورپاتلوہ سی	دی سیڈیمینٹس آف سوپ The sediments of soup.	ماںس جلادہوبہاگیگروست मांसजलाधोभागेगुरुवस्तु
یاغ طورطوسی	دی سیڈیمینٹس آف آئل The sediments of oil.	تیلسیادہوبہاگیگروست तैलस्याधोभागेगुरुवस्तु
ترلیک و درلیک	اے گاؤن + اے سلیولیس روب A gown; A sleeveless robe.	شودری چنڈاتک بہیدہ शूद्रीचण्डातकभेदः
قشقہ	اے مارک میڈ بائی ہنڈوز آن دی فورہیڈ وتھ سینڈل A mark made by the Hindus on the forehead with sandal ve	تلکم तिलकम्
اياق التندگی یر	دی سول آف دی فٹ The sole of the foot.	پادتلم पादतलम्
قلیچ	اے سورڈ A sword.	تلوارنم + کھڈگہ तलवारणम् ÷ खड्गः

اردو	فارسی	عربی
تلوار لکڑی کی	بُگُونک و بُگُونہ و بَلُونک بُلُونہ	
تلوار پر ہاتھہ رکھنا	دست بہ شمشیر بردن	اِخلاف
تلوار کھینچنا	براہیختن شمشیر و برکشیدن و برآوردن	امتلاخ و سَل و استلال و اِنتضاء و اصلات و تشہیر و تشہیر و اِخترِاط و اِمتیار
تلوار ملنا	روشن کردن و جلا دادن و زنگ زدودن و صاف کردن و صیقل زدن	جَلو و جَلاء و صَقل
تلوار میان میں کرنا	شمشیر در نیام کردن و شمشیر را نیام کردن	غَمد و اِغماد و اِقراب
تلی	سُپرز	طِحال
تلی	سَبِل و سُم شتر	فِرسِن فراسِن جمع
	باب تای فوقانی با میم	
تماشا در ہندی و فارسی بمعنی ہنگامہ و چیز غریب و عجیب مستعمل ۱۲	تماشا	نُزہہ و فُرجہ
تماشا دکھانا	تماشا نمودن	اِراءۃ الفُرجۃ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
کاشٹہسی کھڈگہ काष्ठस्य खड्गः	اے سورڈ میڈ آف وُڈ A sword made of wood.	اغاج قلیچی
کھڈگوپر ہستستھاپنم खड्गोपरि हस्तस्थापनम्	ٹو پٹ دی ہینڈ آن دی سورڈ To put the hand on the sword.	قلیچ چقارمق ایچون الن اوزاتمق
کھڈگاکرشنم खड्गाकर्षणम्	ٹو ڈرا دی سورڈ To draw the sword.	قلیچ چیقارمق
کھڈگسوچھہ کرنم खड्गस्वच्छकरणम्	ٹو پالش اے سورڈ To polish a sword.	صیقللمق صیقل اورمق
کوشی کھڈگ کرنم कोशे खड्गकरणम्	ٹو شیتھ اے سورڈ To sheathe a sword.	قلیچ قینہ قویمق وصوقمق
گلمہ + پلیہا गुल्मः + प्लीहा	دی اسپلین The spleen.	طلاق
کرمیلک پادتلم क्रमेलकपादतलम्	دی سول آف دی کیمل The sole of the camel.	بقنق
	باب تای فوقانی با میم	
کوتکم + کتوہلم कौतुकम् + कुतूहलम्	اے شو A show.	تماشا
کوتکا درشت کرنم कौतुकादर्शितकरणम्	ٹو شو اے اسپورٹ — اے فن To show a sport, a fun.	تماشا گوسترمک

اردو	فارسی	عربی
تماشا دیکھنا	تماشا کردن و دیدن	تَنَزُّہ و تَفَرُّج
تماش بین	تماشائی و تماشاگر	مُتَفَرِّج و مُتَنَزِّہ
تماشی کی جگہہ	تماشاگہ و تماشاگاہ و تماشاکدہ و تماشاخانہ	مُتَنَزَّہ و مُتَفَرَّج
تماکو	تنباکو	[illegible]
تمسّک	تمسک و حُجت	سِجِلّ
تمنا	آرزو	مُنْیَہ و اُمْنِیَّہ
تمیز	تمیز	تَمْیِیْز
	باب تای فوقانی با نون	
تنباکو	تنباکو بالفظ کشیدن و بر قلیان کردن مستعمل	تُنْباک و تُتُن
تنبو نوعی از خیمہ بزرگ ۱۲	تنبو	مَضْرَب و خِبَاء و بِجَاد و سُرَادِق و فُسْطَاط و طِرَاف ١

١م خیمہ [illegible] بزرگ [illegible] از پشم [illegible] و خیمہ [illegible] سرا پردہ [illegible] فسطاط و خیمہ [illegible] از پوست ۱۲

سنسکرت	انگریزی	ترکی
کَوتُکادَرشنم कौतुकादर्शनम्	ٹوسی اِے سپورٹ ۔ اے فن To see a sport, a fun	تماشاگورمک
کَوتُکادرشٹا कौतुकाद्रष्टा	اے سائٹ سی اَر + اے سپیکٹیٹر A sight seer; A spectator.	تماشاگورن کمسنہ
کُتوہلَستھانم कुतूहलस्थानम्	اے پلیس آف شو A place of show.	تماشایری
تمال پترم तमालपत्रम्	ٹبیکو Tobacco.	توتون وتنباکو
رِن دان پترم ऋणदानपत्रम्	اے بانڈ + اے رسیٹ A bond; A receipt.	تمسک
پرارتھنا प्रार्थना	رکویسٹ + پریر + سپلیکیشن Request; Prayer; Supplication.	استمک
بدھمتا نپنتا बुद्धिमत्ता + निपुणता	ڈسرنمنٹ Discernment.	تمیز
	باب تای فوقانی باواو	
تمال پترم + تماکو بھاشا तमालपत्रम् + तमाकू भाषा	ٹبیکو Tobacco.	توتون
دوشیم दूष्यम	اے لارج ٹینٹ A large tent.	چادر

اردو	فارسی	عربی
تنبورا	دنبره و دنبوره	طنبوره و طنبار
تنخواه	ماهیانه و ماهانه و درماهه و تنخواه	مشاهره
تندور	تنور	تنور
تندور گرم کرنا	تنور گرم کردن و تافتن	حمّ و احماء و سجر
تندہی	کوشش	سعی و جهد
تنگ	تنگ	ضیق و حرج و حرِج و ضنک ولزب و زقب
تنگ ہونا	تنگ آمدن و تنگ شدن	سأم و سأمه و سآمه وسآم و عجز
	باب تای فوقانی با واو	
توا	تابه و ساج	طابق و طوابیق و طوابق جمع
توباه و توبه	بازگشتن از گناه و توبت	توابة

[illegible]

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طنبور و طرنبه	اگیٹار A guitar.	وینا वीणा
ایلک	سیلری + اسٹیپنڈ + پے Salary; Stipend; Pay.	ویتنم वेतनम्
تنور و تاندر	ان اوون An oven.	چلّی وشیشہ + تندوریتی دیشبھاشا चुल्ली विशेषः + तन्दूरेति देशभाषा
تاندر قزدرمق	ٹو وارم ان اوون To warm an oven	چلّی وشیشوشن کرنم चुल्लिविशेषोष्णकरणम्
سعی	اگزرشن + ایفرٹ Exertion; Effort.	آتم پرشرمہ आत्मपरिश्रमः
طار	نیرو + ٹائٹ Narrow; Tight.	گاڈھہ + سنکچتم गाढः + सङ्कुचितम्
طارلق	ٹو بی ڈسٹرسیڈ + ٹو بی ان اسٹریٹنڈ سرکمسٹنسز To be distressed; To be in straitkned circumstances.	گاڈھتا + سنکچت بہونم गाढता + सङ्कुचितभवनम्
	باب فوقانی با واو	
تابہ و ساج	دی آئرن پلیٹ آن وچ بریڈ از بیکڈ The iron plate on which bread is baked	بھراشٹرم भ्राष्ट्रम्
توبہ	پینیٹنس Penitence	اپرادھکشماپنم अपराधक्षमापनम्

اردو	فارسی	عربی
توبڑہ	توبرہ و تُبرہ	مِخلاۃ وعَلِیقَۃ
توبہ توڑنا	توبہ گسستن و شکستن	نَقضُ التَّوبَۃِ
توبہ کرانا	توبہ دادن و فرمودن	اِستِتابَۃ
توبہ کرنا	توبہ کردن و گشتن	تَوب و مَتاب و تَوبَہ
توپ	توپ و بادلیج	مِدفَع مَدافِع جمع
توپ پر رکھنا	از دم توپ گزرانیدن و بدم توپ دادن و بتوپ بستن	اَلعَرضُ عَلَی المِدفَعِ
توپ چلانا اور توپ چھوڑنا	توپ انداختن و سر کردن و سر دادن و زدن	ضَربُ المِدفَعِ
توپ ڈھالنا	توپ بستن و ریختن	صَبُّ المِدفَعِ و اِفراغُ المِدفَعِ
تُوت	توت	تُوث
توت بڑا	خر توت	فِرصاد

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طوربه	دی بیگ اِن وچ ہارسیز ایٹ دیر کارن The bag in which horses eat their corn.	تلسارکم तलसारकम्
توبه بوزمق	ٹو بریک دی پرامس آف سننگ نو مور To break the promise of sinning no more.	ادہرماچرنم + بہن ورتتا अधर्माचरणम् ÷ भिन्नवृत्तिता
توبه ایتدرمک	ٹو کازون ٹو ریپنٹ آف ہز سنس To cause one to repent of his sins	دہرم دیکشا کتھنم + پاپادرشنم धर्मदीक्षाकथनम् ÷ पापादूक्षणम्
توبه ایتمک	ٹو ریپنٹ + ٹو پرامس ٹو سن نو مور To repent; To promise to sin no more.	پاپات کمپ کرنم पापात्कम्पकरणम्
توپ	اے کینن + اے گن A cannon; A gun.	برہچہتگہنی बृहच्छतघ्नी
توپلن آتمق و توپ اوزرینه قویمق	ٹو بلواپ ون ایٹ دی ماؤتھ آف اے کینن To blow up one at the mouth of a cannon.	برہچہتگہنیو پرستہاپنم बृहच्छतघ्न्युपरिस्थापनम्
توپ آتمق	ٹو کینونیڈ To cannonade	برہچہتگہنی موچنم + گہاتنم + چالنم बृहच्छतघ्नीमोचनम् ÷ घातनम् ÷ चालनम्
توپ یاپمق	ٹو کاسٹ اے کینن To cast a cannon.	شتگہنی پرت سوروپ کرنم १ शतघ्नीप्रतिस्वरूपकरणम्
توت	دی ملبیری ٹری The mulberry tree.	تُودہ तूदः
بیوک توت	دی لارج ملبیری ٹری The large mulberry	برہتودہ बृहत्तूदः

१ گلت دہاتو ...
१ गलितधातुं मूषायां पातनं कृत्वा शतघ्नीप्रतिस्वरूपकरणम्॥

اردو	فارسے	عربے
توتلا	پلتک زبان	اَلثَغ
توتلی	زنِ پلتک زبان	لَثغاء
توتا	توتا و توتی	بَبَّغاء و دُرَّة
توڑ	آبِ دوغ	ماءُ الرّائبِ و ماءُ الدّرویبِ
توڑا	پلیتۂ تفنگ	فَتِیلَه
توڑا	کم یابی و کمی و تنگ یابی	قِلَّة
توڑا	کیسۂ درم و درم ہزار	بَدرَة
توڑنا	شکستن	کَسر
توڑنا پھل کا	بار چیدن و بار از درخت ریختن و تکانیدن	صرم و جذّ و قطف و جنی
توڑنا سر کا	شکستنِ سر	شجّ الرّأسِ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اَسپشٹ بھاشی असाष्टभार्षा	اے میل اسٹیمرر A male stam-erer.	سقو یلیشکملک
اَسپشٹ بھاشنی अस्पष्टभाषिणी	اے فیمیل اسٹیمرر A female stamme-rer.	پلتک قاری
کیرہ + شکی कीरः + सुकी	اے پیرٹ A parrot.	طوطی قوشی
دَدھیمب दध्यम्बु	واٹر وچ از مکسڈ ان بٹر ملک Water which is mixed in butter milk	یوغروت صوی ایران
اگنیاستھ رجو + جامگیت بھاشا अग्न्यास्त्ररज्जुः + जामगीतिभाषा	دی میچ آف اے گن + اے لن اسٹاک The match of a gun. A linstock.	فتیلہ
نیونتا + ارتھا بھاوہ न्यूनता + अर्थाभावः	اسکیرسیٹی + وانٹ Scarcity; Want.	آزلق
سہسر مدرانام دھوت کی सहस्रमुद्राणां धौतकी	اے پرس A purse.	کیسہ
کھنڈنم + بھنجنم खण्डनम् + भञ्जनम्	ٹو بریک To break.	قیرمق وصندرمق
تروٹنم پھلسی त्रोटनं फलस्य	ٹو پلک اے فروٹ To pluck a fruit.	یمش دوشرمک
تروٹنم شرسہ त्रोटनं शिरसः	ٹو بریک ونس ہیڈ To break one's head.	باشی قیرملق

اردو	فارسی	عربی
توڑنا ناک کا	شکستنِ بینی	هَشمُ الانفِ وحَطمُ الانفِ
توڑنا دانت کا	شکستنِ دندان	هَتمُ السِّنّ
توڑنا گردن کا	شکستنِ گردن	قَصُّ العُنُقِ
توڑنا پیٹھہ کا	شکستنِ پشت	قَصمُ الظَّهرِ
توڑنا پتھر کا	شکستنِ سنگ	رَثمُ الحَجَرِ
توڑنا لکڑی ایندھن کا	شکستن هیزم	قَصفُ الحَطَبِ
توڑنا ٹہنی کا اسطرح کہ جدا نہووے	شکستن شاخ را بی آنکه جدا شود	هَصرُ الغُصنِ
توڑنا بانس کا	شکستن نے	هَضمُ القَصَبِ
توڑنا سانپ کی سرکا	شکستن سرمار	شَدخُ رَاسِ الحَيَّةِ
توڑنا سر کا اور دماغ نکالنا	شکستن سرو دماغ برآوردن	نَقفُ الهَامَةِ

سنسکرت	انگریزی	ترکی
تروٹنم ناسِکایاہ त्रोटनं नासिकायाः	ٹُو بریک وَنس نوز To break one's nose.	بورن کسمک
تروٹنم ردسّی त्रोटनं रदनस्य	ٹُو بریک وَنس ٹیتھہ To break one's teeth.	دیشں قیرلمق
بہنجنم کنٹھسی भञ्जनं कण्ठस्य	ٹُو بریک وَنس نیک To break one's neck.	بویون صنمق
بہنجنم پرشٹھسّی भञ्जनं पृष्ठस्य	ٹُو بریک وَنس بیک To break one's back.	ارقہ صنمق
بہنجنم پاشانسّی भञ्जनं पाषाणस्य	ٹُو بریک اِسٹون To break a stone.	طاش صنمق
بہنجنم کاسہٹین دہنسّی भञ्जनं काष्ठेन्धनस्य	ٹُو کلیو دی فیوال To cleave the fuel.	اودون قیرلمق
بہنجنم شاکھایایتہاپرتھگنبہویت भञ्जनं शाखाया यथा पृथ न्नभवेत्	ٹُو بریک اِ ٹوِگ وِداوٹ اسپلیٹنگ اِٹ To break a twig with- out splitting it.	آغاجدن بوداغی قیرلمق شویلیکہ آیرلمسون
بہنجنم ونشسّی भञ्जनं वंशस्य	ٹُو بریک اِ بیمبو To break a bam -boo.	قامشی قیرلمق
بہنجنم سرپ شِرسہ भञ्जनं सर्पशिरसः	ٹُو سیور دی ہیڈ آف اِ سنیک To sever the head of a snake.	ییلان باشی صنمق
تروٹنم شرسشچابہمان نشکاسنم त्रोटनं शिरसश्चाभिमानः निष्कासनम्	ٹُو بریک دی ہیڈ اینڈ ٹیک آوٹ دی برین To break the head and take out the brain	باشی صنوب بین چیقارق

اردو	فارسی	عربی
توڑنا انڈی کا	شکستن بیضہ	فَقْصُ الْبَيْضِ
توڑنا پیاز کا	شکستن پیاز	فَدْغُ الْبَصَلِ
توڑنا خربوزہ اور کہجور کا	شکستن خربوزہ و غورہ خرما	فَضْخُ الْبِطِّيخِ وَالْبُسْرِ
توڑنا گٹہلی کا	شکستن خستہ	رَضْخُ النَّوٰى
توڑنا اندراین کے پہل کا	شکستن حنظل	هَبْدُ الْهَبِيدِ
توڑنا مہر کا	شکستن مُہر	فَضُّ الْخَتْمِ
توڑنا زیور کا	شکستن زیور	فَصْمُ الْحُلِيِّ
توڑنا خوشبو کا مانند عنبر و مشک کے	شکستن خوشبو	سَهْكُ الْعِطْرِ
توڑنا پہول اور کلی کا	غنچہ شکستن و چیدن و غنچہ کندن و گل کندن	جَنْى
توشک	برخوابہ و زیر افگن و زیر افگند و زیر کش و نہالی	حَشِيَّة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
بھنجن منڈسیہ भञ्जनमण्डस्य	ٹو بریک اَن ایگ To break an egg.	یمورطه قیرمق
بھنجنم گرنجنسیہ भञ्जनं गृञ्जनस्य	ٹو بریک اَن انین To break an onion.	صوغان قیرمق
بھنجنم کربوج کھرجورکایاہ भञ्जनं खर्बूजखर्जूरिकायाः	ٹو بریک اے میلن اینڈ اے ڈیٹ To break a melon and a date.	قادن قیرمق و خرما صنمق
بھنجنم برہدبیجسیہ भञ्जनं बृहद्बीजस्य	ٹو بریک دی سٹون آر سیڈ آف اینی فروٹ To break the stone or seed of any fruit	چکروک قیرمق
بھنجن میندری پھلسیہ भञ्जनमैन्द्रीफलस्य	ٹو بریک اے کالوسنتھ To break a colocynth	حنظل قیرمق
بھنجنم دینارسیہ भञ्जनं दीनारस्य	ٹو بریک اے سیل To break a seal.	مهر صنمق
بھنجنما بھوشنسیہ + آبھرنسیوا भञ्जनमाभूषणस्य + आभरणस्य वा	ٹو بریک جوالس To break jewels.	زیوری صنمق
بھنجنم سگندھسیہ تیہا مبر کستوریاہ भञ्जनं सुगन्धस्य + यथा म्बरकस्तूर्याः	ٹو بریک اے سبسٹنس آف پرفیوم To break a substance of perfume.	قوقولو نسنه قیرمق
بھنجنم پشپسیہ کلکایاہ भञ्जनं पुष्पस्य कलिकायाः	ٹو پلک اے فلاور — اے بڈ To pluck a flower, — bud.	چیچک صنمق و قوپارمق
تول یکت وسترنکا + تولکا तूलयुक्त विस्तरणिका + तूलिका	اے کوالٹ + اے میٹرس A quilt; A mattress	دوشک

اردو	فارسی	عربی
تول	سنگ	وَزن و مِثقال
تولنا	سُختن و سنجیدن و کشیدن	زِنۃ و وزن
تومڑی تونبا و تونبڑی	کدوی تلخ	القرع المر
تومنا روئی کا	پشنید کردن	مَشع و مَزع و تمزیع و نفش یقال نفش بالاصابع
تونڈی	ناف	سُرَّۃ
تونڈیلا	شکم دار و کلان شکم	بَطین
	باب تای فوقانی بالہا	
تھالا	کُولاب و گُودان	شَرَبَۃ
تھان کپڑے کا	تُوب و طاق	طاقَۃ
تھان	آخور و آخُر	مَعلَف

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طارتی وآغرلق وزن	ویٹس Weights	تولم + تُلنم तोलम् + तुलनम्
طارتمق وچکمک و اوچمک	ٹو وے To weigh.	تولنم तोलनम्
آجی قباق	دی رِنڈ آف اے گورڈ اِن وِچ بیگرس کیری دیئر واٹر The rind of a gourd in which beggars carry their water.	تمبکا + تمبکہ तुम्बिका + तुम्बकः
یوک وپنبوق اتمق	ٹو کارڈ آر اَرینج کاٹن To card or arrange cotton.	تول پرتھکرنم + تول لنچنم तुलपृथक्करणम् + तूललुञ्चनम्
گوبک	دی نیول The navel.	نابھہ नाभिः
بیوک قارن لو	پاٹ بیلیڈ + کارپیولینٹ Pot-bellied; Corpu-lent.	تندلہ तुन्दिलः
	باب تای فوقانی با ہا	
آغاج دیبنده اولان چیقور	دی ایکسکیویشن راونڈ اے ٹری فار ہولڈنگ واٹر The excavation round a tree for holding water.	آل بالم आलबालम्
طاقہ	اے پیس آف کلاتھ A piece of cloth.	ادیوپانت وستر پنجہ - تھانیت بھاشا आद्योपान्तं वस्त्रपुञ्जः + थानेतिभाषा
یملک	اے اسٹال فار ہارسیز A stall for horses.	اشوبندھن ستھانم + ترنادستھانم अश्वबन्धनस्थानम् + तृणादिस्थानम्

اردو	فارسی	عربی
تھان	طویله	اِصْطَبل
تھان مین آنا	مَرَاغه کردن و بخاک غلطیدن	تَمَرُّغ
تھانگی	دزد افشار و دزد افشره	حَامِی اللُّصُوصِ
تھاه	تگ	قَعْر
تھپّڑ مارنا	روی دستی برروی زدن	صَكّ
تھپکنا	دست برکودک آهسته آهسته زدن تا بخواب کند	تَرْبِیَه
تُھتکارنا	تُف انداختن	نَفْث
ته خانه	نهانخانه و سردابه	مَطْمُوْرَة و سِرْدَاب
ته کرنا	ته کردن	ثَنْی و تَطْبِیْق
تھکنا	کوفته شدن و ماندن و مانده شدن	لَغَب و لُغُوْب و عَیّ و اِعْیَاء و کَلَال و کَلَالَة

ترکی	انگریزی	سنسکرت
آخور	اِے اِسٹیبل A stable.	واجِ شالا + مَندُرا वाजिशाला + मन्दुरा
طوار اغنمق	رولنگ آف اے ہارس آن دی گراؤنڈ Rolling of a horse on the ground.	لُنٹھا + اشوسیَ دھولِ لُنٹھنم लुण्ठा + अश्वस्यधूलिलुण्ठनम्
صاقلچی کمسه	ان ایکامپلس آف اے تھیف An accomplice of a thief.	چَورساماجِکہ चौरसामाजिकः
درکلک	دی باٹم آر ڈیپتھ The bottom or depth.	تَلَم तलम्
سله و شمار اورمق	ٹو گو اے سلیپ + ٹو باکس To give a slap; To box.	کرتل گھاتنم करतलघातनम्
ال الیه چوچقلرک باشی اورمق تا که اویوسه	ٹو پیٹ اے چائلڈ ٹو سلیپ To pat a child to sleep.	شنیشنیئر ہستِ پرستھاپنم (۹) शनैःशनैर्हस्त प्रस्वापनम
اوقورمق و توکورمک	ٹو ڈرائیو اوے اسکارن فلی To drive away scornfully.	سنشٹھیو دھمانم + تھتکار شبد सनिष्ठीवध्मानम् + थुत्कारःशब्दः
سیرک	اے سیلر A cellar.	تلگرہم तलगृहम्
بوکمک	ٹو فولڈ To fold.	وسترادِ تنکرنم + پُٹت کرنم वस्त्रादितनुकरणम् + पुटितकरणम्
یورمق	ٹو بی فٹیگڈ To be fatigued.	پرشرامم + پرشرمیم परिश्रामम् + परिश्रम्यम्

اردو	فارسے	عربے
تھکانا	مانده کردن	اِعیاء و اِلغاب و اِعجاز
تھل بای بودن شیرا	+	عَرِین و عِرّینة و عِرّیس و عِرِّیسه و تامور
تھلتھلانا	جنبیدن و لرزیدن از فربهی	رَجْرَاجَة و اِرْتِجَاج و تَرَجْرُج
تھمنا	استادن	تَوَقُّف
تھمنا باران کا	ایستادن باران و گذشتن باران	اِشْجاذ و اِنجام
تھمنا ہوا کا	توقف کردن باد	سُکُون و رُکُود و ھُدُون و تھم
تُہمت	تہمت	عَضِیھَة و بَھِیتَة و بُھتَان و تُھَمَة
تہمت لگانا	تہمت کردن و انداختن و نہادن و زدن و بستن	اِتِّھام و اِتْھام
تہمت لگایا ہوا	تہمت زده و تہمت آلوده و تہمتی	مُتَّھَم
تھن	پستان	ضَرع و خِلف مطلق پستان ہا دہ شترا

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یورتمق	ٹو ٹائر + ٹو فٹیگ + ٹو ویری To tire; To fatigue; To weary.	پرِشرِمِت کرنم परिश्रमितकरणम्
ارسلان یتاغی	اے لائین اَر ٹائگرس ڈین A lion or tiger's den.	سمہہ کندرا सिंहकन्दरा
دپرنمک	ٹو شیک (ایز دی فلیبی فلیش آف اے فیٹ مین) To shake (as the flabby flesh of a fat man).	ستھولسیہ ماس کمپنم स्थूलस्यमांसकंपनम्
طورمق	ٹو اسٹاپ + ٹو سیز To stop; To cease.	ستبدہم स्तब्धम्
یغمور طورمق	سیزنگ آف رین Ceasing of rain.	شتبدہم ورشایاہ + ورشٹیشچوا स्तब्धंवर्षायाः + वृष्टेश्चवा
روزگار ساکن اولمق	سیزنگ آف ونڈ فرام بلوانگ Ceasing of wind from blowing.	نشچلتوم پونسی निश्चलत्वंपवनस्य
تہمت	فالس اکیوزیشن + امپوٹیشن + اسپرشن False accusation; Imputation; Aspersion.	دوشنم दूषणम्
اتہام ایتمک	ٹو اکیوز فالسلے + ٹو اسپرس + ٹو ٹریڈیوس To accuse falsely; To asperse; To traduce.	دوشاپت کرنم + دوشدانم दोषाप्तिकरणम् + दोषदानम्
تہمتلو کمسنہ	اے کیلمنیٹیڈ پرسن A calumniated person.	دوشتہ दूषितः
طوار امجکی	اُڈرس Udders.	ستنم + پیودہرم स्तनम् + पयोधरम्

اردو	فارسی	عربی
تہن ٹھٹا	شیرزد	مُقَرْقَم
تہنال آہن زیرین نیام شمشیر را	تہنال	نَعْل
تیشان [١]	تہ نشان	اَلْمُرَصَّعُ بِالْجَوَاهِر
تہوتہنی	بَتفوز و تَبتوز و بدفوز و بدبوس و بپوز و بدپوز	خَطْم
تہوڑا	اندک	قَلِیل و یَسِیر و نَزر و نَزِیر و مَنْزُور و نَبْذ
تہوڑا تہوڑا ادا کرنا	اندک اندک ادا کردن و آہستہ آہستہ گزاردن	نَجْم و تَنْجِیم
تہوڑی [٢]	تُفو و اَخ تُفو	اُفًّا و تُفًّا
تہوک	تف و تفو	بُزَاق و بُصَاق و تَفْل و تُفَال
تہوکنا	تف و تفو افگندن و زدن و کردن و آب دہن انداختن و ریختن	تَفْل و بَزْق و بَصْق
تہوک نگلنا	فرو بردن آبِ دہن	نَغْب و بَلْع

[١] لغت فارسی است وآن اینکہ بر قبضہ شمشیر و مانند آن نقش کنند و بعد ازان طلا یا جواہر مرصع کنند و نہایت صفا [illegible] بخشند و بعد ازان [illegible] بجوہر کہ زمین نہایت سیاہ [illegible] نہایت تابان و خوشنما شود و [illegible] دوسرے نوع دیگر است [illegible] ہمہ را مرصع بالجواہر گویند

[٢] کلمہ ایست کہ [illegible] نفرت از کسے و یا بلائے استعمال کنند

ترکی	انگریزی	سنسکرت
سوودن آیرلمش یوزاغی	ویک اوئنگ ٹو وانٹ آف نرشنگ ملک Weak owing to want of nourishing milk.	ماترپیودھررہت توکہ मातृपयोधररहित तोकः
قلیج قینیک دیسی کہ گموشدن و آلتوندنی اولہ	دہی ماؤنٹنگ ایٹ دہی اپرینڈ آف اے سکیبرڈ The mounting at the upper end of a scabbard	تلنالکا — تہنالیت بھاشا तलनालिका + तहनाले तिभाषा
مرصع	انلیڈ (ہلٹ آف اے سورڈ) وِدھ گولڈ Inlaid (hilt of a sword) with gold.	دہات سوترپورنم धातुसूत्रपूरणम्
اغزچورہ سی	دہی ماؤتھ آف اے ہارس آر کیمل The mouth of a horse or camel &c.	پشوادمکھم पश्वादिमुखम्
آزدازجی لسنہ	لٹل Little.	کنچت किञ्चित्
آزآزویرمک	ٹوپے آف بائی ڈگریز To pay off by degrees	کنچکنچت دانم किञ्चित्किञ्चिद्दानम्
آخ تفو	ٹش + فائی Tush! Fie.	چھرت شبدہ + تھہ تھہ छिरिति शब्दः + थुथु
توکرک	اسپٹل Spittle.	مکھپھینہ मुखफेनः
توکرمک	ٹو اسپٹ To spit.	نشٹھیوپاتنم + نشٹھیونم निष्ठीवपातनम् + निष्ठीवनम्
توکرک یودمق	ٹوسوالو دہی اسپٹل To swallow the spittle.	مکھامبگلنم मुखाम्बुगिलनम्

اردو	فارسی	عربی
تہونی	ستون	عُمُدٌ و عِمادٌ و دِعْمَہ و دِعامَہ و دِعام
تُہُاڑ	زُقُونیا	زَقُّوم
تہُوَیٰ	ارزہ گرو گلکار و گِل گر	بَنّاء و صِمعار و راز
تہیلا	کیسہ	خَرِیطَہ
تہیلا کہجور کی پتونکا	کیسۂ برگ خُرما	قُفَّہ و زَبِیل و زِبِّیل و زِنْبِیل
تہیلا مسافرونکی توشہ رہا کہنے کا	کیسۂ مسافر	جِراب و مِزْوَد
تہیلا بڑا چمڑے کا	کیسۂ بزرگ چرمین	حَفَص
تہیلا کہجور کے پتونکا بی دستہ	کیسۂ برگ خرما بلا دستہ	قُفْعَہ
تہیلا کہجور کی پتونکا دستہ دار	کیسۂ برگِ خرما دستہ دار	مِحْصَن و مِکْتَل
تہیلی	صُرّہ و کیسہ	صُرَّہ و کِیس

ترکی	انگریزی	سنسکرت
دیرک	اے پلر + اے پوسٹ A pillar; A post.	ستھونی + ستمبھکا स्थूणी + स्तम्भिका
زقوم	بک تھارن یوزڈ فار ہیجنگ گارڈنس Buck thorn used for hedging gardens &c.	وجردرمہ + سنہی वज्रद्रुमः + स्नुही
صواجی	اے میسن + این آرکیٹیکٹ A mason; An architect.	بھتکار + کرمکار جنہ भित्तिकारः + कर्मकार जनः
کیسہ وچانطہ وطوربہ وطوبرہ	اے بیگ A bag.	دھوت کٹہ धौतकटः
زنبیل	اے لارج باسکیٹ میڈ آف پام ٹری لیوز A large basket made of palm tree leaves.	دھوتکٹہ کھرجوری پترانام धौतकटः खर्जूरीपत्राणाम्
طغارجق	اے ٹریولرز بیگ A traveller's bag.	دھوتکٹہ پتھکانام بھوجنستھاپنسی धौतकटः पथिकानांभोजनस्थापनस्य
دریدن اولان چانطہ	اے لارج لیدھرن بیگ A large leathern bag	برہدھوتکٹشچرمنہ बृहद्धौतकटश्चर्मणः
قولیسز زنبیل	اے باسکیٹ آف پام ٹری لیوز وتھ اے ہینڈل A basket of palm-tree leaves with a handle.	دھوتکٹکھرجورپترانامدنڈہ धौतकटः खर्जूरिपत्राणाम दण्डः
قولی زنبیل	اے باسکیٹ آف پام ٹری لیوز ودھاؤٹ اے ہینڈل A basket of palm-tree leaves without a handle.	دھوتکٹکھرجورپترانام سدنڈہ धौतकटः खर्जूरिपत्राणां सदण्डः
اقچہ کیسہ سی	اے پرس A purse.	دھوت کٹی धौतकटी

اردو	فارسی	عربی
	باب فوقانی با تحتانی	
تپنچی	دُوختِ اَوَّل	مَلّ
تیتر	تیہو	دُرَّاج وَاَبُو الحَجَّاج وَاُبُوضَبَّه کُنیَتُهٗ
تیر	تیر	سَهم ونُشَّاب ومِشقَص ۵
تیر نشانہ پر پہینکنے کا	تیر یکہ بر نشانہ اندازند	مِرمَاۃ
تیراولٹا تیر یکہ اعلےٰ واسفلش یکساں باشد ۱۲	+	نِکس
تیر بڑا چار پر والا	تیر بزرگ چار پر	مِرِّیخ
تیر چوڑی پہال والا	تیر پہن پیکان	لَجِیف
تیر بڑا	تیر بزرگ	رَاهِب
تیر بے پر کا	تیر بے پر	مِنجَاب

۵ مطلق تیر را گویند و صاحب قاموس گوید تیر بے پیکان را گویند ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب تائے فوقانی بایائے تحتانی	
اوکی دیکش	اےکائنڈ آف اسٹچ A kind of stitch.	لمبت سیونم + آیت سیوتہ लम्बितसीवनम् + आयतस्यूतिः
تراج و چیل قوشی بافہان	اے پارٹرج A partridge.	تتّرہ + تتّرہ तित्तिरः + तित्तिरिः
اوق	ان ایرو An arrow.	شرہ + وشکھہ शरः + विशिखः
اوق نشانہ سنہ آتمق	ان ایرو فار ڈارٹنگ اٹ ایٹ اے ٹارجیٹ An arrow for darting it at a target.	شرد رشیو پریکشیپنسی शरद्वयोपर्युत्क्षेपणस्य
+	ان ایرو ایلائک ایٹ بوتھ دی اینڈس An arrow alike at both the ends.	وپریت بانہ विपरीतबाणः
دورت پرلو اوق	اے لارج ایرو وتھ اے کواڈرینگیولر ہیڈ A large arrow with a quadlangular head.	برہچھر چتشک پکشسی बृहच्छरचतुष्कपक्षस्य
قادی اینلی اوق	ان ایرو وتھ اے براڈ ہیڈ An arrow with a broad head.	شروسترت بھلّسی शरविस्तृतभल्लस्य
بیوک تیر	اے لارج ایرو A large arrow	برہچھرہ बृहच्छरः
پرسز اوق	ان ایرو وداؤٹ دی فیدر An arrow without the feather	پکشرہیت بانہ पक्षरहितबाणः

اردو	فارسی	عربی
تیر سوفار ٹوٹا ہُوا	تیر سوفار شکستہ	اَفْوَق
تیر پیدایشی ٹیڑھا	تیر کج رُستہ	خِلْط
تیر باریک	تیر باریک	رَهِیْش
تیر بے پر	تیر بی پر	جُمّاح له
تیر انداز	کماندار و تیر انداز	رَامِی و رَاشِق
تیر گران بہا	تیر گران بہا	اَهْزَع
تیر پھیکنا و چلانا و چھوڑنا	تیر از کمان کشادن و افگندن و انداختن و ریختن	رَمْی و رِمَایَہ
تیر کمان مین رکھنا	تیر در کمان شکستن و راندن و کشیدن و گرفتن و نہادن و برکمان نہادن	اِفَاقَہ و اِیْفَاق و تَفْوِیْق السَّهْم
تیر لگنا	تیر خوردن و تیر افتادن	اِصَابَةُ السَّهْم
تیر مارنا	تیر زدن و خدنگ زدن	رَمْی و رَشْق و اِشَاءَة

له تیری کہ نزدیک بہ پیکان تا نجل چسپانده در تیغ انداز ندنا بعید گشته شود و تیرانداز زیر آن پر وارد و صاحب قاموس گفته الجماح کرمان سهم بلا نصل مدور الراس یتعلم به الرمی ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
سوفاری قرلمش اوق	ان ایرو وتھ اے بروکن ناچ An arrow with a bro-ken notch.	شرادھوبھاگ کھنڈتہ शराधोभागखण्डितः
اگری اولان اوق	ان ایرو سٹک کروکیڈ فرام دی فرسٹ An arrow stick crooked from the first.	شرادتہ کبجہ शरादितःकुब्जः
انجہ اوق	اے تھن ایرو A thin arrow	سوکشم شرہ सूक्ष्मशरः
پرلی دپرسزاوق	ان ایرو وداؤٹ دہی فیدر An arrow without the feather.	پکشرہت شرہ पक्षरहितशरः
اوقچی	ان آرچر An archer.	شروتکشیپن کرتا शरोत्क्षेपणकर्ता
تمیزاوق	ان ایرو کیپٹ ان ریزرو فار سم ایگزیجنسی An arrow kept in reserve for some exigency.	شرویشٹھہ شرہ + اوسانوتکشیپنارتھم श्रेष्ठशरः + अवसानोत्क्षेपणार्थम्
اوق آتمق	ٹو شوٹ ان ایرو To shoot an arrow	شروتکشیپنم + چالنم + وامویچنم शरोत्क्षेपणम् + चालनम् + वामोचनम्
اوق یایدہ قویمق	ٹو پٹ ان ایرو ان دہی بو To put an arrow in the bow.	شرودھنستھاپنم शरोध्नुषिस्थापनम्
اوق تیشنک و ایرشمک	ٹو بی اسٹرک وتھ ان ایرو To be struck with an arrow.	بان لگنم बाणलग्नम्
اوق اتمق	ٹو اسٹرائک وتھ ان ایرو To strike with an ar-row	وشکھہ گھاتنم विशिखघातनम्

اردو	فارسی	عربی
تیری قسم اور تیری جانکی قسم	بجانِ تو و بجانِ شما	لَعَمرُکَ
تیری مُنہہ مین خاک	خاک در دہن تو	بِفِیکَ التُرابُ وَ بِفِیکَ الکِثکِثُ
تیزپات	+	السَّاذَجُ الھِندِیُّ
تیغا	شمشیر پہن	مِحفَق و صَفِیحَة
تیل	روغن	دُھن
تیل چراغ کا	روغن سیاہ و روغن تلخ و روغن چراغ و روغن سوختنے	سَلِیط و زَیت
تیل کا برتن	روغن دان	مُدھُن
تیل لگانا	روغن مالیدن و دادن و زدن	تَدھِین و دَھن و اِدّھَان
تیل نکالنا	روغن گرفتن و کشیدن	اِخرَاجُ الدُّھنِ
تیلی	روغن فروش و روغن ساز و روغن کش و روغن گر	دَھَّان و عَصَّار و زَیَّات

سنسکرت	انگریزی	ترکی
وشپتہستو جیوسیہ شپتہہ तव शपथस्तव जीवस्य शपथः	آئی سویر بائی یو - بائی یور لائف I swear by you, by your life.	جانگرہ یمین
توکہی دُہولیہ तव मुखे धूलिः	مے ڈسٹ بی تہرون انٹو دائی ماؤتھ May dust be thrown into thy mouth.	سنک اغزندہ طپراق والسون
توکپتری + تیجپترم त्वक्पत्री + तेजपत्रम्	نیم آف ان ایرومیٹک لیف + لارس کیشیا Name of an aromatic leaf; Laurus Cassia.	براغاجک یپراغیدر
وسترت کہڈگہ + کروال بہیڈ विस्तृतखड्गः + करवालभेदः	اے براڈ سیمیٹار A broad scimitar.	اینلو قلیج
تیلم + سنیہم तैलम् + स्नेहम्	آئل Oil.	یاغ
تیل دیپکسیہ तैलदीपकस्य	آئل وچ از برنٹ ان لیمپس Oil which is burnt in lamps.	چراغ یاغی
تیلسیہ بہانڈم तैलस्यभाण्डम्	اے ویسل فار ہولڈنگ آئل A vessel for holding oil.	یاغ قابی
تیلمردنم तैलमर्दनम्	ٹو رب وتھ آئل To rub with oil.	یاغلمق
تیل نشکاسنم तैलनिष्कासनम्	ٹو ایکسٹریکٹ آئل To extract oil.	یاغلامق
تیل کارہ तैलकारः	ون ہو سیلز آئل One who sells oil	یاغ صاتیجی

اردو	فارسی	عربی
تیمم کرنا	تیمم کردن و دادن	تَیَمُّم
تیمم ٹوٹنا	تیمم شکستن و برخاستن	اِنْتِقَاضُ التَّیَمُّمِ
تی تی کلمہ ایست کہ بدان ماکیان را طلبند ۱۲	تی تی	تِخْ تِخْ
تِیوَر	تیرگی چشم	ظُلْمَةُ الْبَصَرِ
تیوَر	سرگشتگی بصر بسبب شدت گرمی و کلال ۱۲	سَدَرٌ و سَدَارَةٌ
تیوری چڑہانا	گرہ برابرو زدن و افگندن چین در جبین افگندن	قَطْبٌ و قُطُوبٌ و تَقْطِیبٌ
	باب تای ہندی بالف	
ٹاپ	سُم اسپ و خر و اشتر	سُنْبُكٌ و سَنَابِكُ جمع
ٹاپو	آداک و بیلہ	جَزِیرَةٌ جَزَائِرُ جمع
ٹالنا	بحیلہ برگردانیدن	الصَّرْفُ وَالدَّفْعُ بِالْحِیلَةِ

سنسکرت	انگریزے	ترکے
بھسمو لیپنم + شدہیرتھم भस्मो ल्लेपनम् + शुध्यर्थम्	ٹو پیورِیفائی بیفور پریئر وِیتھ سینڈ آر ڈسٹ وین واٹر کین ناٹ بی ہیڈ To purify before prayer with sand or dust when water can not be had.	تیمم ایتمک
بھسمو لیپنگتم + اشُدہرت भस्मोल्लेपनगतम् + अशुद्धिरिति	لاس آف پیوریفکیشن Loss of purification.	تیمم بوزمک
اہاگچھہ ککٹ + تیابہاشیا इहागच्छकुक्कुट + तयाभाषया	دہی ساؤنڈ ایٹ وچ ہینس فلاک ٹگیدر The sound at which hens flock together.	تی تی فارسیدر
نیترا گرینڈہکارہ नेत्राग्रेऽन्धकारः	گیڈی نیس + ورٹیگو Giddiness; Vertigo.	گوزدہ عارض اولان قراکولق و طولفلق
مرن سمی نیترو پریہ मरणसमये नेत्रविपर्ययः	گیڈی نیس + ورٹیگو Giddiness; Vertigo.	قماشقلق
کرودہادبہرو بہنگکرنم क्रोधाद्भ्रूभङ्गःकरणम्	ٹو فراؤن To frown.	پورترمق
+	باب تای ہندی با الف	
اشوشپھم अश्वशफम्	اے اسٹروک وِتھ دی فورفٹ آف اے ہارس A stroke with the fore foot of a horse.	آت طرناغی
دویپہ + انتریپم द्वीपः + अन्तरीपम्	ان آئلنڈ An island.	اطہ
چھدم کرنم छद्म करणम्	ٹو اِویڈ بائی سم پریٹیکسٹ To evade by some pre-text.	بر کورفرلنمک و منع ایتمک و حیلہ ایلہ چویرمک

عربی	فارسی	اردو
خِیاطة	دوختن	ٹانکنا
خصف وخرز وقرطمة	دوختن وپیوند دادن کفش	ٹانکنا جوتے کا
مِنقر ومِعوَل ومِلطس	پتین وتیشہ	ٹانکی
خِیاطة الجرح	بخیہ بر زخم زدن و زخم دوختن	ٹانکے لگانا
رِجل	پای	ٹانگ
شغر	پای برداشتن سگ بوقت میز یدن	ٹانگ اُٹھا کے کتی کا موتنا
تعلیق	آویختن	ٹانگنا
	باب تای ہندی با بای پارسی	
قطر وتقاطر	چکیدن	ٹپکنا
شَصر	کوک زدن	ٹپہ ڈالنا بخیہ دور دور زدن ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
دیکمک	ٹو اِسٹچ To stitch.	سیوتہِ + سِیونم स्यूतिः + सीवनम्
قوندرہ یہ یامہ اورمق	ٹو کابل شُوز To cobble shoes.	سیونمپانہہ सीवनमुपानहः
پالتہ وکلنک	اِ چِیزَل A chisel.	پاشان دارنہ + ٹنکہ पाषाण दारणः + टङ्कः
یارہ دیکمک و یارہ یی بخیہ اورمق	ٹو اِسٹچ اَپ (اِ وُونڈ) To stitch up (a wound)	سوچینکانکِکرنم सूच्यङ्काङ्कितकरणम्
ایاق	دہی لیگ The leg.	سمستپادہ + ٹنکا समस्तपादः + टङ्का
ایاغ قالدوب کوپکگ ایشہ مک	پسنگ آف اِ داگ آفٹر ریزنگ اِٹس لیگ Pissing of a dog after raising its leg.	پادوتہاپیسوانسیہ موترکرنم पादोत्थाप स्वानस्य मूत्रकरणम्
آصمق	ٹو ہینگ اَپ To hang up.	اوردہوستہانی لمبت کرنم ऊर्ध्वस्थानेलम्बितकरणम्
	باب تائی ہندی بابی پارے	
طاملامق	ٹو ڈراپ + ٹو لیک + ٹو ڈرِپ To drop; To leak; To drip.	بندپتنم + واپتنم बिन्दुपतनम् + वापतनम्
سیرک سیرک دیکمک	ٹو سو اَر اِسٹچ وِتھ اِنٹرولس To sew or stitch with intervals.	انترین سیونم अन्तरेणसीवनम्

आपाकिंजा पर्यन्तम्

۵ پارشتن جان بیتم

اردو	فارسی	عربی
	باب تای ہندی با تای ہندی	
ٹٹ پونجیا	کم مایہ و تنگ مایہ	قلیل البضاعۃ
ٹنٹنانا	ستور راندن بہ بانگ	نقر
ٹٹو نوعی از اسپ کوتاہ ۱۲	یابو	قلھزم
ٹٹولنا	بدست جستن و دست مالیدہ جستن و بکف جستن	تعییث
ٹٹی شکاری کی	کازہ	قترۃ و زراب و ذریبۃ
ٹٹی انگور کی	داربست و دار انگور و طارم انگور	عریش
	باب تای ہندی با جای معجمہ	
ٹخنا	شتالنگ و بجول	کعب
	باب تای ہندی با دال ہندی	

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب تای هندی با تای هندی	
خورد ورذیل کسنه	اے پرسن وِتھ اِسمال کیپیٹل A person with a small capital.	سولپ دہنکہ स्वल्पधनिकः
سقلق وبرک	ٹو میک اِ ساونڈ وہین ارجنگ اَن اینمل To make a sound when urging an animal.	ٹٹ شبدین ورشادیشیگہر گتکرنم टिट्‌शब्देन वृषादिशीघ्र गतिकरणम्
یکیر	اے پونی + اے نیگ A pony; A nag.	گہوٹکہ + اشوہ घोटकः + अश्वः
گورمدک نسنه یی الیله آرامق	ٹو گروپ + ٹو سرچ فار بائی فیلنگ وتھ دی ہینڈ To grope; To search for by feeling with the hand.	سپرشنم + ہستادنا स्पर्शनम् + हस्तादिना
اوجیلر کوماسی	اے ہنٹرز اِسکرین A hunter's screen.	کلنچم مرگیایاہ किलिंचं मृगयायाः
باغ کراودی	اے بیمبو ورک آن وچ دی وائن اِز میڈ ٹو گرو A bamboo work on which the vine is made to grow.	کلنچ مار درداکشایاہ किलिंचमार्द्र द्राक्षायाः
	باب تای هندی با جای معجمه	
طوپوق	دی اینکل جائنٹ The ankle joint.	گہنٹکا + گلپہہ घुटिका + गुल्फः
	باب تای هندی با دال هندی	

اردو	فارسی	عربی
ٹڈی	ملخ میگ	جراد وجرادة وام عوف کنیتہ
	باب تای ہندی با سین مہملہ	
ٹسر	گرژ و بینیک	قزّ
	باب تای ہندی با کاف تازی	
ٹک	دمی و یکدم و زغنگ	هُنَیَّة و لحظة و لمحة
ٹکا	تنگہ	*
ٹکٹکی لگنا	باز ماندن چشم	شخوص
ٹکر مارنا	سر کلہ زدن	مُناطحة و تناطح و نِطاح
ٹکڑا	پارہ	فِرزة و کِسفة و کُسار و کِسَف کِسف جمع و قِطعة
ٹکڑا روٹی کا	کُذک	کِسرة

ترکی	انگریزی	سنسکرت
چکرکه	اے لوکسٹ + اے گراس ہاپر A locust; A grass-hopper.	شلبہ + ایتِ بھیدہ शलभः + ईतिभेदः
	باب تای ہندی با سین مہملہ	
+	اے کائنڈ آف سلک A kind of silk.	کوشیئی بھیدہ कौशेयभेदः
	باب تای ہندی با کاف عربی	
برلمحه و بر ساعت	اے مومینٹ + ان انسٹنٹ A moment; An instant.	کشنماترم क्षणमात्रम्
تنگه	اے کاپر کائن ایکول ٹو ٹو پائس A copper coin equal to two pice.	یگمتامر کھنڈم युग्मताम्रखण्डम्
گوز آچوب قالمق	فکسنگ آف دی آئیز آن اینی آبجیکٹ Fixing of the eyes on any object.	ستھر درشٹ سنلگنم स्थिरदृष्टिसंलग्नम्
باشله اورمق	ٹو ناک اگینسٹ To knock against.	مستکادی پرگھاتنم मस्तकादिप्रघातनम्
پاره هر ندن اولورسه	اے پیس + اے بٹ A piece; A bit.	کھنڈم + شکلم खण्डम् + शकलम्
اتمک پاره سی	اے پیس آف بریڈ A piece of bread.	شکلم پولکایاہ शकलं पोलिकायाः

اردو	فارسی	عربی
ٹکڑا گوشت کا	تکہ و پارچہ گوشت	فِذرَة وبَضعَة
ٹکڑا چربی کا	پیہ پارہ	هَنَانَة
ٹکڑا کلیجے کا	پارۂ جگر و جگر پارہ	فِلذَة
ٹکڑا گلی ہوئی چاندی و سونے کا	پارۂ نقرہ آب شدہ و طلائی آب شدہ	نُقرَة
ٹکڑا کپڑے کا	جامہ پارہ	خِرقَة
ٹکڑا کھال کا	پارۂ چرم و پارۂ پوست	فِلعَة
ٹکڑا رسی کا	پارۂ ریسمان و پارۂ رسن	رُمَّة
ٹکڑا تلوار کا	پارۂ شمشیر	فِلقَة
ٹکڑا بھالے کا	پارۂ نیزہ	قِصدَة
ٹکڑا مسواک کا	پارۂ مسواک	قُصمَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
شکلم پشیتسی शकलंपिशितस्य	اے بٹ آف فلیش A bit of flesh.	ات پارہ سی
شکلم مجّایاہ शकलंमज्जायाः	اے پیس آف فیٹ A piece of fat.	یاغ پارہ سی
بھتّم ہردیسی भित्तंहृदयस्य	اے پیس آف لور A piece of liver.	جگر پارہ سی
کھنڈم گلت رجت سورنسیع खण्डंगलितरजतसुवर्णस्य	اے پیس آف میلٹیڈ سلور اینڈ گولڈ A piece of melted silver and gold.	اریمش گموش والتون پارہ سی
شکلم وسترسی शकलंवस्त्रस्य	اے پیس آف کلاتھ A piece of cloth.	اورباپارہ سی
شکلم چرمنہ शकलंचर्मणः	اے پیس آف ہائڈ A piece of hide.	قیش پارہ سی
شکلم رجّوہ शकलंरज्जोः	اے پیس آف اسٹرنگ A piece of string.	ایپ پارہ سی
شکلم کروالسی शकलंकरवालस्य	اے پیس آف سورڈ A piece of sword	قلچ پارہ سی
بھتّم کنتسی भित्तंकुन्तस्य	اے پیس آف اسپیر A piece of spear.	سونگو پارہ سی
شکلم کورچکسی शकलंकूर्चकस्य	اے پیس آف ٹوتھ پک A piece of tooth pick.	مسواک پارہ سی

عربی	فارسی	اردو
زُبْرَةٌ	آہن پارہ	ٹکڑا لوہے کا
قَطَّعَ الشَّیْءَ قِطْعَةً قِطْعَةً وجَعَلَ الشَّیْءَ قِطْعَةً قِطْعَةً	پارہ پارہ کردن	ٹکڑی ٹکڑی کرنا
دَارُ الضَّرْبِ و دَارُ السِّكَّةِ	درم سرا و ضرابخانہ	ٹکسال
*	زر بروں سرا و بیروں سرای	ٹکسال باہر
كِمَادٌ	پارچہ گرم کہ بر عضو نہند	ٹکور
	باب تای ہندی بانون	
بَظْرٌ و بُظْرٌ و بُنْظُرٌ و بُظَارَةٌ و وَذْفَةٌ و نَوْفٌ و عُنْبُلٌ و عُنْبُلَة	خروسہ و خروسک و چوچلہ	ٹنا
المَقْطُوعُ الیَدِ مِنَ الزَّنْدِ و اَقْطَعُ لہ	دست بریں	ٹُنڈا
سَاحِرٌ و رَاقٍ	افسونگر و فسونگر و افسون خوان و فسون خوان و فسون ساز و جادو گر و جادو	ٹُنہا یا ٹُنہا
سَاحِرَةٌ و رَاقِيَةٌ	زن جادو و جادو زن و زن جادو گر	ٹُنہائی

لہ مسافات سے ...

ترکی	انگریزی	سنسکرت
تیمور پارہ سی	اے پیس اف ایرن A piece of iron.	کہنڈم لوہسیی खण्डं लोहस्य
پارہ پارہ ایتمک	ٹو بریک انٹو پیسیز To break into pieces	کہنڈ کہنڈ کرنم खण्ड खण्ड करणम्
ضرابخانہ وسکہ خانہ	اے منٹ A mint.	ٹنک شالا + مدرانکتا टङ्कशाला + मुद्राङ्किला
ضرابخانہ دن طشرہ سی سکہ	اے کاونٹرفیٹ کائن A counterfeit coin.	بہشنگ شالا + اششٹ مدرا अशिष्टमुद्रा + बाहस्टङ्कशाला
اسی بزبلہ عضانی قسزدرمق	اے پولٹس A poultice.	تول وسترادنا تاپت کرنم तूलवस्त्रादिनातापितकरणम्
	باب تای ہندی باون	
دلچیک ودلاق برک سمن	پیوڈینڈم میولی ابر + کلیٹورس Pudendum muliebre Clitoris.	بہگ کاکہ + بہگونت ماسہ भगकाकः + भगोन्नतमांसः
الی کسک کمسنہ	ہینڈلیس Handless.	کرچہن پرشہ + ہست رہتہ करच्छिन्नपुरुषः + हस्तरहितः
افون ایدیجی کمسنہ	اے سارسرر + اے مجیشین A sorcerer; A magician.	ساور تنترادکرتا सावरतन्त्रादिकर्त्ता
جادوگر قاری	اے سارسریس A sorceress.	ساور تنترادکرتری सावरतन्त्रादिकर्त्री

اردو	فارسی	عربی
	باب تای ہندی با واو	
ٹوپ	گلوتہ	طاقی و طاقیہ محاورۂ حال
ٹوپی	کلاہ و افسر	تاج و اکلیل و کوفیۃ محاورۂ حال
ٹوٹ پڑنا	از ہر سو ریختن	انصباب و انثیال
ٹوکرا	کوارہ و توپان و سبد و تویان	قفص
ٹولا	محلّہ	حارۃ و حلّۃ و محلّۃ
ٹونا	جادو و افسون و فسون و فرہست	رقیۃ و سحر
ٹونٹی	ماشورہ و لولہ و ناوچہ و نائزہ و لول محاورۂ حال	خرطوم
ٹونی اولٹنا	جادو زدن و برہم زدن جادو	ابطال السحر
	باب تای ہندی با ہای ہوز	

سنسکرت	انگریزی	ترکی
	باب تای ہندی با واو	
اکرن شر ستر انم आकर्णशिरस्त्राणम्	اے ہیٹ + اے ہیلمیٹ A hat; A helmet.	تقیہ و پنبو قلوس کہ صنوق یا مند باشنہ گیرلر
شرو ویشٹکا शिरोवेष्टिका	اے کیپ A cap.	بورک و تاقین تاقی و تماغہ و دماغہ و قبس
وبھاگادپتنم विभागादिपतनम्	ٹو بریک اِن اپان + ٹو رش اِن To break in upon; To rush in.	ہر یایدو کلک
کشوڈراپاترم + پنجری क्षुद्रपात्रम् ÷ पिञ्जरी	اے لارج باسکیٹ وِدآؤٹ اے لِڈ A large basket with-out a lid.	سپد
نگروبھاگہ नगरविभागः	اے کوارٹر آر پرٹیکیولر پارٹ آف اے ٹاؤن A quarter or particu-lar part of a town.	محلہ و منزل قوم
تنترم तन्त्रम्	انچینٹمینٹ + میجک + نیکرومینسی Enchantment; Ma-gic. Necromancy.	جادولق
شنڈی + نالکا शुण्डी ÷ नालिका	اے سپاؤٹ A spout.	امزک و لولہ
تنترم وپریت کرنم तन्त्रविपरीतकरणम्	ٹو اکسارسائز + ٹو ڈیلیور فرام دی انفلوانس آف ایول اسپرٹ To exorcise; To deliver from the influence of evil spirit.	سحر باطل ایتمک
	باب تای ہن با ز	

शीतवाय्वादि- बाध्यानिवारणार्थम्॥

اردو	فارسی	عربی
ٹھاٹھہ	آرایش	تجمّل و تزیّن و زینة
ٹھٹھا	گنگل و لاغ و شوخی	هزل و ظرافة و مزاح و دعابة و مزاحة
ٹھٹھا کرنا	گنگل زدن لاغ و لابہ کردن و شوخی کردن	مزح و مِزاح و مداعبة
ٹھٹھرنا	کشیدہ شدن دست و پا از سختی سرما	تقفع و تقفیع و قفع در کشیدہ شدن دست و پا از سرما
ٹھٹھول	خوش طبع	دعّاب و مازح و ظرّاف
ٹھٹھیرا	مسگر و ریختہ گر	نحّاس
ٹھڈہی	زنخ و زنخدان	ذقن ؛ اذقان جمع
ٹھڈہی کا گڑہا	چاہ زنخدان و چاہ ذقن	نونة
ٹھڈہی ہاتہہ پر ٹیکنا	دست راستون زنخ کردن	اِستجار و ذقن و تذقین یقال ذقن علی یدہٖ
ٹھر	شجام (از زبان)	صِرّ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بزہ نیش و بزہ نش	پامپ + اکوپیج + اسٹیٹ Pomp; Equipage, State	ائیشوریم + وبھوہ ऐश्वर्यम् + विभवः
لطیفہ و خورطہ	جوک + فن + اسپورٹ Joke; Fun; Sport.	اُپ ہاسہ उपहासः
مزاح ایتمک	ٹوجوک + ٹوجیسٹ To joke; To jest.	اُپ ہاس کرنم उपहासकरणम्
صوغومق و دیر کلوب برہ گلمک	ٹوبی نمبڈ + ٹوبی چیل To be numbed; To be chill.	جڑی بھوتم + جاڈیم जडीभूतम् + जाड्यम्
مزاح ایدن کمسنہ	اے جیسٹر + اے بینٹرر A jester; A banterer	اُپ ہاس کرتا + اُپ ہاسکہ उपहासकर्त्ता + उपहासकः
باقرجی	اے بریزیر + اے ٹنکر A brasier; A tinker	شَولبکہ + تامرکٹکہ शौल्विकः + ताम्रकुट्टकः
الک و چینہ	دی چن The chin.	چبکہ + چبہ चिबुकः + चिबुः
الک چیقوری	دی چن پٹ The chin pit.	چبکسیہ گرتہ चिबुकस्यगर्तः
ال ایرینہ الک قومق	ٹو ریسٹ دی چن آن دی ہینڈ To rest the chin on the hand.	ہنو ہستو پردہرنم + وچبکہ ہرنم ہستوپر हनुहस्तोपरिधरणम् + वा चिबुकधारणं हस्तोपरि
صفوق	فراسٹ + بٹر کولڈ Frost; Bitter cold	اتِ شیتہ + شیت ترہ अतिशीतः + शीततरः

اردو	فارسی	عربی
ٹھیرنا	ایستادن	توقف وتلبث ووقوف ولبث ومکث
ٹھیرنا	قراریافتن	تقرر
ٹھسکی	چُس	فسو
ٹھکانا	قرارگاہ وجایگاہ	مقر ومأوی ومستقر
ٹھگ	راہزن ومُشتنگ	خناق
ٹھلیا	سبوچہ وگلیز	جرۃ جرار جمع
ٹھمکا وٹھنگنا	کوتاہ قد وکوتاہ بالا وپستہ وپستہ قد	قصیر
ٹھمکا موٹا	پکنہ	بلندح
ٹھمکی	پکنہ	فنئل وقصیرۃ
ٹہنا	شاخ	غصن واغصان وغصون غصنۃ جمع

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اوردہوستھتم ऊर्ध्वस्थितम्	ٹُوویٹ + ٹوڈیلی To wait; To delay.	طورمق
تھاسُنتا + ستِمِتوم स्थास्नुता + स्तिमितत्वम्	ٹوبی سٹیلڈ + ٹوبی ڈیٹرمنڈ To be settled; To be determined.	طورمق
پردہ + اپان وایُہ पर्द्दः + अपानवायुः	وینٹرس کریپیٹس سرڈس Ventris crepitus surdus.	اصوریق
نِواسستھانم + واگرہم निवासस्थानम् + वागृहम्	ریسیڈینس + ایبوڈ Residence; Abode.	دارہ جق یر
مارگ وَنچکہ मार्गवञ्चकः	اےچیٹ + اےرابر + اےن ایسیسن A cheat; A robber; An assassin.	یول خرسسی
النجری + لگھومنِکہ अलञ्जरी + लघुमणिकः	اےواٹرپاٹ A water pot.	صو دستسی و برداق وسنک
ہرسوستھول شریرُ ह्रस्वस्थूलशरीरः	اسٹنٹیڈ + آف لوسٹیچر Stunted; Of low stature.	قصہ بویلو
ہرسوستھولہ ह्रस्वस्थूलः	اےاسٹنٹیڈ فیٹ پرسن A stunted fat person.	ششمان قصہ بویلوکسنہ
ہرسوستری ह्रस्वस्त्री	اےاسٹنٹیڈ فیمیل A stunted female	قصہ بویلو قاری
شاکھا + وٹپہ शाखा + विटपः	اےبرینچ + اےباؤ A branch; A bough	بوداغ

اردو	فارسی	عربی
ٹھنڈ	سردی و خنکی	بُرُودَة و بَرْد و خَصَر
ٹھنڈا	سرد و خنک	بارِد و بُراد و بَرْد و بَرُود و خَصِر و مَبْرُود
ٹہنی	شاخ و شاخچہ و قلم و بار	غُصْنَة + و + فَنَن
ٹہنی نرم و نازک	ستاخ و ستاک	خوط
ٹھوس	پُر	مُصْمَت و مَصْمُود و صَمَد
ٹھوکر	پالغز و شکوخہ و پیش پاو شکوخ	عَثْرَة و عِثار و سِقاط
ٹھوکر کھانا	شکوخیدن و پیش پا خوردن و پا بسنگ آمدن و بسنگ آمدن پا و پالغز خوردن و رسیدن	عَثْر و عِثار و عَثِیر و تَعَثُّر
ٹھوکر گھوڑیکی	اسکندری و سکندر	+
ٹھوکر کھانا گھوڑیکا	اسکندری خوردن و رفتن	کَبْوَة
ٹھوکر مارنا	سرپا زدن و پشت پا زدن	نجل

سنسکرت	انگریزی	ترکے
شیتہ शीतः	کولڈنیس + کولڈ Coldness; Cold.	صغوقلق
شئیتیم शैत्यम्	کولڈ Cold.	صغوق
شاکھا शाखा	ا ٹوِگ A twig.	بوداغ ودال
کومل شاکھا مُدشیح कोमलशाखा	اے سافٹ ڈیلیکیٹ ٹوِگ A soft delicate twig	فلیز وفدان
سگھنہ + پُوریتم सघनः + पूरितम्	سالڈ + کامپیکٹ Solid; Compact.	طولوشنہ
مارگ کنٹکہ (۹) मार्गकण्टकः	اے بیٹ آف دی فُوٹ + اے کِک + اے اسٹمبل A beat of the foot; A kick; A stumble.	سورچ وسورچیک وتکرلن
سکھلت بھونم स्खलितभवनम्	ٹو ٹرِپ + ٹو اسٹمبل To trip; To stumble.	سورچیک وتکرلنک
سکھلناشوسی स्खलनाश्वस्य	اسٹمبلنگ آف اے ہارس Stumbling of a horse	تکرلن
سکھلت بھوناشوسّی स्खलितभवनाश्वस्य	ٹو اسٹمبل (اے ہارس) To stumble (a horse).	سوروچوب تقدلنمک
سکھلنگھاتنم + پادگھاتنم स्खलनघातनम् + पादघातनम्	ٹو اسٹرائک دی فُوٹ اگینسٹ اینی تھنگ To strike the foot against anything.	اياق اوجيدا ورتی

مارگ کوروہ کا نتھ پاتا ہدرستی کا نام ہے کیا جاتی ہے

मार्गरोधका प्रथमाप्त्राणादि- तीन पुरुः प्राणां- स्खलनंजाय तेतत्॥

اردو	فارسی	عربی
ٹھونسنا	درکردن و گنجانیدن و جا دادن	دَسّ
ٹھونٹھہ	درخت خشک	قُفَّة و صَرِیف
ٹھونکنا	کوفتن و کُشتن و کوبیدن و فروکوفتن	دَقّ
ٹھینک بیای مجہول ۱۲	پانہ و فانہ	شِکَّة
ٹھیک بیای مجہول ۱۲	اَنبارِ غَلّہ	اَنْدَر و بَیْدَر و کُدُس و کُدَّاس
ٹھیکا دینا و لینا	بمزد دادن و خواستن	اِیجار و اِسْتِیجار
ٹھیک بیای معروف ۱۲	درست و راست	صَحِیح و سَوِیّ
ٹھیک بنانا	برابر ساختن	تَسْوِیَة
ٹھیکری	خزف ریزہ و پارہ و سفال ریزہ	دُقَاقُ الخَزَفِ
ٹھیکری یعنی تا بہ گلے ۱۲	تَرْزَن	✤

سنسکرت	انگریزی	ترکی
دڑہہ پرویشنم दृढप्रवेशनम्	ٹو اسٹف + ٹو تھرسٹ + ٹو فورس + ٹو ڈرائو ان To stuff; To thrust; To force; To drive in.	صوقمق
شُشک پادپہ शुष्कपादपः	دی اسٹمپ آف اٹری The stump of a tree.	قوریمش آغاج
ہستادنا گھاتنم हस्तादिनाघातनम्	ٹو ہیمر + ٹو ناک + ٹو ڈرائو + ٹو تھرسٹ To hammer; To knock; To drive; To thrust.	دوگمک
دڑہہ کیلہ दृढकीलः	اے پراپ + اے ویج + اے پلگ A prop; A wedge; A plug.	یاغرغن و فسقی و چوی
ان راشہ अन्नराशिः	اے اسٹیک آف گرین A stack of grain.	خرمن و بیغن و کومہ
شلکا دانم + شلک دانم शुल्कादानम् + शुल्कदानम्	ٹو گوا کانٹریکٹ + ٹو ٹیک اے کانٹریکٹ + To give a contract. To take a contract.	اجارہ و یرمک و آلمق
ستیم + تہیم + رتم + سمیک सत्यम् + तथ्यम् + ऋतम् सम्यक्	رائٹ + پراپر + جسٹ Right; Proper; Just.	کرچک و طوغرو
سمیک کرنم सम्यक्करणम्	ٹو پٹ ٹو رائٹس To put to rights.	برابرلق
مرت کمبھہ کھنڈم मृत्कुम्भखण्डम्	اے بروکن پیس آف ارتھن ویر A broken piece of earthenware.	سفال و خرف و سقسی پارچہ لر
پولکارتھہ مرت کمبھہ کھنڈم पोलिकार्थमृत्कुम्भखण्डम्	ان ارتھن ویر فار بیکنگ بریڈ اپان An earthenware for baking bread upon	طیراقدن تاوہ

اردو	فارسی	عربی
	باب تای ہندی بایای تحتانی	
ٹیپ ٹاپ تکلف کردن بخودنمائی در لباس و پوشاک درکب ۱۲	بُوس و بَوپچ و تقطیع ۵۱	✣
ٹیس بہ معنی معروف	تیر و تیرکشی	ضَرَب و ضَرَبان
ٹیڑھا	کج و کژ و دوتا و گبوس و خمیده	مُنحنی و مُعوجّ و اَوَد آء و اَوَد
ٹیڑھا کرنا	خم دادن و کردن و خمانیدن و کج کردن و دوتا کردن	تأوید و عطف و حنو و حناء و تحنیہ و تعویج
ٹیڑھا ہونا	خمیدن و خم خوردن و کج شدن	اِعوجاج و انعطاف و تاوّد و انحناء و تحنی
ٹیڑھ مونہا	کج دہن	متضاجم و مُعوّج الفم
ٹیکا	قَشقَہ	✣
ٹیکا زیور پیشانی زنان ۱۲	طیطہ و تیتہ	✣
ٹیکا شرح کردن کتاب ۱۲	وستی	شارح

۵۱ تکلف لباس را گویند در عرف عام فارسیان ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب تای ہندی بای تحتانی	
طمطراق	آرنمینٹ + اسٹینٹیشن Ornament; Ostentation.	سجا + سجم सज्जा + सज्जम्
یاره اغریسی	شوٹنگ پین Shooting pain.	پوین دنشہ + تودشچوا पूयनदंशः + तोदव्यथा
اگری	کروکیڈ + بینٹ Crooked; Bent.	وکرم + کُٹلم वक्रम् + कुटिलम्
اگری ایتمک	ٹوبینڈ + ٹوٹوسٹ + ٹوکروک To bend; To twist; To crook.	کُٹل کرنم कुटिलकरणम्
اگری اولمق	ٹوبی بینٹ - ٹوٹوسٹیڈ To be bent, twisted.	وکری بہاوہ + کُٹل بہونم वक्रीभावः + कुटिलभवनम्
اگراغز اولان کمسنہ	ہیونگ دہی ماؤتہہ الٹل بینٹ ٹوردس ون سائڈ Having the mouth a little bent towards one side.	ونکی مکہہ वंक्यमुखः
قشقہ	اے مارک میڈ آن دہی فورہیڈ بائی ہندوز A mark made on the forehead by Hindus.	تِلکم तिलकम्
آلن	این آرنمینٹ ورن آن دہی فورہیڈ بائی فیمیلز An ornament worn on the forehead by females.	مستک چندرکہ + مستکابہوشنم मस्तकचन्द्रकः + मस्तकाभूषणम्
شرح	کمینٹری + گلاس Commentary; Gloss.	ٹیکا + ٹپنی + ویاکہیا टीका + टिप्पणी + व्याख्या

اردو	فارسی	عربی
ٹیکنا	تکیہ کردن	تَوَکُّؤ
ٹیلا	تَپَّہ	نَجْدٌ وتَلٌ ورَابِیَۃٌ ورَابِیَۃ و اَکَمَۃ وزُبْیَۃ
ٹیم	زبانِ شمع وزبانِ چراغ	لِسَانُ السِّراجِ وقِراط
	باب جیم تازی بالف	
جَاٹْ چوب چرخ عصّار کہ زیر آن دانہ افشردہ می شود ۱۲	غَنَک وغَنْ وتنگ	سَھْمُ المِعْصَارِ
جَاجَمْ فرش منقش معروف ۱۲	جَاجَم	✢
جاڑا	سردی	بَرْدٌ وخَصَر
جاڑا	سرما و زمستان	شِتَآء
جاگتا	بیدار	یَقِظٌ ویَقْظَان ومُتَیَقِّظ
جاگتا	شب زندہ دار و شب پیما	سَاھِرٌ وسَھْرَان وسَھَّار وسَھْرَۃ

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طیانمق	ٹوسپورٹ + ٹوپراپ To support; To prop	اُپ دہان کرنم उपधानकरणम्
یوکسک یرتوپہ	اورائزنگ گراونڈ + اے ہیلاک A rising ground; A hillock.	اُنّت بہومہ + لگہو پروت بہید उन्नतभूमिः + लघुपर्वतभेदः
فتیل اوجی	دہی فلیم آف اے کینڈل آر لیمپ The flame of a candle or lamp.	دیپ جوالا + دیپ شکہا दीपज्वाला + दीपशिखा
	باب جیم تازی با الف	
یاغ چیقار زلرک اوق	دہی لانگ ووڈن پول ان این آئل مل The long wooden pole in an oil mill.	تول ینترو پری ونڈہ तुलयन्त्रोपरिदण्डः
جحیم	اے کلاتھ تھرون اوور دہی کارپیٹ ٹو سٹ آن A cloth thrown over the carpet to sit on.	دیرگہہ چترت وسترہ दीर्घचित्रितविस्तरः
صغوق لق	کولڈ + کولڈنیس Cold; Coldness.	جڑہ + شیتہ जडः + शीतः
صغوق وقیش	ونٹر Winter.	شرد رتہ + جڑ کالہ शरदृतुः + जडकालः
اویانق	اویک Awake.	جاگرا + جاگریا जागरा + जागर्या
اویانق قالان کمسنہ	ون ہو کیپس ویکنگ آل نائٹ One who keeps waking all night.	جاگروکہ + جاگرتا जागरूकः + जागरिता

اردو	فارسی	عربی
جاگتے رہنا	بیدار ماندن و شب زندہ داشتن و شب بر پا داشتن و شب پیمودن	اَرَق و سَہَر و اِسْتِہاق
جاگنا	از خواب بر خاستن و بر آمدن و بیدار شدن	اِنْتِباہ و یَقَظ و یَقاظَہ و نُبُہ و تَنَبُّہ
جاگیر	جاگیر و اقطاع	قَطِیْعَۃ و قَطائِع جمع
جاگیر دینا	جاگیر دادن	اِقْطاع
جال	جال و جالی و تَلَہ و دام	مَصِیْدَۃ و مِصْیَد و شَبَکَۃ و فَخّ و شَراک و شَرَکَۃ و حِبالَۃ
جالا مکڑیکا	گلاش خانہ و نُغُفت و تَنِستہ و تَنَہ	نَسْجُ العَنْکَبُوْتِ
جالا سفید مکڑیکا	تفنہ و تفنی	شُعّ و شُع و حُقّ و عُکّاش
جالا انکھہ کا	پردۂ سفید کہ بچشم افتد	سَبَل
جال لگانا	دام و تلہ نہادن و گستردن و چیدن و کشیدن و انداختن و زدن	بَسْطُ الشَّرَکِ و نَصْبُ الشَّرَکِ و بَسْطُ الشَّبَکَۃِ و الفَخِّ و نَصْبُ الشَّبَکَۃِ و الفَخِّ
جال مین پہنسنا	بدام افتادن و آویختن	نَشَب و عَلَق

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اویانق قالمق	ٹو کیپ اوئیک To keep awake.	انِدرِتو یاوت अनिद्रितो यावत्
اویانقلق واویانق	ٹو ویک فرام سلیپ To wake from sleep	سوپنا جاگرا स्वप्ना ज्जागरा
سیورغان وتیول	لینڈ گون بائی گورنمنٹ ان ریوارڈ فار سروسیز + جاگیر Land given by government in reward for services; Jageer	راجیا دبھومیا دیا جیوکا राज्या द्भूम्या द्या जीविका
تیول ویرمک وتقاطعه ویرمک	ٹو گو اے جاگیر To give a Jageer.	بھومیا جیوکا دانم भूम्या जीविका दानम्
دوزاق وآغ وقپان	اے نیٹ + اے سنیر A net; A snare.	جالم + جالکم जालम् + जालकम्
اورمجک آغی	اے کاب ویب A cob-web.	اورنابھہ جاله ऊर्णनाभ जालः
اورمجک آغی	کاب ویب آف دی وہائٹ اسپائڈر Cob-web of the white spider.	شویتورن نابھہ جاله श्वेतोर्णनाभ जालः
آق پرده سی گوزده عارض اولو	اے اسپیک آن دی آئی + اے کیٹریکٹ A speck on the eye; A cataract.	نیتر جالکم नेत्र जालकम्
طوزق یایمق وقومق	ٹو اسپریڈ اے نیٹ To spread a net.	جالکاروپتم जालकारोपितम्
گیرمک دوزاغه دوشمک	ٹو بی انٹینگلڈ ان اے نیٹ To be entangled in a net.	جال پاشی پراپتم + واگرایام پراپتم जाल पाशे प्राप्तम् + वागुरायां प्राप्तम्

اردو	فارسی	عربی
جالی عمارت کی	شبکات و پنجرہ	شُبّاکَة
جالی یعنی بھونری کی جالی ۱۲	ریسمانی است کہ کودکان بقرقرہ پیچند و بزمین قرقرہ را بگردانند	مِکْسَع در اساس البلاغة گفتہ کسع الغلام الدوّامة بالمکسع
جال پانی میں ڈالنا	دام در آب انداختن و افگندن	اَلرَّمْیُ بِالشَّبَکَةِ فِی الْمَآءِ
جامہ دانی	جامہ دان و جامہ خانہ	عَیْبَة و حَقِیبَة
جان	جان	رُوح و نَفْس و حُوْب و حَوْبَاء
جانچ	آزمایش	خِبْرَة
جانچنا	آزمودن	بَلْو و بَلاء و اِبْتِلاء و اِبْلاء
جانگھہ	ران	فَخِذ
جانگیا	تُنبان و تُنگہ	تُبّان
جانور	جانور	حَیَوان و دابّة و کُراع و عَوامِل و ماشِیَة و حُکْل

ترکی	انگریزی	سنسکرت
شبکہ و پنجرہ	لیٹس ورک Lattice work.	گواکش ہرمیسیہ + واتاینم गवाक्ष हर्म्यस्य + वातायनम्
قرقرہ ایپی	دی اسٹرنگ آف اے اسپننگ ٹاپ The string of a spinning top.	کاشٹھ بھرمرسیہ رجبھید (۹) काष्ठभ्रमरस्यरज्जुभेदः
صودہ دوزاق آتمق	ٹو اسپریڈ اے نیٹ آن واٹر To spread a net on water.	جالم جلی پاتنم जालं जले पातनम्
کہبہ و یبہ	اے پورٹمنٹو + اے چیسٹ فار ہولڈنگ کلوذہس A portmanteau; A chest for holding clothes.	وستر منجوش वस्त्रमञ्जूषा
جان	دی سول + لائف + اسپرٹ The soul; Life; Spirit.	جیوہ + پرانہ जीवः + प्राणः
ضامقلق	ٹرائل + ٹیسٹ Trial; Test.	پریکشا परीक्षा
ضامق	ٹو ٹیسٹ + ٹو ایگزامن To test; To examine.	پریکشا کرنم परीक्षाकरणम्
اویلق	دی تھائی The thigh	اُورُہ ऊरुः
طومان و کورشجی کسوتی	اے کائنڈ آف بریچیز دیٹ ریچ اونلی ہاف وے ڈاؤن دی تھائی A kind of breeches that reach only half way down the thigh.	اورو پردہانم ऊरुपरिधानम्
طوار	ان اینیمل + اینی لوِنگ کریچر An animal; Any living creature.	جیودہاری + پرانی जीवधारी + प्राणी

(९) बालास्तस्यौपरि बध्वाभ्रमणंक्रियतेसा॥

اردو	فارسے	عربے
جَاوَن	مایۂ شیر	رَوْبَة
جَاہی جُوہی	یاسمین صحرائی	ظَیَّان
جَائپھل	جوز بُوا	جَوْزُبَوَّا
جَای ضرور	آبخانہ و قدمجا و آبدستخانه گه و ضروری و انشستن گاه و خلا و ادبخانه	مُسْتَرَاح و کُنیف و بَیْتُ الْخَلَاءِ
	باب جیم عربی با باء موحدہ	
جَبَڑَا	گران و تنبل و گران سرشت و گران خیز و گران سرین و گران پای و گران دست	وَخِیْم و وَخِم و وَخُوْم و ثَقِیْل
جَبَڑَا	چانہ	لَحْي لَحْیَان تثنیه
	باب جیم عربی با تای فوقانی	
جَتَانَا	آگاهیدن و آگاه کردن	اِعْلَام و تَنْبِیه
جَتَن	چاره	حِیْلَة و تَدَابِیْر

سنسکرت	انگریزی	ترکی
دَدِہکرن وستُ दधिकरणवस्तु	اینی سبسٹنس بائی وہچ مِلک از کواگیولیٹیڈ Any substance by which milk is coagulated.	مایۂ شیر وسجی
چیتکاکرنکا चेतिकाकर्णिका	جیسمین Jasmine.	یاسمن
جاتی پہلم जातीफलम्	اے نٹ میگ A nut meg.	قوز
پُریشوت سرگستہانم पुरीषोत्सर्गस्थानम्	اے پریوی + اے واٹر کلازیٹ A privy; A water closet.	ممشخانہ
	باب جیم تازی با موحدہ	
ستہول واٙلشہ स्थूलवालिशः	کارپولینٹ + فلیشی + پلمپ Corpulent; Fleshy; Plump.	تنبل
کپولادہوبہاگہ कपोलाधोभागः	دی جا The jaw.	چنہ
	باب جیم تازی با فوقانی	
سُوچت کرنم सूचितकरणम्	ٹو کاشن + ٹو وارن To caution; To warn	بیلدرمک
یتنم + یتنہ यतनम् + यत्नः	کیرفلنیس + کیر + ایفرٹ Carefulness; Care; Effort.	تدبیر و فکرایتمک

اردو	فارسی	عربی
جَتھا	گروه	حِزب
جَتِیّ	مردیکه زن نکرده باشد و نکند	حَصُورٌ و مُکَیّسٌ
	باب جیم با تای هندی	
جَٹادَھاری	مار کهنه	عِرازم
جُٹنا	زنگار و زنگ گرفتن	صَدَءٌ و طَبَعٌ
	باب جیم با دال مهمله	
جَدوَل	جدول و تحریر	+
	باب جیم با رای مهمله	
جَرِیب	چوب دستی	عَصا
	باب جیم با رای هندی	

ترکے	انگریزے	سنسکرت
بولک	کمپنی + بینڈ + پارٹی Company; Band; Party.	جنتا + سموہہ जनता + समूहः
عورتہ جماع ایدہ مین	ون ہوز پیشنز آر کمپلیٹلے انڈر سبجیکشن One whose passions are completely under subjec-tion.	یتی यती
	باب جیم تازی با تای ہندے	
اسکی ییلان	ان اولڈ سرپنٹ وتھ میٹڈ ہیر An old serpent with matted hair.	جٹادہاری سرپہ जटाधारीसर्पः
پاسلنمق	ٹو رسٹ To rust.	جٹتم + لوہاداویو जटितम् + लोहादावेव
	باب جیم تازی	
جدول	لائینس ڈراں ان اے بک (ٹو سیپرٹ دی مارجن) Lines drawn in a book (to separate the margin)	ریکہاپورہ + رچناچ रेखापूरः + रचनाच
	باب جیم تازی با رای مہملہ	
وکنک و چوماق	اے واکنگ اسٹک + اے اسٹیف A walking stick; A staff.	پورن پرمان شرنکہلا + پرمان رجسچوا पूर्णपरिमाण श्रृङ्खला परिमाणरज्जुश्चवा
	باب جیم تازی با رای ہندے	

اردو	فارسی	عربی
جڑ	بیخ و بن و ریشہ	اَصل
جڑ نسب کی	نژاد و نژاد	جرثومۃ و اُرومۃ
جڑ زبان کی	بیخ زبان	غَلصمۃ و عَکَد
جڑ کان کی	بُنِ گوش	مَقَذّ
جڑ دانت کی	بن و ریشۂ دندان	سِنخ و جِذم و خیم
جڑ گردن کی	بُنِ گردن	قصرۃ
جڑ دم کی	بیخ دُم	عَجب
جڑ پرند کی دم کی	بیخ دم پرند	زِمکّی
جڑ درختوں کی	ریشۂ درختہا	جِعثِن
جڑ پہاڑ کی	ریشۂ کوہ و بیخ کوہ	حَضِنضن

ترکے	انگریزے	سنسکرت
گوک و دیب	اے رُوٹ A root.	مُولَم ÷ بُدہنہ मूलम् ÷ बुध्नः
صوئی	اریجن ÷ دی اسٹاک آف اے فیملی Origin; The stock of a family.	مُول منو وایسی मूलमन्ववायस्य
دیل گوکی	روٹ آف دی ٹنگ Root of the tongue.	مولم جوہایاہ मूलं जिव्हायाः
قولاق گوکی	روٹ آف دی ایئر Root of the ear.	مولم شروترسی मूलं श्रोत्रस्य
دیش گوکی	روٹ آف دی ٹیتھ Root of the teeth.	مولم دشننسی मूलं दशानस्य
بیون دیبی	روٹ آف دی نیک Root of the neck.	مولم گریوایاہ मूलं ग्रीवायाः
قویروق دیبی	روٹ آف دی ٹیل Root of the tail.	مولم لانگولسی ÷ پچھسچ मूलं लाङ्गुलस्य ÷ पुच्छस्य च
قوش قویروغک گوکی	روٹ آف بردس ٹیل Root of birds tail.	مولم پکشنیہ پچھسی मूलं पक्षिणः पुच्छस्य
آغاجلر گوکی	روٹ آف اے ٹری Root of a tree.	مولم چورکشانام मूलं वृक्षाणाम्
طاغ دیبی	بیس آف اے ماؤنٹن Base of a mountain	مولم پروتسی मूलं पर्वतस्य

اردو	فارسی	عربی
جڑ اینڈھن کی	بیخ ہیزم	جِذل
جڑ بانس کی	ریشۂ نے	عَنقَر
جڑا چیزیکہ در چیزی نشاندہ باشند ۱۲	نشاندہ	رَکِیب
جڑاؤ	مرصع کاروتہ نشان	مُرَصَّع
جڑ پکڑنا	بیخ گرفتن و کردن و ریشہ کردن و ریشہ راندن و ریشہ دواندن	اَصل و تَاَصُّل
جڑسی کھودنا	از بیخ برکندن و برآوردن و برکشیدن و برانداختن	قَلع و اِقتِلَاع و اِجتِیَاح و قَعف و جَثّ و اِجتِثَاث و اِستِیصَال
جڑنا	نشاندن و زدن	تَرکِیب
جڑواں	جُنابہ و ہمزاد و ہم شکم	تَوْأَم
	باب جیم بازای ہوز	
جُزْء	جزو و جزء و جز	کُرَّاسَۃ و کُرَّاس کَرَارِیس جمع

ترکے	انگریزے	سنسکرت
اودن گوکی	رُوٹ آف دہی فایَروُڈ Root of the fire wood	مُول مِندہنسیٓ मूलमिन्धनस्य
قامش گوکی	رُوٹ آف دہی بَیمبو Root of the bamboo.	مولم وشسی मूलंवंशस्य
بزہ‌ہش لنہ	دہیٹ وِہچ از ٹوبی سیٹ ار اِسٹڈیڈ That which is to be set or studded.	جٹتم जटितम्
مرصع وبزہ‌ہش لنہ	اِسٹڈیڈ وِیتھ جواِلس Studded with jewels.	جٹت وستُ जटितवस्तु
گوک طوتمق	ٹوٹیک رُوٹ To take root.	مولگرہنم मूलग्रहणम्
گوکندن قوپرمق	ٹوڈِگ آوٹ فرام دہی رُوٹ To dig out from the root.	مولات کہننم मूलात्खननम्
بزہ‌تک ÷ مرصع ایتمک	ٹوسیٹ ÷ ٹواسٹڈ ÷ ٹوجائن ÷ ٹوفکس To set; To stud; To join; To fix.	جٹکرنم ÷ چہنتکرنم जटितकरणम् + चिन्हितकरणम्
اکیز اوغلان	ٹوِنس Twins.	یملم यमलम्
	باب جیم بازای ہوز	
پارک	اے پارٹ ÷ اے ڈویژن آف اے بک کنسسٹنگ آف ایٹ لیوز A part; A division of a book consisting of eight leaves.	پترا شٹ پنجہ पत्राष्टपुञ्जः

اردو	فارسی	عربی
جزدان	جزودان	كِيسُ الكِتابِ قِمَطْر وقِمَطْرة
جزکشی کرنا	جزوکشیدن	اِكْتِساب وتَعَلُّم
جزبندی	ته بندی	✣
	باب جیم با سین مهمله	
جَسْت	روی توتیا	خارصِینِي
جُسْتُجُو	جستجو	فَحْص وتَفَحُّص
	باب جیم با فاء	
جُفت	جُفت	زَوْج
جفتی کرنا مرغ کا	برجستن مرغ بر ماده	قَمْط
جفتی کرنا	جفت شدن و جفتی کردن و خوردن و زدن	سِفاد

ترکی	انگریزی	سنسکرت
کیسہ	اےسیچل A sachel.	پُستک وِیشٹنم पुस्तकवेष्टनम्
کسب علم ایتمک	ٹو اکوائر نالیج To acquire Knowledge.	ریکھا پرچُرت کرنم रेखाप्रचुरितकरणम्
کتابک اوراقی بتعلیق وشیرازہ ایتمک	بائنڈنگ آف اےبُک Binding of a book.	پتر پُشٹ کرنم पत्रपुष्टिकरणम्
	باب جیم باسین مہملہ	
باقرکبی بردرلو فلزات در	پیوٹر Pewter.	ریت ہیتُہ रीतिहेतुः
آرامق	سرچ Search.	انویشنم + گویشنا अन्वेषणम् + गवेषणा
	باب با فا	
جفت	اےکپل + اےپیر A couple; A pair.	یگلم + یگمم युगलम् + युग्मम्
خروس جفتلشمی	ٹوپیر (ایز بردس) To pair (as birds).	متھنکرنم ککٹسی मिथुनकरणंकुक्कुटस्य
جماع ایتمک	ٹوکاپیولیٹ + ٹوپیر To copulate; To pair.	متھنکرنم + یگمکرنم मिथुनकरणम् + युग्मकरणम्

اردو	فارسی	عربی
جفتی کرنا گھوڑی وغیرہ اور درندوں کا	+	قَمْطٌ و قَفْطٌ و سِفاد و نَزْو
جفتی کرانا اونٹ کا	+	اِسْفاد و تَقرِیع
	باب جیم با کاف	
جکڑنا	استوار بستن و سخت بستن و محکم بستن	اِیثاق و تَوثِیق
	باب جیم با کاف پارسی	
جگ	گیتی و جہان و گیہان	عالَم و دُنیا و خلق و وَراے
جُگ	روزگار دراز	حِقبَۃ و قَرن
جگادری	باستانی و دیرینہ و کہن سال و دیرینہ سال	دَهرِیٌّ و عُدمُلٌ و عُدمُلِیٌّ و عُدامِلِیٌّ
جُگالی	نِشخوار و نِشخور و نِشخار	جِرَّۃ
جُگالی کرنا	نِشخار نشخوار کردن و زدن	اِجتِرار و اِجرار

سنسکرت	انگریزی	ترکی
مِتھنکرنمشوادیسمہادینام मिथुनकरणमश्वादेःसिंहादीनाम्	کاپولیٹنگ آف اے ہارس اینڈ وائلڈ بیسٹس Copulating of a horse and wild beasts.	آتلرک و یرتجی جانورلرک جفت اتمسی
مِتھنکارینمُشٹرسی मिथुनकारयणमुष्ट्रस्य	ٹوکاز اے کیمل ٹوکاپولیٹ To cause a camel to copulate.	دوہ یی جفتلشمق
	باب جیم باکاف	
درڈھہ بندھنکرنم दृढबन्धनकरणम्	ٹوفاسن + ٹوبائنڈ + ٹوڈراٹائٹ To fasten; To bind; To draw tight.	برک ایتمک
	باب جیم باکاف پارسی	
جگت + سنسار जगत्‌ + संसारः	دی ورلڈ + دی یونیورس The world; The universe.	دنیا عالم جہان
یگم + کالمانے युगम् ÷ कालमाने	این ایج آف دی ورلڈ آرگریٹ پیریڈ An age of the world or great period.	زمانہ وسکسان ییل مدتی ورنجہ
بہُہ پراتنم बहुपुरातनम्	اولڈ + ٹائم آنرڈ Old; Time honoured	اسکی ویاشلو
رومنتھہ रोमन्थः	دی کڈ The cud.	کویشں
رومنتھہ کرنم रोमन्थकरणम्	ٹوچیودی کڈ + ٹوروُمینیٹ To chew the cud; To ruminate.	کوشمک

عربی	فارسی	اردو
اِیقاظ	بیدار کردن و نمودن و از خواب آوردن و از خواب برداشتن	جگانا سوتے کو
تاریق و اِسهاد و اِسهار	بیدار داشتن و از خواب باز داشتن	جگانا
قفُّ البئر	لب چاہ	جگت
اُستاذُ الانام و اُستاذُ الکل و قدوۃُ العلماء و اُسوۃُ العلماء	استاد عالم و استاد انام و سر دانشوران و شاہ دانشمندان	جگت گُرو
حجۃُ الاسلام و قدوۃُ السالکین و مرشدُ الناس و شیخُ الاسلام	مرشد جہانیان و مرشد آفاق و مخدوم جہانیان	جگت گُرو
طاقۃ و قوّۃ و جرأۃ	تاب و جگر و یاراب	جگرا
حُباحب و یراعۃ	کرم شبتاب و کرم شب افروز و کرم شب چراغ و چراغک و شب چراغہ	جگنو
	باب جیم بالام	
مَشِیّ و مَشُوّ	کارکن و مسہل و داکخ	جُلّاب
سیّاف	جلاد و گردن زن	جلّاد

ترکی	انگریزی	سنسکرت
اویاندرمق	ٹو اَویک + ٹو راؤز فرام سلیپ To awake; To rouse from sleep.	جاگرتکرنم سُسُپتسیَ जाग्रत्करणंसुप्तस्य
اویاندرمق	ٹو کیپ ون اویک To keep one awake.	جاگرتکرنم जाग्रत्करणम्
قیوچورہ سی	دی بارڈر آف اے ویل The border of a well	کوپاننم कूपाननम्
بیوک اوسط	اے ٹیوٹر + اون انسٹرکٹر آف دی ورلڈ A tutor; An instructor of the world.	برہدگرُہ बृहद्गुरुः
جہان مرشد	اے اسپیریچوال گائڈ A spiritual guide.	جگدگرُہ जगद्गुरुः
قدرت	دی لیور + کریج The liver; Courage.	ہاردم + شکتہ हार्दम् + शक्तिः
یلدز قوردی	دی فایر فلائی The fire fly.	کھدیوتہ + جیوت رِنگنہ खद्योतः + ज्योतिरिङ्गणः
	باب جیم بالام	
مسہل	اے پرگیٹو A purgative.	ریچنم रेचनम्
جلّاد	اَن اکزیکیوشنر An executioner.	نروشوہ + نرگھاتی नरविष्वणः + नरघाती

اردو	فارسی	عربی
جلانا کسی چیز کو	سوختن و آتش دادن و در آتش افگندن و سوختہ کردن	اِحراق و اِصلاء
جلانا آگ کا	آتش افروختن و برکردن	ایقاد و اِلهاب
جَلانا یعنی رنج دادن ۱۲	سوختن	اِحراق
جُلاہہ	جولاہ و جولاہہ و جولہ و پاباف و جامہ باف	نَسّاج و حائک
جِلد باندھنا	جلد بستن و کردن و در جلد کشیدن	تجلید
جَلدی	شتاب و زودی و جلدی	سُرعة و عَجلة و عَجَل
جَلدی کا مارا	شتاب خورده و شتاب زده	عَجِل و عَجلان و عاجِل و عَجیل
جَلق مارنا	جَلق زدن	استمناء بالید و خضخضة و نکاح الید و جلد عمیرة
جَلمانس	مردم آبی	اِنسان الماء
جَلنا	سوختن لازم و متعدی ۱۲	اِحتراق

سنسکرت	انگریزے	ترسکے
پرجوالنم کنچِدوستنہ प्रज्वालनं कस्चिद्वस्तुनः	ٹُوبرن اینی تھنگ To burn anything	اویاندرمق
پرجوالنگنیہ प्रज्वालनमग्नेः	ٹُوکِنڈل فایر To kindle fire.	او یاندرمق
پرجوالنم प्रज्वालनम्	ٹُوڈِسٹریس + ٹُوکاز پین ٹُو To distress; To cause pain to.	یاندرمق و انجمک
کوِندہ + تنتُ وایہ कुविन्दः + तन्तुवायः	اے ویوَر A weaver.	جولاہ
پترانام پُشٹِبندھنم पत्राणां पुष्टिबन्धनम्	ٹُوبائنڈ اے بک To bind a book.	جلد تعلیق و شیرازہ تعلیق
شیگھرم + تورِتم + آشُ शीघ्रम् + त्वरितम् + आशु	کوِکنیس + ہیسٹ Quickness; Haste.	چاپقلق
توراماہ त्वरमाणः	بی اِنگ اِن ہیسٹ - ہری Being in haste, hurry	چاپقلق او ایچی کیمسنہ
ہستادرس پاتنم हस्ताद्रसपातनम्	ماسٹربیشن Masturbation.	جلق اورمق
جل منُشیہ जलमनुष्यः	اے مرمین آر مرمیڈ A merman or mermaid.	صو حیوانی
پرجولنم प्रज्वलनम्	ٹُوبرن + ٹُوبی برنٹ To burn; To be burnt	یانمق

اردو	فارسی	عربی
جَلَنْدْھر	خُشکْ مار	اِسْتِسْقَاء
جَلیبی	زلیبیا و چُلْپی و رِیبی	زَلَابِیَة و مُشَبَّك
جلے پاؤں کی بلی	سگ پا سوختہ و پا سوختہ	*
	باب جیم با میم	
جَمَال گوٹا	دُنْد و ماہُو دانہ	حَبُّ السَّلَاطِین و حَبُّ الْمُلُوك
جَمَاہی	دہن دَرَہ و فَازَہ و فاز و خَمیازہ و فَاجَہ	ثُوْبَاء و ثَاب
جماہی لینا	خمیازہ کشیدن و کردن و آمدن	تَثَأَّب و تَثَاؤُب
جمعدار	جمعدار و جماعت دار	*
جمعرات	پنجشنبہ	یَوْمُ الْخَمِیس
جمعہ	آدینہ	عَرُوبَة و جُمُعَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
جٹھرامیہ + جلودرم जठरामयः + जलोदरम्	ڈراپسی Dropsy.	استسقا
کُنڈلِکا + کُنڈلِنی कुण्डलिका + कुण्डलिनी	اے کائنڈ آف سویٹ میٹ A kind of sweet-meat.	زلبیہ
سوچھندکہ + سوچھندچارِن स्वच्छन्दकः + स्वच्छन्दचाँ	اے کیٹ وِتھ اسکارچڈ فیٹ آئی ای ریسٹلیس A cat with scorched feet i.e. restless.	چوق گیزان کیمنہ
	باب جیم با میم	
جی پالہ जयपालः	نیم آف اے پرگیٹیو نٹ (کروٹن ٹگلیم) Name of a purgative nut (croton tiglium).	حب السلاطین
جرمبھہ + جرمبھنم जृम्भः + जृम्भणम्	یاننگ + گیپنگ Yawning; Gaping	اِسنِمہ
جرمبھاگرہنم जृम्भाग्रहणम्	ٹو یان + ٹو گیپ To yawn; To gape.	اِسنِمک
جنتیشہ जनतेशः	اے نیٹو افیسر آف ان آرمی سو کالڈ A native officer of an army so called.	بولک باشی
برہسپت وارہ + گرووارہ बृहस्पतिवारः + गुरुवार	تھرس ڈی Thursday.	پنجشنبہ
شکر وارہ + بھرگوارہ शुक्रवारः + भृगुवारः	فرائڈی Friday.	جمعہ

اردو	فارسی	عربی
جمنا	روئیدن و رُستن و دمیدن	نبت
جمنا	بستہ شدنِ آب	اِنجماد
جمنا	چسپیدہ شدن چیزی بچیزی	لُزوق و لُصوق
جموگہ نوعی از صرع ۱۲	جن زدہ	اُمُّ الصِّبیانِ و اُمُّ الشّیاطین
	باب جیم بانون	
جنا	زادن	وِلاد و وِلادۃ و وضع الحمل
جنازہ	سریر مردہ و تختۂ تابوت	تابوت و تابوہ و نعش و جِنازۃ
جنتری تختۂ آہنی سوراخدار کہ دران تارہای طلا و نقرہ دراز کنند ۱۲	شفتاہنگ و شفتاہنج	*
جننی عورت	زایندہ	وَلود
جنگل	جنگل و دشت و بیابان	بَراح و صحراء و جهراء

ترکی	انگریزی	سنسکرت
بتمک	ٹو جرمینیٹ + ٹو گرو To germinate; To grow.	اَنکرِتَم अङ्कुरितम्
طوکمق	ٹو بی فروزن To be frozen.	اَمبُ کٹھنتوم अम्बुकठिनत्वम्
یاپشمق واولاشمق	ٹو اڈہیر + ٹو اسٹک + ٹو کوہیر To adhere; To stick To cohere.	نِریاسین درڈھتوم निर्यासेन दृढत्वम्
صرع	کنونلشن (اے ڈزیز وچ افیکٹس چلڈرن) Convulsion (a disease which affects children)	یکشوا دہتہ यक्षवाधितः
	باب جسیم بانون	
طوغورمق	ٹو بی ڈلیورڈ + ٹو گو برتھ ٹو To be delivered; To give birth to.	جننم + ادبہونم जननम् + उद्भवनम्
تابوت وجنازه	اے بیر + اے فیونرل A bier; A funeral.	شوشیا शवशय्या
صرمہ کشلرک جدہ دورے	ان المینیک An almanack.	پنچانگم पञ्चाङ्गम्
طغوریجی	اے ومن برنگنگ فورتھ چلڈرن (ناٹ بیرن) A woman bringing forth children (not barren).	پرسوتاستری + پرسوا प्रसूतास्त्री + प्रसवा
یبان وچول	اے فاریسٹ + اے ووڈ A forest; A wood.	کانَنم + گہنم काननम् + गहनम्

اردو	فارسے	عربے
جنم	آفرینش	خِلقة وفِطرة
جنم پترا	زایچه	تقویم العمر
جنم لینا	تناسخ زدن	تناسُخ
جنیو	زُنّار و مُونِخ	زُنّار زَنانیر جمع
	باب جیم با واو	
جو	جو	شَعِیر
جوا	دانهٔ سیر	سِنّة وفصّ
جُوا چوبی کہ بر گردن گاو قلبه و گاو ارابه نهند ۱۲	جُغ و جُوغ و تُوغ و یُبا و جُون	نِیر
جُوا	مُنگ و منگیا و قمار	قِمار
جواب	پاسخ	جِیبة وجَواب

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یرادلش	برتھ Birth.	جنم + جنی + اُتپتہ जन्म + जनिः + उत्पत्तिः
زایچہ	اے ہارسکوپ A horoscope.	جنم پترکا जन्मपत्रिका
تناسخ اولق	میٹمپسیکوسس + ٹرینس مائگریشن Metempsychosis; Transmigration.	اوترتم + ادبھوم अवतरितम् + उद्भवनम्
زنار	دی برہمنیکل تھریڈ The Brahmanical thread.	یگیوپویتم यज्ञोपवीतम्
	باب جیم با واو	
اریہ	بارلی Barley.	یوہ + شت شوکہ यवः + शितशूकः
صرمساق بردانہ سی	اے کلو آف گارلک A clove of garlick.	لشنکلکا लशुनकलिका
بیوندرق	یوک آف اے کیرج آر پلو Yoke of a carriage or plough.	یگم + دہرم युगम् + धुरम्
قمار	پلے انگ وتھ ڈائس + گیمبلنگ Playing with dice; Gambling.	کیتوم + دیوتم कैतवम् + द्यूतम्
جواب	ریپلائی + اینسر Reply; Answer.	اُترم उत्तरम्

اردو	فارسی	عربی
جُوار	زُرت وزُرد	ذُرَة و مُجاج
مُجوار	مَدّ	مدّ
جواب آنا	جواب آمدن	وصُولُ الجوابِ ومجئُ الجوابِ
جواب دینا	جواب دادن وگفتن وفگندن وکردن وگذاردن	اجابة
جُوآری	ننگیاگر و قمارباز	مُقامِر وقامِر ومُتقامِر یاسر
جواری گھربار ہارنیوالا	خانہ بازو پاک باز	✣
جُوا کھیلنا	قمار باختن	تقمّر ومقامرة وقِمار
جَوان	بُرنا و بُرناک و بُرناہ	شابّ وشارخ وحدث و فتیٰ
جوان عورت	زنِ جوان	شابّة وفتاة
جوانہ مرگ مرنا	جوانہ مرگ وجوان مرگ مردن	عَبطة واعتراض واختضار

ترکی	انگریزی	سنسکرت
طارو	نیم آف اے گرین (انڈین ملیٹ) Name of a grain; (Indian millet).	جُنرِکا जुनरिका
مدّ	فلڈ ٹائڈ Flood tide.	سَمُدّرورِدّہِہ + سِندھوپورہ समुद्रवृद्धिः + सिंधुपूरः
جواب گیلمک	ریسیونگ ان آنسر Receiving an answer.	اُتّراگمنم + اُترپراپتم उत्तरागमनम् + उत्तरप्राप्तम्
جواب ویرمک	ٹو آنسر + ٹو ریپلائی To answer; To reply.	پرتیُتّردانم प्रत्युत्तरदानम्
قمار اوینان کمسہ	اے گیمبلر A gambler.	دُیوت کارِی द्यूतकारी
بتون اسبابی اوی اوینان کمسہ	ون ہو گیمبلس اوے ہز انٹایر پراپرٹے One who gambles away his entire property.	سَروسوپراجت دُیوت کاری सर्वस्वपराजितद्यूतकारी
قمار اوینامق	ٹو گیمبل To gamble.	دیوتکرِڈنم द्यूतक्रीडनम्
یکت و گنج	ینگ + یوتھ فل Young; Youthful.	یُوا + ترُنہ युवा + तरुणः
گنج قارے	اے ینگ ومن A young woman.	ترُنیستری तरुणीस्त्री
یکت اولمک	ٹو ڈائی ان دی بلوم آف یوتھ To die in the bloom of youth.	یُواوستھایام مرنم پرشسی युवावस्थायांमरणंपुरुषस्य

عربی	فارسی	اردو
شَبِیبَۃ وحَداثۃ وفتاء وشَباب	بُرنائی وجوانی	جوانی
عُنفُوان ورَیعان وشَرخ الشَّباب	آغاز جوانی	جُوبَن
سُکرِ الشَّباب اَوِ الشَّبیبَۃ	مستِ جوانی ومستِ حسن	جُوبَن کاماتا
سَکرَۃُ الشَّباب اَوِ الشَّبیبَۃ	زن مست حسن ومست جوانی	جوبن کی ماتی
✢	آب بپوست افگندن	جُوبَن نکالنا
بَسبَاسَۃ	بسباسہ وبزبازو چارگون	جُوتری
عِلمِ نُجوم	علم ستارہ شناس	جُوتش زبان بھاکھا ۱۲
مُنَجِّم	ستارہ شمر وستارہ شمار وستارہ شناس	جُوتگی
اِثارَۃ وکَرب وکِراب وفَلاحَۃ	شیاریدن وشیار کردن وقُلبہ رانی کردن وشومیزیدن وشومیز کردن	جُوتنا
نَعل وکَوث وتَحفَش وبَابُوج	کفش وپاپوش وپای افزار وپای اوزار	جُوتی

سنسکرت	انگریزی	ترکی
تارُنیم + یُوادستھا तारुण्यम् + युवावस्था	یُوتھ + اَیڈولیسِنس Youth; Adolescence.	یکتلک
یُوونم यौवनम्	پیُوبرٹی Puberty.	کنجلک ابتداسی
یُوونتہ यौवनमत्तः	اَمیل فُل آف یُوتھ اینڈ وِگر A male full of youth and vigour.	کنجلک
یُوون وتی यौवनवती	اَفیمیل اِن فُل یُوتھ اینڈ بلوم A female in full youth and bloom.	یکتلکن نشہ سی
یُوونو دیپنم यौवनोद्दीपनम्	ٹُو بی اِن فُل بلُوم آف یُوتھ To be in full bloom of youth.	یتشمک
جاتِ پرنی जातिपर्णी	نٹ مَگ Nutmeg.	بسباسہ
جیوتِشم + جیوتشا سترم ज्योतिषम् + ज्योतिश्शास्त्रम्	اَیسٹرالاجی Astrology.	علم نجوم
جیوتِشکہ + گنکہ ज्योतिषिकः + गणकः	اِن ایسٹرالاجر An astrologer.	منجم
بھُووِدارنم + دھُروہنکرم भूमिविदारणम् + धुर्वहनकरणम्	ٹُو یوک + ٹُوپلو + ٹُوٹِل To yoke; To plough; To till.	انجیک ایتمک ترلای سورک
پادُوہ + اُپانت पादूः + उपानत्	اِشُو + اِسلیپر A shoe; A slipper.	کندرہ و بیشماق و چاروق

عربے	فارسے	اردو
نَعْل وتَنَعُّل وانتِعَال	پاپوش پوشیدن وکفش پوشیدن	جوتی پہننا
حَذْو واحْذاء	پاپوش پوشاندن ودر پای دیگری کردن	جوتی پہنانا
خَرْز وخَصْف	پنینہ دوختن وپارہ دوختن	جوتی ٹانکنا وگانٹھنا
مَخْصُوف وخَصِيف	کفش پنینہ دوختہ	جوتی ٹکی ہوئی
خَفْق وخَصْف	کفش زدن وپاپوش زدن	جوتی مارنا
زَوْج وزَوْجَة وصَاحِبَة	زن وہمسر وہمخوابہ	جورو
مِثْل وشَبِيه ومُمَاثِل ومُساوِی	مانند وہمتا وہمسر	جوڑ
وَصْل اوْصَال جمع	پیوند ودرپے وپینہ	جُوڑ
مَفْصِل مَفَاصِل جمع	بندِ اعضا	جُوڑ اعضا کا
زَوْج	جُفْت	جُوڑا

ترکے	انگریزے	سنسکرت
کندرہ گیمک	ٹو پٹ آن دی شوز To put on the shoes.	اپانذ ہارنم उपानद्धारणम्
کندرہ گیدرمک	ٹو کاز ٹو پٹ آن دی شوز To cause to put on the shoes.	اپانذ ہارنمنیسی उपानद्धारणमन्यस्य
کندرہ دکمک	ٹو کابل دی شوز To cobble the shoes	اپانت سیونم उपानत्सीवनम्
دیکشمش پاشماق	کابلڈ شوز Cobbled shoes.	اپانت سیوتیہ उपानत्स्यूतितः
کندرلن اورمق	ٹو بیٹ وتھ شوز To beat with shoes.	پادوپرہارنم पादप्रहारणम्
قاری و عورت	وائف Wife.	جایا + بھاریا जाया + भार्या
یکدشش	ایکول + الائک + سیمیلر Equal; Alike; Similar.	سدرش सदृशः
یماق	اپیچ + اسیم A patch; A seam.	کھند سنیوگم खण्डसंयोगम्
اک	جائنٹس Joints.	ہست پاداستھ سنیوگم हस्तपादास्थिसंयोगम्
جفت	اکپل + اپیر A couple; A pair.	یگمم + یگلم युग्मम् + युगलम्

اردو	فارسی	عربی
جوڑنا	پیوند کردن و وصالی نمودن	وَصل
جوڑنا کپڑے کا	دوختن یک لخت جامہ بالخت دیگر	لَفق
جوڑنا پتونکا	دوختن برگی بر برگے	خَصف و اِخصاف
جُوڑی بواو مجہول ۱۲	ہمتا و ہمسر	شِبہ و شَبیہ و مِثل و مَثیل و مُماثِل و نَظیر
جوڑی بواو معروف ۱۲	تپ لرزہ و تپ یازہ	نافِض
جوڑی آنا	تپ یازہ و تپ لرزہ گرفتن و افتادن و زدن	اَخذ حمّی نافِضٍ و نفض الحمّی
جوش مین آنا	در جوش آمدن	فَور
جُوکہم و جُوکہون	زیان	خسران و خسارۃ و غبن
جُون	سپش و تُوش	قَمل و حمک و قمال و قملۃ یکے ۱۲
جون بڑی	سپشِ کلان	فرع و فرعۃ یکے

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یماق دیگمک	ٹو جائن + ٹو مینڈ + ٹو پیچ To join; To mend; To patch.	یکت کرنم युक्तकरणम्
برقات اور بابشقہ قاتہ دیگمک	ٹو پیچ اے کلاتھ To patch a cloth.	سنیوگ کرنمنشکسی संयोगकरणमंशुकस्य
یپراق یپراقلہ دیگمک	ٹو جائن لیوز To join leaves.	یوگ کرنم پیترانام योगकरणं पत्राणाम्
دنکدش	اے پیر + ان ایکول A pair; An equal	سارُوپیتا सारूप्यता
دترمہ وبیرگاک	ان ایگیو An ague.	شیتجور + جورتہ शीतज्वरः + जूर्तिः
دترمہ گیلمک	ٹو بی اٹیکڈ وتھ ایگیو To be attacked with ague.	جواراگمنم ज्वरागमनम्
قیناق	ٹو فلائی ان پیشن To fly in passion.	کرودھاویشہ + کرودھی پراپتم क्रोधावेशः + क्रोधोप्राप्तम्
زیان	رسک + وینچر + پیرل Risk; Venture; Peril.	ہانِہ हानिः
بت	لاؤس Louse.	یوکہ यूकः
بیوک بت	اے لارج لاؤس A large louse.	برہدیوکہ बृहद्यूकः

اردو	فارسی	عربی
جوں پڑنا	سپش ناک شدن	قَمَل
جُوں دکھانا	سپش جستن در سر خواستن	اِسْتِفْلَاءٌ وتَفَالِي
جوں دیکھنا	سپش چیدن و برگرفتن و برآوردن و جستن	فَلْي وتَفْلِيَة
جُونک	زُلُو و زَالُو و دیوچه و زُلُوچه	عَلَقَة
جونک لگانا	زلوچسپانیدن و انداختن	اِعْلَاق واِرْسَالُ الْعَلَق
جوں مارنا	سپش کُشتن	قَصْع
جوہر یعنے جوہر شمشیر وغیرہ ۱۲	پَرَند و پلارک و پلالک	اِفْرِنْد وفِرِنْد واَثْر واَثِير ووَشْي وجَوْهَر
جوہر کرنا یعنی خود را کشتن یا زن و فرزند خود را کشتن ۱۲	جوہر کردن	بَخْع
جُوہی	یاسمین دشتی	ظَيَّان
	باب جیم با ہا	

سنسکرت	انگریزے	ترکے
یُوک پَتَنَم + وابھونَم यूकपतनम् + वाभवनम्	ٹوبی انفیکٹیڈ وِتھ لائس To be infected with lice.	بتلواولمق
یُوک دَرشِت کَرنَم यूकदर्शितकरणम्	ٹو لاوس To louse	تبلو باشنی گوسترمک
یُوک دَرشَنَم यूकदर्शनम्	ٹو لُک فار لائس To look for lice.	تبلمک
جَلَوکا जलौका	لیچیز Leeches.	سلوک
جَلَوکا یُکت کَرنَم जलौकायुक्तकरणम्	ٹو اپلائی لیچیز To apply leeches.	زالواولاشمق
یُوک مارنَم यूकमारणम्	ٹو کِل لائس To kill lice.	بت اولدرمک
کھڈگادِ پربھا چِنہم खड्गादिप्रभाचिन्हम्	بلیکش مارکس اِن دی اسٹیل آف ویل ٹمپرڈ سیمیٹارس Blackish marks in the steel of well tempered scimitars.	قلج جوهری
سوکیا دِینام مارنم + سوسیوا स्वकीयादीनांमारणम् + स्वस्यवा	ٹو کِل ونس سیلف آر فیملی اینڈ چلڈرن To kill one's self or family and children.	کندو جانہ یا خود اہل و عیالنہ ہلاک ایتمک
مردُپُشپا + یُوتھکا मृदुपुष्पा + यूथिका	جیسمن Jasmine.	چول یاسمین
	باب جیم با ہا	

اردو	فارسی	عربی
جھاڑی	درختِ انبوہ	دَغَل
جھاڑ یعنی فانوس دار ۱۲	آویزہ و چل چراغ	ثُرَیّا محاورۂ حال ۱۲
جھاڑ لینا	پالیدن خانہ تلاشی کرنا نہ پالیدن گو بیند ۱۲	اِسْتِنْفَاض و تَنَفُّض
جھاڑ جھٹک	رُفت و روب و رفت و رو	+
جھاڑن غلّہ کی	+	نُفَاض و نُفَاضَة
جھاڑنا غبار وغیرہ کا جامہ وغیرہ سے	افشاندن و تکاندن	نَفَض و تَنْفِیْض
جھاڑنا کچرے کا زمین سے	جاروب کردن و رُفت و رو کردن	کَنَس و کَسَح
جھاڑو	جاروب و جای روب و جاروبہ و جارو	مِکْنَسَة و مِکْسَحَة و مِسْفَرَة و مِصْوَلَة و مِقَمَّة و مِحْسَرَة
جھاڑو بنانا	جاروب بستن	صُنْعَة المِکْنَسَة
جھاڑو	ستارۂ دمدار و ستارۂ دنبالہ دار و کوکبِ دمدار	ذُوذُنَابَة و ذُو ذُوَابَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
گہنم + کانَنم + ورکشتا गहनम् + काननम् + वृक्षता	اے کلسٹر آف ٹریز A cluster of trees.	اغاج
کاچ دیپ سموہہ काचदीपसमूहः	اے شینڈیلیئر A chandelier.	ثریّا
گرہانویشنم + وستراد یَنویشنم गृहान्वेषणम् + वस्त्राद्यन्वेषणम्	ٹو سرچ (اے ہاؤس) To search (a house)	سلکمک صاچمق
مارجنم + شدہ کرنم मार्जनम् + शुद्धकरणम्	سویپنگ Sweeping.	سپورمک
گودہوما دیشیشم गोधूमादेः शेषम्	دی سویپنگس آف کارن The sweepings of corn.	سوپرندی
مارجنم دہولیادیرو ستراد نہ मार्जनंधूल्यादेर्वस्त्रादिनः	ٹو برش آف ڈسٹ فرام کلاتھ To brush off dust from cloth &c.	سلکمک و صاچمق
ترن ملادیشدہ کرنم پرتھویاہ तृणमलादेः शुद्धकरणं पृथिव्याः	ٹو سویپ دی گراؤنڈ آف اِٹس ڈسٹ To sweep the ground of its dust.	یر سپورمک
مارجنی मार्जनी	اے بروم A broom.	سپورگی
مارجنی نرمانم मार्जनीनिर्माणम्	ٹو میک اے بروم To make a broom.	سپورکہ بغلمق
پچّہل تارا पुच्छलतारा	اے کامیٹ A comet.	قویرقلو یلدز

اردو	فارسی	عربی
جھاڑو دینا	جاروب زدن و کردن و دادن و کشیدن	کَنْس و قَمّ و کَسْح
جھاڑو دینا یعنی ہمہ مال و متاع کسی را بغارت بردن ۱۲	جاروب دہ بردن	اِکْتِسَاح
جھاڑی	بُوتَہ	غِیْل و غَیْل
جہاز	جہاز	سَفِیْنَۃ و مَرْکَب و سَفِیْن و جَارِیَۃ
جہاز جنگی	جہاز جنگی	حَرَّاقَہ و بَارِجَۃ
جھالا	بارانی کہ بیک گل زمین بارد و بجای دیگر نبارد	نُفْضَۃ
جھاگ	مسلسل و ریشہ و شرابہ	تَنْوَاط
جھانٹ	زُم و موی ہار و زُمر ک و مُگان	عَانَۃ و شِعْرَۃ
جھانٹیں مونڈنا	موی زہار ستردن	اِسْتِعَانَہ و اِسْتِحْدَاد
جھانجھ	سنج و جَلَب و جَلاجِل	صَنْج

سنسکرت	انگریزی	ترکی
مارجنی کرنم मार्जनीकरणम्	ٹو سویپ To sweep.	تمام ییک
سروسو بلادہرنم सर्वस्वबलाद्धरणम्	ٹو کلیر اوے وتھ ونس پراپرٹی To clear away with one's property.	سپورک
بال برکش سموہہ बालवृक्षसमूहः	اے بش + اے بریک A bush; A brake.	تکاک واویوم وودوک بیشہ وچلیتق
ترتری + نوکا तरित्री + नौका	اے شپ A ship.	کمی
دیرگھہ نوکا दीर्घनौका	اے مین آف وار A man-of-war.	غوغا کمی
سولپ ورشٹہ + استھر ورشٹہ स्वल्पवृष्टिः + अस्थिरवृष्टिः	اے فلیٹنگ شاور آف رین A fleeting shower of rain.	برازیغمورکہ بربرہ ایرشر بریہ تیشمہ
دستر ادیاکنچت روپم वस्त्राद्याकुञ्चितरूपम्	فرنج Fringe.	سلسل
اپستھہ کیشہ उपस्थकेशाः	دی ہیر آف دی پرائیویٹ پارٹس The hair of the private parts.	قاسق قیلے
کیشوپستھہ منڈنم केशोपस्थमुण्डनम्	ٹو شیو دی ہیر آف دی پرائیویٹ پارٹس To shave the hair of the private parts.	قاسقہ تراش ایتمک
جھلکہ झल्लकः	سمبلس Cymbals.	زنج

اردو	فارسی	عربی
جھانکنا	سر از دریچہ و غرفہ و روزن آوردن	اِطْلَاعُ الرَّأسِ مِنْ كَذا وَاِخْرَاجُ الرَّأسِ وَاِطْلَالُ الرَّأسِ مِنْ كَذا
جھانکنا شگاف در سی	از شگافِ در دیدن	اَلنَّظَرُ مِنَ الصِّيْرِ
جھانکنا شگاف خیمہ سے	از شگاف خیمہ دیدن	اَلنَّظَرُ مِنْ خُرْقَةِ الْبَيْتِ
جھانوان	پائی شو و سنگ پا خار و سنگ پا سنگ و خاش بہارِ عجم ۔ زبانی فارسی ۱۲	نَشْفَه و قَيْشُور
جھاؤ	گز	طَرْفَاء وَاَثْلَة وَاَثْل
جھائیں زنگ جلد کہ مائل بسیاہی شود ۱۲	ماہ گرفت	كَلَف
جھبا چیزیکہ از ابریشم سیاہ بر علم و جز آن بندند ۱۲	پرچم	عَذَبَة وَعَلَم
جھپ	شتابی و بی درنگی و چابکی	عَجَل وَعَجَلَة وَسُرْعَة
جھپاک سی لے بھاگنا	درربودن	اِخْتِطَاف وَخَطْف
جھپٹ	زد و تاخت آوردن	حَمْلَه وَصَوْلَه وَكَرَّه وَبَطْش

ترکی	انگریزی	سنسکرت
دیکلدن گورمک	ٹو پیپ To peep.	کِنچِدَوَلوکنَم किञ्चिदवलोकनम्
قاپو یاریق دن گورمک	ٹو لک تھرو دی کریوس آف اے ڈور To look through the crevice of a door.	دُوار رَندھرا دَوَلوکنَم द्वाररन्ध्रादवलोकनम्
چادر چاتندن گورمک	ٹو لک تھرو دی رینٹ آف اے ٹینٹ To look through the rent of a tent.	دُوشی رَندھرا دَوَلوکنَم दूष्यरन्ध्रादवलोकनम्
ایاق طاشی	اے رف سٹون فار کلیرنگ ڈرٹ فرام دی فیٹ A rough stone for clearing dirt from the feet.	ہَست پادا دِگھرشنارتھم مرت پِنڈ हस्तपादादिघर्षणार्थमृत्पिंडः
ایلغون	نیم آف اے ٹری (ٹمیرکس انڈیکا) Name of a tree (Tamarix Indica).	جھاوُکہ झावुकः
چیغد	اے بلیک مارک آن دی فیس ناٹ اے مول A black mark on the face (not a mole).	مُکھہ شیامتا मुखश्यामता
سنجاق	اے ٹیسل A tassel.	بھل لمبکم भल्लुलम्बकम्
چاپقلق	کوئیک نیس + ہیسٹ Quickness; Haste.	جھٹِتِ झटिति
قاپیق	ٹو سنیچ اوے + ٹو سنیپ To snatch away; To snap.	شیگھر میوگرہیتوا پلاینم शीघ्रमेव गृहीत्वापलायनम्
حملہ وصولاش	اے سنیچ + اے سپرنگ + اے سنیپ A snatch; A spring; A snap.	شیگھرتا शीघ्रता

اردو	فارسی	عربی
جھپٹنا	زدن و حمله نمودن و بردن و آوردن	صَول وصِیال وصُؤول وصَال ومَصَالَة وسَطوَة وسُطو وکَرّ وکُرُور
جھپینا	دویدن و شتابیدن	اِسرَاع ومُبَادَرَة
جھپکنا آنکھہ کا شرم سے	نگاه دزدیدن	یُقَال اَغضَی العَین حَیَاءً
جھپکنا آنکھہ کا کسی خوف وہیبت سے	مژه برهم خوردن و برهم زدن	یُقَال اَغضَی العَین مِنهُ خَوفاً
جھٹ پُٹا یعنی روشنی که میان شب و روز هنگام آفتاب باشد	+	غَبَاشِیر
جھُٹھالنا	دهان زدن و نیم خورده کردن	اِسآد وسَأر
جھُٹھلانا	نسبت دروغ بکسی دادن	تکذِیب
جھٹکنا	تکان دادن	نفض
جھُڈو	بیکار	بطّال
جھربیر و جھربیری	درخت کنار دشتی	ضَال وضَالَة

سنسکرت	انگریزی	ترکی
شِیگھر گرہنم + جھٹِتِ گرہنم शीघ्रग्रहणम् + झटिति ग्रहणम्	ٹو اٹیک سڈنلی To attack suddenly	چاپق و حملہ ایلک
شیگھرتا کرنم + اُدیرنا शीघ्रताकरणम् + उदीर्ण	ٹو اسپرنگ آر پاؤنس اپان + ٹو فلائی ایٹ To spring or pounce upon; To fly at.	ایوق چاپق
لجیانیتر لگنم लज्जयानेत्रलग्नम्	ٹوئنکلنگ آف دی آئز آوٹ آف شیم Twinkling of the eyes out of shame.	کوزقرلنمک حیادن گوزی اشاغہ اولمق
کینچت بھین نیتر سنلگنم केनचिद्भयेन नेत्रसंलग्नम्	ٹوئنکلنگ آف دی آئز آوٹ آف فیر Twinkling of the eyes out of fear.	قورقودن گوزی اشاغہ اولمق
اُشکالہ उषःकालः	ٹوائی لائٹ + ڈسک آف دی ایوننگ Twilight; Dusk of the evening.	سحر وقتی
اُچھشٹ کرنم उच्छिष्टकरणम्	ٹو پولیوٹ وکٹلس بائی ٹچنگ دھیم وتھ دی ماؤتھ To pollute victuals by touching them with the mouth.	آزیبہ جک طعامی برقمق
استیارُدپنم + پرشوپر असत्यतारोपणम् + पुरुषोपरि	ٹو گوا مین دی لائی + ٹو فالسیفائی To give a man the lie; To falsify.	یلا ندرمک
جھشنم وسترادِ झषणम् वस्त्रादि	ٹو شیک آف To shake off.	سلکمک
کاری رہتہ कार्यरहितः	این آئیڈلر An idler.	ایش سز کشی ایشی اولمیان کشی
کانن کرکندھو ورکشہ काननकर्कन्धुवृक्षः	اے وائلڈ بیر ٹری A wild "ber" tree.	طاغک کوکنار اغاجی

اردو	فارسی	عربی
جھرجھرا	جامۂ تُنُک بافت	هَلْهَل وهَلْهال ومُسَلْسَل ومُتَسَلْسِل
جُھرجُھری	اندکی سرما که قبل از تپ آید	رَسّ ورَسِیْس
جھرنا	چشمه	عَیْن ویَنْبُوع
جھروکا	پالکانه وپارکانه وپنجره	شُبّاک
جُھرّی	اَنْجُوخ وانْجَخ وَنْجَغ وانْجُوغ وآژنگ وچین	غَضْن غُضُون جمع
جھُڑ	پرّۂ قفل وزیادگی	فَرَاشَة وشَبَاة
جھڑکی	گوازو گوازه ونکوهش ونکوه	زَجْر و مُزْدَجَر
جھڑکی دینا	نکوهیدن وسرزنش کردن	اِزْدِجَار وتَوْبِیخ وتَأْنِیب وزَجْر
جھڑنا	فروریختن	اِنْتِفَاض واِنْتِشَار
جھڑی بارانی که پیوسته آهسته آهسته بی رعد وبرق ببارد	شُرّان	دِیمَة وعَیْن ووَدْق

سنسکرت	انگریزی	ترکی
اَگاڈھَ وَسْتْرَم अगाढवस्त्रम्	وَیرِی تھِن + فْلِمْزِی (کلاتھ) Very thin; Flimsy (cloth).	انجه بزونجه اوربا
شِیتادْیَہ + جْوَراتپُورْوَشِیتَہ शीताद्यः + ज्वरात्पूर्वशीतः	شیکِنگ بِفور فِیوَر کمس آن Shaking before fever comes on.	ستمه نك اول طوتسی
نِرجھَرَہ निर्झरः	اِسْپِرِنگ + اِکیسکیڈ A spring; A cascade	پیکار
گَواکْشَہ गवाक्षः	اِلیٹِس + اِونڈو + اِکیسمینٹ A lattice; A window; A casement.	دریچه
تْوَچاکُنچِتَم त्वचाकुञ्चितम्	اِرِنکل A wrinkle.	بورشق وقویورم
تالَکَپَکْشَم + جھَریتِ بھاشا तालकपक्षम् + झरेतिभाषा	اِکائنڈ آف لاک A kind of lock.	کلید پرّه سی
کْرَوریَ کَتھَنتا + نِربھَرتْسَنا क्रौर्यकथनता + निर्भर्त्सना	رِیبَف + سنیپِش نیس Rebuff; Snappishness.	باشه قاقمه وعتاب ایتمك
نِربھَرتْسِتَ کَرَنَم निर्भर्त्सितकरणम्	ٹُو رِیپروچ + ٹُو فْراؤن To reproach; To frown.	عتاب ایتمك
اَدھَہ پَتَنَم अधःपतनम्	ٹُو فال آف + ٹُو ڈراپ To fall off; To drop.	سلکنمك
سْتھِرَوْرِشْٹِہ स्थिरवृष्टिः	کنٹنیوڈ رین ـ شاورس Continued rain, Showers.	یغمور

اردو	فارسی	عربی
جُھکانا	دوتا کردن و کج کردن	عَطف و ثنی و حَنی و حَنو
جَھکَڑ تند بادی کہ تا دیر روز دو غبار با نگیز دو آواز کند ۱۲	جکر بروزن شکر ۱۲	زَفزافہ
جُھکنا	خمیدن	اِنحِناء و اِنعِطاف
جُھکنا	فروتنی کردن	تَواضُع و خشوع و تذلُّل
جَھگڑا	پرخاش	نِزاع و خُصومَت و مُخاصمَة و مُنازعَة و مُماظّة و جِدال و مُجادلَة و مُشاجرَة و مِراء
جَھگڑالو	مرد سخت خصومت	اَلَدّ و لُطُوط و شَدید الخُصومَة
جھگڑنے والا	پرخاش خر و پرخاش جو و شور انگیز	خَصِیم و مُخاصِم و مُجادِل و مُنازِع
جَھکارنا	جک زدن	هَذي و هَذیان
جھکورا	جنبش باد و جنبش آب	زَعزَعَة
جُھلانا	جنبانیدن با دیچ و اورک	تَرجیح

سنسکرت	انگریزی	ترکی
نامِت کرنم नामितकरणम्	ٹوکاز ٹو سٹوپ + ٹوکاز ٹو بینڈ ڈاؤن ورڈس To cause to stoop; To cause to bend downwards.	ایکی بوکلمک
پرکمپنہ + مہاواتہ प्रकम्पनः + महावातः	اے سکوال + اے سٹارم A squall; A storm.	توز تویل
سوتونمِتم स्वतो नमितम्	ٹو بی بینٹ To be bent	ایکلمک
نمرتوم + نمنم नम्रत्वम् + नमनम्	ٹو سٹوپ + ٹو باو To stoop; To bow.	تواضع ایتمک
وِوادہ + جہکٹکم विवादः + झकटकम्	کوارل Quarrel.	صواش
اتینت وِوادے अत्यन्तविवादी	بٹر اینمیٹی Bitter enmity.	قتی صواشلو کمسنہ وغوغاقتاغسی
سامانی وِوادے सामान्यविवादी	اے کوارل سم پرسن A quarrelsome person.	صواش ایدن کمسنہ
ویرتھتا व्यर्थता	ٹو ایکٹ فروٹ لیسلی ایبسرڈلے To act fruitlessly, absurdly.	ہرزہ سوز سویلمک
آندولِت وایُہ + چلِت وِیچہ आंदोलितवायुः + चलितवीचिः	اے سکوال + اے گسٹ A squall; A gust.	یل دپرنمسی
آندولِت کرنم आंदोलितकरणम	ٹو سونگ To swing.	دپرنمک

اردو	فارسی	عربی
جھلّی	پوست تُنک	صِفاق و غِشاء اغشِیہ جمع
جُھمکا	پَرَن پَروین پَرْوِ پَروَہ	ثُرَیّا و النّجم
جُھمکا و جُھمکرا	جلوہ	تجلّی
جھنّانا	بخواب رفتن و شدن و خفتن عضو	خدر
جُھنجھلانا	بخشم آمدن و خشمناک شدن و بہم برآمدن	تغیّظ و اغتیاظ
جُھنجُھنا	اَخلگند و اخلگندو	*
جُھنڈ	چَغالہ و گلّہ	سِرب و قطیع
جھنکار طشت کی	جرنگہ طشت	طَنین
جھنکار لوہی اور لگام اور تلوار اور روپیون اور کیلو کی	جرنگ و جلنگ	صَلیل و صَلصلۃ و تغتغۃ و طخطاخ
جھوٹھ	دروغ	کِذب و اِفک و اَفک و اُفوک و اَفیکہ و فِریہ و مَین

ترکی	انگریزی	سنسکرت
انجہ دری	اے تھن اسکن + دہی میمبرین ان وچ دہی فیٹس از انویلپڈ A thin skin; The membrane in which the fœtus is enveloped.	جرایہ + سوکشم توچا जरायुः + सूक्ष्मत्वचा
اولگر نام پروین و کوچہ انچہ در گوس کنند	کلسٹر آف اسٹارز + ارسا میجر Cluster of stars; Ursa major.	ویشوانر تارکا वैश्वानरतारका
جلوہ	اسپلینڈر + ریفلجینس Splendour; Refulgence.	سکھہ دیپتیہ सुखदीप्तिः
اویشمق	ٹو بی بینمبڈ To be benumbed.	ہست پادادش شونیتا हस्तपादादिषु शून्यता
اویکہ لمک	ٹو بی پیوش - فریٹ فل + ٹو ریج + ٹو اسٹارم To be peevish, fretful; To rage; To storm.	کرُوریتا क्रौर्यता
چقشاغی	چائلڈس ریٹل Child's rattle.	جہنکار کندک झणत्कारकन्दुकः
سوری	کراوڈ + سوارم + فلاک Crowd; Swarm; Flock.	سموہہ + ورندم समूहः + वृन्दम्
تشت آوازی	رنگنگ - کلنکنگ آف اے لارج بیسن Ringing, clinking of a large basin.	جہنتکار ستھالسیہ झणत्कारस्थालस्य
سس بر زدن اولکور	رنگنگ آف ایرن + کلیشنگ آف سورڈ Ringing of iron; Clashing of sword.	جہنکارہ + وستش झणत्कारः + वस्तुषु
یلان	فالس ہڈ Falsehood.	متھیا + الیکم मिथ्या + अलीकम्

اردو	فارسی	عربی
جھوٹھا	دروغگو	أفّاك وكاذب ومائن وأفيك وأفوك
جھوٹھا و جھوٹھن	پس خورده و نیم خورده و دهان زده	فضلة وفضالة وفضل وأكيلة وسؤر
جھنکار زیور کے	آواز و بانگ زیور	نغنغة وتصلصل وطحطا و وسواس
جھوٹھہ بنانا	دروغ بافتن و ساختن	خرق واختلاق
جھوٹھہ لگانا	دروغ بر کسی گفتن و بستن و بافتن بصلۂ بر و بر کسی زدن و پرداختن و آوردن	كذب وتقوّل وافتراء
جھول	جُل	جُل
جھولا	بادپیچ و پلو و پلوحین و اورنگ و بانوج و گواچه و گواچو و ترموره و گاز	أرجوحة ومرجوحة ورجّاحة
جھولنا بواو معروف ۱۲	بر اورنگ نشسته رفت آمد کردن	ترجّح
جھولی بواو مجهول ۱۲	توشه دان	جراب وزبيل وزنبيل
جھولی فقیروں کی	چرندان	شلاق بصورت توبره ۱۲

ترکی	انگریزی	سنسکرت
یلانجی	اےلائر A liar.	مِتھیاوادِی मिथ्यावादी
یکمدن صکرہ آرتوب قالان طعام یلمق	لیونگس آف فُڈ + آفل + فُڈ ڈیفائلڈ بائی ٹچ Leavings of food; Offal; Food defiled by touch.	اُچھشٹم उच्छिष्टम्
حلیہ سسی	رِنگنگ آف آرنمینٹس Ringing of ornaments	جھنتکارابھوشنسیہ झणत्काराभूषणस्य
یلان سوز کندوسنہ یامق	ٹوکنکاکٹ - ٹوفیبریکیٹ اے فالسہُڈ To concoct, To fabricate a falsehood.	اَلِیک نِرمانم अलीकनिर्माणम्
اتہام ایتمک	ٹواکیوز فالسلی + ٹوکیلمنیٹ To accuse falsely; To calumniate.	مِتھیاروپنم + دوشانام मिथ्यारोपणम् + दोषाणाम्
جول	اےنیپ سیک A knapsack.	ہستیشوادِکنتھا हस्त्यश्वादिकन्था
صالنجق	اےسوئنگ A swing.	آندولہ आन्दोलः
صالنجقدہ اوتوروب کیدوب گیلمک	ٹوسوئنگ + ٹوآسیلیٹ To swing; To oscillate	آندولنم आंदोलनम्
طغارجق	اےوالیٹ A wallet.	سِیونہ + سِیوتہ स्यूनः + स्यूतः
طغارجق	والیٹ آف بیگرس Wallet of beggars.	سیونساد ھونام स्योनः साधूनाम्

परस्परहस्तान् गृहीत्वानृत्य करणम्॥

اردو	فارسی	عربی
جھومر	دستبند ورقص فرنگی	دعکسة
جھومنا	ناویدن	ترنح وارتناح وتمایل وسمید واهتزاز
جھونپڑا	کریچہ وتوارہ وورزوک ووردوکہ	عشّة وکوخ وکاخ
جھونکا	عطف باد وآسیب باد	زعزعة
جھونک	چربیدگی	رجوح ورجحان
جھونک	بار	ثقل
جھونکنا	گلخن وتنور افروختن	سجر
جھونکا	فروزینۂ تنور وگلخن	سجور ومسجر وحصب
جھیل	آبگیر	غدیر وغدر
جھینگر	زیزو چراسک وزنجرہ وچرخ ریسک	صاصر وصرار اللیل وجدجد وصَرصَر وجنداب

سنسکرت	انگریزی	ترکی
منڈلی نرتیم (१) मण्डलीनृत्यम्	بال (اے ڈینس) Ball (a dance).	صکرہ رقصی و خورہ
اَندولنم + اَندولتِ گمنم आंदोलनम् + आंदोलितगमनम्	ٹو مووِ دی ہیڈ اَپ اینڈ ڈاؤن To move the head up and down.	ایکلمک و ییکلمک و دیو تلمق
کُٹیرکم कुटीरकम्	اے کاٹیج A cottage.	ہوغ و قولوبہ و کولمتہ و آلاچق
وایواداگھاتہ वाय्वाद्याघातः	گسٹ + بلاسٹ آف ونڈ Gust; Blast of wind	روزگارک ایسمسی و پرمسی
اَسماناتلایام असमानतातुलायाम्	گوانگ ڈاؤن آف اے اسکیل پین اوانگ ٹو گریٹر ویٹ Going down of a scale pan owing to greater weight.	ارتقلق
بھارم + گرو भारम् + गुरु	ہیوی نیس Heaviness.	آغرلق
چلیا داوندھن پاتنم चुल्ल्या दाविन्धनपातनम्	ٹو کاسٹ انٹو اَر سپلائی فیوال ٹو (اَن اَوِن) To cast into or supply fuel to (an oven).	تاندر قیزدرمق
اِندھنم + اِدھم इन्धनम् + इध्मम्	فیوال Fuel.	اودن پارہ لری یسجرہ التنور
پلولم + گرتہ पल्वलम् + गर्त्तः	اے شیلو لیک A shallow lake.	کول و برکہ
جھیرکا + جھیرکا झीरिका + झिरुका	نیم آف ان انسیکٹ + اے کریکیٹ Name of an insect; A cricket.	اوراق بوجکی

(१) پرسپر ہستان گرہیتوا نرتیہ کرنم
परस्परहस्तान् गृहीत्वा नृत्यकरणम्॥

اردو	فارسی	عربی
	باب جیم بایای تحتانی	
جی	جان	نَفس وناموُس
جی	آری	نعم ولبیک وبلی
جیبھہ	زبان	لِسان ومِقوَل
جیبھہ نکالنا	زبان برآوردن	دَلع وادلاع
جیبھہ نکلنا	زبان برآمدن	دَلع واندلاع
جیتا	زنده	حیّ
جیتنا	چربیدن	غلبة
جیتنا لڑائی مین	فیروزی یافتن وظفر یافتن	ظفر
جیتنا جوئے مین	قمار بردن	قمر وفوز

ترکی	انگریزی	سنسکرت
	باب جیم با یای تحتانی	
جان	لائف Life	پرانہ + جیوہ प्राणः + जीवः
اوت	یس Yes.	انگیکارکرنم अङ्गीकारकरणम्
تیل و دیل	دی ٹنگ The tongue.	جوہا + رسنا जिह्वा + रसना
دل چیقارمق	ٹو ڈرا آوٹ دی ٹنگ To draw out the tongue.	جوہا نشکاسنم जिह्वानिष्कासनम्
دل چیقیق	اشیوئنگ آوٹ آف دی ٹنگ Issuing out of the tongue.	جوہا بہرگمنم जिह्वाबहिर्गमनम्
دیری	الائیو + لونگ Alive; Living.	جیوتہ जीवितः
اوستن اولمق غالب اولمق	ٹو اورکم To overcome.	جینم + وجی کرنم जयनम् + विजयकरणम्
ظفر بولمق	ٹو بی وکٹوریس ان اے بیٹل To be victorious in battle.	وجیتہ سنگرامی विजयः संग्रामे
قمارده اوستن اولمق	ٹو ون ان گیمبلنگ To win in gambling.	وجیو دیوتی विजयी द्यूते

اردو	فارسی	عربی
جی چی	پستانِ مرد	ثُنْدُأَة و ثُنْدُوة
جی میں آنا	در دل آمدن و افتادن و گذشتن	اَلوُقوعُ فِی القَلبِ وَالخُطُورُ فِی البَالِ
	باب جیم پارسی با الف	
چاپلوسی	چاپلوسی و لابہ	تَمَلُّق و تَمْلاق
چاپلوسی کرنیوالا	چاپلوس و لابہ گر و لابہ پرداز	مُتَمَلِّق
چاٹنا	لیسیدن	لَحْس و لَسْب و لَعْق
چاٹنا ہونٹھوں کا زبان سے	لب را بزبان لیسیدن	لَمْظ و تَلَمُّظ
چادر	چادر	رِدَاء و مُلَاءَة
چادر ایک پٹی	رُگوی و چادر یک لا	رَیْطة
چادر بچھونیکی	بستر آہنگ و چادر رخت خواب	*

ترکی	انگریزی	سنسکرت
امجک باشی	پیپس Paps.	چوچکم + پرشستی चूचुकम् + पुरुषस्य
خاطرده گیلمک گونگله گیلمک	توکم انٹو دی مائنڈ + تو اکر تو ونس رکلیکشن To come into the mind; To occur to one's recollection	منسیاگتم मनस्यागतम्
	باب جیم پارسی باالف	
تملق ایتمک	فلیٹری + وہیڈلنگ Flattery; Wheedling	متھیاپرشنسا मिथ्याप्रशंसा
تملق ایدن کمسہ	اے فلیٹرر + اے وہیڈلر A flatterer; A wheed-ler.	متھیاپرشساکرتا मिथ्याप्रशंसाकर्त्ता
یلامق	تو لک To lick.	لیہنم लेहनम्
دوداقہ یلامق	تو لک دی لپس بائی دی ٹنگ To lick the lips by the tongue.	لیہنم اوشٹھیور جہوایا लेहनमोष्ठयोर्जिह्वायाः
قفتان	اے شیٹ + اے مینٹل A sheet; A mantle.	وستراتیم वस्त्रायतम्
برقاتلی قفتان	اے شیٹ میڈ فرام اے سنگل بریڈتھ آف کلاتھ A sheet made from a single breadth of cloth.	وسترای تئیک پٹی वस्त्रायतैकपट्टी
دوشک چارشفی	اے شیٹ تو سپریڈ آن اے بیڈنگ A sheet to spread on a bedding.	وستراتیاسنسی + وسترو ترو ستیرسی वस्त्रायतासनस्य + वस्त्रोत्तरविस्तरस्य

اردو	فارسی	عربی
چادر بچھونی لیٹنی کے	چادر رخت خواب پیچ	❊
چادر اوڑھنا	چادر بر کشیدن و افگندن و انداختن	تَرَدِّی و اِرْتِدَاء
چار	چار و چہار	اَرْبَع
چار آئینہ نوعے از سلاح	چار آئینہ و چہار آئینہ و تنورہ و تنورہ	❊
چارپائی	پلنگ و اَندُول	سَرِیْر
چار جامہ	چار جامہ	❊
چار خانہ	ہزار توی و ہزار خانہ و شکنبہ و چار خانہ	فَنَّة وحِفْث وحَفِثَة وفَحِث وذَاتُ الاَطْبَاق
چار زانو بیٹھنا	چار زانو زدن و مربع نشستن	تَرَبُّع
چارہ	گزیر و چارہ	بُدّ
چارہ جانوروں کی کھانیکا	آخُر	عَلَف

ترکے	انگریزے	سنسکرت
یتاق تعلیئین اورباسی	اے شیٹ ٹو ریپ اپ اے بیڈنگ اِن A sheet to wrap up a bedding in.	وسترم وستراوگنٹھنسی वस्त्रं विस्तरावगुण्ठनस्य
تفتان اورتمک	ٹو کور ون وِتھ اے شیٹ To cover one with a sheet.	وستراپیو پریکرنم + وستراچھادنکرنم वस्त्रायतोपरिकरणम् + वस्त्राच्छादनकरणम्
دورت	فور Four.	چتوارہ + چتسرہ चत्वारः + चतस्रः
یصی تیمور پارہ لری کی جنگ گوینده گرار	ان آئرن آرمر ریچنگ ٹل دی ویسٹ An iron armour rea-ching till the waist.	اُرسترانم उरस्त्राणम्
سریر	اے بیڈ + اے کاٹ A bed; A cot.	پریئنکہ + کھٹوا पर्य्यङ्कः + खट्वा
+	سیڈل کلاتھ Saddle cloth.	اشودپریاسنم अश्वोपर्यासनम्
قرقابر	پانچ + ٹرائپ Paunch; Tripe.	اُدرے پکواشیہ उदरे पक्वाशयः
دورت بوجقلو اولمق	ٹو سٹ وِتھ دی لیگس کراسڈ ان فرنٹ To sit with the legs crossed in front.	پادپیٹھے نوپ ویشنم पादपीठे नोपवेशनम्
علاج	ریمیڈی Remedy.	اوشیہ یتنم अवश्ययतनम्
یم ویبکو	فوریج + فاڈر Forage; Fodder.	ترنم پشونام بھکشنسی तृणं पशूनां भक्षणस्य

اردو	فارسی	عربی
چاق	تندرست	صحیح
چاقو	کارد خُرد	مِکْشَطَة
چاک یعنے چاک مثل آستین"	چاک	✤
چاک کمہار کا	چرخ کلال	✤
چاکر	چاکر و نوکر	اَجِیر و خادم بالاُجرۃ و شاگرد
چاکری	ملازمی و نوکری و چاکری	اَلْخِدْمَةُ بِالاُجرۃ
چال	رفتار	مِشْیَة
چال	روِش	سِیرۃ وهدی وسنۃ وطرز
چالاک	چابک و چالاک	کَمِیش وکَمِش
چالیس	چهل	اَرْبَعُون

ترکی	انگریزی	سنسکرت
صاغ	ہیلدھی Healthy.	نیروگہ- नीरोगः
بچاق و قلمتراش و چاقو	اے پین نائف A pen knife.	چھرکابھیدہ छुरिकाभेदः
یرتیج ویرق	ان اوپننگ پرپزلی لیفٹ ان کلوتھس An opening purposely left in clothes.	ہردیادی پری دھان رندھرم हृदयादि परिधान रन्ध्रम्
کوزہ جی چرخی	اے پاٹرس وہیل A potter's wheel	چکرم کمبھکارسی चक्रं कुंभकारस्य
ارغاد + ملازم	اے سروینٹ A servant.	بھرتیہ + سیوکہ भृत्यः + सेवकः
خدمت ایتمک	سروس Service.	سیوا सेवा
یورمک	گیٹ + پیس Gait; Pace.	گتہ गतिः
طریقہ و عادہ	ہیبٹ + کسٹم Habit; Custom.	سوبھاوہ + ریتہ स्वभावः + रीतिः
چابک چاپکن	الرٹ + نمبل + کلیور Alert; Nimble; Clever	چترہ - وچکشنہ चतुरः + विचक्षणः
قرق	فارٹی Forty.	چتوارنشت चत्वारिंशत्

اردو	فارسی	عربی
چاند	ماہ و ماج و مانگ	قَمَرٌ و زِبْرِقَان و سِنِمَّار
چاند پہلی راتکا	ماہ نو و ماہ یکشبہ	ہِلَال
چاند چودھویں راتکا	ماہِ چہاردہم و خار	بَدْرٌ و بَدْرٌ تَمَامٌ و بَدْرُ تَمَامٍ و اُمُّ اسبوعینِ
چاند دیکھنا	ماہِ نو دیدن	اِہْلَال
چاند کا ٹکڑا	مہ پارہ و ماہ پارہ	فِلْقَۃُ الْقَمَرِ
چاند رات	شبِ ہلال	غُرَّۃ و بَرَاء و لَیْلَۃُ الْہِلَالِ
چاند گہن	ماہ گرفتن و ماہ گرفتگی	خُسُوف
چاندنی	مہتاب و ماہتاب	قَمْرَاء و فَخْت
چاندنی رات	شب ماہ و شب ماہتاب	لَیْلَۃٌ قَمْرَاءُ و اللَّیْلُ الْمُقْمِرُ و لَیْلَۃٌ صَاحِیَۃٌ و اِبْنُ ثمیر کیسہ
چاندی	سیم و نُقْرہ	فِضَّۃ و صَرِیف و لُجَین